

עיר וקדיש מז שמיא נחית

ט"ל תשכ"ח מפי זרעו

ספר
תורת הזוהר

והוא ספר הזוהר שחבר התנא האלוקי
רבן שמעון בר יוחאי זיע"א
בלשון הקודש למען ירוץ הקורא בו
מנוקד ומחולק ללמוד יומי

חלק ד'

בזוהר דא יפקון מן גלותא

והמשכילים ייהוו כזוהר הרקיע

עֲזָרִי מֵעַם ה' עוֹשֶׂה שְׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֵּהָר

חֵלֶק ד'

וְהוּא סֵפֶר הַזֵּהָר שֶׁחִבֵּר הַתַּנָּא הָאֱלֹקִי
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א
בְּלִשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ לְמַעַן יִרוּץ הַקּוֹרֵא בּוֹ
מִנְקֵד וּמְחוּלֵק לְלִמּוּד יוֹמֵי
לְכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה

מְזוּהָר פ' בְּרֵאשִׁית דָּף נו עַד פ' לך דף פ

וּמְצוּרָף: 1. תִּיקוֹן הַכִּלְלִי, 2. תִּפִּילַת הַדֶּרֶךְ 3. תִּפִּילַת הַיּוֹדִיָּה
לְבוֹרֵא עוֹלָם, 4. תִּפְלָה לְפָנֵי וְאַחֲרֵי הַלִּימוּד, 5. תִּיקוֹן מַג,
6. תִּיקוֹן מַח, 7. פְּתִיחַת אֵלֵיהוּ הַנְּבִיא

מוֹפָץ לְלֹא מִטְרַת רוּחַ כָּלֵל - לְקִירוּב הַגְּאוּלָּה בְּרַחֲמִים
וְכֵן נִסִּים יַחַד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל אֶת סֵפֶר הַזֵּהָר הַקּוֹדֶשׁ שָׁנָה בְּשָׁנָה
בְּהִלּוּלַת הַרְשָׁב"

יּוֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מִפְעַל הַזֵּהָר הָעוֹלָמִי"
בְּעִיה"ק בֵּית שְׁמֵשׁ תּוֹבֵב"א
שֶׁבֶט תִּשְׁע"ד לִפ"ק

רבי שלום יהודה גראס שליט"א
האדמו"ר מהאלמין-בית שמש
חיבר למעלה מאלף ספרים
על כל מקצועות התורה

מפעל
**הזוהר
העולמי**
סניף בת ים
רחוב בר יהודה 50
בת ים יצ"ו ארץ ישראל
טל: 0527651911

נא לפרסם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובשמחות
ולכל החברים וידידים לזיכוי הרבים ולזכות ללמוד
תורה לשמה, וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים
צדיקים, ועליו נאמר "אם תוציא היקר מזולל כפי
תהיה", הוא מברך והקב"ה מסכים אתו אכי"ר.

הרשב"י קובע:

"בספר הזוהר יצאו בני ישראל מהגלות ברחמים"
מחפשים מפיצים למליוני דפי הזוהר בכל העולם
מחפשים תורמים להדפיס מיליוני דפי הזוהר לחלקם
ל-15 מליון יהודים בחנם

האם יש מחשב שיוכל לחשב את הזכות הגדולה שיכולים
לזכות בכסף קטן?

גדולי הדור פסקו! תרמו אל מפעל הזוהר העולמי, (ישירות
לדפוס) והיו שותפים להצלת עם ישראל על ידי חלוקת דפי זוהר
היומי, ספרים ועלונים בחינם: **0527-651911**

הָלְלוּ ש"ת, הָיוּ תְלוּיִים עַד שְׁנַתְקַן הָעוֹלָם כְּרְאוּי
וּנְכַנְס בִּינֵיהֶם הַבְּרִית הַקְּדוּשׁ, וְנִתְקַן בְּשִׁלְמוֹת
וְנַעֲשֶׂה שְׁב"ת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֱלוֹ שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הָלְלוּ נִתְקַנּוּ
בְּאוֹת בִּי"ת, וְכִשְׁחֲזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְמַפְרַע
מִיּוֹם שְׁנוּלֵד שֶׁת, חֲזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּכָל דּוֹר וְדוֹר
עַד שֶׁהִגִּיעוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינַי וְנִתְקַנּוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לְמַטָּה חֲזְרוּ. וּבְכָל דּוֹר וְדוֹר
הָיָה מְחַבֵּק הָעוֹלָם בְּאוֹתִיּוֹת וְלֹא
מִתִּישְׁבִּים בְּמִקוּמָם. כְּשֶׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל,
הַכֹּל נִתְקַן [נ"א כָּל הָאוֹתִיּוֹת נִתְקַנּוּ]. רַבִּי אֶלְעָזָר
אוֹמֵר, בִּימֵי אֲנוּשׁ הָיוּ הָאֲנָשִׁים חֲכָמִים בְּחֻכְמָה
שֶׁל כְּשָׁפִים וְקוֹסְמִים וּבְחֻכְמָה לַעֲצֹר אֶת חֵילוֹת
הַשָּׁמַיִם. וְלֹא הָיָה בֶן אָדָם מִיּוֹם שֶׁיֵּצֵא אָדָם מִגֵּן
עֵדֶן וְהוֹצִיא עִמּוֹ חֻכְמָה שֶׁל הָעֲלִים שֶׁל הָאֵילָן
שֶׁהִתְעַסַּק בָּהּ. שֶׁהָרִי אָדָם וְאִשְׁתּוֹ, וְאוֹתָם שֶׁיֵּצְאוּ
מִמֶּנּוּ עַד שֶׁבָּא אֲנוּשׁ, עָזְבוּ אוֹתָהּ.

כְּשֶׁבָּא אֲנוּשׁ, רָאָה אוֹתָם וְרָאָה אֶת חֻכְמָתָם
מִשְׁנָה [ס"א מְשֻׁטָה] אֶת הָעֲלִיוֹנִים,
וְעָסְקוּ בָהֶם וְעָשׂוּ [בָּהֶם] מַעֲשִׂים וְכְשָׁפִים
וְקוֹסְמִים וְלָמְדוּ מֵהֶם, עַד שֶׁהִתְפַּשְׁטָה אוֹתָהּ

חֲכָמָה בְּדוֹר הַמְּבוּל. וְכֻלָּם הָיוּ עוֹשִׂים
מַעֲשֵׂיהֶם לְהָרַע.

וְהָיוּ מִתְחַזְּקִים כְּלָפִי נַח בְּאוֹתָן חֲכָמוֹת,
וְאוֹמְרִים שֶׁלֹּא יָכוֹל דִּין הָעוֹלָם לְשֵׁרוֹת
עֲלֵיהֶם, שֶׁהָרִי הֵם עוֹשִׂים חֲכָמָה לְדַחוֹת אֶת כָּל
אוֹתָם בְּעֲלֵי הַדִּין. וּמֵאַנּוּשׁ הַתְּחִילוּ כָּל־
לְהַתְּעַסֵּק בַּחֲכָמוֹת הַלָּלוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲזִי הוֹחֵל
לְקַרֵּא בְּשֵׁם ה'.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל אוֹתָם צְדִיקִים שֶׁהָיוּ בִּינֵיהֶם
אֲחֵר אוֹתוֹ הַדּוֹר, כָּל־כֵּן הָיוּ מְשַׁתְּדָלִים
לְמַחֲוֹת בָּהֶם [נ"א כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲנִשׁוּ עֲלֵיהֶם], כְּמוֹ
יָרֵד מִתּוֹשֶׁלֶח וְחֲנוּךְ, וְלֹא יָכֻלוּ, עַד שֶׁהַתְּפֹשֶׁטוֹ
רָשָׁעִים הַמּוֹרְדִים בְּרַבּוֹנָם, וְאָמְרוּ (איוב כא) מֶה
שִׁדִּי כִּי נַעֲבֹדְנּוּ.

וְכִי הִטְפְּשׁוֹת הַזֶּה הֵם הָיוּ אוֹמְרִים? אֲלֵא מִשׁוּם
שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים כָּל אוֹתָם הַחֲכָמוֹת וְכֻלָּ אוֹתָם
הַמְּמַנִּים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהִפְקִדוּ עֲלֵיהֶם וְהָיוּ
סוֹמְכִים עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁהִשִּׁיב הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶת הָעוֹלָם כְּשֶׁהָיָה. שֶׁהָרִי בַּתְּחִלָּה הָיָה מִים
בְּמִים, אַחֲרַי כֶּן הִשִּׁיב הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הָעוֹלָם כְּבַתְּחִלָּה, וְלֹא נִחְרַב מֵהַכֵּל, שֶׁהָרִי

בְּרַחֲמִים הַשְּׂגִיחַ עֲלֵיהֶם, שְׁכָתוּב (תהלים כט) ה'
לְמַבּוּל יִשָּׁב, וְלֹא כָתוּב אֱלֵהִים.

בִּימֵי אָנוּשׁ אָפְלוּ תִינוּקוֹת שֶׁל אוֹתוֹ [הַיּוֹם]
הַדּוֹר הָיוּ מִשְׂגִּיחִים בְּחֻכְמוֹת עֲלִיוֹנוֹת
וְהָיוּ מִסְתַּכְּלִים בָּהֶם. אָמַר רַבִּי יִיסָא, אִם כָּךְ,
טַפְּשִׁים הָיוּ שְׁלֹא הָיוּ יוֹדְעִים שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְהֵבִיא עֲלֵיהֶם מִי מַבּוּל וְיָמוּתוּ בָהֶם?

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, יְדוּעַ הָיוּ יוֹדְעִים, אָבֵל אֶחָזוּ
טַפְּשׁוֹת בְּלִבָּם. שֶׁהֵם הָיוּ יוֹדְעִים אוֹתוֹ
מִלֶּאךָ הַמְּמַנֶּה עַל אֵשׁ וְאוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה עַל הַמַּיִם,
וְהָיוּ יוֹדְעִים לַעֲצֹר אוֹתָם שְׁלֹא יוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת דִּין
עֲלֵיהֶם. וְהֵם לֹא הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שׁוֹלֵט עַל הָאָרֶץ וּמִמֶּנּוּ יָבֵא דִין עַל הָעוֹלָם?

אָלֵא הָיוּ רוֹאִים שֶׁהָעוֹלָם הַפְּקָד בִּיְדֵי אוֹתָם
מִמַּנִּים, וּבָהֶם כָּל דְּבָרֵי הָעוֹלָם, וְלִכֵּן לֹא
הָיוּ מִסְתַּכְּלִים בְּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא מִשְׂגִּיחִים
בְּמַעֲשָׂיו עַד שֶׁהָאָרֶץ נִשְׁחַתָּה. וְרוּחַ הַקְּדוֹשׁ
מְכַרִּיזָה בְּכָל יוֹם וְאוֹמֶרֶת: יִתְמוּ חַטָּאִים מִן
הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הָאָרֶץ לָהֶם כָּל אוֹתוֹ הַזְּמַן שְׁאוֹתָם צְדִיקִים, יִרְדַּ
וּמִתּוֹשֵׁלַח וְחַנוּךְ, קִיָּמִים בְּעוֹלָם. כִּיּוֹן שֶׁהִסְתַּלְקוּ

מֵהָעוֹלָם, אֲזִי הוֹרִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּין עָלֵיהֶם
וְנֹאבְדוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ז) וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ.

וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים וַאֲיַנְנוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ
אֱלֹהִים. רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (שיר א) עַד

שֶׁהַמֶּלֶךְ בְּמִסְבוֹ נְרָדִי נָתַן רִיחוֹ. פְּסוּק זֶה נֶאֱמַר.
אָבֵל בֹּא רְאֵה, כִּף דָּרְכוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא –
בְּשָׁעָה שֶׁבֶן אָדָם נִדְבָק בּוֹ וְהוּא מְשַׁרֵּה דִּיּוּרוֹ
עָלָיו וַיּוֹדַע שְׁאַחַר יָמִים הוּא יִסְרַח, מִקְּדִים
וְלוֹקֵט רִיחוֹ הַטּוֹב מִמֶּנּוּ וּמְסַלֵּק אוֹתוֹ מֵהָעוֹלָם.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בְּמִסְבוֹ נְרָדִי נָתַן רִיחוֹ.
עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ – זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בְּמִסְבוֹ
– זֶה אוֹתוֹ בֶּן אָדָם שֶׁנִּדְבָק בּוֹ וְהוֹלֵךְ בְּדַרְכָּיו.
נְרָדִי נָתַן רִיחוֹ – אוֹתָם מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁבוֹ
שֶׁבִגְלָלָם יִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם בְּטָרֵם הַגִּיעַ זְמַנּוֹ.

וַיַּעַל זֶה הָיָה שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר (קהלת ח) יֵשׁ הֶבֶל
אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צְדִיקִים וְגוֹ'.
יֵשׁ צְדִיקִים אֲשֶׁר מִגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים
– כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ, שֶׁבְּשִׁבִיל מַעֲשִׂים טוֹבִים הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְסַלֵּק מֵהָעוֹלָם [כְּדִי שְׁלֵא יִתְקַלְקְלוּ
(יח"ט), וּמִתּוֹךְ אֶהְבְּתוּ בָהֶם מְסַלֵּק אוֹתָם] בְּטָרֵם
הַגִּיעַ זְמַנָּם, וְעוֹשֶׂה בָהֶם דִּינִים. וַיֵּשׁ רְשָׁעִים

שְׁמַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצְּדִיקִים - שְׁהַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מְאָרִיךְ לָהֶם יָמִים וּמְאָרִיךְ בָּהֶם אֶת
 רְגֵזוֹ, וְכֹל זֶה כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. אֵלֶּה בְּשִׁבִיל שְׁלֹא
 יִתְקַלְקְלוּ, וְאֵלֶּה כְּדֵי שְׁיַחְזְרוּ אֵלָיו, אוֹ כְּדֵי שְׁיֵצְאוּ
 מֵהֶם בְּנִים מְעֻלִים.

בא ראה, חנוך היה צדיק, והקדוש ברוך הוא
 ראה שאחר כך יקלקל, ולקח אותו בטרם
 יקלקל. זהו שכתוב (שיר ו) ולקט שושנים. משום
 שנותנים ריח טוב, לוקח אותם הקדוש ברוך הוא
 בטרם יקלקלו. ואיננו כי לקח אתו אלהים.
 ואיננו - להאריך ימים כשאר בני אדם שהיו
 מאריכים ימים. מה הטעם? כי לקח אותו הקדוש
 ברוך הוא בטרם הגיע זמנו.

רבי אלעזר אמר, הקדוש ברוך הוא נטלו את
 חנוך והעלהו לשמי מרומים, ומסר בידיו
 כל הגנזים העליונים וחמשה וארבעים מפתחות
 סתרים חקוקים שבהם משתמשים מלאכים
 עליונים, וכלם נמסרו בידו, והרי בארנו.

וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר
 מחשבת לבו. רבי יהודה פתח, (תהלים ה) כי
 לא אל חפץ רשע אֵתָהּ לֹא יִגְרֶךָ רַע. פסוק זה

נֹאמַר וּבְאֲרֻנוּהוּ. אֲבָל בֵּא רְאָה, מִי שֶׁנִּדְבַק בַּיִצָּר
הָרַע וְנִמְשָׁךְ אַחֲרָיו, יִטְמָא הוּא וְיִטְמָאוּ אוֹתוֹ,
כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

כִּי רַבָּה רַעַת הָאָדָם – כָּל הָרַעוֹת הָיוּ עוֹשִׂים, וְלֹא
נִשְׁלַם חֲטָאָם עַד שֶׁהָיוּ שׁוֹפְכִים דְּמִים לְחִנָּם
עַל הָאָרֶץ. וּמִי הֵם שֶׁהָיוּ מִשְׁחִיתִים דְּרַכָּם עַל
הָאָרֶץ? זֶהוּ שֶׁכְּתוּב רַק רַע כָּל הַיּוֹם. כְּתוּב כְּאֵן
רַק רַע, וְכְתוּב שֵׁם [לֹא יִגְרָךְ רַע, וְכְתוּב] (בראשית
לח) וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי ה'.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכִי רַע אֵינוֹ רָשָׁע? אָמַר לוֹ,
לֹא. רָשָׁע – אֶפְלוּ הַרִים יָדוּ עַל חֲבֵרוֹ,
אֵף עַל גֵּב שְׁלֹא עָשָׂה לוֹ דָּבָר, נִקְרָא רָשָׁע, כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב (שמות ב) וַיֹּאמֶר לְרָשָׁע לָמָּה תִּכֶּה רֵעֶךָ.
הַכִּיתָ לֹא כְּתוּב, אֲלֵא תִּכֶּה.

אֲבָל רַע לֹא נִקְרָא אֲלֵא מִי שֶׁמִּשְׁחִית דְּרַכּוֹ
וּמִטְמָא עֲצָמוֹ וּמִטְמָא אֶת הָאָרֶץ, וְנוֹתֵן
כַּח וְחֹזֵק לְרוּחַ הַטְּמָאָה שֶׁנִּקְרָאת רַע, שֶׁכְּתוּב רַק
רַע כָּל הַיּוֹם. וְלֹא נִכְנָס בְּפִלְטְרִין וְלֹא רוֹאֵה פְּנֵי
שְׂכִינָה, מִשּׁוֹם שֶׁבְּזָה מְסַתְּלֶקֶת שְׂכִינָה מִן הָעוֹלָם.
וּבְמִיָּן לָנוּ? מִיַּעֲקֹב. שֶׁכְּשֶׁהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ שְׂכִינָה,
חָשַׁב שֵׁשׁ פְּסוּל בְּבָנָיו שֶׁבְּגָלְלָם הִתְחַזְּקָה

בְּעוֹלָם רוּחַ הַטְּמֵאָה וְנִגְרַע הָאוֹר מֵהַלְבָּנָה וּפָגַם אוֹתָהּ. וְאִם תֹּאמַר לָמָּה? מִשּׁוּם זֶה מְטֵמֵא אֶת הַמְּקֻדָּשׁ וְהַסְתַּלְקָה שְׂכִינָה מֵעַל יַעֲקֹב. כָּל שֶׁפָּן אוֹתוֹ שְׂמֵטֵמָא דְרָכּוֹ וּמְטֵמֵא עֲצָמוֹ שֶׁהוּא מְחִזֵּק אֶת רוּחַ הַטְּמֵאָה, וְלָכֵן כְּשֶׁנִּטְמָא נִקְרָא רַע.

בא רָאָה, כְּשֶׁפָּן אָדָם נִטְמָא, לֹא נִפְקָד מִן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטוֹב, וּבְכָל פַּעַם נִפְקָד מֵאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא רַע לְרַע. זֶהוּ שְׂכָתוּב (משלי יט) וְשָׁבַע יֵלִין בַּל יִפְקָד רַע. כְּשֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יִשָּׂר, אִזּוֹ בַּל יִפְקָד רַע. וְעַל זֶה כְּתוּב רַק רַע כָּל הַיּוֹם, וְכְתוּב לֹא יִגְרָף רַע. וְזֶה נִקְרָא רַע וְלֹא נִקְרָא רָשָׁע. וְכְתוּב (תהלים כג) גַּם כִּי אֵלֶיךָ בִּגִיֵּא צְלָמוֹת לֹא אִירַע רַע כִּי אֶתָּה עֲמָדִי.

וַיִּנְחָם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בְּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ. רַבִּי יוֹסִי פִתַּח, (ישעיה ה) הוּי מוֹשְׁכֵי הָעוֹן בְּחֻבְלֵי הַשָּׂוֵא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חֲטָאָה. הוּי מוֹשְׁכֵי הָעוֹן – אֵלוֹ בְּנֵי אָדָם שְׁחוּטָאִים לְפָנֵי רַבּוֹנָם בְּכָל יוֹם, וְנִדְמִים בְּעֵינֵיהֶם אוֹתָם חֲטָאִים שֶׁהֵם כְּחֻבְלֵי הַשָּׂוֵא, וְחוֹשְׁבִים שְׂאוֹתוֹ מֵעֲשֵׂה שְׂעֵשׂוֹ וְאוֹתוֹ חֲטָא שְׂעֵשׂוֹ שְׂאִינוֹ כְּלוּם, וְלֹא מִשְׁגִּיחַ בָּהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שְׂעוֹשִׂים אֶת

אותו חטא חזק וגדול כעבות העגלה, שהוא חזק
שלא יוכל להתכלות.

ובא וראה, כשעושה הקדוש ברוך הוא דין
ברשעי העולם, אף על גב שהם חטאו
לפני הקדוש ברוך הוא והרגיזו אותו כל יום,
אינו רוצה לאבד אותם מהעולם. וכשמשיח
במעשיהם, מתנחם עליהם על שהם מעשי ידיו
ומאריך להם בעולם.

ובגלגל שהם מעשי ידיו, נוטל נחמה ומתנחם
עליהם וחס עליהם. וכשרוצה לעשות
בהם דין, כבכיכול הוא עצוב [ד"א שמתות לא
יכנסו לפניו]. שפיון שהם מעשי ידיו, הוא
עצוב עליהם, כמו שנאמר (דניאל 1) ושמתות לא
הכניס לפניו.

כתוב [ס"א והרי כתוב] (תהלים צו) הוד והדר
לפניו עז וחדוה במקומו. אמר רבי יוסי,
בא ראה, ויתעצב אל לבו כתוב. הוא התעצב אל
לבו ולא למקום אחר. לבו, כמו שנאמר (שמואל-א
ב) כאשר בלבבי ובנפשי יעשה. רבי יצחק אמר,
וינחם ה', כמו שנאמר (שמות לב) וינחם ה' על
הרעה אשר דבר לעשות לעמו. רבי ייסא אמר

לְטוֹב. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר לְרַע. רַבִּי יִיסָא אָמַר
לְטוֹב, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְנַחֵם
עַל אוֹתָם מֵעֲשֵׂי יָדָיו וְחָס עֲלֵיהֶם. וַיִּתְעַצֵּב, מִשׁוּם
שֶׁהֵם חוֹטְאִים לְפָנָיו.

וְרַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר לְרַע, שֶׁכְּשֶׁרוּצָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְאַבֵּד רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, נוֹטֵל עֲלֵיהֶם
נְחוּמִים וּמְקַבֵּל נְחוּמִים, כְּכַיְכּוֹל כְּמִי שֶׁמְקַבֵּל
נְחוּמִים עַל מָה שֶׁאַבֵּד. כִּיּוֹן שֶׁקַּבֵּל נְחוּמִים, וְדָאֵי
נַעֲשֶׂה דִין, וְלֹא תְלוּי הַדְּבָר בְּתִשׁוּבָה.

אֵימָתֵי זֶה תְלוּי בְּתִשׁוּבָה? עַד שֶׁלֹּא קִבֵּל עֲלֵיהֶם
תְנַחוּמִים. הֲרֵי שֶׁקַּבֵּל עֲלֵיהֶם תְנַחוּמִים,
אִז הַדְּבָר כְּבָר לֹא תְלוּי בְּתִשׁוּבָה כִּלְל וְהַדִּין
נַעֲשֶׂה. וְאִז מוֹסִיף דִין עַל דִּין וּמְחַזֵּק אֶת אוֹתוֹ
מְקוֹם הַדִּין לַעֲשׂוֹת דִין, וּמְאַבֵּד אֶת הַרְשָׁעִים
מִהָעוֹלָם, וְהַכֵּל בְּכַתוּב, שֶׁכְּתוּב וַיִּנְחָם ה', קִבֵּל
תְנַחוּמִים. וְאַחַר כֵּן וַיִּתְעַצֵּב אֶל לְבוֹ, נָתַן כַּח
לְדִין לַעֲשׂוֹת דִין.

רַבִּי חֲזַיָּא אָמַר, וַיִּנְחָם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם
בְּאָרֶץ - נָטַל תְנַחוּמִים וְחִדְוָה. כְּשֶׁעָשָׂה
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם בְּאָרֶץ, שֶׁהוּא
כְּדַגְמָא עֲלִיוֹנָה, וְכֹל הַמְּלֹאכִים הָעֲלִיוֹנִים

מִשְׁבְּחִים אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁרָאוּ אוֹתוֹ
 בְּדַמּוֹת עֲלִיוֹנָה, וְאָמְרוּ (תהלים ח) וַתַּחֲסֶרְהוּ מֵעַט
 מְאֹלָהִים וְכְבוֹד וְהָדָר תַּעֲטֶרְהוּ. אַחַר כֵּן כְּשֶׁחָטָא
 אָדָם, הִתְעַצֵּב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל שְׁחָטָא.
 שֶׁנִּתֵּן פִּתְחוֹן פֶּה לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת שֶׁאָמְרוּ לְפָנָיו
 בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁרָצָה לְבַרְא אוֹתוֹ, מָה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ
 וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ.

אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, וַיִּתְעַצֵּב אֶל לְבוֹ, כִּי רָצָה
 לַעֲשׂוֹת בָּהֶם דִּין, שֶׁנֶּאֱמַר (דברי הימים-ב כ)
 בָּצֵאת לְפָנָי הַחֲלוּץ וְאָמְרִים הוֹדוּ לֵה' כִּי לְעוֹלָם
 חֲסִדוֹ. וְאָמַר רַבֵּי יִצְחָק, לָמָּה לֹא כָתוּב כָּאֵן כִּי
 טוֹב? אֵלָּא מִשּׁוּם שֶׁהָאֲבִיד אֶת מַעֲשֵׂי יָדָיו מִפְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ זֶה כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹבְרִים אֶת הַיָּם,
 בָּאוּ מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים לוֹמַר שִׁירָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ לִילָה. אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא: וּמָה מַעֲשֵׂי יָדֵי טוֹבְעִים בַּיָּם, וְאַתֶּם אוֹמְרִים
 שִׁירָה?! אִזְ (שמות יד) וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל
 הַלַּיְלָה. גַּם כָּאֵן, בְּכֹל הַפְּעָמִים שֶׁל אֲבוּד רְשָׁעִים
 מִהָעוֹלָם, אִזְ נִמְצְאת עֲלֵיהֶם עֲצָבוֹת.

רַבֵּי אַבָּא אָמַר, בְּשַׁעָה שֶׁחָטָא אָדָם לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וְעָבַר עַל מִצְוֹתוֹ, אִזְ נִמְצְאָה
 עֲצָבוֹת לְפָנָיו. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אָדָם,

אוי שְהַחֲלִשְׁתָּ אֶת הַכַּחַ הָעֲלִיּוֹן. בְּשַׁעָה זוֹ נִחַשְׁךָ
מֵאוֹר אֶחָד. מִיַּד גֵּרַשׁ אוֹתוֹ מִגֵּן עֵדֶן.

אָמַר לוֹ: אָנִי הַכֹּנְסֵתִי אוֹתְךָ לְגֵן עֵדֶן לְהַקְרִיב
קָרְבָן, וְאַתָּה פָּגַמְתָּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁלֹּא נִקְרַב
הַקָּרְבָן?! מִכַּאֲן וְהִלְאָה – לַעֲבֹד אֶת הָאָדָמָה. וְגִזַּר
עָלָיו מִיתָה. וְחָס עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַיִּגְנֹזוּ
בְּשַׁעָה שְׁמַת סָמוּךְ לְגֵן.

מָה עָשָׂה אָדָם? עָשָׂה מְעָרָה אַחַת וְהִסְתַּתֵּר בָּהּ
הוּא וְאִשְׁתּוֹ. מֵאִיפֹה יָדַע? אֲלֵא רָאָה אוֹר
דְּקִיק אֶחָד שֶׁנִּכְנַס בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שִׁיּוּצָא מִגֵּן עֵדֶן,
וְהִתְאַוָּה תְּאֵאוֹתוֹ לְקַבְּרוֹ, וְשֵׁם הוּא מְקוֹם סָמוּךְ
לְשַׁעַר גֵּן עֵדֶן.

בֵּא רָאָה, לֹא מִסְתַּלֵּק אָדָם מִהָעוֹלָם עַד שִׁירָאָה
אֶת אָדָם הָרֵאשׁוֹן. שׁוֹאֵל אוֹתוֹ: עַל מָה הָלַךְ
מִהָעוֹלָם וְאֵיךְ יֵצֵא? הוּא אוֹמֵר לוֹ: אוֹי שֶׁבִּגְלָלְךָ
יֵצְאֵתִי מִהָעוֹלָם. וְהוּא מְשִׁיב לוֹ: בְּנִי, אָנִי עָבַרְתִּי
עַל מִצְוָה אַחַת וְנִעְנַשְׁתִּי בְּשִׁבְלִיָּה, רָאָה אַתָּה
כְּמָה חֲטָאִים וְכְמָה מִצְוֹת שֶׁל רַבּוֹנֵךְ עָבַרְתָּ.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, עַד הַיּוֹם הַזֶּה עוֹמֵד אָדָם
הָרֵאשׁוֹן וְרוֹאֶה אֶת הָאָבוֹת פְּעַמִּים בְּיוֹם
וּמוֹדָה עַל חֲטָאוֹ, וּמֵרָאָה לָהֶם אֶת אוֹתוֹ מְקוֹם

שְׁהִיָּה בּוּ בְּכָבוֹד עֲלִיּוֹן, וְהוֹלֵךְ וְרוֹאֶה כָּל אוֹתָם
 הַצְּדִיקִים וְחַסִּידִים שִׁיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ וַיִּרְשׁוּ אֶת אוֹתוֹ
 כְּבוֹד עֲלִיּוֹן שֶׁבְּגֵן עֵדֶן. וְכָל הָאֲבוֹת מוֹדִים
 וְאוֹמְרִים, (תהלים לו) מַה יִּקָּר חֲסִדְךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי
 אָדָם בְּצֵל כְּנַפְיֶךָ יַחֲסִיוּן.

רַבִּי יִיסָא אָמַר, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם רוֹאִים אֶת אָדָם
 הָרֵאשׁוֹן בְּשַׁעֲה שְׁמִסְתַּלְקִים מֵהָעוֹלָם,
 לְהֵרְאוֹת עֵדוֹת שְׁמִשׁוּם חֲטָאֵי הָאִישׁ הוּא מְסַתְּלֵק
 מֵהָעוֹלָם וְלֹא בְּגִלְלוֹ שֶׁל אָדָם, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ אֵין
 מִיִּתְהָ בְּלֹא חֲטָא, פָּרַט לְאוֹתָם שְׁלֶשָׁה שְׁהִסְתַּלְקוּ
 בְּעֵטְיוֹ שֶׁל נַחֲשׁ הַקְּדָמוֹנִי, וְאֵלֶּה הֵם: עֲמָרָם, לוֹי
 וּבְנֵימִין. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים גַּם יֵשִׁי. שְׁלֹא חֲטָאוּ, וְלֹא
 נִמְצָא בָּהֶם חֲטָא שְׁיִמּוּתוֹ בּוּ, רַק שְׁנִזְכָּרָה עֲלֵיהֶם
 אוֹתָהּ עֲצַת הַנְּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ.

בַּא רְאֵה, כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁהָיוּ בִּימֵי נַח, כָּלָם
 הִפְשִׁיטוּ חֲטָאִים עַל הָעוֹלָם בְּגִלּוֹי לְעֵינַי
 כֹּל. רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיָה הוֹלֵךְ יוֹם אֶחָד בְּשַׁעֲרֵי
 טְבַרְיָה. רְאֵה בְּנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ קוֹשְׁרִים בְּקֶשֶׁר
 הַקֶּשֶׁת בְּכַדֵּי חָרָס. אָמַר, וּמַה חֲטָא זֶה בְּגִלּוֹי
 לְהֵרְגִיזוֹ אֶת רְבוּנָם? נִתֵּן עֵינָו בָּהֶם וַנִּזְרְקוּ לְתוֹךְ
 הַיָּם וּמָתוּ.

בא ראה, כל חטא שנעשה בגלוי, דוחה את השכינה מהארץ ומסלק את דיורה מן העולם. אלה היו הולכים בראש זקוף ועושים חטאיהם בגלוי, ודחו את השכינה מהעולם, עד שהקדוש ברוך הוא דחה אותם והעביר אותם ממנו. ועל זה כתוב (משלי כה) הגו רשע לפני מלך וגו', הגו סיגים מכסף וגו'.

ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם לעלם בשגם הוא בשר וגו'. אמר רבי אלעזר, בא ראה, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, עשה את העולם הזה להשתמש כמו שלמעלה, וכשבני אדם הם צדיקים שהולכים בדרך ישר, הקדוש ברוך הוא מעורר רוח חיים שלמעלה, עד שמגיעים אותם חיים למקום שיעקב אבינו שרוי בו.

ומשם שופעים אותם חיים, עד שנמשכת אותה רוח לעולם הזה שדוד המלך שרוי בו, ומשם שופעות הברכות לכל אותם התחתונים. ואותה רוח עליונה שופעת ונמשכת למטה, ויכולים להתקיים בעולם. ומשום כך לעולם חסדו, זהו עולם של דוד המלך, ולכן כתוב לעלם בלי וא"ו. שהרי כשאותה רוח שופעת

לְאוֹתוֹ עוֹלָם, מִשָּׁם יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת וְחַיִּים לְכָל
 לְהִתְקִים. עֲכָשׁוּ שְׁחָטְאוּ בְּנֵי אָדָם, הִסְתַּלַּק הַכָּל,
 בְּשָׁבִיל שְׁלֹא יִגִיעַ אוֹתוֹ רוּחַ חַיִּים לְעוֹלָם זֶה
 לְהַנּוֹת מִמֶּנּוּ הַתְּחַתּוֹנִים וְלְהִתְקִים בּוֹ. בְּשִׁגָּם הוּא
 בָּשָׂר – כִּדֵי שְׁלֹא תִשְׁפַע זוֹ הַרוּחַ לְעוֹלָם הַזֶּה.
 מָה הַטַּעַם? שְׁלֹא לְהִרְבּוֹת נַחֲשׁ הַתְּחַתּוֹן.
 שְׁדַרְגוֹת שְׁיִתְחַזֵּק בּוֹ [וְצָרִיכִים] רוּחַ שֶׁל קְדוּשָׁה
 שְׁלֹא יִתְעַרֵב בְּרוּחַ טָמֵא.

בְּשִׁגָּם הוּא בָּשָׂר – זֶה נַחֲשׁ הַקְּדָמוֹנִי שְׁיִתְבָּרֵךְ.
 מִשׁוּם כִּף הוּא בָּשָׂר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית
 ח) קֶץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, זֶהוּ
 מִלְאָךְ הַמּוֹת. וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה –
 הַמִּתְנָה שֶׁל מַגְדֵּל הַמְּקָשָׁר.

הַנְּפִלִים הָיוּ בְּאֶרֶץ. שָׁנָה רַבִּי יוֹסִי, אֵלוּ עֲזוּ"א
 וְעֲזוּ"ל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁהוֹצִיא [ד"א
 שֶׁהִפִּיל] אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִהַקְּדוּשָׁה
 שְׁלִמְעֵלָה. וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ יִכְלוּ לְהִתְקִים בְּעוֹלָם
 הַזֶּה? אָמַר רַבִּי חֲיִיא, אֵלֶּה הָיוּ מֵאוֹתָם שְׁכַתוֹב
 וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאֶרֶץ. וְהָרִי נֶאֱמַר שֶׁאֵלֶּה נִרְאִים
 לְבְנֵי אָדָם כְּמִרְאֵה שְׁלָהֶם. וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ יִכְלוּ
 לְהִתְהַפֵּךְ? הָרִי נֶאֱמַר שֶׁמִּתְהַפְּכִים לְכַמָּה גּוֹנִים.

וּבְשַׁעָה שְׂיָרְדוּ, הִתְלַבְּשׁוּ בְּאֵוִיר הָעוֹלָם וְנִרְאוּ
כַּבְּנֵי אָדָם.

וְעִזְיָא וְעִזְיָא"ל הִלְלוּ שְׂמֵרְדוּ לְמַעְלָה וְהַפִּילִם
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִתְלַבְּשׁוּ בְּאָרֶץ
וְהִתְקִימוּ בָּהּ, וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְפַּשֵּׁט מִמֶּנּוּ, וְאַחַר
כֶּךָ טָעוּ אַחַר נְשׂוֹת הָעוֹלָם. וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה הֵם
קִיָּמִים וּמְלַמְּדִים כְּשָׂפִים לְבְנֵי אָדָם, וְהוֹלִידוּ
בָּנִים, וְקָרְאוּ לָהֶם עֲנָקִים גְּבוּרִים. וְאוֹתָם נִפְּלִים
נִקְרָאִים בְּנֵי אֱלֹהִים, וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ו)

אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, כְּבוֹד וְלֵב הָרִי הֵם אֶחָד, אֶלָּא
שְׂכָבוֹד נִקְרָא עַל שֵׁם מַעְלָה, וְלֵב נִקְרָא עַל
שֵׁם פְּעֻלַת מַטָּה, וְהֵינּוּ כְבוֹד הַשֵּׁם, וְהֵינּוּ לֵב
הַשָּׁמַיִם. מַה הוּא (ישעיה ו) מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ?
אֶלָּא כָּל אוֹתָהּ אָרֶץ שְׁנִבְרָאת בְּיוֹם רְאוּשׁוֹן, שֶׁהִיא
לְמַעְלָה כְּנֶגֶד אָרֶץ יִשְׂרָאֵל, מְלֵאָה מְכָבוֹד הַשֵּׁם,
וּמַה הֵם? חֲכָמִים, שְׂכָתוֹב (משלי יג) כְּבוֹד חֲכָמִים
יִנְחָלוּ, וְכָתוֹב (יחזקאל ג) בְּרוּךְ כְבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

וּמַה הִיָּה הַכְּבוֹד הַזֶּה? מִשָּׁל לְמַה הִדְבַּר דּוּמָה?
לְמַלְךְ שֶׁהִיָּתָה לוֹ גְּבִירָה בְּחִדְרוֹ שְׂכָל חִילָיו
מִשְׁתַּעֲשָׁעִין בָּהּ, וְהָיוּ לָהּ בָּנִים, וּבָאִים כָּל הַיּוֹם

לְרֹאוֹת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּמְבָרְכִין אוֹתוֹ. אָמְרוּ לוֹ: אָנָּה
 אִמְנוּ? אָמַר לָהֶם: לֹא תוּכְלוּ לְרֹאוֹתָהּ עֲתָה.
 אָמְרוּ: בְּרוּכָה תִּהְיֶה בְּכָל מְקוֹם שֶׁהִיא. וּמָה
 שִׁפְתוֹב מִמְקוֹמוֹ, מְכַלֵּל שָׂאִין יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמוֹ.
 מִשָּׁל לַגְּבִירָה שֶׁבָּאָה מִמְקוֹם רְחוֹק וְלֹא יָדְעוּ
 מֵאִין בָּאָה. עַד שֶׁרָאוּ שֶׁהִיא אֲשֶׁת חֵיל נָאָה
 וְהַגּוֹנָה בְּכָל מַעֲשֵׂיהָ, אָמְרוּ: זֹאת וְדַאי מִן הָאוֹר
 נִלְקָחָה, כִּי בְּמַעֲשֵׂיהָ הֵאִירָה אֶת הָעוֹלָם. שָׁאֵלוּ
 אוֹתָהּ: מֵאִין אַתָּה? אָמְרָה לָהֶם: מִמְקוֹמִי. אָמְרוּ:
 אִם כֵּן, גְּדוּלִים אֲנָשִׁי מְקוֹמֶךָ, בְּרוּכָה תִּהְיִי
 וּמְבָרֵךְ מְקוֹמֶךָ.

וְכִי אֵין כְּבוֹד ה' אַחַד מִצְבָּאוֹתָיו לֹא גִרַע, לְמָה
 מְבָרְכִים אוֹתוֹ? אֶלֶּא מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר
 דּוּמָה? לְאִישׁ שֶׁהָיָה לוֹ גֵּן נָאָה, וְחוּץ לְגֵן בְּקֶרֶב
 מִמֶּנּוּ חֲתִיכַת שְׂדֵה, וְאִם הַשָּׂקָה הִגֵּן בְּתַחֲלַת
 שְׁקִיּוֹתוֹ – הִלְכוּ לָהֶם הַמַּיִם עַל כָּל הַגֵּן, אַךְ אוֹתָהּ
 חֲתִיכָה שֶׁל שְׂדֵה שֶׁהִיא אֵינָה דְבוּקָה, אַף עַל פִּי
 שֶׁהִכַּל אַחַד הוּא, לְפִיכֶךָ פִּתַּח לָהּ מְקוֹם וְהַשָּׂקָה
 אוֹתָהּ לְבִדְדָה: (ע"כ מההשמטות).

וַיֹּאמֶר ה' אֶמְחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל
 פְּנֵי הָאָדָמָה. רַבִּי יוֹסִי פִּתַּח, (ישעיה נה) כִּי
 לֹא מַחֲשָׁבוֹתִי מַחֲשָׁבוֹתֵיהֶם.

בא ראה, כְּשֶׁבֶן אָדָם רוֹצֵה לְנַקֵּם מֵאַחַר, הוּא שׁוֹתֵק וְלֹא אוֹמֵר דְּבַר. שָׁאֵם יוֹדִיעַ לוֹ, הֵהוּא יִשְׁמַר וְלֹא יוּכַל לוֹ. אָבֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא עוֹשֶׂה כֶּךָ, לֹא עוֹשֶׂה דִין בְּעוֹלָם עַד שֶׁמְכַרִּיז וּמוֹדִיעַ לָהֶם פְּעַם פְּעָמִים וְשָׁלֵשׁ, כִּי אֵין מִי שְׁיִמְחָה בְּיָדוֹ שְׁיֵאמֵר לוֹ מָה עָשִׂיתָ, וְלֹא יִשְׁמַר מִמֶּנּוּ וְלֹא יוּכַל לְעַמֵּד לְפָנָיו.

בא ראה, וַיֹּאמֶר ה' אֲמַחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה. הוֹדִיעַ לָהֶם עַל יְדֵי נֹחַ וְהִתְרָה בָּהֶם כַּמָּה פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ. אַחַר שְׁלֹא שָׁמְעוּ, הֵבִיא עֲלֵיהֶם דִּין וְהֶאֱבִיד אוֹתָם מֵעַל פְּנֵי הָאָרֶץ.

בא ראה מה כתוב בנח, וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לֵאמֹר זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ. לָמָּה כָּאן לֵאמֹר, וְלָמָּה זֶה? אֲלֵא לֵאמֹר – זוֹ הָאִשָּׁה. זֶה – זֶה צָדִיק. רָמַז שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא לְנֹחַ, מְנוּחַת הָאָרֶץ. לֵאמֹר, מָה זֶה לֵאמֹר? אֲלֵא מְקוֹם זֶה קוֹרָא לוֹ נֹחַ, וּמִיָּהוּ? אָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה. לֵאמֹר זֶה יִנְחַמְנוּ, עָשָׂה אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַטָּה כְּדִגְמָא עֲלִיוֹנָה. כָּתוּב כָּאן זֶה יִנְחַמְנוּ, וְכָתוּב שָׁם (ישעיה כה) זֶה ה' קוֹיְנוּ לוֹ. אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים שְׁרִשׁוּמִים בְּרִשָּׁם שֶׁל חוֹתֶמֶת הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיוֹנָה

לְהִיּוֹת רְשׁוּמִים בְּשֵׁמוֹ, וְהוּא שֵׁם שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ
 כְּרֵאוֹי. כְּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נַח, וְכְתוּב (בראשית כה)
 וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יַעֲקֹב. לָמָּה לֹא כְתוּב אֶת? אֵלָּא
 שֵׁם דְּרִגָּה [אַחַת], וְכֵאן דְּרִגָּה אַחֲרַת, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (ישעיה ו) וַאֲרָאָה אֶת ה'. וַאֲרָאָה ה' לֹא
 כְּתוּב אֵלָּא אֶת ה'. גַּם כָּאן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב –
 דְּרִגָּתוֹ מִמֶּשׁ, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא לוֹ יַעֲקֹב.
 אָבֵל כָּאן א"ת – לְהַכְלִיל אֶת הַשְּׂכִינָה.

מֵאִיפֹה הִיָּה יוֹדֵעַ? אֵלָּא בְּשַׁעַת שְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא קָלַל אֶת הָעוֹלָם, שְׂכָתוּב אַרְוֵרָה
 הָאֲדָמָה בְּעֵבֹרֶךָ, אָמַר אָדָם לִפְנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא: רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַד מָתִי יִהְיֶה הָעוֹלָם
 בְּקַלְלָהּ? אָמַר לוֹ: עַד שְׂיִוֵּלַד לָךְ בֵּן מְהוּל
 כְּמוֹתְךָ. וְהָיוּ מְחַפִּים עַד שְׁעָה שְׂנוּלַד נַח. וְכִיּוֹן
 שְׂנוּלַד, רָאָה אוֹתוֹ מְהוּל רְשׁוּם בְּאוֹת הַקְּדוּשׁ,
 וְרָאָה שְׂכִינָה דְּבוּקָה עִמּוֹ, וְאָז קָרָא אֶת שְׁמוֹ עַל
 מָה שְׁעָשָׂה אַחַר כָּךְ.

בְּתַחֲלָה לֹא הָיוּ יוֹדְעִים לְזַרְעַ וְלִקְצֹר וְלַחֲרֹשׁ,
 וְהָיוּ עוֹשִׂים עֲבוֹדַת הָאֲדָמָה בִּידֵיהֶם.
 כִּיּוֹן שְׂבָא נַח, הִתְקִין אֲמָנוּת לָהֶם וְכָל הַכְּלִים
 שְׂצָרִיכִים לְתַקֵּן אֶת הָאֲדָמָה לַעֲשׂוֹת פְּרוֹת. זֶהוּ
 שְׂכָתוּב זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמִמַּעֲצוֹן יִדְּיֵנוּ מִן

הָאֲדָמָה. שֶׁהוּא הוֹצִיא אֶת הָאָרֶץ מִמָּה
שֶׁהִתְקַלְלָה שֶׁהָיוּ זוֹרְעִים חֲטִים – וְקוֹצְרִים קוֹצִים
וְדוֹרְדִים. וְלִכֵּן כָּתוּב אִישׁ הָאֲדָמָה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִישׁ הָאֲדָמָה, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (רות
א) אִישׁ נָעָמִי. מִשּׁוֹם שֶׁנִּקְרָא צְדִיק וְהוֹצִיא
אֶת הָאָרֶץ בְּקֶרְבָּן שֶׁעָשָׂה מִמָּה שֶׁהִתְקַלְלָה,
שֶׁכָּתוּב לֹא אֶסֶף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּעֵבוֹר
הָאָדָם. וְלִכֵּן נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה, וְעַל זֶה קָרָא לוֹ
שֵׁם עַל מֶה שֶׁיִּבְא.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים מו) לָכֵן חָזוּ מִפְּעֻלוֹת
אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאָרֶץ. פָּסוּק זֶה
הֶקְיִמוּהוּ וְנִתְבָּאֵר. אָבֵל לָכֵן חָזוּ וְגו' [מֶה זֶה
חָזוּ? כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כא) חֲזוֹת קָשָׁה הִגֵּד לִי.
בְּמַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִגְלָתָה נְבוּאָה עֲלִיוֹנָה
לְבָנֵי אָדָם. אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאָרֶץ – שְׁמוֹת וְדָאֵי,
שֶׁהָרִי הַשָּׁם גּוֹרֵם לְכֹל] [וְהוּא לְשׁוֹן שְׁמֹנוֹן].
שְׂאֵלוֹ הָיוּ מִפְּעֻלוֹת יו"ד ה"א וְא"ו ה"א – שָׁם
קִיּוֹם בְּאָרֶץ, אָבֵל מִשּׁוֹם שֶׁהָיוּ מִפְּעֻלוֹת הַשָּׁם שֶׁל
אֱלֹהִים – שָׁם שְׁמוֹת בְּאָרֶץ.

אָמַר לוֹ רַבִּי חֲזִיא, כָּעֵת הַתְּעוֹרְרָתָ לָזֶה? לֹא כִּי
אֲנִי אֲמַרְתִּי לוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁבִּין שָׁם זֶה וּבֵין

שם זה הכל הוא שְׂבַח. אֲבָל אֲנִי אִמְרָתִי לוֹ כְּמוֹ
שֶׁהֵעִירוּ הַחֲבָרִים שְׁשָׁם שְׁמוֹת. שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ,
שְׁמוֹת מִמֶּשׁ [שָׁם בְּאֶרֶץ, וְלָמָּה? בְּשִׁבִיל
לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם הָעוֹלָם וְלִהְיוֹת קִיּוּם בְּעוֹלָם].

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הַכֹּל הוּא, וְאֶפְלוּ מֶה שֶׁאָמַר רַבִּי
יְהוּדָה – יִפָּה אָמַר. שְׂאֵלוֹ הָעוֹלָם יְהִיָּה בְּשֵׁם
הַרְחָמִים, יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. אֲבָל מִשּׁוֹם שֶׁהָעוֹלָם
נִבְרָא עַל דִּין וְעוֹמֵד עַל דִּין, שָׁם שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ,
וְיִפָּה הוּא, שְׂאֵלְמָלָא כֶּךָ לֹא יוֹכַל הָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם
מִלְפָּנֵי חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם.

בֵּא רְאֵה, כְּשֶׁנוֹלַד נִחַ קָרְאוּ לוֹ עַל שֵׁם שֶׁל נִחַמָּה
[נִחַ – נוּחַ לוֹ, נוּחַ לְעוֹלָם, נוּחַ לְאָבוֹת, נוּחַ
לְבָנִים, נוּחַ לְעֵלְיוֹנִים, נוּחַ לְתַחְתּוֹנִים, נוּחַ לְעוֹלָם
הַזֶּה, נוּחַ לְעוֹלָם הַבָּא] וְשִׁיְהִיָּה [וְלִהְיוֹת] הַשֵּׁם
גוֹרָם. אֲבָל לְגַבִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא כֶּךָ. נִחַ
בְּהַפּוֹךְ אוֹתִיּוֹת – ח"ן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְנִחַ מִצָּא חֵן.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חֵן הֵינּוּ נִחַ. בְּצַדִּיקִים, הַשֵּׁם
שְׁלָהֶם גוֹרָם לְטוֹב. בְּרָשָׁעִים, הַשֵּׁם שְׁלָהֶם
גוֹרָם לְרָע. בְּנִחַ כְּתוּב וְנִחַ מִצָּא חֵן בְּעֵינֵי ה'. בְּעַר
בְּכוֹר יְהוּדָה הִתְהַפְּכוּ אוֹתִיּוֹתָיו לְרָע. ע"ר ר"ע.
רַע בְּעֵינֵי ה'.

בא ראה, פִּיּוֹן שְׁנוּלָד נח, רָאָה אֶת מַעֲשֵׂי בְּנֵי
הָאָדָם שֶׁהֵם חוֹטְאִים לְפָנָי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא, וְהָיָה גוֹנֵז עֲצָמוֹ וְעֵסֶק בַּעֲבוּדַת רְבוּנוֹ כְּדִי
לֹא לָלֶכֶת בְּדַרְכָּם. וְכִי תֹאמֶר, בַּמָּה הוּא עֵסֶק?
בְּאוֹתוֹ סֵפֶר שֶׁל אָדָם וְסֵפֶר שֶׁל חֲנוּךְ. וְהָיָה עוֹסֵק
בָּהֶם לְעַבֵּד אֶת רְבוּנוֹ.

סדר הלימוד ליום כב תשרי (יום 22 בשנה)

בא ראה שֶׁכֶּף הוא, שֶׁהָרִי מְאִיפָה יָדַע נח
לְהַקְרִיב קָרְבָן לְרְבוּנוֹ? אֵלָּא מְשׁוּם שֶׁמָּצָא
חֲכָמָה עַל מָה הָעוֹלָם עוֹמֵד, וְיָדַע שֶׁהוּא עוֹמֵד
עַל הַקָּרְבָן, וְאֵלְמָלֵא הַקָּרְבָן לֹא הָיוּ עוֹמְדִים
עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

רבי שֶׁמְעוֹן הָיָה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי
אֶלְעָזָר בֶּנוֹ וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חִיָּיא. עַד
שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְאָבִיו, הַדֶּרֶךְ
מְתַקֶּנֶת לְפָנֵינוּ, רוֹצִים לְשָׁמַע דְּבַרֵי תוֹרָה פֶּתַח
רַבִּי שֶׁמְעוֹן וְאָמַר, (קהלת י') וְגַם בְּדֶרֶךְ כְּשֶׁהִסְכֵּל
הַלֵּךְ לְבוֹ חֶסֶר וְגו'. כְּשֶׁבֶן אָדָם רוֹצֵה לְתַקֵּן
דְּרָכָיו לְפָנָי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁלֹּא יֵצֵא
לְדֶרֶךְ צָרִיף לְהַמְלִיךְ בוֹ וּלְהַתְפַּלֵּל לְפָנָיו עַל
דְּרָכּוֹ, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פה) צֶדֶק לְפָנָיו

יְהִלְךָ וַיִּשֶׁם לְדַרְךָ פְּעָמָיו. שְׁהָרֵי הַשְּׂכִינָה לֹא
נִפְרְדָת מִמֶּנּוּ.

וְכִי שָׁלֵא מֵאֲמִין בְּרַבּוֹנוּ, מֵה כָּתוּב בּוֹ? וְגַם
בְּדַרְךָ שֶׁהִסְכֵּל הֵלֶךְ לְבוֹ חָסֵר. מִי זֶה לְבוֹ?
זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יֵלֶךְ עִמּוֹ בְּדַרְךָ וְגוֹרֵעַ
מִסְּיוּעוֹ בְּדַרְכּוֹ. מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ בֶּן אָדָם שֶׁלֹּא
מֵאֲמִין בְּרַבּוֹנוּ, עַד שֶׁלֹּא יֵצֵא לְדַרְכּוֹ לֹא בִקְשׁ אֶת
סְיוּעַ רַבּוֹנוּ.

וְאָפְלוּ בְּדַרְךָ כְּשֶׁהוּא הוֹלֵךְ, לֹא עוֹסֵק בְּדַבְרֵי
תוֹרָה, וְלִכֵּן לְבוֹ חָסֵר, שְׁאִינֵו הוֹלֵךְ יַחַד
עִם רַבּוֹנוּ וְלֹא נִמְצָא בְּדַרְכּוֹ. וְאוֹמֵר לְכֹל סָכַל הוּא
– וְאָפְלוּ כְּשֶׁשׁוֹמֵעַ דְּבַר אַמוּנָה שֶׁל רַבּוֹנוּ, הוּא
אוֹמֵר שֶׁזֶו טְפָשׁוֹת לַעֲסֵק בָּזֶה. כְּמוֹ זֶה שֶׁשָּׁאֲלוּ
לְבֶן אָדָם עַל אוֹת הַבְּרִית שֶׁרָשְׁמוּ בְּכֶשֶׁר הָאָדָם,
וְאוֹמֵר שֶׁלֹּא דְבַר אַמוּנָה הוּא. שָׁמַע זֹאת רַבִּי
יִיבֵא הַזְּקֵן וְהִסְתַּכַּל בּוֹ, וְנִעְשָׂה גֵל שֶׁל עֲצָמוֹת.
וְאָנוּ בְּדַרְךָ הַזֶּו בְּסְיוּעַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצִים
לוֹמֵר דְּבַרֵי תוֹרָה.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פו) הוֹרְנֵי ה' דִּרְכָּךְ אֱהִלְךָ
בְּאֲמַתְךָ יַחַד לְבָבִי לִירְאָה שְׁמֶךָ. פְּסוּק זֶה
קָשָׁה, שְׁהָרֵי שְׁנִינּוּ, הַכֹּל בְּיַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
חוּץ מִלְהֵיוֹת צְדִיק אוֹ רָשָׁע. וְדוֹד אֵיךְ תִּבַּע אֶת

זֶה מֵהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֵלָא דְוִד כֶּךָ אָמַר, הוֹרְנִי
ה' דְּרַכֶּךָ – אוֹתָהּ דְּרַךְ מִישׁוּר וּמִתְקַנֶּת לְגַלוּת עֵינַי
וְלַדְעַת אוֹתוֹ. אַחַר כֶּךָ אֶהְלֵךְ בְּאַמְתָּךְ – אֵלֶיךָ
בְּדֶרֶךְ אֱמֶת וְלֹא אֶסְטָה לְיָמִין וְלִשְׂמָאל. יַחַד לְבָבִי
– מַה זֶה לְבָבִי? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם עג) צוּר לְבָבִי
וְחִלְקִי. וְכָל זֶה אֲנִי מִבְּקֵשׁ לִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ.
לְהַדְבִּיק בִּירְאָתְךָ, לְשָׁמַר אֶת דְּרָכֵי כְּרֹאוּי. לִירְאָה
שְׁמֶךָ – מְקוּם חִלְקִי שָׁבוּ שְׁרוּיָה הִירְאָה לִירָא.

בא רֵאָה, כָּל בֶּן אָדָם שִׁירָא אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שְׁרוּיָה עִמּוֹ הָאֱמוּנָה כְּרֹאוּי, שְׁהָרִי
אוֹתוֹ אָדָם הוּא שָׁלֵם בְּעִבּוּדַת רְבוּנוֹ. וְמִי שֶׁלֹּא
שְׁרוּיָה בּוֹ יִרְאֵת רְבוּנוֹ, לֹא שְׁרוּיָה בּוֹ אֱמוּנָה,
וְאֵינוֹ כְּדָאֵי לְהִיּוֹת לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא.

עוד פִּתַח וְאָמַר, (משלי ד) וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר נֶגֶה
הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נִכּוֹן הַיּוֹם. אֲשֶׁרִיהֶם
הַצְדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה בִיקְרָם.

בא רֵאָה מַה כְּתוּב, וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר נֶגֶה.
מַה זֶה כְּאוֹר נֶגֶה? כְּמוֹ אוֹתוֹ הָאוֹר
הַמְאִיר שֶׁבְּרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה
בִּירְאָשִׁית, זֶהוּ שֶׁגִּנְזוּ לְצְדִיקִים לְעוֹלָם הַבָּא.

הוֹלֵךְ וְאוֹר – שֶׁהוּא עוֹלָה בְּאוֹרוֹ תָּמִיד וְלֹא גוֹרֵעַ מִמֶּנּוּ. אָבֵל בְּרָשָׁעִים מֵה כָּתוּב? (שם) דֶּרֶךְ רָשָׁעִים כְּאֶפְלָה לֹא יָדְעוּ בְּמָה יִכְשְׁלוּ. לֹא יָדְעוּ – וְכִי לֹא יוֹדְעִים? אֵלָּא רָשָׁעִים שֶׁהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ עֶקְמָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא רוֹצִים לְהִסְתַּפֵּל [לָהֶם] שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדוֹן אוֹתָם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם וּלְהַכְנִיֵסם בְּדִין גִּיהֶנָם. וְהֵם צוֹנְחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי לָנוּ שְׁלֹא הִרְכַּנְנוּ אֲזַנִּים וְלֹא הִקְשַׁבְנוּ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. וּבְכֹל יוֹם אוֹמְרִים: וַי לָנוּ!

בא רֵאָה, עֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהֵאִיר לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא וְלִתַּת לָהֶם שְׂכָר חֶלְקָם, מְקוֹם שְׁעִין לֹא שׁוֹלֵט לְעַמֵּד עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה טד) עֵין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוֹלָתָךְ יַעֲשֶׂה לְמַחְכָּה לוֹ. וְכָתוּב (שם טו) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בְּפָגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים בֵּי. וְכָתוּב (מלאכי ג) וְעִסוֹתָם רָשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֶפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם. אֲשֶׁרֵי הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. עָלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה ט) צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אָרֶץ. וְכָתוּב (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יֵשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֵיךָ. בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פְּרֻשֶׁת תּוֹלְדוֹת נֹחַ (דף נט' ע"ב - דף צו' ע"ב)

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ. רַבִּי חֵיִיא פָּתַח, (ישעיה ס) וְעַמָּךְ כָּלֶם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נֶצֶר מִטְעֵי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים דְּרָכֵי הַתּוֹרָה שֶׁבִגְלָלָהּ יִזְכּוּ לְעוֹלָם הַבָּא.

בֵּא רֵא, לְכָל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁשׁוּמְרֵי הַבְּרִית שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. וְעַל זֶה, יִשְׂרָאֵל שְׁשׁוּמְרֵי הַבְּרִית וְקִבְּלוּ אוֹתָהּ, יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא.

וְלֹא עוֹד, אֲלֹא מִשּׁוֹם כֶּךָ נִקְרְאוּ צְדִיקִים. מִכַּאֲן לְמַדְנֹו, כָּל מִי שֶׁשׁוּמֵר הַבְּרִית הַזֹּאת שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלֶיהָ, נִקְרָא צְדִיק. מִנֵּיִן לָנוּ? מִיּוֹסֵף. מִשּׁוֹם שֶׁשָּׁמַר אֶת בְּרִית הָעוֹלָם זָכָה שֶׁנִּקְרָא צְדִיק. וְעַל כֵּן וְעַמָּךְ כָּלֶם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אֵלֶּה – בְּכָל מְקוֹם פָּסַל אֶת הָרָאשׁוֹנִים. שְׁנֵינֵנוּ וְכוּ'. מָה כָּתוּב לְמַעְלָה בְּפֶרֶשֶׁת בְּרֵאשִׁית? (בראשית ב) וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְגו'. אוֹתוֹ הִנְהַר

שְׁשׁוּפַע וְיוֹצֵא וְנִכְנָס לְגֶן וּמְשָׁקָה אוֹתוֹ מֵהַשְּׁקָאָה
 שְׁלַמְעֵלָה, וְעוֹשֶׂה לוֹ נַחַת וְעוֹשֶׂה פְרוֹת וּמַגְדִּיל
 זְרָעִים, הוּא אֶז נוֹחַ לְכָל. וְזֶה נוֹחַ לְגֶן. וְזֶה עוֹשֶׂה
 מְנוּחָה בּוֹ [נ"א לְגֶן, וְהִגָּן נַח בּוֹ], כְּמוֹ שְׁנֵאמַר
 (שם) כִּי בּוֹ שָׁבַת, וְכָתוּב וַיִּשְׁבַּת בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי.

וְזֶה סוּד שֶׁדָּבָר זֶה עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת וְלֹא אַחֵר.
בא רָאָה, כְּמוֹ זֶה נַח לְמִטָּה הַבְּרִית הַקְּדוֹשׁ הִיָּה
 דְּגָמָא שְׁלַמְעֵלָה, וְעַל זֶה נִקְרָא אִישׁ הָאָדָמָה.
 וְסוּד לְמַדְנּוּ, שֶׁהָרִי נַח הַצְּטָרָךְ לְתַבָּה לְהַתְּחַבֵּר
 עִמָּה וּלְקַיֵּם זְרַע שֶׁל הַכֹּל, שֶׁכָּתוּב לַחֲיֹת זְרַע.

מי זֶה הַתְּבָה? [זֶה] אֲרוֹן הַבְּרִית. וְנַח וְהַתְּבָה
 לְמִטָּה כֶּף הֵם כְּמוֹ דְּגָמָא [זוֹ] שְׁלַמְעֵלָה. בְּנַח
 כָּתוּב בְּרִית, שֶׁכָּתוּב וְהִקִּימְתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ.
 וְעַד שֶׁהִתְקַיֵּם בּוֹ בְּרִית לֹא נִכְנָס לְתַבָּה, שֶׁכָּתוּב
 וְהִקִּימְתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ וּבָאתָ אֶל הַתְּבָה. וְאֶז
 הִיָּתָה הַתְּבָה אֲרוֹן הַבְּרִית. [זוֹ] תְּבָה וְנַח, הַכֹּל
 כְּמוֹ שְׁלַמְעֵלָה. וּבְגִלְלַל שֶׁהַבְּרִית הַזֹּאת לְמַעְלָה,
 הוּא עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת. כְּמוֹ זֶה נַח [לְמִטָּה] הוּא
 עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת. מִשּׁוּם כֶּף [כְּמוֹ שְׁנֵאמַר] אֵלֶּה
 תּוֹלְדוֹת נַח.

נח אִישׁ צַדִּיק, כֶּף הוּא בְּוֹדָאֵי כְּמוֹ שְׁלַמְעֵלָה.
 וְעַל זֶה כָּתוּב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוּד עוֹלָם.

וְהָאָרֶץ מִתְקַיֶּמֶת עַל זֶה, שְׁהָרֵי הוּא הָעֵמוּד
 שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו, וּמִיְהוּ? זֶה צְדִיק, וְנַח נִקְרָא
 צְדִיק לְמַטָּה. וְסוּד [נ"א זֶה] שֶׁל הַכֹּל – אֶת
 הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נַח. דּוֹקָא. שְׁלֵא נִפְרַד מִמְּנוּ
 לְעוֹלָמִים, וְשִׁיְהִיָּה הוּא בְּאָרֶץ כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה אִישׁ
 צְדִיק יְסוּד הָעוֹלָם. בְּרִית שְׁלוֹם, שְׁלוֹם שֶׁל
 הָעוֹלָם. אִישׁ הָאָדָמָה וְדָאֵי. וְעַל זֶה (בְּרֵאשִׁית 1) וְנַח
 מְצָא חֵן בְּעֵינֵי ה'.

תְּמִים הָיָה בְּדַרְתָּיו, מַה זֶה בְּדַרְתָּיו? אֱלֹהֵי
 אוֹתָם שִׁיְצָאוּ מִמְּנוּ. הוּא הַשְּׁלִים אֶת
 כָּלָם, וְהוּא הָיָה שְׁלֵם מְכֻלָּם. תְּמִים הָיָה – שְׁנוּלֵד
 מֵהוּל, שֶׁכְּתוּב הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וְהָיָה תְּמִים. בְּדַרְתָּיו
 – וְלֹא בְּדוֹרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, שְׁהָרֵי מִמְּנוּ יֵצְאוּ
 [תּוֹלְדוֹת בְּעוֹלָם].

בֵּא רְאָה, נַח רְאוּי הָיָה מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם
 לְהִיּוֹת בְּתִבָּה בְּחִבּוּר אֶחָד לְהַכְּנִס בָּהּ, וְעַד
 שְׁלֵא הִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד, לֹא הָיָה הָעוֹלָם כְּרְאוּי.
 אַחַר כֵּן מַה כְּתוּב? (שם ט) וּמֵאֲלֵה נִפְצָה כָּל
 הָאָרֶץ. מַהוּ נִפְצָה? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ב) וּמִשָּׁם
 יִפְרֹד. שְׁמִשָּׁם נִמְצָא פְּרוּד וְהִתְפָּזְרוּ תּוֹלְדוֹת
 לְכָל הַצְּדָדִים וְהַכֹּל אֶחָד כְּדָגְמָא אַחַת. מִשּׁוּם
 כֵּן אֱלֹהֵי תּוֹלְדוֹת נַח. אֱלֹהֵי וְדָאֵי. שְׁהָרֵי יְסוּד

הָעוֹלָם הוּא שְׁעוֹשֶׂה תוֹלְדוֹת לְקַיִם בְּאַרְץ. בָּא
 רַבִּי אָבָא וּנְשָׁקוּ. אָמַר, אֲרִיָּה בְּכַחוֹ נוֹקֵב סָלַע
 וְשׁוֹבֵר. כִּךְ זֶה בְּיַדָּאִי. וּבֵא וּרְאֵה, מִשְׁעוֹר הַתְּבָה
 גַּם כִּךְ זֶה.

תוספתא

לָמָּה נַח נַח פְּעַמִּים? אֵלָּא כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק
 שְׁבַע עוֹלָם יֵשׁ לוֹ שְׁתֵּי רוּחוֹת – רוּחַ אַחַת
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְרוּחַ אַחַת בְּעוֹלָם הַבָּא. וְכִךְ תִּמְצָא
 בְּכָל הַצַּדִּיקִים: מֹשֶׁה מֹשֶׁה, יַעֲקֹב יַעֲקֹב, אַבְרָהָם
 אַבְרָהָם, שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל, שֵׁם שֵׁם. פָּרַט לִי צַחֲקָא
 שְׁלֵא כְּתוּב בּוֹ כְּמוֹ שְׁכַתּוּב בְּהֵם, מִשּׁוּם שְׂיִצְחָקָא,
 בְּשַׁעַה שְׁנִקְרַב עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, יִצְאָה נִשְׁמַתּוֹ
 שְׁהִיתָה בּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְכִיּוֹן שְׁנִיאָמַר בְּאַבְרָהָם
 בְּרוּךְ מְחִיָּה הַמֵּתִים, שְׂבָה אֵלָיו נִשְׁמַתּוֹ שֶׁל
 הָעוֹלָם הַבָּא. מִשּׁוּם זֶה תִּמְצָא שְׁלֵא יַחַד הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אֶת שְׁמוֹ אֵלָּא עַל יִצְחָק, מִשּׁוּם
 שְׁנַחֲשֵׁב כְּמַת. וְעַל זֶה רָמַז הַכְּתוּב וְאָמַר (איוב טו)

הֵן בְּקִדְשׁוֹ לֹא יֶאֱמִין וְגו'.

דְּבַר אַחַר אֵלֶּה תוֹלְדוֹת, מִשּׁוּם שְׁהִיָּה צַדִּיק
 שְׂבַח אוֹתוֹ פְּעַמִּים. תָּמִים הִיָּה בְּדוֹרְתּוֹ,
 אֲבָל בְּדוֹרוֹת אַחֲרָיִם אֵינוֹ נִחְשֵׁב לְכֻלּוֹם, כְּמוֹ
 דְּוֵרוֹ שֶׁל אַבְרָהָם וְדוֹר מֹשֶׁה וְדוֹר דָּוִד. דְּבַר

אחר, ראה מה עשה בדור שכלם רשעים, קל וחמר אלו היה בדור שכלם צדיקים. (ע"כ התוספתא)

רבי אלעזר פתח, (תהלים מו) לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ. הפסוק הזה הרי נתבאר, ובארוהו. אבל לכו חזו, מה זה חזו? כמו שנאמר (ישעיה כא) חזות קשה הגד לי. במעשיו שהקדוש ברוך הוא עושה מתגלה נבואה עליונה לבני אדם. אשר שם שמות – שמות ודאי, שהרי השם גורם לכל.

כתוב ויקרא את שמו נח לאמר זה וגו', לממה כאן לאמר? ולמה זה? אלא לאמר זו האשה. זה זה צדיק. [רמז כמו שהקדוש ברוך הוא קרא לו נח, מנוחת הארץ. לאמר, מה זה לאמר? אלא מקום זה קרא לו נח, ומי הוא? ארץ הקדושה. לאמר זה ינחמנו ממעשנו וגו'. עשה אותו הקדוש ברוך הוא למטה כדגמא עליונה]. [נ"א זה זה צדיק, וכן נח (לאמר, נח) זה צדיק. לאמר זו נקבה, משום שלא נפרדים זה מזה. אמר רבי יצחק, לאמר זו ארץ הקדושה] [וזה אמת]. כתוב כאן זה ינחמנו, וכתוב שם (ישעיה כה) זה ה' קוינו לו. אשריהם הצדיקים שרשומים

בְּרֵשֶׁם שֶׁל חוֹתֶמֶת הַמֶּלֶךְ לְהִיּוֹת בְּשֵׁמוֹ רְשׁוּמִים,
וְהוּא שֵׁם שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ כְּרָאוּי.

כְּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ, וְכָתוּב וַיִּקְרָא שְׁמוֹ
יַעֲקֹב. לָמָּה לֹא כָתוּב אֶת? אֲלֵא שֵׁם דְּרָגָה
אַחֶרֶת [ד"א אַחַת] וְכָאן דְּרָגָה אַחֶרֶת, [נ"א אֶת,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֶרְאָה אֶת ה'] כְּכָתוּב (שם 1) וְאֶרְאָה
אֶת ה'. וְאֶרְאָה ה' לֹא כָתוּב אֲלֵא אֶת ה', גַּם כִּי
בְנִחַ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ. וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב – דְּרָגָה
שְׁלוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמֶּשׁ קִרְאָה לוֹ יַעֲקֹב.
אַבְל כָּאן אֶת – לְהַכְלִיל אֶת הַשְּׂכִינָה [נ"א שְׁהִיא
דְּרָגָה אַחֶרֶת לְמַטָּה].

אַלְהָה תּוֹלְדַת נֹחַ וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה פֶּתַח, (תהלים קיב) טוֹב אִישׁ חוֹנֵן
וּמְלוֹה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט. טוֹב אִישׁ –
זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁנִּקְרָא טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
(שם קמה) טוֹב ה' לְכֹל, וְכָתוּב (שמות טו) ה' אִישׁ
מִלְחָמָה. לְכֹל הַזֶּה חוֹנֵן וּמְלוֹה, לְמָקוֹם שְׂאִין לוֹ
מִשְׁלוֹ, וְאוֹתוֹ מָקוֹם נְזוּן מִמֶּנּוּ. יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו
בְּמִשְׁפָּט – שֶׁהָרִי אוֹתוֹ דָּבָר לֹא נְזוּן אֲלֵא
בְּמִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פט) צַדִּיק וּמִשְׁפָּט
מְכוֹן כְּסָאָדָּה.

דְּבַר אַחַר טוֹב אִישׁ – זֶה צְדִיק, שְׁפָתוֹב (ישעיה ג)
 אָמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב כִּי פְרִי מַעֲלִיָּהֶם
 יֵאָכְלוּ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, זֶה נָח, שְׁפָתוֹב נָח אִישׁ
 צְדִיק. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, זֶה הַשֶּׁבַח שֶׁל הַשֶּׁבַת שְׂבוּ
 פָתַח טוֹב, שְׁפָתוֹב (תהלים צב) טוֹב לַהֲדוֹת לָהּ.

רַבִּי חֲיִיאָ אָמַר, הַכֹּל אֶחָד, וְכֹלֶם אָמְרוּ דְּבַר
 אֶחָד. וְזֶה עוֹשֶׂה תוֹלְדוֹת בְּעוֹלָם. תוֹלְדוֹת
 שֶׁל הָעוֹלָם מִי הֵם? אֵלּוּ נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם
 פְּרִי מַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר,
 בְּשַׁעֲהַ שְׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹתָיו,
 מִתְעַטֵּר מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה, מִלְּמַעְלָה מִמְּקוֹם
 שְׁלַעֲמַק הַכֹּל. מִתְעַטֵּר מִלְּמַטָּה בַּמָּה? בְּנִשְׁמוֹת
 הַצְּדִיקִים. וְאֵז נוֹסְפִים חַיִּים מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה,
 וְנִכְלָל מְקוֹם הַמְּקַדָּשׁ מִכָּל הַצְּדִידִים, וְהַבָּאֵר
 מִתְמַלֵּאת וְהֵימָּן נִשְׁלָם, וְאֵז נוֹתֵן לְכֹל.

כְּתוֹב (משלי ה) שְׁתֵּה מַיִם מִבּוֹרֶךְ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ
 בְּאֵרֶךְ. לָמָּה [כָּאן] בּוֹרֶךְ בִּתְחִלָּה וְאַחַר
 כֶּךָ בְּאֵרֶךְ? שְׁהַרִי בּוֹר לֹא נִקְרָא אֶלָּא רֵיק שְׂאִינוּ
 נוֹבְעֵ. בְּאֵר – מַיִם שְׁנוֹבְעִים? אֶלָּא הַכֹּל מְקוֹם
 אֶחָד הוּא. אֶלָּא מְקוֹם שְׁהַעֲנִיִּים [נ"א שְׁהַעֲנִי]
 אֲחֻזִּים בּוֹ נִקְרָא בּוֹר, שְׂאִין לוֹ מִשְׁלוֹ אֶלָּא מֵה
 שְׁנוֹתָנִים לְתוֹכוֹ, וּמִיָּהוּ? דְּל"ת. אַחַר כֶּךָ נַעֲשֶׂה

בְּאֵר שֶׁהוּא נוֹבֵעַ וּמְלֵא [שְׁמַתְמֵלֵא] מְכַל
הַצְּדִדִים, וּמִיְהוּ? ה"א. מְתַמְלֵאת מְלַמְעֵלָה
וְנוֹבַעַת מְלַמְטָה. מְתַמְלֵאת מְלַמְעֵלָה כְּמוֹ
שְׁאֵמְרָנוּ, וְנוֹבַעַת מְלַמְטָה מִנְשָׁמוֹת הַצְּדִיקִים.

דְּבַר אַחַר, שְׁתֵּה מִים מְבוֹרֵךְ - זֶה דְּוֹד הַמְּלֶךְ,
שְׁכַתּוֹב בּוֹ (שְׁמוּאֵל-ב כג) מִי יִשְׁקֵנִי מִים מְבֹאֵר
בֵּית לְחָם. וְנוֹזְלִים - זֶה אֲבָרָהֶם. מְתוֹךְ - זֶה
יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּאֵמְצֵעַ. בְּאֵרֶךְ - זֶה יִצְחָק, שְׁנִקְרָא
בְּאֵר מִים חַיִּים. הָרִי בְּפֶסוּק הַזֶּה נִמְצְאת
הַמְּרַכְבָּה הַקְּדוּשָׁה הָעֲלִיוֹנָה מֵהָאֲבוֹת. וְדוֹד
הַמְּלֶךְ הַתְּחִבֵּר עִמָּם. יֵשׁ מִי שְׁיֵאמֹר, וְנוֹזְלִים - זֶה
יִצְחָק. מְתוֹךְ - זֶה מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּאֵמְצֵעַ. בְּאֵרֶךְ -
זֶה אֶהְרֹן, שְׁנִקְרָא בְּאֵר מִים חַיִּים, וְדוֹד הַמְּלֶךְ
שֶׁהַתְּחִבֵּר עִמָּהֶם.

תְּשׁוּקַת הַנְּקִבָה לְזָכַר אֵינָה אֶלָּא כַּאֲשֶׁר נִכְנְסַת
בָּהּ רוּחַ וְשׁוֹפְכַת מִים כְּנֶגֶד הַמַּיִם
הָעֲלִיוֹנִים הַזְּכָרִיִּים. כִּךְ כְּנֶסַת יִשְׂרָאֵל לֹא
מְעוֹרַרַת הַשְּׁתוֹקְקוֹת לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶלָּא
בְּרוּחַ הַצְּדִיקִים שֶׁנִּכְנְסִים בְּתוֹכָהּ, וְאִזּוּ נוֹבְעִים
מִים מִתּוֹכָהּ כְּנֶגֶד מִי הַזְּכָר. וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה תְּשׁוּקָה
אַחַת [וְאַגְדָּה אַחַת] וְקָשׁוּר אַחַד. וְזֶהוּ רְצוֹן שֶׁל

הכל והטיול שהקדוש ברוך הוא מטיל עם
נשמות הצדיקים.

בא ראה, כל אותן תולדות גן העדן לא יוצאים
מצדיק אלא כשנכנס בתבה הזו בחבור
אחד, והכל גנוזים בה, ואחר כך יוצאים ממנה.
גם כאן נח איש צדיק לא הוציא תולדות לפרות
בעולם עד שנכנס בתבה, והתכנסו הכל בה והיו
גנוזים בה, ואחר כך יצאו ממנה לפרות בעולם
ולהתקיים בארץ. ואלמלא שיצאו מתוך התבה,
לא התקיימו בעולם. והכל כמו שלמעלה – מתוך
תבה יוצאים למעלה, מתוך תבה יוצאים למטה,
זה כמו זה. [מתוך] וכאן התקיים העולם ולא
מקדם לזה, שמשום כך כתוב ונוזלים מתוך
בארץ, וכתוב ויולד נח שלשה בנים.

ותשחת הארץ לפני האלהים. אמר רבי יהודה,
כיון שכתוב ותשחת הארץ, למה לפני
האלהים? אלא כיון שעשו חטאיהם בגלוי לעיני
הכל, אז כתוב לפני האלהים.

רבי יוסי אמר, אני אמרתי הפוך. ותשחת
הארץ לפני האלהים – בהתחלה לפני
האלהים, שלא היו עושים בגלוי. לפני האלהים

עָשׂוּ וְלֹא לְפָנַי בְּנֵי אָדָם. וּלְבִסּוּף עָשׂוּ בְּגִלּוּי.
זֶהוּ שְׁכָתוּב וּתְמַלֵּא הָאָרֶץ חֲמָס, שְׁלֹא הָיָה מְקוֹם
בְּכָל הָאָרֶץ שְׁלֹא הָיָה בְּגִלּוּי, וּבְגִלְל כֶּף אָמַר
הַפְּסוּק בְּשְׁנֵי גּוֹנִים.

אָלָּה תּוֹלְדַת נַח – רַבִּי אַבָּא אָמַר, מִיּוֹם שֶׁעָבַר
אָדָם עַל מִצְוֹת רְבוּנוּ, כָּל בְּנֵי הָאָדָם
שֶׁנּוֹלְדוּ אַחַר כֶּף נִקְרְאוּ בְּנֵי הָאָדָם. וְלֹא לְשִׁבְח
נִקְרְאוּ כֶּף, אֲלֵא כִּמוֹ שֶׁאָמַר בְּנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁעָבַר
עַל מִצְוֹת רְבוּנוּ. כִּיּוֹן שֶׁבָּא נַח, נִקְרְאוּ בְּנֵי הָעוֹלָם
עַל שֵׁם נַח. תּוֹלְדַת נַח לְשִׁבְח. שֶׁהֶעֱמִידָם
בְּעוֹלָם. וְלֹא תּוֹלְדוֹת אָדָם שֶׁהֶעֱבִירוּ מִהָעוֹלָם
וְגַרְם מוֹת לְכֻלָּם.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, אִם כֶּף, הֲרִי כְּתוּב אַחַר כֶּף,
וַיֵּרֶד ה' לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמְּגִדָּל אֲשֶׁר
בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנֵי הָאָדָם כְּתוּב, וְלֹא כְּתוּב בְּנֵי
נַח. אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁאָדָם [שֶׁחָטָא ד"א חָטָא]
לְפָנַי רְבוּנוּ, טוֹב לוֹ שְׁלֹא נִבְרָא וְלֹא יִכְתָּב עָלָיו
הַכְּתוּב פְּסוּק זֶה.

אָלָּה בֵּא רְאֵה, כְּתוּב (משלי י) בֵּין חָכָם יִשְׁמַח אָב.
כְּאֲשֶׁר הֵבֵן טוֹב, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם זוֹכְרִים אֶת
אָבִיו לְטוֹב. וּכְשֶׁהוּא רַע, כָּלָם זוֹכְרִים אֶת אָבִיו

לרע. אדם, משום שחטא ועבר על מצוות רבונו, כשבאו אותם שמרדו ברבונם מה כתוב? אשר בנו בני האדם. אדם הראשון שמרד ברבונו ועבר על מצותו, ולכן אלה תולדת נח. אלה ולא הראשונים. אלה שיצאו ונכנסו לתוך התבה והוציאו תולדות לעולמים. ולא תולדות אדם שיצא מגן עדן ולא הוציא אותם משם.

בא ראה, אלו הוציא אדם תולדות מגן עדן, לא היו משמדים לדורי דורות, ולא נחשף אור הלבנה לעולמים, וכלם היו קימים לעולמים, ואפלו מלאכים עליונים לא עמדו לפניהם באור וזיו וחכמה, כמו שנאמר בצלם אלהים ברא אותו. אבל כיון שגרם החטא ויצא מגן עדן ועשה תולדות בחוץ, לא התקיימו בעולם ולא היו כראוי.

אמר רבי חזקיה, וכי איך יכלו לעשות תולדות שם, שהרי אלמלא לא נמשך עליו יצר הרע וחטא, יתקיים הוא בעולם לבדו ולא יעשה תולדות? כמו זה אלמלא שחטאו ישראל בעגל והמשיכו עליהם יצר הרע, לא יעשו לעולמים תולדות ולא יבאו דורות אחרים לעולם.

אָמַר לוֹ, אֲלֵמְלֵא לֹא חָטָא אָדָם, לֹא יַעֲשֶׂה תוֹלְדוֹת כְּמוֹ זֶה מְצַד שֶׁל יֵצֵר הָרַע, אֲבָל יַעֲשֶׂה תוֹלְדוֹת מְצַד שֶׁל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. שְׁעַכְשׁוֹ אֵינוֹ עוֹשֶׂה תוֹלְדוֹת אֲלֵא מְצַד הַיֵּצֵר הָרַע, וּמְשׁוּם שְׁכָל תוֹלְדוֹת בְּנֵי הָאָדָם כָּלָם מִן הַצַּד שֶׁל יֵצֵר הָרַע, לְכֵן אֵין לָהֶם קִיּוּם, וְאֵי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִתְקַיֵּם, שֶׁהַצַּד הָאֲחֵר מְעַרְב בָּהֶם [וְאֶפְשָׁר לָהֶם בְּצַד הָאֲחֵר].

אָבֵל אֲלֵמְלֵא לֹא חָטָא אָדָם וְלֹא גִרַשׁ מִגֵּן עֵדֶן, הִיָּה עוֹשֶׂה תוֹלְדוֹת מְצַד שֶׁל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שְׁקִדּוּשִׁים כְּמִלְאָכִים עֲלִיוֹנִים עוֹמְדִים לְדוּרֵי דוֹרוֹת כְּמוֹ שֶׁהָיָה לְמַעְלָה. כִּיּוֹן שֶׁחָטָא וְהוֹלִיד בְּנִים מִחוּץ לְגֵן עֵדֶן וְלֹא זָכָה לְהוֹצִיאָם מִן הַגֵּן, לֹא הִתְקַיְּמוּ אֶפְלוּ לְהַשְׁתַּרֵּשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה, עַד שֶׁבָּא נֹחַ, שֶׁהוּא צַדִּיק, וְנִכְנַס בַּתְּבָה, וּמֵהַתְּבָה יֵצְאוּ כָּל דוֹרוֹת הָעוֹלָם, וּמִשָּׁם הִתְפָּזְרוּ לְכָל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם.

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה. לָמָּה נִשְׁחָתָה? מְשׁוּם כִּי הִשְׁחִית כָּל בֶּשֶׂר אֶת דְּרָכּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. רַבִּי חֲזִיא פְּתַח פְּסוּק וְאָמַר, (יונה ג) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ מִדְּרָכָם הָרָעָה.

בא ראה, בשעה שבני אדם זוכים ושומרים את מצוות התורה, אז הארץ מתחזקת ונמצאת בה כל השמחה. מה הטעם? משום שהשכינה שורה על הארץ. ואז הכל, עליונים ותחתונים, בחדוה. וכשבני אדם משחיתים דרכיהם ולא שומרים את מצוות התורה וחוטאים לפני רבונם, אז כביכול דוחים את השכינה מהעולם, ונשארת הארץ משחנת, שהרי השכינה נדחתה ולא שורה עליה, ואז היא נשחנת. מה הטעם נשחנת? משום ששורה רוח אחרת עליה שמחבלת את העולם. ועל זה אומרים, שישראל נותנים עז לאלהים שמעמידים את העולם. אלהים זו שכינה.

ואם חס ושלום אם ישראל ימצאו רשעים, מה כתוב? (תהלים ו) רומה על השמים אלהים וגו', משום שרשת הכינו לפעמי. כפף נפשי, בסבת חמס ושאנת חנם. כרו לפני שוחה וגו', כמו שבדור המבול, שמשום החמס שהיה ביניהם, היתה ביניהם שנאה ואיבה.

יכול אף בארץ ישראל כן? והרי שנינו שארץ ישראל לא שורה עליה רוח אחרת ולא ממנה אחר חוץ מהקדוש ברוך הוא בלבדו. בא

רָאָה שְׁאָרְךָ יִשְׂרָאֵל כִּף הִיא שְׂלֵא שׁוֹרָה עָלֶיָּהּ
 מְמַנָּה וְלֹא שְׂלִיחַ אַחַר פָּרֵט לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְבָדוֹ, אֲבָל שְׁעָה אַחַת שׁוֹרָה עָלֶיָּהּ לְהַשְׁחִית אֶת
 בְּנֵי הָאָדָם. מַנִּין לָנוּ? מְדוּד, שְׁכָתוּב (דְּבָרֵי הַיָּמִים-א
 כֵּא) וַיֵּרָא דָוִד אֶת מְלֶאךָ ה' וַחֲרָבוֹ שְׁלוֹפָה בִּידוֹ
 נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַיִם, וְאָז נִשְׁחַתְתָּה הָאָרֶץ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֶפְלוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא הָיָה. כְּתוּב כִּפָּן מְלֶאךָ ה',
 וְכְתוּב שֵׁם (בְּרֵאשִׁית מַח) הַמְּלֶאךָ הַגָּאֵל אֲתִי, וְכְתוּב
 וַיִּסַּע מְלֶאךָ הָאֱלֹהִים. הֵן לְטוֹב הֵן לְרַע שׁוֹלֵט
 עָלֶיָּהּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. לְטוֹב - מְשׁוּם שְׂלֵא
 נִמְסְרָה תַּחַת שְׁאָר הַמְּמַנִּים, וְכֹל דִּיְרֵי הָעוֹלָם
 יִתְבַּיְשׁוּ מִמַּעֲשֵׂיהֶם. לְרַע - כִּדִּי שְׂלֵא יִשְׁמַחוּ אֵלֶּה
 לְשֹׁלֵט עָלֶיָּהּ. וְאִם תֹּאמַר, וְהִרִי כְּתוּב (אֵיכָה א) כִּי
 רָאִתָּה גוֹיִם בָּאוּ מִקְדָּשְׁךָ, וְהִחְרִיבוּ בֵיתְךָ. וְאִם
 לֹא שׁוֹלֵטִים אוֹתָם מְמַנִּים, לֹא נִחְרַב הַמְּקָדָשׁ!

בֵּא רֵאָה, כְּתוּב כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ, וְכְתוּב (שֵׁם ב)
 עָשָׂה ה' אֲשֶׁר זָמַם. בֵּא רֵאָה, כְּתוּב וַיֵּרָא
 אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחַתְתָּה. נִשְׁחַתְתָּה וְדָאִי,
 כְּמוֹ שְׁנֹאמַר. כִּף גַּם (יִנְנָה ג) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת
 מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ מִדֶּרֶכְךָ הָרָעָה. שְׁהִרִי אֶזְרָא הָאָרֶץ
 קוֹרֵאת לְמַעְלָה וְעוֹלָה בְּעַלְיָה עֲלִינָה וּמְקַשְׁטָת

פְּנִיָּה כְּנֻקְבָּה שְׂמַתְקֻשְׁטַת אֶל הַזְּכָר, כְּדָ גַם הָאָרֶץ,
שְׁהָרִי גִדְלָה בָּנִים צְדִיקִים לְמַלְךְ.

וְעַכְשָׁיו שְׁלֹא שָׁבוּ דוֹר הַמְּבוּל מֵהַ כְּתוּב? וַיֵּרָא
אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה, כְּאִשָּׁה
שֶׁנִּשְׂמָאָה וְהִסְתִּירָה פְּנֵיהָ מִבַּעֲלָהּ. וּבִזְמַן
שֶׁמִּתְרַבִּים חֲטָאֵי בְנֵי הָאָדָם בְּגִלּוּי, הָאָרֶץ שְׂמָה
פְּנֵיהָ כְּנֻקְבָּה שְׂאִין לָהּ בּוֹשָׁה מְכַל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(ישעיה כד) וְהָאָרֶץ חֲנֻפָּה תַּחַת יִשְׁבִּיָּהּ. וְעַל זֶה וַיֵּרָא
כִּי נִשְׁחָתָה וַיֵּדָא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי הִשְׁחִית
כָּל בְּשָׂר אֶת דְּרָכָהּ עַל הָאָרֶץ.

רַבִּי אֶלְעָזָר הַלֵּךְ אֶל רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
לְקוֹנִיָּא חֲמִיו. בֵּינָן שָׂרְאָה אוֹתוֹ, הִתְקִין לוֹ
שְׂטִיחַ שֶׁל כֶּסֶף בְּמוֹטוֹת שֶׁל עֵץ, וַיֵּשְׁבוּ. אָמַר
לוֹ חֲמִיו, אִפְשָׁר שְׁשִׁמְעֵת מֵאֲבִיךָ זֶה שְׁכָתוּב (איכה
ב) עֲשֵׂה ה' אֲשֶׁר זָמַם בְּצַע אֲמַרְתוּ אֲשֶׁר צָוָה
מִימֵי קֶדֶם?

אָמַר לוֹ, הָרִי פְּרִשׁוּהָ הַחֲבָרִים, בְּצַע אֲמַרְתוּ –
שְׁקַרְעֵה אֲדָרְתָה שְׁלוֹ. אֲשֶׁר צָוָה מִימֵי קֶדֶם
– שְׁהָרִי אוֹתָהּ הָאֲדָרְתָה צָוָה מֵאוֹתָם יָמִים
רֵאשׁוֹנִים עֲלִיוֹנִים, וּבִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
קָרַע אוֹתָהּ, מִשּׁוּם שֶׁהָאֲדָרְתָה הַזֹּאת הִיא כְּבוֹדוֹ
וְתַקּוּנוֹ, וְקָרַע אוֹתָהּ.

אָמַר לוֹ, עֲשֵׂה ה' אֲשֶׁר זָמַם, וְכִי מֶלֶךְ חוֹשֵׁב
 [קָדָם] לְהִרְעֵ לְבָנָיו עַד שֶׁלֹּא יָבֹאוּ
 לְחֻטָּא?! אָמַר לוֹ, (מִשָּׁל) לְמֶלֶךְ שֶׁהִיָּה לוֹ כְּלֵי יָקָר,
 וּבְכָל יוֹם הִיָּה פּוֹחַד עָלָיו שֶׁלֹּא יִשְׁבֵּר וְהִיָּה
 מְסַתְּפֵל בּוֹ וּמְצָא חֵן בְּעֵינָיו. לְיָמִים בָּא בְּנוֹ
 וְהִרְגִּיז אֶת הַמֶּלֶךְ. לָקַח הַמֶּלֶךְ אוֹתוֹ כְּלֵי יָקָר
 וְשִׁבֵּר אוֹתוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב עֲשֵׂה ה' אֲשֶׁר זָמַם.

בֵּא רֵאָה, מִיּוֹם שֶׁנִּבְנְהָ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הִיָּה הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מְסַתְּפֵל בּוֹ וְחָבִיב עָלָיו הִרְבֵּה,
 וְהִיָּה פּוֹחַד עַל יִשְׂרָאֵל שִׁיחֻטָּאוּ וַיִּחָרַב בֵּית
 הַמִּקְדָּשׁ. וְכֵךְ בְּכָל פַּעַם שֶׁהִיָּה בָּא אֶצֶל בֵּית
 הַמִּקְדָּשׁ, הִיָּה לוֹבֵשׁ אוֹתָהּ אֲדָרְת. אַחַר שֶׁגָּרְמוּ
 הַחֻטָּאִים וְהִרְגִּיזוּ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, נִחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
 וְקָרַע אוֹתָהּ הָאֲדָרְת [קָרַע אוֹתָהּ הָאֲדָרְת וְנִחְרַב
 בֵּית הַמִּקְדָּשׁ]. הֵינּוּ שְׁכָתוּב עֲשֵׂה ה' אֲשֶׁר זָמַם.

בְּצֵעַ אָמַרְתוּ וְגו' [הָאָמַרְתוּ הַזֶּה בְּתַחֲלָה יִשְׁבֵּה
 בְּרֹאשׁ אָמִיר, וְהָרִי הִתְעַטְרוּ עֲטָרָה לְרֹאשׁ
 וְאֵילָן נָאָה לְפָנָיו. וְהִיא מִיָּמֵי קָדָם וְדָאִי. וְאִז
 עֲצָבוֹת לְפָנָיו בְּבָתִּים הַחִיצוֹנִים וְדָאִי, (ישעיה לג)
 וְהֵן אֲרָאֵלִם צָעֲקוּ חֻצָּה. (שם כב) וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים
 צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא וְגו']. הֵינּוּ בְּזִמְן שֶׁנִּחְרַב בֵּית
 הַמִּקְדָּשׁ. אָבֵל בְּזִמְן אַחַר אֵין חֲדוּהָ לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ

ברוך הוא כמו זמן שאובדים רשעי העולם
 ואותם שהרגיזו לפניו. זהו שכתוב (משלי יא)
 ובאבד רשעים רנה. וכן בכל דור ודור שעושה
 דין ברשעי העולם, חדוה ותשבחת לפני הקדוש
 ברוך הוא.

ואם תאמר, הרי שנינו שאין חדוה לפני הקדוש
 ברוך הוא כשהוא עושה דין ברשעים?
 אלא בא ראה, בשעה שנעשה דין ברשעים,
 חדות ותשבחות לפניו על שנאבדו מהעולם.
 והדברים הללו כשמגיע אותו זמן שהמתין להם
 ולא שבו אליו מחטאיהם. אבל אם נעשה בהם
 דין עד שלא הגיע זמנם, [ועד] שלא נשלם
 חטאם, כמו שנאמר (בראשית טו) כי לא שלם עון
 האמורי עד הנה, אז אין חדוה לפניו, ורע לפניו
 על שנאבדו.

ואם תאמר, למה עושה בהם דין טרם שהגיע
 זמנם? אלא הם גרמו רע לעצמם, שהרי
 הקדוש ברוך הוא אינו עושה דין בטרם מגיע
 זמנם, אלא משום שמתתפים עם ישראל להרע
 להם, ולכן עושה בהם דין ומאבדם מהעולם
 בלא הזמן. וזהו שרע לפניו. ולכן הטביע מצרים

בַּיּוֹם וְהָאָבִיד שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל בִּימֵי יְהוֹשֻׁפֶט, וְכֵן כָּלֵם, שֶׁהָרִי מִשׁוֹם יִשְׂרָאֵל נֶאֱבָדוּ לְפָנָיו זְמַנָּם.

אָבִי כְּשֶׁהַשְּׁלֹם הַזְּמַן שֶׁחִכָּה לָהֶם וְלֹא שָׁבוּ, אָז חֲדוּה וְתִשְׁבַּחַת לְפָנָיו עַל שֶׁאֲבָדוּ מִהָעוֹלָם, פָּרַט לְזְמַן שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁאָף עַל גַּב שֶׁהַשְּׁלֹם הַזְּמַן שֶׁלָּהֶם שֶׁהִרְגִּיזוּ לְפָנָיו, לֹא הִיָּתְה חֲדוּה לְפָנָיו. וּמֵאוֹתוֹ זְמַן לֹא הִיָּתְה חֲדוּה לְפָנָיו לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

כִּי לְיָמִים עוֹד שְׁבַעָה אָנֹכִי מִמָּטִיר עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה הִלְלוּ, מֵהַ מַעֲשֵׂיהֶם? אֵלֶּא אַרְבָּעִים יוֹם לְהִלְקוֹת רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, וְכֹתוּב (דְּבָרִים כה) אַרְבָּעִים יָכֹנוּ לֹא יִסִּיף, כִּנְגַד אַרְבָּעָה רוּחוֹת הָעוֹלָם, לְכֹל אֶחָד עֲשָׂרָה. מִשׁוֹם שֶׁבֶן אָדָם נִכְרָא מֵאַרְבָּעָה רוּחוֹת הָעוֹלָם, וְעַל זֶה וּמַחֲיֵתִי אֶת כָּל הַיְקוּם. וְצָרִיךְ אַרְבָּעִים לְהִלְקוֹת וּלְמַחוֹת אֶת הָעוֹלָם.

רַבִּי יִצְחָק הִיָּה מְצוּי לְפָנָיו רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ פָּסוּק זֶה [שְׁאֲמָרוּ] שְׁכָתוּב וְתִשְׁחַת הָאָרֶץ לְפָנָיו הָאֱלֹהִים. אִם בְּנֵי אָדָם חָטְאוּ – הָאָרֶץ בְּמֵה חָטְאָה? אָמַר לוֹ, מִשׁוֹם שְׁכָתוּב כִּי הִשְׁחִית כָּל

בְּשׂוּר אֶת דְּרֹכּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. כְּמוֹ זֶה, (ויקרא יח)
 וַתִּטְמֵא הָאָרֶץ וְאֶפְקַד עֲוֹנֶיהָ עָלֶיהָ. אֲלֵא בְּנֵי אָדָם
 חָטְאוּ. וְאִם תֹּאמַר, הָאָרֶץ בְּמֶה? אֲלֵא עֲקַר הָאָרֶץ
 הֵם בְּנֵי הָאָדָם, וְהֵם מִשְׁחִיתִים אֶת הָאָרֶץ וְהִיא
 נִשְׁחַתֶּת, וְהַכְּתוּב מוֹכִיחַ, שֶׁכְּתוּב וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת
 הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחַתְתָּה כִּי הִשְׁחִית כָּל בְּשׂוּר אֶת דְּרֹכּוֹ
 עַל הָאָרֶץ.

בא רְאֵה, כָּל חָטְאֵי הָאָדָם כְּלָם, הִשְׁחַתְתָּם
 תְּלוּיָהּ בַּתְּשׁוּבָה. וְהַחָטָא שֶׁל שׁוֹפֵךְ זֵרַע עַל
 הָאָרֶץ וּמִשְׁחִית דְּרֹכּוֹ וּמוֹצִיא זֵרַע עַל הָאָרֶץ –
 מִשְׁחִית אוֹתוֹ וּמִשְׁחִית אֶת הָאָרֶץ, וְעָלְיוֹ כְּתוּב
 (ירמיה ב) נִכְתָּם עֲוֹנָךְ לְפָנַי, וְכְתוּב בּוֹ (תהלים ה) כִּי
 לֹא אֵל חִפְץ רָשָׁע אַתָּה לֹא יִגְרֹךְ רָע. פָּרֹט
 לְתִשׁוּבָה גְדוּלָה. וְכְתוּב (בראשית לח) וַיְהִי עַר בְּכוֹר
 יְהוּדָה רָע בְּעֵינַי ה' וַיְמִיתֵהוּ ה', וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

אמר לוֹ, לָמָּה דָן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם
 בְּמִים וְלֹא בְּאֵשׁ וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר? אָמַר לוֹ,
 סוּד הוּא, שֶׁהָרִי הֵם הִשְׁחִיתוּ דְרֹכָם בְּשִׁבִיל שְׁמִים
 עֲלִיוֹנִים וּמִים תַּחְתּוֹנִים לֹא הִתְחַבְּרוּ זָכָר וּנְקֵבָה
 כְּרֵאוּי. [וּמִי הֵם הַמִּים הָעֲלִיוֹנִים? בִּינָה. וּמִים
 תַּחְתּוֹנִים – מַלְכוּת. ה"א עֲלִיוֹנָה ה"א תַּחְתּוֹנָה.
 וְכַאֲשֶׁר הֵם מִשְׁחִיתִים, נִסְתַּלַּק י"ו, שֶׁהוּא זָכָר,

וְנִשְׂאָר הָאֵל בְּהָאָא וּמַיִם בְּמַיִם]. מַה הֵם הַשְּׁחִיתוּ
 דְרָכָם, כְּמוֹ זֶה מַיִם זְכָרִיִּים וּנְקֵבִיִּים. וְעַל זֶה נִדְוָנוּ
 בְּמַיִם, בְּמַה שֶׁהֵם חָטְאוּ. וְהַמַּיִם הָיוּ רוֹתְחִים
 וּפּוֹשְׁטִים מֵהֶם אֶת הָעוֹר, כְּמוֹ שֶׁהַשְּׁחִיתוּ דְרָכָם
 בְּמַיִם רוֹתְחִים. דִּין כְּנֶגֶד דִּין. זֶהוּ שְׁפָתוֹב נִבְקְעוּ
 כָּל מַעְיֵנוֹת תְּהוֹם רַבָּה. הָרִי מַיִם תַּחְתּוֹנִים.
 וְאַרְבַּת הַשָּׁמַיִם נִפְתְּחוּ - זֶה מַיִם עֲלִיוֹנִים. מַיִם
 עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

רַבִּי חֲזִיא וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ,
 וְהִגִּיעוּ לְהָרִים גְּדוֹלִים, וּמֵצְאוּ בֵּין
 הַהָרִים עֲצָמוֹת בְּנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ מְאוֹתָם בְּנֵי
 הַמַּבּוּל, וּפָסְעוּ שְׁלֹשׁ מְאוֹת פְּסִיעוֹת בְּעֵצָם
 אַחַת. תְּמָהוּ. אָמְרוּ, הֵינּוּ מַה שֶׁאָמְרוּ חֲבֵרֵינוּ
 שֶׁהֵם לֹא הָיוּ פּוֹחָדִים מִדִּין הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (אִיּוֹב כ"א) וַיֹּאמְרוּ לְאֵל סוּר מִמֶּנּוּ
 וְדַעַת דְרָכֶיךָ לֹא חִפְצָנוּ. מַה עָשׂוּ? הָיוּ סוֹתְמִים
 בְּרַגְלֵיהֶם אֶת מַעְיֵנוֹת הַתְּהוֹם, וּמַיִם רְתוּחִים
 יּוֹצְאִים וְלֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד בָּהֶם, עַד שֶׁהָיוּ
 נִשְׁמָטִים וְנוֹפְלִים בְּאֶרֶץ וּמְתִים.

וַיִּזְדָּד נַח שְׁלֹשָׁה בָנִים וְגו'. אָמַר רַבִּי חֲזִיא לְרַבִּי
 יְהוּדָה, בֵּא וְאָמַר לְךָ דְבָרִים שֶׁשְׁמַעְתִּי

בְּזֶה. מְשַׁל לְאָדָם שְׂמִכְנִיס לְנִקְבָה שְׂמִתְעַבְרַת
 [ד"א פְּרִי מַעֲיָה] בְּפַעַם אַחַת, וַיֵּצְאוּ שָׁנִים אוֹ
 שְׁלֹשָׁה בָּנִים. [כָּל] אֶחָד נִפְרָד מֵאַחַר בְּדַרְכֵי
 בְּמַעֲשָׂיו. זֶה צְדִיק וְזֶה רָשָׁע וְזֶה בֵּינוֹנִי. אַף גַּם
 כָּאֵן שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים שֶׁל רוּחַ הוֹלְכִים וְשָׁטִים
 וְנִכְלָלִים בְּשִׁלְשָׁה עוֹלָמוֹת.

בא רֵאָה, נִשְׁמָה יוֹצֵאת וְנִכְנָסַת בֵּין הָרִי פְּרוּד,
 וּמִתְחַבֵּרַת הָרוּחַ בְּנִשְׁמָה. יוֹרְדַת לְמָטָה,
 מִתְחַבֵּרַת הַנֶּפֶשׁ בְּרוּחַ, וְכֻלָּם [הוֹלְכִים ד"א
 יוֹרְדִים] וּמִתְחַבְּרִים זֶה עִם זֶה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
 נֶפֶשׁ וְרוּחַ כְּלוּלִים זֶה עִם זֶה. הַנִּשְׁמָה שׁוֹרָה
 בְּדַרְכֵי שֶׁל בֶּן אָדָם, [וְזֶה] וְהוּא מְדוֹר נִסְתָּר שְׁלֹא
 נוֹדַע מְקוּמוֹ.

בא בֶּן אָדָם לְהִטְהָר - מְסִיעִים לוֹ בְּנִשְׁמָה
 קְדוּשָׁה וּמִטְהָרִים אוֹתוֹ וּמְקַדְשִׁים אוֹתוֹ
 וְנִקְרָא קְדוּשׁ. לֹא זָכָה וְלֹא בָּא לְהִטְהָר - שְׁתִּי
 דְּרָגוֹת פּוֹתְחִים, שֶׁהֵם נֶפֶשׁ וְרוּחַ בּוֹ. אֵין בּוֹ
 נִשְׁמָה קְדוּשָׁה [סִיּוּעַ שְׁלִמְעֵלָה, וְזֶה כְּפִי דְרָכוֹ].
 וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׂאָם יִטְמָא - מְטַמְּאִים אוֹתוֹ.
 וְהַסִּיּוּעַ שְׁלִמְעֵלָה מְסִירִים מִמֶּנּוּ. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה
 כָּל אֶחָד לְפִי דְרָכוֹ.

סדר הלימוד ליום כג תשרי [יום 23 בשנה]

תוספתא

קְשׁוּרִים רְמִים שֶׁל הֵיכְלֵי הַהֵיכָלוֹת [שֶׁל אוֹתוֹת
צַד] אָנוּ פְּתוּחֵי עֵינַיִם, פְּתוּחֵי אָזְנַיִם.
קוֹל מִהַקּוֹלוֹת יוֹרֵד מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, מִשֶּׁבֶר
הָרִים וּסְלָעִים. מִי הֵם שְׂרוּאִים וְלֹא רוּאִים?
אֲטוּמֵי אָזְנַיִם, סְתוּמֵי עֵינַיִם, לֹא רוּאִים וְלֹא
שׁוֹמְעִים, לֹא יוֹדְעִים בְּשֶׁכֶל, אֶחָד שֶׁכָּלוּל בְּשָׁנַיִם
בְּתוֹכָם. דוֹחִים אוֹתָם הַחוּצָה.

הֵם נִדְבָקִים בֵּין [ס"א בּוֹ] בְּאוֹתָם שְׁנַיִם,
הָאֶחָד אֲמַן הָאֲמָנִים לֹא שׁוֹרָה [ס"א
שְׁמִים] בְּתוֹכָם. לֹא נִכְנָסִים בֵּין סְפָרִים קְדוּשִׁים.
כָּל אֵלוֹ שֶׁל אֲמַן זֶה לֹא שׁוֹרָה בְּתוֹכָם, לֹא
נִכְתְּבוּ בְּסֵפֶר הַזְכוּרוֹנוֹת וְנִמְחִים מִסֵּפֶר הַחַיִּים,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים טט) יִמְחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים וְעַם
צְדִיקִים אֶל יִכְתְּבוּ.

אֵוִי לָהֶם כְּשֵׁי־צֵאוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה. אוֹי לָהֶם
[לְחַיֵּיהֶם]. מִי יִתְבַּע אוֹתָם כְּאֲשֶׁר יִמְסְרוּ
בְיַדִּי דוּמָה וַיִּשְׂרְפוּ בְּאֵשׁ שְׂדוּלָקֶת וְלֹא יֵצְאוּ
מִמֶּנָּה רַק בְּרֵאשֵׁי חֲדָשִׁים וְשִׁבְתוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(ישעיה טו) וְהָיָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שִׁבְתָּ

בַּשְּׁבֵתוֹ יָבֵא כָּל בֶּשֶׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָי אָמַר ה' .
 אַחַר כֵּן כָּרוֹז שֶׁבְצֵד צָפוֹן מְכַרִּיז עֲלֵיהֶם וְאוֹמֵר,
 (תהלים ט) יִשׁוּבוּ רְשָׁעִים לְשֹׂאֵלָה וְגו' . כִּמָּה אֲגִדּוֹת
 שֶׁל יְסוּרִים יִתְכַנְּסוּ עֲלֵיהֶם בְּאַרְבָּעָה צְדָדִים . אֵשׁ
 לֹוֹהֶטֶת בְּגִיא בֶן הַנוֹם .

שְׁלֵשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם מִתְּפַקְּדִים [נִשְׁרָפִים] . וְלֹא
 עוֹד , אֲלֵא בְּזִמְנֵי שִׁישְׂרָאֵל עוֹנִים בְּקוֹל רֶם
 אָמֵן יֵהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא מְבָרַךְ , הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מִתְמַלֵּא רַחֲמִים וְחָס עַל הַכֹּל , וְרוֹמֵז לְמִלְאָךְ
 הַמְּמַנָּה עַל שְׁעָרֵי הַגִּיּוֹנִם , שֶׁשָּׂמוּ סַמְרִיא"ל ,
 וְשִׁלְשָׁה מִפְתָּחוֹת בְּיָדוֹ , וּפּוֹתַח שְׁלֹשָׁה שְׁעָרִים
 שֶׁבְצֵד הַמְּדַבֵּר , וְרוֹאִים אֶת אוֹר הָעוֹלָם הַזֶּה . בָּא
 עֲשֵׂן שֶׁל אֵשׁ וְסוֹתֵם הַדְּרָכִים .

וְשִׁשׁ שְׁלֹשָׁה מְמַנִּים שֶׁתַּחַת יְדֵיהֶם שְׁלֵשׁ
 מְגַרְפוֹת , מְנֻשְׁבִּים בִּידֵיהֶם וּמְחֻזְרִים
 עֲשֵׂן לְמִקּוֹמָם , וְנוֹתְנִים לָהֶם רוּחָה שְׁעָה וְחֻצֵי .
 וְאַחַר כֵּן שָׁבִים לָאֵשׁ שְׁלָהֶם . וְכֵן שְׁלֵשׁ
 פְּעָמִים בְּיוֹם . וּבְכָל זִמְנֵי שְׁאוּמְרִים יִשְׂרָאֵל אָמֵן
 יֵהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא מְבָרַךְ וְכו' , מְרוּחִים לָהֶם .
 אֲשִׁרִיהֶם הַצְּדִיקִים שְׁדַרְכֶם מְאִירָה בְּאוֹתוֹ
 עוֹלָם לְכֹל הַצְּדָדִים , כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ד) וְאַרְחַ

צְדִיקִים כְּאוֹר נִגְהַ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נִכוּן הַיּוֹם.

(עד כאן התוספתא).

רַבִּי אֲבָא אָמַר, בְּגִיהַנֶּם יֵשׁ מְדוֹרִים עַל מְדוֹרִים,
שְׁנַיִם שְׁלִישִׁים, עַד שֶׁבַע. וְהָרִי בְּאֵרוֹהָ
הַחֲבָרִים. וְאֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם נִשְׁמָרִים מִחֲטָאֵי
הָרָשָׁעִים וְלֹא הוֹלְכִים בְּדַרְכֵיהֶם וְלֹא נִטְמָאִים
בָּהֶם. וְכָל מִי שֶׁנִּטְמָא, כְּשֶׁהוֹלֵךְ לְאוֹתוֹ עוֹלָם
יֵוֹרֵד לְגִיהַנֶּם, וְיֵוֹרֵד עַד הַמְּדוֹר הַתַּחְתּוֹן.

וְשְׁנַיִ מְדוֹרִים הֵם שְׁסָמוּכִים זֶה עִם זֶה –
שָׂאוֹל וְאַבְדּוֹן. מִי שֶׁיֵּוֹרֵד לְשָׂאוֹל, דָּנִים
אוֹתוֹ שָׁם וּמִקְבֵּל עֲנָשׁוֹ, וּמַעֲלִים אוֹתוֹ לְמְדוֹר
עֲלִיוֹן אַחֵר. וְכֵן דִּרְגָה אַחֵר דִּרְגָה, עַד שֶׁהֵם
מַעֲלִים אוֹתוֹ. אֲבָל מִי שֶׁיֵּוֹרֵד לְאַבְדּוֹן, לֹא
מַעֲלִים אוֹתוֹ לְעוֹלָמִים, וְלָכֵן נִקְרָא אַבְדּוֹן,
שֶׁהָרִי אֲבוֹד הוּא מֵהַכֹּל.

בא רֵאָה, נַח הַצְּדִיק הָיָה מִתְּרָה בְּכַנֵּי דוֹרוֹ, וְלֹא
הָיוּ שׁוֹמְעִים לוֹ, עַד שֶׁהִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הִבִּיא עֲלֵיהֶם דִּין הַגִּיהַנֶּם. מֵהוּ דִּין גִּיהַנֶּם? אֵשׁ
וְשֶׁלֶג, מִים וְאֵשׁ. זֶה צוֹנֵן וְזֶה רוֹתַח. וְכֹלֶם נִדוֹנוּ
בְּדִין הַגִּיהַנֶּם וְאַבְדּוֹ מֵהָעוֹלָם, וְאַחֵר כֶּף הַתְּקִיָּם
הָעוֹלָם כְּרָאוּי לוֹ. וְנִכְנַס נַח בְּתַבָּה וְהִכְנִיס בָּהּ

כָּל מִין וּמִין [מִבְּרִיּוֹת] הָעוֹלָם. וְדַאי נַח עַץ
עָשָׂה פְּרִי הָיָה. וַיֵּצְאוּ מֵהַתְּבָה כָּל מִינֵי הָעוֹלָם
כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה.

בא רָאָה, כְּשֶׁעָץ זֶה עוֹשֶׂה הַפְּרִי, מִתְחַבֵּר בְּעֵץ
פְּרִי כָּל אוֹתָם מִינִים שְׁלֹמֶעֱלָה חֵיּוֹת גְּדוֹלוֹת
וּקְטָנוֹת, וְכַמָּה מִינִים כָּל מִין לְמִינוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(תהלים קד) חֵיּוֹת קְטָנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. כְּמוֹ זֶה נַח
בַּתְּבָה. וְכֹלָם יֵצְאוּ מֵהַתְּבָה, וְהַתְּקִים הָעוֹלָם כְּמוֹ
שְׁלֹמֶעֱלָה. וְלִכֵּן נַח נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה. נַח נִקְרָא
אִישׁ צַדִּיק. וְהָרִי בְּאֲרוֹהָ.

רבי חֲיִיאָ אָמַר, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה עַד שְׁלֹא בָּא
הַמַּבּוּל הָיָה נַח מִתְּרָה בָּהֶם עַל מַעֲשֵׂיהֶם
וְלֹא הָיוּ שׁוֹמְעִים לוֹ, עַד שֶׁהִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הִשְׁלִים הַזְּמַן שֶׁחָפָה לָהֶם וְאָבְדוּ מֵהָעוֹלָם

בא רָאָה מֵהַ כְּתוּב לְמַעְלָה, וַיְהִי כִּי הִחַל
הָאָדָם לָרֵב עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבָנוֹת יִלְדוּ
לָהֶם. וְהָיוּ הוֹלְכִים עֲרָמִים לְעֵין כָּל. מֵהַ כְּתוּב?
(בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בָּנוֹת הָאָדָם
וְגו'. וְזֶה הָיָה יְסוּד וְעָקָר לְהַמְשֵׁךְ בְּחַטָּאָם עַד
שֶׁגָּרַם לָהֶם לְהִשָּׁמַד מֵהָעוֹלָם, וְלִכֵּן נִמְשְׁכוּ אַחַר
יֵצֵר הָרַע וּבְגַזְעוֹ וּבְשִׂרְשׁוֹ וְדָחוּ אֶת הָאֱמוּנָה

הקדושה מביניהם, ונטמאו [נ"א ונאבדו] כמו שנאמר. לכן קץ כל בשר בא לפני - ללמד קטגוריה עליהם.

ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא לפני.

השלמה מההשמטות (סימן י)

רבי חזקיה אומר, אשרי חלקם של ישראל שהתרצה בהם הקדוש ברוך הוא ונתן להם תורה הקדושה, והזהיר אותם ונתן להם עצה להשמר ממעלה וממטה כדי שלא ישלט בהם - רק הקדוש ברוך הוא, והם יודעים לדחות מהם כל המקטרגים וכל הרוחות, כדי שיהיו חלק גורלו וירשתו, כמו שנאמר (דברים לב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

בא ראה, ביום של ראש השנה הקדוש ברוך הוא יושב בדין על העולם, וכל בני העולם יושבים בחשבון, ואין מי שלא נכנס בחשבון, וספרי חיים ומתים נפתחים באותו יום. ובגלל שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם, נתן להם עצה להנצל מכל הקטרוגים של מעלה שהם התמנו, וכן בכל זמן שהדין שורה על העולם. ביום זה מזמנים ישראל לעורר עליהם רחמים, ובמה?

בְּשׁוֹפָר, שֶׁהַקּוֹל הַזֶּה שְׂיוֹצֵא עוֹלָה לְמַעַלָּה
וּמְעוֹרָר שׁוֹפָר הָעֲלִיּוֹן, אֲזַי מִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים
מִמְקוֹמָם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קָם מִכֶּסֶּא דִּין
וַיּוֹשֵׁב בְּכֶסֶּא רַחֲמִים וּמְרַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל, וְלֹא
נִתְּנָת רְשׁוּת לְמַקְטָרֵג.

וַיִּשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִים לְפָנָי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּתִשְׁבּוּבָה וְתוֹקְעִים בְּשׁוֹפָר
[וּמְעוֹרְרִים] וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים, שֶׁהָרִי אוֹתוֹ קוֹל
שְׂיוֹצֵא הוּא הַתְעוֹרְרוֹת הַרַחֲמִים, וְאֲזַי הַמְלָשִׁין לֹא
יְכוּל לְעַמֵּד לְפָנָי כֶּסֶּא הַרַחֲמִים, שֶׁהָרִי לֹא בָא
מֵאוֹתוֹ צַד וְלֹא נִמְצָא קִטְגוֹרִיא.

בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים שֶׁהוּא חֲתִימַת הַדִּין, וַיִּשְׂרָאֵל
עוֹמְדִים בְּקִדְשׁ רַבּוֹנָם, בְּאוֹתוֹ יוֹם, כְּדִי
שְׁלֹא יִקְרַב מְלָשִׁין לְמַקְדָּשׁ, נוֹתְנִים לוֹ שְׁעִיר,
שֶׁבָא מְצַד רוּחַ הַטְּמֵאָה וְהוּא טְמֵא, וְרוּחַ טְמֵאָה
נִהְיָה מִמֶּנּוּ. [וְהוּא] הוּא מִתְעַסֵּק בּוֹ, וְלֹא מִתְקַרֵּב
לְמַקְדָּשׁ לְטְמֵא, וְאֲזַי הַפְּנִים מְאִירוֹת, וַיִּשְׂרָאֵל
נִצּוּלִים מִמֶּנּוּ.

בְּזִמְן אַחֵר, כְּשֶׁרַבִּים חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם, הַמְלָשִׁין
הַזֶּה בְּשַׁעַת הַדִּין מִתְעוֹרָר עַל חֲטָאֵי
הָעוֹלָם, אֲזַי הוּא בָּא, וְנִמְצָאת הַלְשָׁנָה לְפָנָי

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַמְקֻדָּשׁ נְטֻמָּא, וְכָל הַפְּנִים
 עֲצוּבוֹת וְנִמְצָא הַדִּין, וְעַל זֶה (בראשית ו) קָץ כָּל
 בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, בָּא לְפָנַי וְדַאי, לְתַבַּע חֲטָאֵי
 הָעוֹלָם מִשּׁוּם שְׁהֵם גָּרְמוּ: (ע"כ מההשמטות).

[חֲזַרְנוּ לְדַבֵּר הָרֵאשׁוֹן. קָץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי,
 בָּא לְפָנַי וְדַאי. מִשּׁוּם שְׁהֵם גָּרְמוּ].

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי ה' קֶצֶי וּמִדַּת
 יְמֵי מָה הִיא אֲדַעָה מָה חֲדַל אָנִי. אָמַר דָּוִד
 לְפָנַי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: שְׁנֵי קֶצִים הֵם, אֶחָד
 לְיָמִין וְאֶחָד לְשְׂמָאל, וְהֵם שְׁתֵּי דְרָכִים לְלַכֵּת
 בָּהֶם בְּנֵי אָדָם לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם.

קֶץ לְיָמִין – שְׁכָתוּב (דניאל יב) לְקָץ הַיָּמִין. וְקָץ
 לְשְׂמָאל – שְׁכָתוּב (איוב כח) קָץ שָׁם לַחֲשָׁף
 וּלְכָל תְּכָלִית הוּא חוֹקֵר [אָבָן אֶפֶל וְצִלְמוֹת. מָה
 זֶה וּלְכָל תְּכָלִית הוּא חוֹקֵר? מִי הוּא הַחוֹקֵר?
 אֲלֹא אוֹתוֹ קָץ לְשְׂמָאל שְׁמַחֲשִׁיף פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת].
 מָהוּ וּלְכָל תְּכָלִית? בְּזִמְן שְׁשָׁרוּי הַדִּין עַל הָעוֹלָם
 לְהַשְׁמִיד – אָבָן אֶפֶל וְצִלְמוֹת. קָץ שָׁם לַחֲשָׁף –
 זֶה מְלֶאֶךְ הַמּוֹת, זֶה נֶחֱשׂ. קָץ כָּל בָּשָׂר, קָץ שָׁם
 לַחֲשָׁף, שְׁהָרֵי מִצַּד שֶׁל הַתּוֹף הַזֶּהָב הוּא בָּא.
 וּלְכָל תְּכָלִית – בְּזִמְן שְׁדִין שְׁרוּי עַל הָעוֹלָם, הוּא

חוקר להיות קטגור לעולם להחשיך פני הבריות.
 קץ לימין, כמו שאמרנו שכתוב לקץ הימין.
אמר לו הקדוש ברוך הוא לדניאל: ואתה לך
 לקץ ותנוח. אמר לו: מנוחה בעולם הזה
 או בעולם ההוא? אמר לו: בעולם ההוא, כמו
 שנאמר ינוחו על משכבותם. (דניאל יב) [ותעמד
 לגורלך לקץ הימין. אמר לו: לאיזה מקום, שהרי
 לא ידעתי מה יהיה עלי באותו עולם? אמר לו:
 ותנוח]. אמר לו: בזמן שיקומו מהעפר, אקום
 ביניהם או לא? אמר לו: ותעמד. אמר לו: הרי
 ידעתי שיקומו כמות כמות, מהם של צדיקי אמת
 ומהם של רשעי העולם, ולא ידעתי עם מי מהם
 אקום. אמר לו: לגורלך. אמר לו: הרי אמרת
 ואתה לך לקץ. יש קץ לימין ויש קץ לשמאל,
 ולא ידעתי לאיזה קץ, לקץ הימין או לקץ
 הימין? אמר לו: לקץ הימין.

גם כאן דוד אמר לקדוש ברוך הוא, (תהלים לט),
 הודיעני ה' קצוי, מהו חלק גורלי. ולא נחה
 דעתו עד שהתבשר שיהיה לימין, שכתוב (שם קי)
 שב לימיני. בא ראה, גם הקדוש ברוך הוא אמר
 לו לנח, קץ כל בשר בא לפני. מיהו? זה הקץ
 שמהשיך פני הבריות, שהוא קץ כל בשר, בא

לפני. מכאן למדנו שרשעי העולם מקדימים ומושכים אותו עליהם להחשיף להם. שפיון שנותנים לו רשות, הוא נוטל את הנשמה, ולא נוטל עד שנותנים לו רשות, ועל זה בא לפני לטל רשות להחשיף פני בני העולם. ולכן והנני משחיתם את הארץ. ועל זה עשה לך תבת עצי גפר, כדי להנצל, ולא יוכל לשלט עליך.

בא ראה, שנינו, בזמן שיש מות בעיר או בעולם [נ"א שנתנה רשות למלאך המות להשחית] לא יראה אדם בשוק, משום שיש לו רשות למשחית להשחית הכל. משום כך אמר לו הקדוש ברוך הוא: אתה צריך להשמר, ולא תראה את עצמך לפני המשחית שלא ישלט עליך.

ואם תאמר, מי נתן כאן משחית, שהרי מים היו והתגברו? בא ראה, אין לך דין בעולם או בשמכה או כשנמסר העולם בדין, שלא נמצא אותו המשחית שהולך בתוך אותם הדינים שנעשים בעולם. גם כאן במבול כך היה, והמשחית הולך בתוך המבול. והוא נקרא כך, שנכלל בשם הזה. ועל זה אמר הקדוש ברוך הוא לנח לשמר עצמו ולא יתראה בעולם.

וְאֵם תֹּאמֶר, הֲרֵי הַתְּבָה הַזֹּו נִרְאִית בְּתוֹךְ
הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַמְשָׁחִית הוֹלֵךְ בְּתוֹכוֹ? כָּל
זְמַן שֶׁלֹּא נִרְאִים פְּנֵי אָדָם לְפָנֵי הַמְשָׁחִית, לֹא
יְכוּל לְשַׁלֵּט עָלָיו. מִנֵּיִן לָנוּ? מִמְצָרִים, שְׁכַתוֹב
(שְׁמוֹת יב) וְאַתֶּם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד
בִּקְרָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִמְצָא וְהוּא יְכוּל
לְהַשְׁחִית, וְלֹא צָרִיךְ לְהִתְרַאוֹת לְפָנָיו. לָכֵן הִיָּה
גִּנּוּז נֶחַ וְכָל אֵלוֹ שֶׁעָמּוּ בְּתוֹךְ הַתְּבָה, וְהַמְשָׁחִית
לֹא יִכַּל לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם.

רַבִּי חֵיִיא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. פָּגְשׁוּ
בְּאוֹתָם הֲרֵי אֲרָרְט. רָאוּ רְשׁוּמִים בְּקִיעִים
בְּדֶרֶךְ שֶׁהָיוּ מִימֵי הַמַּבּוּל. אָמַר רַבִּי חֵיִיא לְרַבִּי
יוֹסִי, הַבְּקִיעִים הִלְלוּ שֶׁהָיוּ מִימֵי הַמַּבּוּל וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא הַשְּׂאִירָם לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, כִּדֵּי שֶׁלֹּא יִמָּחֶה
חֶטְאָם שֶׁל הָרָשָׁעִים לְפָנָיו.

שִׁכְחָה דֶּרֶךְ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: לְצַדִּיקִים שֶׁעוֹשִׂים
רְצוֹנוֹ – רוּצָה שֶׁיִּזְכְּרוּ אוֹתָם לְמַעְלָה
וּלְמַטָּה וְלֹא יִשְׁכַּח זְכָרָם לְדוֹרֵי דוֹרוֹת לְטוֹב. כְּמוֹ
זֶה לְרָשָׁעִים שֶׁלֹּא עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ – כִּדֵּי שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח
חֶטְאָם, וְלִהְזְכִּיר עֲנֻשֵׁיהֶם וְזְכוּרָנָם לְרַע לְדוֹרֵי
דוֹרוֹת, הֵיִינוּ שְׁכַתוֹב (יִרְמִיָּה ב) נִכְתָּם עֲוֹנֶךָ לְפָנָי וְגו'.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (ישעיה ט') **צְהִלִי קוֹלְךָ בַּת גְּלִים הַקְּשִׁיבִי לַיְשָׁה עֲנִיָּה עֲנֹתוֹת. פְּסוּק** זה פִּרְשׁוּהוּ הַחֲבָרִים. אָבֵל פְּסוּק זֶה נֶאֱמַר עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. צְהִלִי קוֹלְךָ בַּת גְּלִים – בַּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, כִּף פִּרְשׁוּהָ בַּת גְּלִים, כְּפָתוּב (שיר ד) **גַּל נָעוּל. גְּלִים הֵם מְאוּרוֹת שְׁמֵת־כְּנָסִים וְהוֹלְכִים וְנִכְנָסִים לְתוֹכָהּ וּמְמַלְאִים אוֹתָהּ, כְּפָתוּב (שם) שְׁלַחֲךָ פָּרְדָּס רְמוּנִים.**

הַקְּשִׁיבִי לַיְשָׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ד) **לֵישׁ אֲבִד מִבְּלֵי טָרֶף. לֵישׁ – זָכַר. לַיְשָׁה – נִקְבָּה. לְמָה נִקְרָא לֵישׁ? אִם מְשׁוּם שְׁפָתוּב (משלי ל) לֵישׁ גְּבוּר בַּבְּהֵמָה, אוֹ מְשׁוּם שְׁפָתוּב לֵישׁ אֲבִד מִבְּלֵי טָרֶף. אֵלָא הַכֹּל הוּא לֵישׁ, גְּבוּרָה תַּחְתּוֹנָה שְׁבָאָה מִגְּבוּרָה עֲלִיוֹנָה. לֵישׁ אֲבִד מִבְּלֵי טָרֶף – בְּשַׁעַת שְׁאוֹתָם נִחְלִים מִסִּתְּלָקִים וְלֹא נִכְנָסִים לְתוֹכָהּ, אִזְ נִקְרָאת לַיְשָׁה שְׁאוֹבֶדֶת מִבְּלֵי טָרֶף, שְׁפָתוּב לֵישׁ אֲבִד מִבְּלֵי טָרֶף וּבְנֵי לְבִיא יִתְּפָרְדּוּ.**

וְמָה שֶׁאָמַר לַיְשָׁה, הֵינּוּ עֲנִיָּה עֲנֹתוֹת, עֲנִי שֶׁל עֲנִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה א) **מִן הַכְּהֲנָיִם אֲשֶׁר בְּעֲנֹתוֹת, וְכָתוּב (מלכים-א ב) עֲנַתְתָּ לָךְ עַל שְׂדֵיךָ. מָה מְשַׁמֵּעֵנוּ? אֵלָא כָּל זְמַן שֶׁהַמֶּלֶךְ דָּוִד**

הָיָה קַיָּם, עָלָה אָבִיתָר בְּעֶשֶׂר וּבְכָל. אַחַר כֵּן אָמַר
לוֹ שְׁלֹמֹה, עֲנֵתָת לִי עַל שְׁדִידָי.

לָמָּה קָרָא לוֹ שְׁלֹמֹה כֵּן? אֵלָּא אָמַר לוֹ, בְּיָמֶיךָ
הָיָה אָבֹא בְּעַנְי, וְעַכְשָׁו לִי עַל שְׁדִידָי. כַּעֲת
יֵשׁ לוֹמַר, לָמָּה נִקְרָא אָבִיתָר עֲנֵתוֹת? אִם תֹּאמַר
שֶׁהָיָה מֵעֲנֵתוֹת, הֲרִי שְׁנִינוּ שְׁכָתוֹב (שְׁמוּאֵל-א כב)
וַיִּמְלֹט בֵּן אֶחָד לְאַחִימֶלֶךְ בֶּן אַחֲטוֹב וְשֵׁמוֹ
אָבִיתָר. וְהוּא מְנוּב הָיָה, שֶׁהֲרִי נוּב הִיָּתָה עִיר
הַכְּהֻנִּים. וְאָף עַל פִּי שְׁאֲמָרוּ, הִיא נוּב הִיא
עֲנֵתוֹת, וְלָמָּה נִקְרָאת עֲנֵתוֹת? מִשּׁוֹם שִׁירְדָה לְעַנְי
וְאַבְדָה הָעִיר עַל יְדֵי שְׁאוּל וְאַבְדוֹ הַכְּהֻנִּים. אֵלָּא
עֲנֵתוֹת כִּפּוּר הָיָה, וְאִינָה נוּב, וְלִכֵּן קָרָא לָהּ אָבִיתָר
עֲנֵתוֹת, מִשּׁוֹם שְׁאֲמַר (מַלְכִים-א ב) וְכִי הִתְעַנִּיתָ בְּכָל
אֲשֶׁר הִתְעַנָּה אָבִי. וְהוּא הָיָה מִהָעִיר נוּב, וְעַל
הָעַנְי שֶׁל דָּוִד שֶׁהָיָה לוֹ בְּיָמָיו קָרָא לוֹ כֵּן.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, הָעוֹלָם הָיָה בְּעַנְי מִיּוֹם שֶׁעָבַר
אָדָם עַל מְצוֹת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד
שֶׁבָא נֹחַ וְהִקְרִיב קָרְבָן וְהִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, לֹא הִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם וְלֹא יֵצֵא הָאָרֶץ
מִזְהֶמַת הַנְּחָשׁ, עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי
וְנִאָחֲזוּ בְּעֶץ הַחַיִּים, וְאָז הִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם.

וְאֵלֵּמַלְאָה שְׁחִזְרוּ יִשְׂרָאֵל וְחָטְאוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, לֹא הָיוּ מֵתִים לְעוֹלָמִים,
 שְׁהָרִי נִפְסְקָה מֵהֶם זְהֵמַת הַנְּחָשׁ. כִּיּוֹן שְׁחָטְאוּ,
 אֲזִי נִשְׁבְּרוּ אוֹתָם הַלּוֹחֹת הָרֵאשׁוֹנִים שֶׁהִיְתָה בָּהֶם
 חֲרוֹת שֶׁל הַכֹּל, הַחֲרוֹת מֵאוֹתוֹ הַנְּחָשׁ שֶׁהוּא קָן
 כָּל בְּשׂוֹר. וְכִשְׁקָמוּ הַלְוִיִּם לַהֲרֹג הָרֹג, אֲזִי הִתְעוֹרֵר
 הַנְּחָשׁ הָרַע וְהָיָה הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם, וְלֹא יָכֹל לְשַׁלֵּט
 בָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ מְזַדְּרִזִּים כָּלֵם
 בַּחֲגוּרוֹת מְזִינוֹת, וְלֹא יָכֹל הַנְּחָשׁ לְשַׁלֵּט בָּהֶם.
 וְכִיּוֹן שֶׁאָמַר לְמֹשֶׁה (שְׁמוֹת ל) וְעַתָּה הוֹרֵד עֲדִיף
 מֵעַלֶיךָ, נִתְּנָה רְשׁוּת לַנְּחָשׁ הַזֶּה לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם
בֵּא רְאֵה מַה כָּתוּב (שׁ), וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת
 עֲדָיִם מֵהָר חֲרֹב. וַיִּתְנַצְּלוּ? וַיִּנְצְלוּ צָרִיף
 לְהִיּוֹת! אֲלֹא וַיִּתְנַצְּלוּ עַל יְדֵי הָאָחֵר, מִשּׁוּם
 שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לַנְּחָשׁ לְשַׁלֵּט. אֶת עֲדָיִם מֵהָר חֲרֹב,
 שֶׁקִּבְּלוּ מֵהָר חֲרֹב כְּשֶׁנִּתְּנָה תוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל.
אָמַר רַבִּי חִיָּיא, נַח שֶׁהָיָה צָדִיק, לָמָּה לֹא הָיָה
 מְבַטֵּל מוֹת מֵהָעוֹלָם? אֲלֹא מִשּׁוּם שֶׁעֲדִין
 לֹא הִסְתַּלְקָה הַזְּהֵמָה מִן הָעוֹלָם. וְעוֹד, שֶׁהֵם לֹא
 הֶאֱמִינוּ בְּקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֹלֵם אַחֲוָזִים בְּעָלִים
 שֶׁל הָאֵילָן לְמִטָּה וּמִתְלַבְּשִׁים בְּרוּחַ טְמֵאָה.
 וְעוֹד הוֹסִיפוּ אַחֵר כֶּף לַחֲטָא וְלָלַכַת אַחֵר יֵצֵר

הָרַע כְּבָרָא שׁוֹנָה. וְהַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, שֶׁהִיא עֵץ
 הַחַיִּים, עֲדִין לֹא הוֹרִיד אוֹתָהּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְאָרֶץ, וְעוֹד שֶׁהוּא מְשַׁךְ אוֹתוֹ בְּעוֹלָם אַחַר כָּךְ,
 שֶׁכָּתוּב וַיִּשְׁתַּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אֶהְלֵה,
 וְהָרִי נִתְבָּאָר.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ יְהוּדֵי אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא.
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָאִישׁ הַזֶּה הוּא יְהוּדִי וְנִרְאָה.
 כְּשֶׁהִגִּיעַ אֲלֵיהֶם, שָׁאָלוּ אוֹתוֹ. אָמַר לָהֶם, אֲנִי
 שְׁלִיחַ מִצְוָה, שֶׁהָרִי אָנוּ גְרִים בְּכַפֵּר רָאמִין, וְהִגִּיעַ
 זְמַן הַחֵג, וְאָנוּ צְרִיכִים לוֹלֵב עִם הַמֵּינִים שְׁלוֹ
 עִמוֹ, וְאֲנִי הוֹלֵךְ לְקַטֵּף אוֹתָם לְמִצְוָה. הֲלָכּוּ
 כְּאֶחָד. אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ יְהוּדִי, אֲרַבַּעַת מֵינֵי
 הַלוֹלֵב הֵלְלוּ שֶׁכֻּכְלָם בָּאִים לְרִצּוֹת בְּעַד הָעוֹלָם
 [נ"א עַל הַמַּיִם], שֶׁמַּעֲתָם לָמָּה אָנוּ צְרִיכִים אוֹתָם
 בְּחֵג? אָמַר לוֹ, כְּבָר הִעִירוּ בְּזֵה הַחֲבָרִים, אֲבָל
 אִם דָּבָר חָדָשׁ הוּא תַּחַת יָדְךָ – אָמַר אוֹתָהּ.

אָמַר לָהֶם, וּדְאִי אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁאָנוּ גְרִים בּוֹ
 הוּא קָטָן, וְכָלֶם עוֹסְקִים בְּתוֹרָה, וַיֵּשׁ
 עָלֵינוּ תַלְמִיד חָכֵם וּשְׁמוֹ רַבִּי יִצְחָק בֶּר יוֹסִי
 מַחוּזָאָה, וּבְכָל יוֹם וַיּוֹם אוֹמֵר לָנוּ דְבַרֵי תוֹרָה
 חֲדָשִׁים, וְאָמַר שֶׁהָרִי בְּחֵג זְמַן הוּא לְשִׁלְט.
 וַיִּשְׂרָאֵל שׁוֹלְטִים בְּאוֹתוֹ זְמַן וְלוֹקָחִים לוֹלֵב

שְׁמֵרָאָה שְׁאָנוּ נִצְחָנוּ עַל כָּל אוֹתָם שְׁנִקְרָאִים
הַמוֹן הָעַם וְלִשְׁלַט עֲלֵיהֶם] [אֲזִי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ
הַמִּים הַיִּזְדוּנִים בְּרוּךְ ה' שְׁלֹא נִתְּנָנוּ טָרַף
לְשֵׁנֵיהֶם. וְכִי יֵשׁ שְׁנַיִם לַמִּים? אֶלֶּא] (שְׁכַל אוֹתָם
גְּדוּלִים) אוֹתָם שְׁאָר הָעַמִּים. אוֹתָם מְמַנִּים גְּדוּלִים
עַל שְׁאָר הָעַמִּים עַכּוּ"ם, וּמִתְבָּרְכִים מִצְדָּם שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, וְקוֹרְאִים לָהֶם מִים הַיִּזְדוּנִים, כְּמוֹ
שְׁנֵאמַר (תהלים קכד) הַמִּים הַיִּזְדוּנִים.

וּבְשֵׁבִיל לְשַׁלַּט עֲלֵיהֶם בָּאנוּ בְּסוּד הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ בְּאוֹתָם אַרְבַּעַה מִיַּי הַלוּלָב
לְרִצּוֹת אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא [עֲלֵיהֶם] וְלִשְׁלַט
עֲלֵיהֶם בְּסוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וּלְהַעִיר עֲלֵינוּ מִים
קְדוּשִׁים לְנִסֵּף עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ.

עוֹד אָמַר לָהֶם, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַתְּעוֹרְרוּת
רֵאשׁוּנָה הִיא בְּעוֹלָם. מַה זֶה הַתְּעוֹרְרוּת
רֵאשׁוּנָה? זֶה בֵּית דִּין הַתְּחַתּוֹן [נ"א זֶה רֹאשׁ
הַשָּׁנָה מִמָּשׁ] שְׁמֵתְעוֹרֵר לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם.
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עַל הָעוֹלָם בְּדִין וְדָן
אֶת הָעוֹלָם.

וְשׂוֹלֵט בֵּית הַדִּין [שְׁלֵמָטָה] הַזֶּה לְדוֹן אֶת
הָעוֹלָם, עַד יוֹם הַכַּפּוּרִים שְׁמֵאִירִים

פְּנִיָּה, וְלֹא נִמְצָא נְחֹשׁ מְלֻשֵׁין בְּעוֹלָם, שֶׁהוּא
מִתְעַסֵּק בְּמָה שֶׁמְבִיאִים לוֹ אוֹתוֹ הַשְּׁעִיר, שֶׁהוּא
מִצַּד רוּחַ הַטְּמָאָה כְּרֹאוּי לוֹ. וּמִשׁוּם שֶׁמִּתְעַסֵּק
בְּאוֹתוֹ שְׁעִיר, לֹא קָרַב לְמִקְדָּשׁ.

וְשְׁעִיר זֶה כְּמוֹ אוֹתוֹ שְׁעִיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ
שֶׁמִּתְעַסֵּק בּוֹ וּמְאִירוֹת פְּנִיָּה שֶׁל רֹאשׁ
הַשָּׁנָה [כֶּךָ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה] [מְאִירִים] [פְּנִי
הַמִּקְדָּשׁ]. וְעַל זֶה כָּל יִשְׂרָאֵל מוֹצְאִים רַחֲמִים
לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְחֻטְאֵיהֶם מִתְבַּטְּלִים.
וְסוּד אֶחָד אָמַר לָנוּ, וְלֹא נִתְּנָה רְשׁוּת לְגִלוֹת פְּרֻט
לְחֻסְיָדִים קְדוֹשִׁים עֲלִיוֹנִים חֲכָמִים. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, מֵהוּ? אָמַר לָהֶם, עֲדִין לֹא בִדְקָתִי אֶתְכֶם.

הֲלֵכוּ. אַחַר כֵּן אָמַר לָהֶם, כְּשֶׁהִלְכְּנָה מִתְקַרְבֶּת
לְשֶׁמֶשׁ, מְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צַד
הַצָּפוֹן וְאוֹחֵז בּוֹ בְּאַהֲבָה וּמוֹשֵׁף אוֹתוֹ אֵלָיו,
וְהִדְרוּם מִתְעוֹרֵר מִצַּד אַחֵר, וְהִלְכְּנָה עוֹלָה
וּמִתְחַבֶּרֶת בְּמִזְרָח. וְאִזּוֹ יוֹנְקֵת מִשְׁנֵי צְדָדִים
וְנוֹטְלַת בְּרָכוֹת בְּחֻשָּׁאִי, וְאִזּוֹ מִתְבַּרְכֶּת הִלְכְּנָה
וּמִתְמַלֵּאת. וְכֵאֵן מִתְקַרְבֶּת הָאֲשֶׁה לְבַעֲלָהּ.

כְּמוֹ שֵׁישׁ סוּד דְּמוֹת אֵיבָרֵי [נִ"א בְּתִקּוּנֵי
הָאֵיבָרִים] הָאָדָם וְתִקּוּנָיו, כֶּךָ גַּם יֵשׁ

[הוא] סוד של דמות איברי הנקבה ותקוני הנקבה, והכל מפרש בתוכנו. כך גם יש למעלה [מי] שאוחז בה ומתעורר כנגד באהבה, כך גם יש למטה סוד ותקון האדם התחתון האחר תחת הלבנה [ד"א ותקון הנקבה].

כמו שזרוע שמאל למעלה אוחזת בה ומתעורר כנגדה באהבה, כך גם יש למטה. ווי העמודים כלם עומדים איברים להאחז זה בזה ולהתקשר זה בזה קשרי האמונה צד הקדשה מצד של רוח טמאה שהוא סוד הנחש שלמה]. נחש זה הוא זרוע שמאל של רוח הטמאה, ואוחז בו מי שרוכב עליו, וקרב ללבנה ומושך אותה ביניהם [נ"א בדבקות] של דבקות ונטמאת.

ואז ישראל למטה מקריבים שעיר, ואותו נחש נמשך אחר אותו השעיר, והלבנה נטהרת ועולה למעלה ומתקשרת למעלה להתברך, ופניה מאירים מה שנחשכה למטה.

אז כאן ביום הכפורים, כיון שאותו נחש הרע מתעסק באותו שעיר, הלבנה נפרדת ממנו ומתעסקת [בישראל] ללמד עליהם סגוריא,

וְסוֹכְכֶת עֲלֵיהֶם כְּמוֹ אִם עַל הַבָּנִים, וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְבָרֵךְ אוֹתָם מִלְמַעְלָה וּמוֹחֵל לָהֶם.

אַחַר כִּף כְּשִׁישְׂרָאֵל מְגִיעִים לְחָג, מְעוֹרְרִים צַד
יְמִין לְמַעְלָה, כְּדִי שֶׁתִּתְקַשֵּׁר בּוֹ הַלְבָנָה
וַיֵּאָדְרוּ פְנֵיהָ כְּרָאוּי. וְאִזּוּ מְחַלֶּקֶת [נְנוֹתָנִת] חֶלֶק
שְׁלָה בְרָכוֹת לְכָל אוֹתָם מִמְּנִים שְׁלֵמֶטָה
שִׁיתְעַסְקוּ בְּחֶלְקָם, וְלֹא יָבֹאוּ לִינֵק וְלִהֲתַקְרַב לְצַד
שֶׁל חֶלֶק יִשְׂרָאֵל.

כְּמוֹ זֶה לְמַטָּה - כְּשִׁשְׂאָר הָעַמִּים מִתְּבָרְכִים,
כֻּלָּם מִתְעַסְקִים בִּירֵשֶׁת חֶלְקָם, וְלֹא יָבֹאוּ
לְהִתְעַרֵּב עִם יִשְׂרָאֵל וְלִחְמַד חֶלֶק יִרְשָׁתָם. וְלִכֵּן
יִשְׂרָאֵל מוֹשְׁכִים בְּרָכוֹת לְכָל אוֹתָם מִמְּנִים, כְּדִי
שִׁיתְעַסְקוּ בְּחֶלְקָם וְלֹא יִתְעַרְבוּ עִמָּם.

וּכְשֶׁהֲלֵבְנָה מִתְמַלֵּאת בְּרָכוֹת לְמַעְלָה כְּרָאוּי.
יִשְׂרָאֵל בָּאִים וַיּוֹנְקִים מִמְּנָה
לְבָדָם. וְעַל זֶה כָּתוּב (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי
עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם. מַה זֶה עֲצַרְתָּ? כְּתָרְגוּמוֹ כְּנִישׁוֹ
(הַתְּכַנְסוּת). כָּל מַה שְׁכַנְסוּ מֵאוֹתָם בְּרָכוֹת עֲלִיוֹנוֹת,
לֹא יוֹנְקִים מִמְּנָה עַמִּים אֲחֵרִים, פָּרֵט לְיִשְׂרָאֵל
לְבָדָם. וְלִכֵּן כָּתוּב עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם, לָכֶם וְלֹא
לְשָׂאֵר הָעַמִּים, לָכֶם וְלֹא לְשָׂאֵר הַמְּמַנִּים.

וְעַל זֶה הֵם מְרַצִים עַל הַמִּים, לְתַתּ לָהֶם חֶלֶק
 בְּרָכוֹת שְׂמֵתֶעֱסְקוּ בּוֹ, וְלֹא יִתְעַרְבוּ אַחַר כֶּף
 בְּחֻדוֹת יִשְׂרָאֵל כְּשִׁינֻקִּים בְּרָכוֹת עֲלִיוֹנוֹת. וְעַל
 אוֹתוֹ יוֹם כְּתוּב דּוּדֵי לִי וְאֲנִי לוֹ. שְׁלֹא מִתְעַרֵּב
 אַחַר עֲמֻנּוֹ.

לְמַלְךְ שֶׁהִזְמִין אֶהוּבּוֹ לְסַעֲוֵדָה עֲלִיוֹנָה שְׁעֵשָׂה
 לוֹ לְיוֹם רָשׁוּם. אֶהוּבּ הַמֶּלֶךְ הָרִי יוֹדֵעַ
 שֶׁהַמֶּלֶךְ רוֹצֵה בּוֹ. אָמַר הַמֶּלֶךְ, כָּעֵת אֲנִי רוֹצֵה
 לְשַׁמַּח עִם אֶהוּבִי, וְאֲנִי חוֹשֵׁשׁ שֶׁכֶּאֱשֶׁר אֲנִי
 בְּסַעֲוֵדָה עִם אֶהוּבִי, יִכְנָסוּ כָּל אוֹתָם פְּקִידִים
 מִמְּנִים וַיֵּשְׁבוּ עִמָּנוּ לְשַׁלְּחַן לְסַעֵד סַעֲוֹדַת
 הַשְּׂמִיחָה עִם אֶהוּבִי. מָה עֲשֶׂה? הַקָּדִים אוֹתוֹ
 אֶהוּבּ מִיָּנִים שֶׁל יְרָקוֹת וּבִשָּׂר שְׁוֹרִים וְהַקָּרִיב
 לְפָנָי אוֹתָם פְּקִידִים מִמְּנִים לְאָכֹל. אַחַר כֶּף יֵשֵׁב
 הַמֶּלֶךְ עִם אֶהוּבּוֹ לְאוֹתָהּ הַסַּעֲוֵדָה הָעֲלִיוֹנָה מִכָּל
 עֲדוּנֵי הָעוֹלָם. וּבַעֲוֹד שֶׁהוּא לְבָדוּ עִם הַמֶּלֶךְ,
 בִּקְשׁ מִמָּנוּ כָּל צְרָכָיו וְנָתַן לוֹ, וְשַׁמַּח הַמֶּלֶךְ עִם
 אֶהוּבּוֹ לְבָדוּ, וְלֹא הִתְעַרְבוּ אַחֲרָיִם בֵּינֵיהֶם. כֶּף
 יִשְׂרָאֵל עִם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. לְכֵן כְּתוּב בְּיוֹם
 הַשְּׂמִינֵי עֲצָרַת תְּהִיָּה לָכֶם.

אָמְרוּ רַבֵּי יוֹסֵי וְרַבֵּי חֲזִיָּא, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הִתְקִין הַדֶּרֶךְ לְפָנֵינוּ. אֲשֶׁרֵי אוֹתָם

שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. בָּאוּ וּנְשָׁקוּהוּ. קָרָא עָלָיו רַבִּי יוֹסִי, (ישעיה נד) וְכָל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךְ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לַשָּׂדֶה, יָשְׁבוּ. אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ, מַה שׁוֹנֶה שְׁכָתוֹב (בראשית ט) וְה' הַמְטִיר עַל סֹדֶם וְעַל עַמָּרָה וְגו', וּמַה שׁוֹנֶה בַּמַּבּוּל שְׁכָתוֹב אֱלֹהִים אֱלֹהִים בְּכָל מְקוֹם, [לְמָה] וְלֹא כָתוֹב וְה' [בְּכָל]?

אָמַר שְׁנִינוּ, בְּכָל מְקוֹם שְׁכָתוֹב וְה' – הוּא וּבֵית דִּינּוֹ. אֱלֹהִים סֹתֵם – דִּין לְבַדּוֹ. אֲלֹא בְּסֹדֶם נַעֲשֶׂה דִין וְלֹא לְהַשְׁמִיד עוֹלָם, וְלָכֵן הוּא הַתְּעָרַב בְּדִין, אֲבָל בַּמַּבּוּל הַשְׁמִיד כָּל הָעוֹלָם וְכָל אוֹתָם שְׁנַמְצָאוּ [בְּלְבַדּוֹ] בְּעוֹלָם.

וְאָם תֹּאמַר, [הַרִי] נַח וּמִי שֶׁהִיא עֲמוֹ [נִצְלוּ] – הַרִי [נִסְתָּר מִן הָעֵינַי הָיָה, שְׁלֹא נִרְאָה. וְעַל זֶה כָּל מַה שְׁנַמְצָא בְּעוֹלָם הַשְׁמִיד אוֹתוֹ, וְעַל זֶה וְה' בְּגִלּוּי, וְלֹא הַשְׁמִיד הַכֹּל. אֱלֹהִים צָרִיךְ הַסְתָּרָה, וְצָרִיךְ [אָדָם] לְהַשְׁמֵר, שֶׁהַרִי הַכֹּל מִשְׁמִיד, וְעַל זֶה אֱלֹהִים לְבַדּוֹ הָיָה.

וְזֶה סוּד (תהלים כט) ה' לַמַּבּוּל יָשָׁב. מַה זֶה יָשָׁב? אֲלֵמָּלָא פְּסוּק כָּתוּב, לֹא יִכְלְנוּ לְאָמְרוֹ. יָשָׁב לְבַדּוֹ, שְׁלֹא בָּא עִם דִּין. כָּתוּב כָּאֵן יָשָׁב, וְכָתוּב שֵׁם (ויקרא יג) בְּדָד יֵשֵׁב לְבַדּוֹ.

ומשום שנח היה נסתר מן העין, אחר כך נעשה דין, והשמד העולם ונח רגזו, מה כתוב? ויזכר אלהים את נח וגו'. שהרי כשהשמיד העולם, לא נזכר שהיה נסתר מהעין, וסוד [זה] למדנו - הקדוש ברוך הוא נסתר וגלוי. גלוי הוא בית הדין שלמטה, ונסתר הוא מקום שכל הברכות יוצאות משם. ולכן כל דברי האדם שהם בסתר, ברכות שורות עליו. וכל אותם שבנגלה, אותו מקום של בית דין שורים עליו, משום שהוא מקום בגלוי, ואותו שנקרא רע עין שולט עליו, והכל הוא בסוד עליון כמו שלמעלה.

בכה רבי יוסי ואמר, אשרי הדור שרבי שמעון שרוי בתוכו, שהרי זכותו הזמינה לנו בְּהַרִים דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים כְּאֵלֶּה [עד כאן]. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָאִישׁ הַזֶּה בָּא לְהוֹדִיעֵנוּ הַדְּבָרִים הַלְלוּ, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלַח אוֹתוֹ אֵלֵינוּ. כְּשֶׁבֵּאוּ וְסִדְרוּ הַדְּבָרִים לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר, וַדַּאי שִׁיפָה אָמַר.

רבי אֶלְעָזָר הָיָה יוֹשֵׁב יוֹם אֶחָד לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו. אָמַר לוֹ, קֵץ כָּל בֶּשֶׁר הַזֶּה נִהְיָה מֵאוֹתָם קִרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מִקְרִיבִים

על גבי המזבח או לא? אָמַר לוֹ, כָּלֶם הָיוּ
מִסְפָּקִים כְּאַחַד לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וּבֵא וּרְאֵה, כִּהְנִים וּלְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים הֵם נִקְרָאִים
אָדָם בְּחִבּוּר שֶׁל אוֹתָם רְצוֹנוֹת קְדוּשִׁים
שְׁעוּלִים מִתּוֹכָם. אוֹתוֹ כִּשְׁב אוֹ אֵיל אוֹ אוֹתָהּ
בְּהֵמָה שְׁמִקְרִיבִים, צָרִיף עַד שֶׁלֹּא תִקְרַב עַל
הַמִּזְבֵּחַ לְפָרֵשׁ עָלֶיהָ כָּל הַחֲטָאִים וְכָל הַרְצוֹנוֹת
הַרְעִים לְהַתּוֹדוֹת עָלֶיהָ, וְאִזּוֹ הָיָא נִקְרָאת בְּהֵמָה
בְּכָל בְּתוּךְ אוֹתָם חֲטָאִים וְרַעוֹת וְהִרְהוּרִים.

כְּמוֹ הַקֶּרֶבֶן שֶׁל הָעֲזָאוֹל שֶׁכְּתוּב (ויקרא יו') וְהַתּוֹדָה
עָלָיו אֵת כָּל עֹונֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' – כִּךְ גַּם
כָּאן. וּכְשֶׁעוֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ מִשָּׂא עַל אֶחָד שְׁנַיִם,
וְלִכֵּן זֶה עוֹלָה לְמִקְוֹמוֹ וְזֶה עוֹלָה לְמִקְוֹמוֹ. זֶה
בְּסוּד אָדָם, וְזֶה בְּסוּד בְּהֵמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים
לו') אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה'.

הַחֲבִיתִין וְכָל שְׂאֵר הַמִּנְחוֹת לְעוֹרֵר רוּחַ קְדוּשָׁה
בְּרִצּוֹן הַכֹּהֲנִים וְשִׁירַת הַלְוִיִּם וּבִתְפִלַּת
יִשְׂרָאֵל. וּבִאוֹתוֹ עֶשֶׂן וְשֶׁמֶן וְקִמַּח שְׁעוּלִים,
מִתְרַוִּים וּמִסְתַּפְּקִים [ס"א וּמִתְפַּנְקִים – ס"א
וּמִתְפַּשְׁטִים] כָּל שְׂאֵר בְּעֲלֵי הַדִּינִים שֶׁלֹּא יְכוּלִים
לְשַׁלֵּט בְּאוֹתוֹ הַדִּין שֶׁנִּמְסָר לָהֶם, וְהַכֹּל בְּזִמְן

אָחַד. בֵּא רְאָה, הַכֹּל נַעֲשֶׂה בְּסוּד הָאָמוּנָה
 לְהַסְתַּפֵּק זֶה בְּזֶה וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה מִי שְׁצָרֶיךָ עַד
 אֵין סוּף.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָרִימוּתֵי יָדַי בְּתַפְלוֹת
 לְמַעְלָה, שְׁכַשְׂרָצוֹן הָעֲלִיּוֹן לְמַעְלָה
 לְמַעְלָה עוֹמֵד עַל אוֹתוֹ רָצוֹן שְׁלֵא נוֹדַע וְלֹא
 נִתְפָּס כָּלֵל לְעוֹלָמִים, הָרֹאשׁ הַיּוֹתֵר נִסְתָּר
 שְׁלִמַעְלָה, וְאוֹתוֹ הָרֹאשׁ מוֹצִיא מֵה שְׁמוֹצִיא, וְלֹא
 יְדוּעַ, וּמֵאִיר מֵה שְׁמֵאִיר הַכֹּל בְּסִתְרָה.

רָצוֹן הַמַּחְשָׁבָה הָעֲלִיּוֹנָה לְרִדְף אַחֲרָיו וְלַהֲיוֹת
 מוֹאָר מִמֶּנּוּ. מִסָּךְ אָחַד נִפְרָד. וּמִתּוֹךְ אוֹתוֹ
 מִסָּךְ בְּרִדִּיפֵת אוֹתָהּ מַחְשָׁבָה עֲלִיּוֹנָה מַגִּיעָה וְלֹא
 מַגִּיעָה עַד אוֹתוֹ מִסָּךְ, מְאִירָה מֵה שְׁמֵאִירָה. וְאִז
 אוֹתָהּ מַחְשָׁבָה עֲלִיּוֹנָה מְאִירָה בְּאוֹר [בְּסִתְרָה]
 נִסְתָּר שְׁלֵא יְדוּעַ, וְאוֹתָהּ מַחְשָׁבָה לֹא יוֹדַע. וְאִז
 מִכֵּה אוֹר הַמַּחְשָׁבָה הַזֶּה שְׁלֵא נוֹדַע בְּאוֹר שֶׁל
 הַמִּסָּךְ שְׁעוֹמֵד, שְׁמֵאִיר מִמֶּה שְׁלֵא יְדוּעַ וְלֹא נוֹדַע
 וְלֹא הַתְּגָלָה. וְאִז [נ"א זֶה] זֶה אוֹר הַמַּחְשָׁבָה
 שְׁלֵא נוֹדַע מִכֵּה בְּאוֹר שֶׁל הַמִּסָּךְ, וּמֵאִירִים
 כְּאָחַד. וְנַעֲשִׂים תְּשַׁעֲהָ הַיְכָלוֹת.

וְהַיְכָלוֹת אֵינָם אוֹרוֹת וְלֹא רוּחוֹת וְלֹא
 נְשָׁמוֹת, וְאֵין מִי שְׁעוֹמֵד בָּהֶם.

הַרְצוֹן שֶׁל כָּל תְּשׁוּעָה הָאוֹרוֹת שְׁעוֹמְדִים כָּלָם
 בְּמַחְשָׁבָה, שֶׁהוּא אֶחָד מֵהֶם בְּחֻשְׁבוֹן כָּלָם לְרִדְף
 אַחֲרֵיהֶם. בְּשׂוּעָה שְׁעוֹמְדִים בְּמַחְשָׁבָה וְלֹא
 נִדְבָקִים וְלֹא נוֹדְעִים. וְאַלֶּה לֹא עוֹמְדִים לֹא
 בְּרָצוֹן וְלֹא בְּמַחְשָׁבָה עֲלִיוֹנָה [עֲלִיוֹנוֹת].
 תּוֹפְסִים בָּהּ וְלֹא תוֹפְסִים. בְּאַלֶּה עוֹמְדִים כָּל
 סוּדוֹת הָאֲמוּנָה וְכָל אוֹתָם הָאוֹרוֹת מְסוּד
 הַמַּחְשָׁבָה הָעֲלִיוֹנָה [שְׁלֵמֶטָה - וְלִמְטָה] כָּלָם
 נִקְרָאִים אֵין סוּף. עַד כָּאֵן מְגִיעִים אוֹרוֹת וְלֹא
 מְגִיעִים וְלֹא נוֹדְעִים. אֵין כָּאֵן רָצוֹן וְלֹא
 מַחְשָׁבָה.

[אז] כְּשִׁמְאִירָה הַמַּחְשָׁבָה וְלֹא נוֹדְעַת [יְדוּעַ]
 מִמִּי שְׁמְאִירָה, אִזּוֹ מִתְּלַבֶּשֶׁת וְנִסְתָּרַת לְתוֹךְ
 הַבֵּינָה וּמְאִירָה לְמִי שְׁמְאִירָה, וְנִכְנָסִים זֶה בְּזֶה,
 עַד שֶׁכָּלָם נִכְלָלִים כְּאֶחָד. וּבְסוּד הַקְּרִבָּן
 כְּשֶׁעוֹלָה, הַכֹּל נִקְשָׁר זֶה בְּזֶה וּמְאִיר זֶה בְּזֶה. אִזּוֹ
 עוֹמְדִים כָּלָם בְּעֲלִיָּה, וְהַמַּחְשָׁבָה מִתְּעַטֶּרַת עִם
 אֵין סוּף. אוֹתוֹ הָאוֹר שְׁמוּאֶרֶת מְמַנּוֹ הַמַּחְשָׁבָה
 הָעֲלִיוֹנָה שְׁלֹא נוֹדְעַת בָּהּ כָּלֵל נִקְרָא אֵין סוּף,
 וּמְמַנּוֹ נִמְצָא וְעוֹמֵד וּמְאִיר לְמִי שְׁמְאִיר, וְעַל זֶה
 הַכֹּל עוֹמֵד. אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם
 הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

בא ראה, קץ כל בשר הזה, כמו שהקשר נמצא למעלה בשמחה, גם כאן למטה בחדוה, ורצון להסתפק הכל למעלה ולמטה. והאם עומדת על ישראל כראוי.

בא ראה, בכל ראש חדש וחדש כשמתחדשת הלבנה, נותנים לקץ כל בשר הזה חלק אחד יותר על הקרבנות להתעסק בו וישתמש בחלקו, ויהיה צד של ישראל לבדם כדי שיתאחדו עם מלכם, וזהו השעיר, משום שהוא בחלק עשו, שכתוב בו שעיר, (בראשית כז) הן עשו אחי איש שעיר. ועל זה הוא השתמש בחלקו, וישראל משתמשים בחלקם, ולכן כתוב (תהלים קלה) כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגלתו.

בא ראה, קץ כל בשר הזה, כל רצונו אינו אלא בבשר תמיד, ולכן תקון הבשר תמיד אליו, ולכן נקרא קץ כל בשר. וכשהוא שולט, שולט על הגוף ולא על הנשמה. הנשמה עולה למקומה, והבשר נתן למקום הזה. כמו זה בקרבן, שהרצון עולה למקום אחד, והבשר למקום אחד.

והאיש שהוא צדיק, הוא קרבן ממש לכפרה, ואחר שאינו צדיק אינו קרבן, משום

שֵׁשׁ בּוֹ מוּם, שְׁכָתוּב (ויקרא כב) כִּי לֹא לְרִצּוֹן
וְגו'. וְעַל זֶה הַצְּדִיקִים הֵם כְּפָרַת הָעוֹלָם וְהֵם
קָרְבָן בְּעוֹלָם.

בא רֵאָה, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא
לְפָנַי. לְטַל רִשׁוֹת לְהַחֲשִׁיךְ פְּנֵי בְנֵי הָעוֹלָם.
וְלִכְן הִנְנִי מְשַׁחִיתֶם אֶת הָאָרֶץ. [וְעַל זֶה עָשָׂה
לְךָ תַּבַּת עֲצֵי גִפְרִית, כְּדֵי לְהַנְצִיל בָּהּ וְלֹא יוּכַל
לְשַׁלֵּט עָלֶיךָ. רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים
בְּדֶרֶךְ אָמַר אֶחָד]. כְּתוּב וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר
צִוָּהוּ ה'.

סדר הלימוד ליום כד תשרי [יום 24 בשנה]

השלמה מההשמטות (סימן יא)

צוה ה'. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲשֶׁרִי יִשְׂרָאֵל שְׁנַתְנָה
לָהֶם תּוֹרָה קְדוּשָׁה וְהֵם מְשַׁתְּדָלִים בָּהּ
יָמִים וְלֵילוֹת. בֹּא רֵאָה, שְׁהָרִי מִשְׁמַע שְׁלוּלָא
שְׁנַמְצָא נֹחַ עִם הַתְּבָה בְּהַתְּחַבְּרוֹת כְּאֶחָד, לֹא הָיָה
נֶצֶל, [וְלִכְן] נִסְתַּר מִן הָעֵינַן בְּתוֹךְ הַתְּבָה. קָמוּ
וְהָלְכוּ. אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדִי, כְּתוּב עָשָׂה לְךָ תַּבַּת
עֲצֵי גִפְרִית, לְךָ וּלְעַצְמְךָ, כְּדֵי לְהַתְּחַבֵּר עִמָּה
וְלְהַנְצִיל בָּהּ. מַה כְּתוּב? וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּהוּ

וְגוֹמֵר. (ע"כ מההשמטות).

בא רֵאָה מַה כָּתוּב, וְנַח בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְגו'.
 וְכִי לָמָּה בָּא הַחֲשֻׁבוֹן הַזֶּה לְמִנּוֹת? אֵלֶּא אֱלוֹ
 לֹא הִיָּה נַח בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, לֹא יִכְנַס לְתַבְּחָה
 וְלֹא יִתְחַבֵּר עִמָּהּ. כִּיּוֹן שֶׁהַשְּׁתֵּלֵם בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת
 שָׁנָה, אִזּוֹ הִתְחַבֵּר עִמָּהּ.

וַעֲלֵ בֶּן, מִיּוֹם שֶׁהַשְּׁתֵּלֵם חֲטָאֵם שֶׁל בְּנֵי
 הָעוֹלָם, חֲכָה לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד
 שֶׁהַשְּׁתֵּלֵם נַח בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וְנִשְׁלָמָה דְרָגְתּוֹ
 כְּרֵאוּי וְהִיָּה צְדִיק שָׁלֵם, וְאִזּוֹ נִכְנַס לְתַבְּחָה. וְהַכֹּל
 כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה.

וְנַח בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. וְלָכֵן לֹא
 נֵאמַר כֶּכֵּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה [ד"א כְּנֶגֶד שֵׁשֶׁת
 צְדִדֵי הָעוֹלָם]. עוֹד פִּתַּח וְאָמַר, וְאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא
 אֶת הַמַּבּוּל מִיָּם. מַה הַטַּעַם הִנְנִי כִּיּוֹן שְׁאֲמַר
 וְאֲנִי? אֵלֶּא אֲנִי, אֲנֹכִי, [הִנְנִי] – הַכֹּל זֶה דְּבַר אֶחָד.

בא רֵאָה, בְּכֹל מְקוֹם אֲנִי נַעֲשֶׂה גּוֹף לְנִשְׁמָה,
 וְדַאי שֶׁמְקַבֵּלֶת מִמֶּה שְׁלִמְעָלָה, וְלָכֵן נִרְמַז
 בְּאוֹת הַבְּרִית, שֶׁכָּתוּב אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ. אֲנִי
 שְׁקִימָת בְּגִלוּי מְזַמְנֶת לְדַעַת, אֲנִי כֶּסֶף לְמָה
 שְׁלִמְעָלָה, אֲנִי שְׁעוֹשֶׂה נְקֻמוֹת לְדוֹרֵי דוֹרוֹת.
 וְאֲנִי – כּוֹלֵל זָכַר וְנִקְבָּה כְּאֶחָד. אַחַר כֵּן נִרְשָׁם

לְבַדּוֹ, שֶׁהַזְדַּמָּן לַעֲשׂוֹת דִּין. הַנְּגִי. מִבִּיא אֶת
הַמְּבּוּל מֵיָם.

כִּיּוֹן שֶׁאָמַר מִבִּיא אֶת הַמְּבּוּל, לֹא יִדְעֵנוּ שֶׁהוּא
מֵיָם? אֲלֵא אֶת הַמְּבּוּל, לְרַבּוֹת מִלְּאָךְ
הַמָּוֶת. שֶׁאֵף עַל גַּב שֶׁהָיוּ מֵיָם, הַמְּשַׁחִית
[לְהַשְׁחִית בָּהֶם] [הָיָה] הוֹלֵךְ בְּעוֹלָם לְהַשְׁמִיד
בְּאוֹתָם הַמֵּיָם. אָנִי ה' - כָּךְ שָׁנִינוּ, נֶאֱמַן אָנִי
לְשֵׁלֶם שְׁכָר טוֹב לְצַדִּיקִים וּלְהַפְרֵעַ מִהַרְשָׁעִים.
וְלִכֵּן הִבְטִיחַ לָהֶם הַפְּסוּק לְצַדִּיקִים בְּאֲנִי, לְשֵׁלֶם
שְׁכָר טוֹב שֶׁלָּהֶם לְעוֹלָם הַבָּא. וְאִים לְרַשָּׁעִים
לְהַפְרֵעַ מֵהֶם לְעוֹלָם הַבָּא בְּאֲנִי.

לְשַׁחַת כָּל בָּשָׂר - כְּמוֹ שֶׁהַעֲמִדְנוּ, שְׁזָהוּ
הַמְּשַׁחִית שֶׁל הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כָּתוּב
(שְׁמוֹת יב) וְלֹא יִתֵּן הַמְּשַׁחִית לְבֹא אֶל בְּתִיכֶם לְנִגְףִי.
זֶה הוּא לְשַׁחַת כָּל בָּשָׂר, מִצַּד שֶׁל קֶץ כָּל בָּשָׂר
בָּא לְפָנָי. שֶׁהָרִי כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ זְמַן שֶׁחִכָּה לָהֶם
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא [ד"א וְחִכָּה לָהֶם] עַד שֶׁהַשְּׁלִים
נַח לְשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, אֲזִי לְשַׁחַת כָּל בָּשָׂר. אָמַר,
כָּךְ לְמִדְּנוּ מִשְׁמוֹ שֶׁל רַבִּי יִצְחָק [ס"א בְּרַבִּי יוֹסִי
מַחוּזָאִי], שֶׁאָמַר לָנוּ, [ס"א זֶה שֶׁאֲמַרְתִּי לָכֶם].

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה לח) אֲמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה יְיָ יְיָ
בְּאֶרֶץ הַחַיִּים לֹא אֲבִיט אָדָם עוֹד עִם

יוֹשְׁבֵי חֶדֶל. אָמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה יָהּ, כַּמָּה אָטוּמִים
 הֵם בְּנֵי אָדָם שְׁלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מְשַׁגְּיחִים בְּדַבְרֵי
 הַתּוֹרָה, אֲלֵא מִסְתַּכְּלִים בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם וְנִשְׁכַּחַת
 מֵהֶם רוּחַ חֲכָמָה.

שְׁכַשְׁאָדָם מִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וְנוֹתֵן חֶשְׁבוֹן
 לְרַבּוּנוּ מִכָּל מַה שֶּׁעָשָׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה
 בְּעוֹד שֶׁהוּא קָיָם רוּחַ וְגוֹף כְּאֶחָד, וְרוֹאֶה מַה
 שְׁרוֹאֶה, עַד שֶׁהוֹלֵךְ לְאוֹתוֹ עוֹלָם וּפּוֹגֵשׁ בְּאָדָם
 הָרָאוּשׁוֹן יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר גֶּן עֵדֶן לְרֹאוֹת כָּל אוֹתָם
 שֶׁשָּׁמְרוּ אֶת מִצְוֹת רַבּוֹנָם וְשָׂמַח בָּהֶם.

וְכַמָּה צְדִיקִים סָבִיב אָדָם. אֵלּוּ שֶׁנִּמְנְעוּ מִדֶּרֶךְ
 הַגִּיּוֹהֵנָם וְסָטוּ לְדֶרֶךְ גֶּן הָעֵדֶן, וְאֵלֶּה
 נִקְרְאִים יוֹשְׁבֵי חֶדֶל. וְלֹא כְּתוּב יוֹשְׁבֵי חֶדֶל, כִּי
 אֵינָם כְּמוֹ חֶלְדָּה שֶׁגּוֹרֶרֶת וּמְנִיחָה וְלֹא יוֹדַעַת לְמִי
 מְנִיחָה, אֲלֵא יוֹשְׁבֵי חֶדֶל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ב)
 חֶדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם וְגו', [אֲלֵא יוֹשְׁבֵי חֶדֶל]
 שֶׁנִּמְנְעוּ מִדֶּרֶךְ הַגִּיּוֹהֵנָם, וְהִחֲזִיקוּ בָהֶם לְהַכְנִיסָם
 בְּגֶן עֵדֶן.

דְּבַר אַחַר יוֹשְׁבֵי חֶדֶל – אֵלּוּ בְּעֲלֵי תְּשׁוּבָה
 שֶׁנִּמְנְעוּ עֲצָמָם מֵאוֹתָם חֲטָאֵי הָרָשָׁעִים.
 וּמִשׁוּם שֶׁאָדָם הָרָאוּשׁוֹן שָׁב בְּתְּשׁוּבָה לְפָנָי רַבּוּנוּ,

יֹושֵׁב [עַם] עַל אוֹתָם שְׁנַמְנְעוּ מִחֻטְאֵיהֶם וְהֵם בְּנֵי
 חֲדָל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לט) אִדְעָה מָה חֲדָל אָנִי.
 וְלִכֵּן הוּא יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר גֵּן הָעֵדֶן וְשָׁמַח בְּצַדִּיקִים
 שְׁבָאִים בְּאוֹתָהּ דְּרֹךְ שֶׁל גֵּן עֵדֶן

בא רֵאָה מֶה כְּתוּב, אֲמַרְתִּי לֹא אֲרֹאֶה יָהּ. וְכִי מִי
 יְכוּל לְרֹאוֹת יָהּ? אֲלֹא סוּף הַכְּתוּב מוֹכִיחַ,
 שְׁכַתּוּב יָהּ בְּאַרְץ הַחַיִּים. בֵּא רֵאָה, כְּשֶׁהִנְשָׁמוֹת
 עוֹלוֹת לְמָקוֹם צְרוּר הַחַיִּים, שֶׁם נִהְיִים בְּזֵהָר שֶׁל
 הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה שְׁמֵאִירָה מִהַמָּקוֹם הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכֹּל.
 וְאֵלּוּ לֹא הִתְלַבְּשָׁה הַנְּשָׁמָה בְּזֵהָר שֶׁל לְבוּשׁ אַחֵר,
 לֹא תוֹכֵל לְהִתְקַרֵּב לְרֹאוֹת אֶת אוֹתוֹ הָאוֹר. וְסוּד
 הַדְּבָר – כְּמוֹ שְׁנוֹתְנִים לְנִשְׁמָה לְבוּשׁ שְׁמֵתִלְבַּשֵׁת
 בּוֹ לְעֵמֶד בְּעוֹלָם הַזֶּה, כֵּן גַּם נוֹתְנִים לָהּ לְבוּשׁ
 שֶׁל זֶהָר עֲלִיּוֹן לְעֵמֶד בָּהּ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם וּלְהִסְתַּכֵּל
 בְּתוֹךְ אוֹתָהּ אֶסְפֶּקְלָרְיָה שְׁמֵאִירָה מִתּוֹךְ אוֹתָהּ
 אֲרֹץ הַחַיִּים.

בא רֵאָה, מִשֶּׁה לֹא יֵכֵל לְהִתְקַרֵּב לְהִסְתַּכֵּל בְּמֵה
 שֶׁהִסְתַּכֵּל אֲלֹא כְּשֶׁהִתְלַבַּשׁ בְּלְבוּשׁ אַחֵר,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כד) וַיָּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֲנָן וַיַּעַל
 אֶל הָהָר. וְתִרְגּוּם, בְּאֲמֻצָּעוֹת הָעֲנָן. וְהִתְלַבַּשׁ בּוֹ
 כְּמִי שְׁמֵתִלְבַּשׁ בְּלְבוּשׁ. וְלִכֵּן (שם כ) וּמִשֶּׁה נִגַּשׁ
 אֶל הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים, וְכַתּוּב (שם כד)

וַיָּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֵנָן וְגו', וַיְהִי מֹשֶׁה בְּקֶרֶת
 אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, וַיְכַל לְהַסְתַּכֵּל
 בְּמַה שֶׁהִסְתַּכֵּל.

כְּמוֹ זֶה מְתַלַּבְּשׁוֹת נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים בְּאוֹתוֹ
 הָעוֹלָם בְּלְבוּשׁ כְּמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם,
 שֶׁלֹּא יִתְנַהֵג אֲלָא בְּלְבוּשׁ כְּמוֹ זֶה, וְעוֹמְדִים
 לְהַסְתַּכֵּל בְּאוֹר הַמַּאִיר בְּאוֹתָהּ אֶרֶץ הַחַיִּים. וְזֶהוּ
 יֵה יֵה בְּאֶרֶץ הַחַיִּים, שֶׁהִיא סְבוּר שֶׁלֹּא יִזְכֶּה
 לְאוֹתוֹ אוֹר וּלְאוֹתָהּ הַסְתַּכְלוּת, מִשּׁוּם שֶׁהִנָּהֵר
 הַשּׁוֹפֵעַ מִפְּסִיק אוֹתוֹ וְלֹא הוֹלִיד. לֹא אָבִיט אָדָם
 עוֹד – זֶה אָדָם הָרֵאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וְכָל זֶה לְמַה? כִּי אָמַר לוֹ הַנְּבִיא, כִּי מֵת אַתָּה –
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא תַחֲיֶיהָ – לְעוֹלָם הַבָּא.
 מִשּׁוּם שֶׁמִּי שֶׁלֹּא [הָיָה] מוֹלִיד בְּנִים בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 כְּשִׁיוֹצֵא מִמֶּנּוּ, מְגַרְשִׁים אוֹתוֹ מִכָּל מַה שֶׁאֲמַרְנוּ,
 וְלֹא שׁוֹרֶה לְרֵאוֹת בְּאוֹתוֹ אוֹר הַמַּאִיר [כָּל שֶׁכֵּן
 וְכָל שֶׁכֵּן לְשֹׂאֵר הָעַמִּים וְשֹׂאֵר בְּנֵי הָאָדָם]. וְמַה
 חִזְקֶיהָ שֶׁהִיתָה לוֹ זְכוּת אָבוֹת וְהוּא זָכָאֵי צְדִיק
 וְחִסִּיד כֶּף, כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁאֵין לוֹ זְכוּת אָבוֹת
 וְחוּטָא לְפָנָי רְבוּנוּ.

הַלְּבוּשׁ הַזֶּה שֶׁאֲמַרְנוּ הוּא [הֵם] מַה שֶׁאֲמַרוּ
 הַחֲבֵרִים, חֲלוּק שֶׁל רַבָּנָן שֶׁמְתַלַּבְּשִׁים

בו בָּאוּתוּ הָעוֹלָם. אֲשֶׁרִי חֲלָקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים
שָׁגְנָז לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כִּמָּה טוֹבוֹת
וְעִדּוּנִים לְעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה סד) עֵין
לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחֲכָה לוֹ.

וְאֲנִי הִנְנִי מְבִיא אֶת הַמְּבוּל מִיֵּם עַל הָאָרֶץ. רַבִּי
יְהוּדָה פָּתַח, (במדבר כ) הִמָּה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר
רָבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' וַיִּקְדַּשׁ בָּם. וְכִי בְּמָקוֹם
אַחֵר לֹא רָבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה'? מַה שׁוֹנֶה כָּאֵן
שָׂאֵמַר הִמָּה מִי מְרִיבָה, וְלֹא אַחֲרִים? אֲלֵא מִי
הַמְּרִיבָה הִלְלוּ הָיוּ וְדָאֵי שֶׁנִּתְּנוּ כַח וְחִזְק לְבַעֲלֵי
הַדִּין לְהִתְחַזֵּק. מִשּׁוּם שֵׁישׁ מִיֵּם מִתּוֹקִים וּמִיֵּם
מְרִירִים. יֵשׁ מִיֵּם צְלוּלִים וְיֵשׁ מִיֵּם עֲכוּרִים. יֵשׁ מִי
שָׁלוֹם וּמִי קִטְטָה. וְעַל זֶה, הִמָּה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר
רָבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה', שֶׁהִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם אֶת מִי
שֶׁלֹּא צָרִיךְ וְנִטְמָאוּ בוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְדַּשׁ בָּם.

אָמַר לוֹ רַבִּי חִזְקִיָּה, אִם כֵּן, מַה זֶה וַיִּקְדַּשׁ? הֲיֵיהָ
צָרִיךְ לְהֵיוֹת וַיִּקְדַּשׁוּ! אֲלֵא הַדְּבָר עָלָה.
וַיִּקְדַּשׁ - נִפְגַּם מִי שֶׁלֹּא צָרִיךְ. כְּבִיכּוֹל שֶׁנִּפְגַּמָּה
הַלְּבָנָה. וַיִּקְדַּשׁ אֵינּוּ לְשִׁבַח כָּאֵן. וְאֲנִי הִנְנִי מְבִיא
אֶת הַמְּבוּל, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ, לְהִבִּיא מִשְׁחִית עֲלֵיהֶם
כְּמוֹ שֶׁהֵם נִטְמָאוּ בוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוֹי לְרִשְׁעִים שְׁלֵא רוֹצִים לָשׁוּב
 לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל חֲטָאֵיהֶם בְּעוֹד
 שָׁהִם בְּעוֹלָם הַזֶּה. שְׁכַשְׁאָדָם שָׁב וּמִתְנַחֵם עַל
 חֲטָאוֹ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹחֵל לוֹ, וְכָל אוֹתָם
 שְׁמַחְזִיקִים בַּחֲטָאֵיהֶם וְלֹא רָצוּ לָשׁוּב לִפְנֵי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל [חֲטָאִים] חֲטָאֵיהֶם, אַחַר
 כֵּךְ [יִפְל] יִפְלוּ לַגִּיהֶנֶם וְלֹא יַעֲלוּ מִשָּׁם לְעוֹלָמִים.
בֵּא רְאֵה, מִשׁוּם שְׁחִזְקוּ אֶת לַבָּם כָּל אוֹתָם דּוֹרוֹ
 שֶׁל נָח וְרָצוּ לְהִרְאוֹת חֲטָאָם בְּגִלּוּי, הִבִּיא
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם הַדִּין בְּאוֹתוֹ הַגּוֹן. אָמַר
 רַבִּי יִצְחָק, אֶפְלוּ כְּשַׁחוּטָא אָדָם בְּנִסְתָּר, הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא רַחֲמָן. וְאִם שָׁב בֵּין הָאָדָם אֵלָיו, מְכַסֶּה
 עָלָיו וּמוֹחֵל לוֹ וּמוֹתֵר לוֹ. וְאִם לֹא, הוּא מְגַלֶּה
 אוֹתוֹ לְעֵינַי כֹּל. מִנֵּין לָנוּ? מִסּוּטָה.

וְכֵךְ גַּם נִמְחוּ הָרִשְׁעִים הַלָּלוּ מֵהָאָרֶץ בְּגִלּוּי.
 וְאִיךְ נִמְחוּ? אֵלָּא שֶׁהֵיוּ יוֹצְאִים מִים, וְהֵיוּ
 רוֹתְחִים מֵהַתְּהוֹם, וְעוֹלִים וּמַעֲבִירִים מֵהֶם אֶת
 עוֹרָם. וְכִיוֵן שֶׁהֶעֱבֵר מֵהֶם הָעוֹר – כֵּךְ גַּם הַבָּשָׂר,
 וְלֹא נִשְׁאָרוּ אֵלָּא בְּעֵצְמוֹת שְׁלֵהֶם בְּלִבָּד, לְקַיֵּם
 אֶת מֵה שְׁכָתוּב וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ. וְכָל אוֹתָם
 הָעֵצְמוֹת נִפְרְדוּ זוּ מִזוּ וְלֹא נִשְׁאָרוּ כְּאַחַד, וּמֵהַכֹּל
 הָעֵבְרוּ מֵהָעוֹלָם. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיִּמְחוּ מִן

הָאָרֶץ, מַה זֶה וַיִּמְחוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יִמְחוּ מֵאָרֶץ
חַיִּים. מִכָּאן לְמִדְנֹו, שְׂאִין לָהֶם תַּחֲיָה לְעוֹלָמִים
וְלֹא יִקּוּמוּ בְּדִין.

וְהַקְּמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
מִכָּאן קִיּוּם הַבְּרִית לְמַעַלָּה כְּקִיּוּם
הַבְּרִית לְמַטָּה, מִשְׁמַע שֶׁכָּתוּב אִתְּךָ. וְאָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, מִכָּאן לְמִדְנֹו, שֶׁכְּשֶׁהֲצַדִּיקִים בְּעוֹלָם,
מִתְקִים הָעוֹלָם לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
דְּבַר נִסְתָּר הוּא, כְּשֶׁהֲתַעוֹרְרוֹת הַזְּכָר לְנִקְבָּה
כְּשֶׁהוּא מְקַנָּא לָהּ

בֹּא רֵאֵה סוּד הַדְּבָר, כְּשֶׁצַּדִּיק יֵשׁ בְּעוֹלָם, מִיָּד
הַשְּׂכִינָה לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ וְהַשְּׁתוֹקְקוֹתָהּ בּוֹ. וְאִז
הַשְּׁתוֹקְקוֹת שְׁלַמְעָלָה אֵלֶיהָ בְּאַהֲבָה כִּהַשְּׁתוֹקְקוֹת
הַזְּכָר לְנִקְבָּתוֹ כְּשֶׁהוּא מְקַנָּא לָהּ. וְעַל זֶה, וְהַקְּמֹתִי
אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ. הַהַשְּׁתוֹקְקוֹת מִתַּעוֹרְרֵת בְּגִלְלוֹהָ.
כְּמוֹ זֶה (בְּרֵאשִׁית יז) וְאֵת בְּרִיתִי אֶקִּים אֶת יִצְחָק.

וְהַקְּמֹתִי אֶת בְּרִיתְךָ אִתְּךָ, לְהִיּוֹת אוֹת בְּרִיתִי
בְּעוֹלָם, וְאַחַר כֵּן וּבָאתְ אֶל הַתְּבָה.
שְׂאֵלְמָלֵא אֵינּוּ צַדִּיק [בְּרִית], לֹא יִכְנָס לַתְּבָה.
שְׁהָרִי לֹא מִתְחַבֵּר לַתְּבָה, רַק צַדִּיק. וְלִכֵּן וּבָאתְ
אֶל הַתְּבָה, וְהָרִי זֶה נִתְבָּאָר.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּכָל זְמַן שֶׁבָנִי אָדָם יֵאָחֲזוּ
בְּבְרִית זוֹ וְלֹא יַעֲזְבוּ אוֹתָהּ, אֵין עִם וְלִשׁוֹן
בְּעוֹלָם שְׂיֻכְלוּ לְהִרְעֵ לָהֶם. וְנַח הַחֲזִיק בְּבְרִית זוֹ
וְשָׁמַר אוֹתָהּ, וְלִכֵּן שָׁמַר אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
[וְכָל אֲשֶׁר לוֹ]. וְכָל בְּנֵי דוֹרוֹ לֹא שָׁמְרוּ אוֹתָהּ,
וְלִכֵּן הֶעֱבִיר אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִהָעוֹלָם.
וְהָרִי נֹאמֵר, בְּאוֹתוֹ חָטָא מִמֶּשׁ שְׁהֵם חָטְאוּ –
בְּאוֹתוֹ גְּוֹן נִמְחוּ מִהָעוֹלָם.

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה מְצוּי לִפְנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָיוּ
עוֹסְקִים בְּפִסּוּק הַזֶּה שֶׁכָּתוּב (מלכים-א יח)
וַיִּרְפָּא אֶת מִזְבַּח ה' הַהָרוּס. מַה זֶה וַיִּרְפָּא? בֵּא
רְאֵה, בְּיָמֵי אֱלִיהוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל עֲזָבוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְעֲזָבוּ אֶת בְּרִית הַמִּלָּה שְׁלָהֶם. כְּשָׁבֵא
אֱלִיהוֹ וַרְאֵה שֶׁעֲזָבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרִית מִלָּה הַזֹּו
וְהֶעֱבִירוּ מֵהֶם אֶת הַבְּרִית הַזֹּו.

כִּיּוֹן שָׁרְאָה כֶּף אֱלִיהוֹ, בָּא לְתַקֵּן דְּבַר בְּמִקוּמוֹ.
כִּיּוֹן שֶׁהַקָּרִיב דְּבַר לְמִקוּמוֹ – הַכֹּל הַתְּרַפָּא.
זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּרְפָּא אֶת מִזְבַּח ה' הַהָרוּס. זוֹ בְּרִית
הַמִּלָּה [שָׁבֵא לְתַקֵּן מִזְבַּח ה' הַהָרוּס בְּרִית
הַמִּלָּה] שְׁנַעֲזָבָה בְּעוֹלָם. וְכָתוּב (שם) וַיִּקַּח אֱלִיהוֹ
שְׁתֵּים עָשָׂר אַבְנִים כְּמִסְפַּר שְׁבֻטֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ
תַּקּוּן שֶׁל מִזְבַּח ה'.

אָשֶׁר הָיָה דְבַר ה' אֵלָיו לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ. מָה הַטַּעַם נִזְכָּר כָּאן יִשְׂרָאֵל? אֵלָּא וַדַּאי יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ וַדַּאי לְהַתְעַלּוֹת לְמַעְלָה וּלְהַשִּׁיב אֶת בְּרִית הַמִּילָה לְמִקוּמָהּ. וְהִינוּ שְׁכַתּוּב (שם יט) כִּי עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּמִשׁוּם כֵּךְ אַתְּ מִזְבַּחְתִּיךָ הָרָסוּ.

בֵּא רָאֵה, כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל שָׁמְרוּ בְרִית הַקְּדוּשָׁה, אִז עָשׂוּ קִיּוּם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וּכְשֶׁעָזְבוּ אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת, אִז לֹא נִמְצָא קִיּוּם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, שְׁכַתּוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֲקוּת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. וְלָכֵן וַיִּרְפָּא אֶת מִזְבַּח ה' הַהָרוּס. וְכִי זֶה רְפוּאָה? כֵּךְ זֶה וַדַּאי, שֶׁהָרִי מְקַיֵּם אֶת אוֹתוֹ מִקוּם שֶׁהָאֲמוּנָה תְלוּיָהּ בּוֹ.

בֵּא רָאֵה, גַּם כֵּךְ פְּנִיחָס, בְּשָׁעָה שֶׁקָּנֵא לְמַעְשֵׂה זְמָרִי, הַתְּקִין אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת בְּמִקוּמָהּ, וְלָכֵן כְּתוּב (במדבר כה) הִנְנִי נֹתֵן לּוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם. וְכִי יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁמִּשׁוּם פְּנִיחָס הָיָה? אִיזוֹ קֶטְטָה הִיְתָה לּוֹ לְפִנְיָחָס בְּבְרִית הַזֹּאת? אֵלָּא כָּאן נִקְשָׁר הַדְּבָר בְּמִקוּמוֹ. הִנְנִי נֹתֵן לּוֹ אֶת בְּרִיתִי. וּמָה אַתָּן לּוֹ? שְׁלוֹם [לְהַתְחַבֵּר כָּל אֶחָד בְּמִקוּמוֹ] לְהַתְחַבֵּר הַבְּרִית בְּמִקוּמָהּ, וְעַל זֶה הִנְנִי נֹתֵן לּוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם. וּמָהוּ? שְׁלוֹם, שֶׁהוּא מִקוּם לְהַתְחַבֵּר עִמּוֹ.

מה שִׁנְפָּרַד מִמֶּנּוּ בְּחֻטָּאִים – בְּגִלְלוֹ הַתְּחִבֵּר בּוֹ.
וְעַל זֶה, הוֹאִיל וְהוּא הַתְּקִין הַדְּבָר בְּמִקוּמוֹ, מִכָּאן
וְהִלָּאָה – וְהִיְתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֵנָּת
עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קָנָא לְאֵלֵהֶיו.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֵין לָךְ דְּבָר בְּעוֹלָם שֶׁהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְקַנָּא לוֹ כְּמוֹ חֻטָּא הַבְּרִית, כְּמוֹ
שִׁנְאָמַר (ויקרא כו) חָרַב נִקְמַת נָקָם בְּרִית. וּבֵא
וְרָאָה, לֹא הַשְּׁלֵם חֻטָּא דְּדוֹר הַמַּבּוּל אֲלָא מְשׁוּם
שֶׁחֻטָּאוֹ בְּהַשְׁחָתַת דְּרָכָם עַל הָאָרֶץ, וְאָף עַל גַּב
שְׁהִיו חוֹמְסִים זֶה אֶת זֶה, כְּכַתוּב וּתְמַלֵּא הָאָרֶץ
חֲמָס [וְחֲמָס מִהַכֵּל הִיָּה, וְלִכְן], וְכַתוּב כִּי מְלֵאָה
הָאָרֶץ חֲמָס מִפְּנֵיהֶם. מִכָּל מְקוֹם וְתִשְׁחַת הָאָרֶץ
לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. וְהִנְנִי מִשְׁחִיתָם – מִדָּה כְּנֻגַד מִדָּה.
הִנְנִי מִשְׁחִיתָם בְּחֻטָּא הַהַשְׁחָתָה.

וַיֵּשׂ אֲוֹמְרִים שְׁלֹא הַתְּמַלָּאָה סָאָתָם אֲלָא בְּחֻטָּא
הַחֲמָס שְׁהִיו חוֹמְסִים זֶה אֶת זֶה, שְׁהִיו רָעִים
לְשָׂמִים וְלַבְּרִיּוֹת בֵּא רָאָה כְּמָה מִמְּנִים מְלַמְעָלָה
שְׁמִפְקָדִים עַל קוֹלוֹת אֵלוֹ שְׁמוֹסְרִים הַדִּין עַל
חַבְרִיָּהֶם עַל מָה שֶׁעָשׂוּ לָהֶם, וְעַל זֶה כְּתוּב כִּי
מְלֵאָה הָאָרֶץ חֲמָס מִפְּנֵיהֶם. וְלִכְן כְּתוּב וְהִנְנִי
מִשְׁחִיתָם אֶת הָאָרֶץ.

וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ בֹּא אִתָּהּ וְכָל בְּיֹתֶךָ. אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, לָמָּה בְּכֻלָּם [אָמַר] אֱלֹהִים וְכֹאֵן
יִי? מַה שׁוֹנֶה כָּאֵן שְׁנֵאמַר ה', הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן שֶׁל
הַרְחָמִים? אֵלֹא סוּד הוּא שְׁלִמְדָנוּ – אֵין דְּרָךְ אֶרֶץ
שֶׁתִּקְבֵּל אִשָּׁה אוֹרַח עֲמָה אֵלֹא בְרִשׁוֹת בַּעֲלָהּ.

אָתָּה כִּף [גַּם נֹחַ]. נֹחַ רָצָה לְהַכְנִס לְתִבְיָה לְהִתְחַבֵּר
עִמָּהּ, וְלֹא הָיָה [לוֹ] רְאוּי עַד שֶׁבַעַל הִתְבָּה
יִתֵּן לוֹ רִשׁוֹת לְהַכְנִס [עִמָּהּ], שְׁכָתוֹב בֹּא אִתָּהּ
וְכָל בְּיֹתֶךָ אֶל הִתְבָּה. וְלִכֵּן נִקְרָא כָּאֵן ה', הַבַּעַל
שֶׁל הִתְבָּה, וְאִזּוּ נִכְנָס נֹחַ וְהִתְחַבֵּר עִמָּהּ. וְכֵן
לְמִדְּנוּ שְׁאִין רִשׁוֹת לְאוֹרַח לְהַכְנִס לְבֵית אֵלֹא
בְרִשׁוֹת בַּעֲלָהּ, בַּעַל הַבֵּית. זֶהוּ שְׁכָתוֹב אַחַר כִּף
וַיִּבֹא נֹחַ וְגו'

בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, כִּי אִתְּךָ רְאִיתִי צְדִיק לְפָנַי
בְּדוֹר הַזֶּה. מִכָּאֵן לְמִדְּנוּ שֶׁלֹּא יִקְבֵּל אָדָם
אוֹרַח בְּבֵיתוֹ אִם הוּא חוֹשֵׁד בּוֹ שֶׁהוּא רָשָׁע,
אֵלֹא אִם עוֹמֵד בְּעֵינָיו לְצְדִיק שֶׁלֹּא חָשׂוּד בְּעֵינָיו
כְּלָל. זֶהוּ שְׁכָתוֹב בֹּא אִתָּהּ וְכָל בְּיֹתֶךָ אֶל הִתְבָּה.
מַה הַטָּעַם? מִשּׁוֹם כִּי אִתְּךָ רְאִיתִי צְדִיק לְפָנַי
בְּדוֹר הַזֶּה.

וְלִמְדָנוּ, שְׁאִם נִתֵּן לוֹ רִשׁוֹת לְבִדּוֹ וְלֹא נִתֵּן
רִשׁוֹת לְכָל אוֹתָם שְׁבָאִים עִמוֹ, לֹא

יִכְנִיס אוֹתָם לְבֵית. זֶהוּ שְׁפָתוֹב בֹּא אֶתָּה וְכָל
 בֵּיתָךְ אֶל הַתְּבָה. לְכֻלָּם נָתַן רְשׁוֹת לְהַכְנִיס.
 וּמִפְסוּק הַזֶּה לְמַדְנֵנו סוּד דְּרָךְ אֶרֶץ. [ד"א בֹּא
 אֶתָּה וְכָל בֵּיתָךְ אֶל הַתְּבָה וְגו'].

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים כד) לְדָוִד מְזֻמּוֹר לְה' **הָאֶרֶץ**
 וּמְלוֹאָה תִּבֵּל וַיֵּשְׁבִי בָּהּ. הֲרִי שְׁנִינּוּ,
 לְדָוִד מְזֻמּוֹר – שְׁאֵמַר שִׁירָה וְאַחַר כֵּן שְׁרָתָה
 עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. מְזֻמּוֹר לְדָוִד – שְׁשֻׁרְתָה עָלָיו
 רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְאַחַר כֵּן אָמַר שִׁירָה.

לְה' הָאֶרֶץ וּמְלוֹאָה – פְּסוּק זֶה נֹאמַר עַל אֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא אֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה. וּמְלוֹאָה זֶה
 הַשְּׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁנֹּאמַר (דברי הימים-ב ה) כִּי מָלֵא כְבוֹד
 ה' אֶת בַּיִת ה', וְכָתוּב (שמות מ) וְכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת
 הַמִּשְׁכָּן. לָמָּה מָלֵא וְלֹא מָלֵא? אֵלֵא מָלֵא וְדַאִי,
 שֶׁהַתְּמֵלֵא מֵהַכֹּל, שֶׁהַתְּמֵלֵא מֵהַשֶּׁמֶשׁ. הַלְּבָנָה
 שְׁלֵמָה בְּכָל הַצְּדָדִים. מָלֵא מְכָל טוֹב שֶׁלְמַעְלָה,
 כְּמוֹ הָאוֹצֵר הַזֶּה שֶׁהַתְּמֵלֵא מְכָל טוֹב שֶׁל הָעוֹלָם,
 וְעַל זֶה כָּתוּב לְה' הָאֶרֶץ וּמְלוֹאָה. תִּבֵּל וַיֵּשְׁבִי בָּהּ
 – אֵלֵינוּ שְׁאֵר הָאֶרְצוֹת.

דָּבָר אַחֵר, לְה' הָאֶרֶץ וּמְלוֹאָה – זֶה אֶרֶץ
 הַקְּדוּשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא

רוצה בה. ומלוּאה – אלו נשמות הצדיקים [ד"א שכלם ממלאים אותה] מתמלאת [ד"א שמתמלאת] מהם מכח עמוד אחד שהעולם עומד עליו. ואם תאמר על אחד עומד.

בא ראה מה כתוב, (תהלים כד) כי הוא על ימים יסדה.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ז)

על ימים יסדה (תהלים כד) – אלו חכמי ישראל הגדולים שייסדו תורה וחקמה שנקראת הים הגדול, וכן הוא אומר, (קהלת א) כל הנחלים הלכים אל הים. ועל נהרות – אלו התלמידים שהם הגדולים מהנהר, וכן הרב גדול מן התלמידים, והם מחדדים את הרב בקשיותיהן, והוא מתרץ להם כל הקשיות ואינו מתרשל, כמו הנהרות שנמשכים לים ואינו מלא, שנאמר כל הנחלים הלכים אל הים. והראיה – אמרו אחרי כן, מי יעלה בהר ה', כי אין מעשה בלא חכמה, כי התלמוד מביא לידי מעשה: (ע"כ מההשמטות).

כי הוא, מי הוא? זה הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר הוא עשנו, וכתוב (איוב כח) כי הוא לקצות הארץ יביט.

על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה – אלו שבעה עמודים שעומדת הארץ עליהם וממלאים אותה, והיא מתמלאת מהם. איך מתמלאת מהם? בשעה שמתרבים הצדיקים בעולם, אז הארץ הזו עושה פרות ומתמלאת מהכל.

ובשעה שמתרבים הרשעים בעולם, אז כתוב (שם יד) **אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש. אזלו מים מני ים** – זו הארץ הקדושה שאמרנו שנשקית מהשקאה עליונה. ונהר יחרב ויבש – אותו העמוד האחד שעומד עליה להיות מואר ממנו. ונהר יחרב ויבש – כמו שנאמר (ישעיה נז) **הצדיק אבד.**

ואמר רבי יהודה, באותו זמן שנאבדים אותם רשעים מהעולם, הקדוש ברוך הוא [עצוב] [מסתכל] משתדל על העולם ולא רואה מי שמגן [שעומד] עליו. ואם תאמר הרי נח, שהיה לו להגן על [דורו] עצמו ולהוציא ממנו תולדות לעולם – זהו שכתוב כי אתה ראיתי צדיק לפני בדור הזה. דוקא בדור הזה.

רבי יוסי אמר, בדור הזה זה שבח שלו, שהיה באותו דור רשע, ונמצא כל כך איש צדיק

תָּמִים [וְדַאי וְלֹא בְדוּרוֹ, אֲלֵא] [ס"א וְזֶה שְׁלוֹ]
 וְאֶפְלוּ בְדוּרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, אֲבָל לֹא הָיָה יָכוֹל לְהִגָּן
 עַל הָעוֹלָם, מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ עֲשָׂרָה בְּעוֹלָם,
 כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יח) אוֹלֵי יִמְצְאוּן שָׁם עֲשָׂרָה,
 וְלֹא נִמְצְאוּ שָׁם. גַּם כָּאֵן לֹא נִמְצְאוּ עֲשָׂרָה, אֲלֵא
 הוּא וּשְׁלֹשֶׁת בָּנָיו וּנְקֻבוֹתֵיהֶם, וְלֹא הָיוּ עֲשָׂרָה.

סְתָרֵי תוֹרָה (בְּזוּהַר יֵשׁוּ נִמְצָא זֶה)

השלמה מההשמטות (סימן יב)

מִזֶּה הַשֵּׁיב הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנַח כְּשִׁיבָא
 מִהַתְּבָה וְרָאָה אֶת הָעוֹלָם חָרֵב, וְהִתְחִיל
 לְבַכּוֹת לְפָנָיו וְאָמַר: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, נִקְרָאתָ
 רַחוּם, הָיָה לָךְ לְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתֶיךָ וְכוּ'? הַשֵּׁיבוּ
 הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר: רוּעָה שׁוֹטָה, עַכְשָׁו
 אַתָּה אוֹמֵר אֶת זֶה? לָמָּה לֹא אָמַרְתָּ בְּשָׁעָה
 שֶׁאֲמַרְתִּי לָךְ כִּי אֲתִיךָ רְאִיתִי צָדִיק לְפָנָי וְגו', וְאַחַר
 הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל מִיָּם, וְאַחַר כֵּךְ עָשָׂה לָךְ
 תְּבַת עֲצִי גִפְרִי? כָּל זֶה הִתְעַכְּבְתִּי וְאֲמַרְתִּי לָךְ כְּדִי
 שְׁתִּבְקֶשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם, וּמֵאֵז שֶׁשָּׁמַעְתָּ
 שֶׁתִּנְצַל בַּתְּבָה, לֹא נִכְנַס בְּלִבְךָ לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל
 יְשׁוּב הָעוֹלָם, וְעָשִׂיתָ תְּבָה וְנִצַּלְתָּ, וְכַעַתָּה, אַחַר
 שֶׁנֶּאֱבַד הָעוֹלָם, פִּתְחַתְּ פִּיךָ לֹאמֹר לְפָנָי בְּקִשׁוֹת
 וְתַחֲנוּנִים?! כִּיּוֹן שֶׁרָאָה נַח כֵּךְ, הִקְרִיב קַרְבָּנוֹת

ועולות, שְׁכָתוּב (בראשית ח) וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה
הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטְּהוֹר וְגוֹמֵר.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בֵּא רְאָה מַה בֵּין צַדִּיקִים שְׁהִיוּ
לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל אַחַר נֹחַ וּבֵין נֹחַ. נֹחַ לֹא הִגִּן
עַל דוּרוֹ וְלֹא הִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם כְּאַבְרָהָם, שְׁפִיזוֹן
שְׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם (שם יח) זַעֲקַת
סֹדֶם וְעַמּוֹרָה כִּי רַבָּה – מִיַּד נִגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר
וְגוֹמֵר, וְהַרְבֵּה תַחֲנוּנִים לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
עַד שֶׁשָּׂאֵל שָׂאֵם יִמָּצֵא עֲשָׂרָה צַדִּיקִים, שְׁיִכַּפֵּר
לְכָל הַמָּקוֹם בְּעִבּוּרָם, וְחָשַׁב אַבְרָהָם שְׁהִיוּ בְּעִיר
עִם לוֹט וְאִשְׁתּוֹ וּבְנוֹתָיו עֲשָׂרָה צַדִּיקִים, וְלִפְיֶכֶף
לֹא הִתְפַּלֵּל.

אַחַר כֵּךְ בֵּא מֹשֶׁה וְהִתְפַּלֵּל וְהִגִּן עַל דוּרוֹ. כִּיּוֹן
שְׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (שמות לב) סָרוּ
מִיַּד מִן הַדֶּרֶךְ – מִיַּד עָמַד מֹשֶׁה בַּתְּפִלָּה, וַיַּחֲלֵ
מֹשֶׁה וְגוֹמֵר, עַד שֶׁאַחֲזָתוֹ חֲלָחֵלָה. רַבּוֹתֵינוּ
אָמְרוּ, לֹא הִנִּיחַ מֹשֶׁה לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁנִּתֵּן
נִפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא,
שְׁכָתוּב (שם) וְאִם אֵין מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר
כְּתַבְתָּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִכָּאן (תהלים קו) וַיֹּאמֶר
לְהַשְׁמִידֵם לוּלֵי מֹשֶׁה בְּחִירוֹ עָמַד בְּפָרֶץ לְפָנָיו.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, מָה רָאָה נַח שְׁלֵא בְקִשׁ
 רַחֲמִים עַל דּוֹרוֹ? אָמַר בְּלָבוֹ, אוֹלֵי לֹא
 אֲמַלְט, שְׁכַתוֹב (בראשית ז) כִּי אַתָּה רְאִיתִי צַדִּיק
 לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה, כְּלוֹמַר לְפִי הַדּוֹר, וּלְפִיכֶךָ לֹא
 בְקִשׁ רַחֲמִים עָלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲפֹלוּ
 כֶּךָ הָיָה לוֹ לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם, מְשׁוֹם
 שְׁנוּחַ לְקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִי שְׂיֵאמַר טוֹב עַל
 בְּנָיו, מִנֵּיִן לָנוּ? מְגַדְעוֹן בֶּן יוֹאֲשׁ, שְׁלֵא הָיָה
 צַדִּיק וְלֹא בֶן צַדִּיק, וּמְשׁוֹם שְׂאֵמַר טוֹב עַל
 יִשְׂרָאֵל, אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (שופטים ו) לֵךְ
 בְּכַחֲךָ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד מַדְיָן. מָה
 זֶה בְּכַחֲךָ זֶה? הַטּוֹב שְׂאֵמַרְתָּ עַל בְּנֵי. (ע"כ

מההשמטות).

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו, הֲרִי
 שְׁנִינוּ, בְּשַׁעָה שְׁהָעוֹלָם מִתְמַלֵּא בַּחֲטָאֵי
 בְּנֵי אָדָם וְהַדִּין יוֹצֵא – אוֹי לְאוֹתוֹ צַדִּיק שְׁנַמְצָא
 בְּעוֹלָם, שֶׁהוּא נִתְפָּס בַּחֲטָאֵי הָרָשָׁעִים בַּתְּחִלָּה.
 אֵיךְ נִצַּל נַח שְׁלֵא נִתְפָּס בַּחֲטָאֵיהֶם? אָמַר לוֹ, הֲרִי
 נֶאֱמַר שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ
 תּוֹלְדוֹת לְעוֹלָם מִתּוֹךְ הַתְּבָה. וְעוֹד, שְׁהֲרִי הַדִּין
 לֹא יִכַּל לְשַׁלֵּט עָלָיו, מְשׁוֹם שְׁהָיָה טָמִיר וְנִסְתָּר
 בַּתְּבָה וְהַתְּכֶסֶה מִהָעֵין.

וּבֵּא וּרְאֵה, כְּתוּב (צפניה ב) בְּקִשׁוֹ צְדָק בְּקִשׁוֹ עֲנוּה
 אוּלַי תִּסְתָּרוּ בְּיוֹם אָף ה'. וְנַח בְּקִשׁ צְדָק,
 וְנִכְנַס לְתוֹךְ הַתְּבָה וְנִסְתָּר בְּיוֹם אָף ה', וְעַל זֶה
 הַדִּין לֹא יִכַל לְשַׁלֵּט וּלְקַטְרֵג עָלָיו. כָּאֵן נִרְמַז
 לְאוֹתָם קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים לְדַעַת בְּסוּד הָאוֹתִיּוֹת
 הַקְּדוּשׁוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת הַהַפּוּךְ שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת כ"ב
 לְהַכּוֹת אֶת אוֹתָם הַרְשָׁעִים, וְעַל זֶה וַיִּמְחוּ מִן
 הָאָרֶץ כְּתוּב. בֵּא אֶתָּה וְכֹל בֵּיתְךָ.

רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (ישעיה סג) מוּלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה
 זְרוּעַ תְּפָאֲרָתוֹ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם לַעֲשׂוֹת
 לוֹ שֵׁם עוֹלָם [זְרוּעַ תְּפָאֲרָתוֹ] – זוֹ זְכוּת שֶׁל
 אַבְרָהָם, שֶׁהוּא הַיְמִין מִמֹּשֶׁה, תְּפָאֲרַת שֶׁל מֹשֶׁה,
 וּמִשׁוּם כֵּךְ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם, שֶׁהָרִי הַזְּכוּת שֶׁל
 אַבְרָהָם הִיא בּוֹקֵעַת מַיִם. וְכֹל זֶה לָמָּה? לַעֲשׂוֹת
 לוֹ שֵׁם עוֹלָם.

בֵּא רְאֵה מַה בֵּין מֹשֶׁה לְשָׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם. בְּשַׁעֲה
 שָׂאֵמֶר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה (שמות לב)
 וְעַתָּה הַנִּיחָה לִי וְגו', וְאַעֲשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל
 וְגו' – מִיָּד אָמַר מֹשֶׁה, וְכִי אֶעֱזֹב דֵּינָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל
 בְּשִׁבְלִי? כָּעַת יֹאמְרוּ כָּל אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם שְׂאֵנִי
 הִרְגַּתִּי אֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה נַח.

שְׂפִינֵן שְׂאֵמֵר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂיַצִּיל אוֹתוֹ
 בַּתְּבָה, [כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר] שְׂכָתוּב וְאֲנִי הַנְּנִי
 מְבִיא אֶת הַמְּבוּל מִים וְגו', וְכָתוּב וּמְחִיתִי אֶת כָּל
 הַיְקוּם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה וְאֲנִי הַנְּנִי
 מְקִים אֶת בְּרִיתִי וְגו' וּבָאתְ אֶל הַתְּבָה – פִּינֵן
 שְׂאֵמֵר לוֹ שְׂיִנְצֵל הוּא וּבְנָיו, לֹא בְקֶשׁ רַחֲמִים עַל
 הָעוֹלָם וְנֵאֲבָדוּ. וּמִשׁוּם כֶּךָ נִקְרָאִים מִי הַמְּבוּל עַל
 שְׂמוֹ, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר (ישעיה נד) כִּי מִי נַח זֹאת לִי אֲשֶׁר
 נִשְׁבַּעְתִּי מֵעַבֵּר מִי נַח.

אָמַר מֹשֶׁה, כָּעֵת יֵאָמְרוּ בְּנֵי הָעוֹלָם שְׂאֲנִי הִרְגָתִי
 אוֹתָם מִשׁוּם שְׂאֵמֵר לִי וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי
 גְּדוֹל. כָּעֵת טוֹב לִי שְׂאֲמוֹת וְלֹא יִשְׁמְדוּ יִשְׂרָאֵל.
 מִיד – וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהָיו. בְּקֶשׁ רַחֲמִים
 עֲלֵיהֶם וְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁבִקֵּשׁ רַחֲמִים
 עֲלֵיהֶם מָה אָמַר? לָמָּה ה' יַחַרָּה אַפָּךְ
 בְּעַמֶּךָ. וְכִי הִדְבַר הַזֶּה אֵיךְ אָמַר אוֹתוֹ מֹשֶׁה לָמָּה,
 וְהֵרִי עֲבָדוֹ כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר עָשׂוּ
 לָהֶם עֵגֶל מִסִּכָּה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה וְגו',
 וּמֹשֶׁה אָמַר לָמָּה? אֵלֶּה כֶּךָ לְמַדְנֹו, מִי שְׂמֵרְצָה
 אֶת הָאֲחֵר, לֹא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶת אוֹתוֹ חֲטָא
 [שֶׁהוּא] לְגְדוֹל, אֵלֶּה יִקְטִין אוֹתוֹ לְפָנָיו, וְאֲחֵר כֶּךָ

יגְדִיל אוֹתוֹ לְפָנַי הָאֲחֵר [הַרְשָׁע], שְׁכָתוֹב אֶתֶם
חֲטָאתֶם חֲטָאָה גְדֹלָה.

וְלֹא עֲזַב אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שְׁמָסַר עֲצָמוֹ
לְמִיתָה, שְׁכָתוֹב וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתֶם
וְאִם אֵין מַחְנִי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ. וְהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְחַל לָהֶם, שְׁכָתוֹב וַיִּנָּחֵם ה' עַל הָרָעָה
וְגו'. וְנָח לֹא עָשָׂה כֵן, אֲלֹא רָצָה לְהַנְצִל, וְעֲזַב אֶת
כָּל הָעוֹלָם.

וּבְכֹל פְּעַם שֶׁהָדִין שׁוֹרָה עַל הָעוֹלָם, רוּחַ הַקְּדוֹשׁ
אוֹמְרָת: אוֹי שְׁלֹא נִמְצָא כָמוֹ מִשֶּׁה,
שְׁכָתוֹב (ישעיה סג) וַיִּזְכֹּר יְמֵי עוֹלָם מִשֶּׁה עִמּוֹ אֵיחָה
הַמַּעֲלָם מִיָּם וְגו', שְׁכָתוֹב (שמות יד) וַיֹּאמֶר ה' אֶל
מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלַי. שֶׁהָרִי בַתְּפִלָּה הוּא הַעֲלָה
אוֹתָם מֵהָיִם, וּמִשׁוֹם שִׁשָּׁם עֲצָמוֹ בַתְּפִלָּה עַל
יִשְׂרָאֵל בָּיָם, נִקְרָא [עַל שְׁמוֹ] הַמַּעֲלָם מִיָּם, שֶׁהוּא
הַעֲלָה אוֹתָם מֵהָיִם.

אֵיחָה הַשָּׁם בְּקִרְבוֹ אֶת רוּחַ קְדוֹשׁוֹ – זֶהוּ מִשֶּׁה,
שֶׁהַשְּׂרָה שְׁכִינָה בֵּין יִשְׂרָאֵל. מוֹלִיכֶם
בַּתְּהוֹמוֹת – כְּשֶׁנִּבְקְעוּ הַמַּיִם וְהִלְכוּ בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת
בִּיבֻשָׁה שְׁקָפְאוּ הַמַּיִם [וְהַכֹּל נֹאמַר עַל מִשֶּׁה]
[נ"א וְעַל זֶה נִקְרָא מִשֶּׁה עִמּוֹ], מִשׁוֹם שְׁמָסַר

עֲצְמוּ עַל יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אָף עַל גַּב
שְׂצָדִיק הָיָה נַח, אֵינוּ כְּדָאֵי [כְּדִי] שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא יִגַן עַל הָעוֹלָם בְּשָׁבִילוֹ.

סדר הלימוד ליום כה תשרי (יום 25 בשנה)

בא רֵאָה, מִשֶּׁהָ לֹא תָלָה הַדָּבָר בְּזִכּוֹתוֹ, אֶלָּא
בְּזִכּוֹת הָאָבוֹת הָרֵאשׁוֹנִים, אַבְל לְנַח לֹא
הָיָה לוֹ בְּמָה שְׁיִתְלָה בְּזִכּוֹת כְּמוֹ מִשֶּׁהָ. אָמַר
רַבִּי יִצְחָק, וְעַם כָּל זֶה, כִּיּוֹן שְׁאָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְהִקְמַתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ, הָיָה לוֹ
לְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. וְהִקְרַבְנָן שְׁהַקְרִיב אַחַר
כֵּן – שְׁיִקְרִיב אוֹתוֹ מִקֶּדֶם לְזֶה, אוּלַי יִשְׁכַּף
הַכַּעַס מֵהָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָה הָיָה לוֹ לַעֲשׂוֹת, שְׁהָרִי
רְשָׁעֵי הָעוֹלָם הָיוּ מְכַעֲסִים לְפָנָי הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא יִקְרִיב קְרַבְנָן?! אֶלָּא וְדָאֵי נַח
פּוֹחַד עַל עֲצְמוֹ הָיָה בְּשָׁבִיל שְׁלֵא יִפְגַּשׁ בּוֹ הַמּוֹת
בְּתוֹךְ רְשָׁעֵי הָעוֹלָם, שְׁהָיָה רוּאָה מַעֲשֵׂיהֶם
הָרָעִים בְּכָל יוֹם וְאֵיךְ מְכַעֲסִים לְפָנָי הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא כָּל יוֹם.

רַבִּי [אֶלְעָזָר פֶּתַח] יִצְחָק אָמַר, כָּל פַּעַם
שְׁמַתְרַבִּים רְשָׁעֵי הָעוֹלָם, הַצְדִּיק שְׁנַמְצָא

בַּיְנֵיהֶם נִתְפָּס בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׁכָתוּב (יחזקאל ט)
 וּמִמְקַדְשֵׁי תַחֲלוּ. וְשָׁנִינוּ, אֵל תִּקְרִי מִמְקַדְשֵׁי אֱלֹא
 מִמְקַדְשֵׁי. וְאִיךָ הַשְּׂאִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת נַח
 בֵּין כָּל אוֹתָם הֲרִשְׁעִים? אֱלֹא כִּדֵי שְׂיִצְאוּ מִמֶּנּוּ
 תּוֹלְדוֹת לְעוֹלָם, שְׁהִיָּה צְדִיק כְּרֵאוּי.

וְעוֹד, שֶׁהוּא הַתְּרָה בָּהֶם כָּל יוֹם וְיוֹם וְלֹא קִבְלוּ
 מִמֶּנּוּ, וְקִיָּם בְּנִפְשׁוֹ אֶת הַפְּסוּק שְׁכָתוּב (שם
 א) וְאַתָּה כִּי הִזְהַרְתָּ רָשָׁע וְגו', וְכָתוּב וְאַתָּה אֶת
 נִפְשׁוֹ הַצֹּלֶת. מִכָּאן שְׁכָל מִי שֶׁמְזַהֵר אֶת הַרָשָׁע
 – אֵף עַל גַּב שְׁלֹא קִבֵּל מִמֶּנּוּ, הוּא מְצִיל אֶת
 עַצְמוֹ, וְאוֹתוֹ רָשָׁע נִתְפָּס בְּחֻטְאוֹ. וְעַד כִּמָּה יִזְהֵר
 אוֹתוֹ? עַד שְׂיִכֶּה אוֹתוֹ, וְהִרִי פְּרִשׁוּהָ הַחֲבָרִים.

רַבִּי יוֹסִי הָיָה מְצוּי לִפְנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן יוֹם אֶחָד.
 אָמַר לוֹ, מָה רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל חַיּוֹת הַבֵּר וְעוֹף הַשָּׁמַיִם עִם
 הַרְשָׁעִים? אִם בְּנֵי הָאָדָם חָטְאוּ, בְּהִמּוֹת וְעוֹפוֹת
 הַשָּׁמַיִם וּשְׂאֵר הַבְּרִיּוֹת מָה חָטְאוּ? אָמַר לוֹ,
 מִשּׁוּם שְׁכָתוּב כִּי הַשְּׁחִית כָּל בֶּשֶׂר אֶת דְּרָכּוֹ עַל
 הָאָרֶץ. כָּלֶם הָיוּ מִשְׁחִיתִים דְּרָכֵיהֶם. עָזְבוּ אֶת
 מִיָּם וְנִדְבְּקוּ בְּמִין אֲחֵר.

בֹּא רָאָה, אוֹתָם רִשְׁעֵי הָעוֹלָם גָּרְמוּ כִּךָ לְכָל
 הַבְּרִיּוֹת, וְרָצוּ [לְהַשְׁכִּיחַ] לְהַכְחִישׁ מַעֲשֵׂה

בְּרֵאשִׁית, וְהֵם גָּרְמוּ לְכָל הַבְּרִיּוֹת לְהִשְׁחִית
 דְּרַכְּכֶם כְּמוֹ שֶׁהֵם הִשְׁחִיתוּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, אַתֶּם רְצִיתֶם [לְהִשְׁפִּיחַ] לְהַכְחִישׁ מַעֲשֵׂי
 יְדֵי? אֲנִי אֲשָׁלִים רְצוֹנְכֶם, וּמַחִיתִי אֶת כָּל הַיְקוּם
 אֲשֶׁר עָשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה. אַחֲזִיר הָעוֹלָם
 לְמִים כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּהִתְחַלָּה, מִים בְּמִים, וְהָרִי
 נִתְבָּאָר. מִכָּאן וְהִלָּאָה אֲעַשֶׂה בְּרִיּוֹת אַחֲרוֹת
 בְּעוֹלָם כְּרֵאוּי.

וַיְבֵא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי בָנָיו אִתּוֹ. רַבִּי חֵיָא
 פִּתַח וְאָמַר, (ירמיה כג) אִם יִסְתַּר אִישׁ
 בְּמִסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה' . כִּמְהָ הֵם בְּנֵי
 אָדָם אֲטוּמֵי לֵב וְסִתוּמֵי עֵינַיִם שֶׁלֹּא מִשְׁגִּיחִים
 וְלֹא יוֹדְעִים בְּכַבּוֹד רְבוּנָם, שֶׁכָּתוּב בּוֹ הֲלוֹא אֶת
 הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֲנִי מְלֹא. אֵיךְ רוֹצִים בְּנֵי אָדָם
 לְהִסְתַּתֵּר מִחֻטְאֵיהֶם וְאוֹמְרִים מִי רוֹאֵנּוּ וּמִי
 יוֹדְעֵנּוּ, וְכָתוּב (ישעיה כט) וְהָיָה בְּמַחְשָׁף מַעֲשֵׂיהֶם.
 לָאֵן יַחְבְּאוּ מִפְּנֵיו?

לְמַלְךְ שֶׁבָּנָה פְּלִטְרִין וְעָשָׂה תַּחַת הָאָרֶץ מְחִלוֹת
 נִסְתָּרוֹת. לְיָמִים מְרֵדוֹ בְּנֵי הָאָרְמוֹן בְּמַלְךְ.
 הַקִּיף [צַעַר] עֲלֵיהֶם הַמְּלֶךְ בַּגִּיסוֹת. מֶה עָשׂוּ?
 נִכְנְסוּ וְהִחְבִּיאוּ עֲצָמָם תַּחַת נִקְבֵי הַמְּחִלוֹת. אָמַר
 הַמְּלֶךְ, אֲנִי עָשִׂיתִי אוֹתָם, וּמִלְּפָנַי אַתֶּם רוֹצִים

להתחבא? זהו שכתוב אם יסתר איש במסתרים
ואני לא אראנו נאם ה' ? אני הוא שעשיתי
מחלות ועשיתי חשך ואור, ואתם איך תוכלו
להתחבא מלפני!?

בא ראה, כשאדם חוטא לפני רבונו וממשיך
עצמו להסתתר, הקדוש ברוך הוא עושה
בו דין בגלוי. וכשהאדם מטהר עצמו, הקדוש
ברוך הוא רוצה להסתירו שלא יראה ביום אף
ה'. שודאי שצריך לו לאדם שלא להראות
לפני המשחית כששורה על העולם שלא
יסתכל בו, שהרי כל אלו שנראים לפניו, יש
לו רשות להשחית.

וזהו מה שאמר רבי שמעון, כל אדם שעינו רעה
- עין המשחית שורה עליו. והוא נקרא
משחית העולם. וצריך האדם להשמר ממנו ולא
להתקרב אליו כדי שלא ינזק [לפניו], ואסור
לקרב אליו בהתגלות. ומשום כך צריך להשמר
מאיש רע עין, ומלפני מלאך המות על אחת
כמה וכמה.

[ועל זה] מה כתוב בבלעם? (במדבר כד) ונאם
הגבר שׁתם העין. שעין רעה היתה לו,

וּבְכָל מְקוֹם שֶׁהָיָה מְסַתְּפָל בּוֹ, הָיָה מִמְּשִׁיךְ עָלָיו
 אֶת רוּחַ הַמְּשַׁחִית. וְלִכֵּן רָצָה לְהַסְתְּפֵל בְּיִשְׂרָאֵל,
 כְּדִי לְהַשְׁמִיד בְּכָל מְקוֹם שֶׁעֵינָיו הָיוּ מְסַתְּפָלוֹת.
 מָה כָּתוּב? וַיֵּשֶׂא בַלְעָם אֶת עֵינָיו. שְׂזַקֵף עֵין
 אַחַת וְהִנְמִיךְ עֵין אַחַת כְּדִי לְהַסְתְּפֵל עַל יִשְׂרָאֵל
 בְּעֵין רָעָה.

בא רָאָה מָה כָּתוּב, וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁכֵּן
 לְשִׁבְטָיו. וְרָאָה שֶׁהַשְּׂכִינָה מְכַסֶּה עֲלֵיהֶם
 וְרוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם מִתְקַנֶּת בְּשָׁנִים עָשָׂר שְׁבָטִים
 תַּחֲתֶיהָ, וְאֵין יְכוּלוֹת עֵינָיו לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם.
 אָמַר, אֵיךְ אוֹכֵל לָהֶם, שֶׁהָרִי רוּחַ קְדוּשָׁה
 עֲלִיוֹנָה רוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם וּמְכַסֶּה אוֹתָם בְּכַנְפֶיהָ?
 זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּרַע שָׁכַב כַּאֲרֵי וּכְלָבִיא מִי
 יְקִימֵנוּ. מִי יְקִימֵנוּ מֵעֲלֵיהֶם כְּדִי שִׁתְּגַלוּ
 וְתִשְׁלַט עֲלֵיהֶם הָעֵין.

ועל זֶה רָצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכַסּוֹת אֶת נַח,
 לְהַסְתַּתֵּר מֵהָעֵין, שֶׁלֹּא תוּכַל רוּחַ הַטְּמֵאָה
 לְשַׁלֵּט עָלָיו כְּדִי שֶׁלֹּא יִשְׁחַת, וְהָרִי נִתְבָּאָר. וַיִּבֹא
 נַח, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר לְהַסְתַּתֵּר מֵהָעֵין. מִפְּנֵי מִי
 הַמְּבוּל, [שֶׁהָרִי] הַמַּיִם דְּחָקוּ אוֹתוֹ. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי, רָאָה מִלֵּאךְ הַמְּנוֹת שֶׁהָיָה בָּא [אֵלָיו] וְלִכֵּן
 נִכְנַס לַתְּבֵה וְנִשְׁמַר בָּהּ שָׁנִים עָשָׂר חֲדָשִׁים [שֶׁל

השנה]. ולמה שנים עשר חדשים? נחלקו בה רבי יצחק ורבי יהודה. האחד אמר שנים עשר חדש שפך הוא דין הרשעים. ואחד אמר להשלים צדיק [נ"א צריך] שנים עשרה דרגות ושאר הדרגות שהיו ראויים לצאת מהתבה.

רבי יהודה אמר, ששה חדשים הם במים וששה חדשים באש, והרי כאן היו מים, ולמה שנים עשר חדשים? אמר [לו] רבי יוסי, בשני דיני הגיהנם נדונו - במים ואש. במים - שהמים שירדו עליהם מלמעלה היו צוננים כשלג. ובאש - שהמים שיצאו מלמטה היו רותחים כאש. ועל זה בדין הגיהנם נדונו - באש ומים [ולכן שנים עשר חדש היו]. שאמר רבי אלעזר, דין הרשעים בגיהנם הם שנים עשר חדשים. והרי פרשוה. ועל זה כל אותם רשעי העולם נדונים בשני דינים הללו - במים ואש] עד שהשמדו מן העולם. ונח היה מסתתר בתבה והתכסה מן העין והמשחית ולא קרב אליו, והתבה היתה שטה על פני המים, כמו שנאמר וישאו את התבה ותרים מעל הארץ.

ארבעים יום לקו, שכתוב ויהי המבול ארבעים יום על הארץ וגו'. וכל שאר הזמן

נִמְחוּ מֵהָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ. אוֹי לָהֶם לְאוֹתָם וְרָשָׁעִים, שֶׁהָרִי לֹא יִקוּמוּ לְחַיּוֹת בְּעוֹלָם לְעַמַּד בְּדִין. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּמְחוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ט) שָׁמַם מַחֲיַת לְעוֹלָם וָעַד. שֶׁאֶפְלוּ לְעַמַּד בְּדִין לֹא יִקוּמוּ.

וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתְּבָה וּתְרָם מֵעַל הָאָרֶץ. רַבִּי אֲבָא פִתַּח, (שם נז) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדָהּ. אוֹי לָהֶם לְרָשָׁעִים שְׁחוּטָאִים וּמְרַגְזִים אֶת רַבּוֹנָם בְּכָל יוֹם, וּבַחֲטָאֵיהֶם דּוֹחִים אֶת הַשְּׂכִינָה מִן הָאָרֶץ, וְגוֹרְמִים שְׁתַּסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם. וְהַשְּׂכִינָה נִקְרָאת אֱלֹהִים, וְעָלֶיהָ כָּתוּב רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים.

בֵּא רֵאָה מַה כָּתוּב, וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתְּבָה, שְׁדָחוּ אוֹתָהּ הַחוּצָה. וּתְרָם מֵעַל הָאָרֶץ, שֶׁלֹּא שׁוֹרָה בְּעוֹלָם וְהִסְתַּלַּקָה מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁהִיא מְסַתַּלַּקת מֵהָעוֹלָם, הָרִי אֵינן מִי שִׁישְׁגִיחַ בְּעוֹלָם, וְאֵז הַדִּין שׁוֹלֵט [הַדִּין] עָלָיו. וּכְשִׁימְחוּ רָשָׁעֵי הָעוֹלָם וַיִּסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ [מֵהָעוֹלָם], הַשְּׂכִינָה מַחְזִירָה אֶת מְדוּרָה לְעוֹלָם.

אָמַר לוֹ רַבִּי יִיסָא, אִם כֵּן, הָרִי אָרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְחוּ הָרָשָׁעִים שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ זְמַן, אֵז

לְמָה לֹא חֲזַרָה הַשְּׂכִינָה לְמִקּוּמָהּ כְּבִתְחִלָּה?
 אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִשְׁאַרוּ בָּהּ שְׂאֵר צְדִיקֵי
 הָעוֹלָם, אֲלֵא [אֲבָל] בְּכָל מְקוֹם שֶׁהֲלָכוּ, יֵרְדֶה
 וְשָׁמָּה אֶת מְדוּרָה עִמָּהֶם. וּמָה בְּאַרְץ נְכַרְיָה
 אַחֲרֵת לֹא נִפְרְדָה מֵהֶם – כָּל שֶׁכֵּן אִם נִשְׁאַרוּ
 בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה.

וְהָרִי אָמְרָנוּ. בְּכָל הַחֲטָאִים שֶׁל רִשְׁעֵי הָעוֹלָם,
 דוֹחִים אֶת הַשְּׂכִינָה. אֶחָד מֵהֶם מִי
 שֶׁמִּשְׁחִית דְּרָכּוֹ עַל הָאָרֶץ, כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ, וְלִכֵּן לֹא
 רוֹאֶה פָּנֵי שְׂכִינָה וְלֹא נִכְנָס לְפִלְטְרִין. וְעַל זֶה
 כָּתוּב עַל אֵלֶּה וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ, שְׁנַמְחוּ מֵהַכֹּל.

בא רָאֵה, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁעֲתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים, כָּל אוֹתָם מֵתִים שֶׁיִּמְצְאוּ
 בַּחוּץ בְּשְׂאֵר אֲרָצוֹת נְכַרְיּוֹת, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 יִבְרָא לָהֶם גּוֹפֵיהֶם [נ"א יַעֲמִידֵם בְּגוֹפָם] כְּרֵאוּי.
 שְׁהָרִי עֵצִים אַחַת שֶׁנִּשְׁאַרְתָּ בְּאֶדָם תַּחַת הָאָרֶץ,
 אוֹתָהּ עֵצִים תַּעֲשֶׂה כְּשֵׂאוֹר שֶׁבַעסָה, וְעֲלֶיהָ יִבְנֶה
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת כָּל הַגּוֹף.

ולא יִתֵּן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לָהֶם נִשְׁמוֹת אֲלֵא
 בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, שְׁכַתּוֹב (יחזקאל לו) הִנֵּה אָנִי
 פֹּתַח אֶת קְבֻרוֹתֵיכֶם וְהֵעֲלִיתִי אֶתְכֶם מִקְּבֻרוֹתֵיכֶם

עמי והבאתי אתכם אל אדמת ישראל. שיתגלגלו תחת הארץ. ואחר כך מה כתוב? ונתתי רוחי בכם וחייתם וגו', שהרי בארץ ישראל יקבלו נשמות כל אותם בני העולם, פרט לאלו [דור המבול] שנטמאו וטמאו את הארץ. באלה כתוב וימחו מן הארץ, דוקא מן הארץ. ואף על גב שהקשו ונחלקו הראשונים על זה. וימחו, כמו שפנאמר (תהלים טו) ימחו מספר חיים.

אמר לו רבי שמעון, ודאי שאין להם חלק בעולם הבא, שכתוב וימחו מן הארץ, וכתוב לעולם יירשו ארץ. אבל יקומו בדין. ועליהם כתוב (דניאל יב) ורבים מישני עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם. והמחלקת בזה. אבל הכל כפי שבארוה החברים.

וימח את כל היקום אשר על פני האדמה. רבי אבא אמר, [את כל] – לכלל כל אותם שליטים ששולטים הממנים על הארץ, וזהו היקום אשר על פני האדמה. שכאשר עושה הקדוש ברוך הוא דין בבני העולם, מעביר את אותם השליטים הממנים עליהם בהתחלה, ואחר כך את אותם שיושבים תחת כנפיהם, שכתוב

(ישעיה כד) יִפְקֹד ה' עַל צָבָא הַמָּרוֹם בְּמָרוֹם, וְאַחַר
כֵּן - עַל מַלְכֵי הָאָדָמָה עַל הָאָדָמָה.

**וַאִיךְ מַעֲבָרִים מִלְּפָנָיו? אֵלָּא מֵעֵבִיר אוֹתָם בְּאֵשׁ
שְׂדוּלָקֶת.** זֶהוּ שְׂפָתוֹב (דברים ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ
אֵשׁ אֹכֶלֶה הוּא אֵל קָנָא. אֵשׁ [הוּא] שְׂאוֹכֶלֶת אֵשׁ.
אוֹתוֹ שְׁעוֹמֵד מֵעֲלֵיהֶם [נ"א עוֹבֵר] בְּאֵשׁ. וְאוֹתָם
שְׂיוֹשְׁבִים תַּחְתֵּיהֶם בְּמִים. וּמִשׁוֹם כֵּן וַיִּמַּח אֶת
כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה, וְאַחַר כֵּן מֵאָדָם
וְעַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּמָּחוּ מִן
הָאָרֶץ, כָּל אֵלוֹ שְׁלֵמֻטָּה. וַיִּשְׁאַר אֶךְ נֹחַ - אֶךְ
לְמַעַט. שְׁלֵא נִשְׁאַרוּ בְּעוֹלָם רַק נֹחַ וּמִי שְׁעָמוּ
בַּתְּבָה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, שְׁהֵיָה חֲגֹר, שְׁהַכִּישׁוּ
אַרְיֵה, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ.

**וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת כָּל הַחַיָּה וְאֶת כָּל
הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתְּבָה.** רַבִּי חִיָּיא
פָּתַח, (משלי כב) עָרוֹם רָעָה רָעָה וְנִסְתָּר. פְּסוּק
זֶה נֶאֱמַר עַל נֹחַ שֶׁנִּכְנַס לַתְּבָה וְהִסְתַּתֵּר בָּהּ,
וְנִכְנַס לְתוֹךְ הַתְּבָה בְּזִמְן שְׁהַמִּים דִּדְחִקוּ אוֹתוֹ.
וְהָרִי נֶאֱמַר שְׁעַד שְׁלֵא נִכְנַס לַתְּבָה, רָאָה אֶת
מִלְּאֵךְ הַמּוֹת שְׁהוֹלֵךְ בֵּינֵיהֶם וּמְקִיף אוֹתָם. כִּיּוֹן
שְׁרָאָה אוֹתוֹ, נִכְנַס לַתְּבָה וְהִסְתַּתֵּר בְּתוֹכָהּ. זֶהוּ
שְׂפָתוֹב עָרוֹם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. רָאָה רָעָה -

זֶהוּ מְלֶאךָ הַמּוֹת, וְנִסְתָּר מִלְּפָנָיו. זֶהוּ שְׁכָתוּב
מִפְּנֵי מִי הַמְּבוּל.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, עָרוֹם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר, [לֹא
כָתוּב וַיִּסְתָּר] חָזַר עַל מָה שֶׁנֶּאֱמַר, בְּזִמְן
שֶׁהַמּוֹת שָׂרוּי בְּעוֹלָם, בֶּן אָדָם חָכֵם יִסְתָּר וְלֹא
יַעֲמֵד בַּחוּץ וְלֹא יִתְרָאֶה לְפָנֵי הַמַּשְׁחִית, מִשּׁוּם
שְׂכִיּוֹן שֶׁנִּתְּנָה לוֹ הַרְשׁוּת, הוּא יִשְׁחִית אֶת כָּל
אוֹתָם שֶׁנִּמְצְאִים לְפָנָיו וְעוֹבְרִים לְפָנָיו גְּלוּי. וְסוּף
הַפְּסוּק – וּפְתָאִים עָבְרוּ וְנִעְנְשׂוּ. עָבְרוּ לְפָנָיו
וְהִתְרָאוּ לְפָנָיו, וְנִעְנְשׂוּ.

דְּבַר אַחַר עָבְרוּ – עָבְרוּ עַל מִצְוֶה זו [נ"א שֶׁל
רְבוּנָם] וְנִעְנְשׂוּ. דְּבַר אַחַר עָרוֹם רָאָה רָעָה
וְנִסְתָּר – זֶה נִח. וּפְתָאִים עָבְרוּ וְנִעְנְשׂוּ – אֵלּוּ בְּנֵי
דוֹרוֹ [וְנִעְנְשׂוּ]. כִּיּוֹן שֶׁהִסְתָּר וְהִשְׁתָּהָה שָׁם כָּל
אוֹתוֹ זְמַן, אַחַר כֵּךְ וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נִח.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, [וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נִח] בֹּא
רְאֵה, בְּשַׁעַה שֶׁהִדִּין נַעֲשֶׂה, לֹא כָתוּב בּו
זְכִירָה. כִּיּוֹן שֶׁנַּעֲשֶׂה [בו] הִדִּין וְנֶאֱבָדוּ רְשָׁעֵי
הָעוֹלָם, אִזּוּ כָתוּב בּו זְכִירָה. שְׁהִרִי כַּאֲשֶׁר הִדִּין
שָׂרוּי בְּעוֹלָם, לֹא נִמְצְאָה הַתְּחַבְּרוּת, וְהַמַּשְׁחִית
שָׂרוּי עַל הָעוֹלָם. כִּיּוֹן שֶׁעָבַר הִדִּין וְשָׁכַךְ הַרְגֵז,

שָׁב הַכֹּל לְמִקְוָמוֹ, וְלָכֵן כָּתוּב כָּאֵן וַיִּזְכֹּר
אֱלֹהִים אֶת נַח, שָׁבוּ שׁוֹרֵה זְכוֹר, שָׁנַח אִישׁ
צְדִיק כָּתוּב בּוֹ.

כָּתוּב (תהלים פט) אֶתְּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוֹת הַיָּם בְּשׂוֹא
גִלְיוֹ אֶתְּה תִשְׁבַּחֶם. בְּשַׁעַה שֶׁהֵיִם קוֹפֵץ
בְּגִלְיוֹ וְהִתְהוֹמֹת עוֹלָיִם וַיּוֹרְדִים, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שׁוֹלַח חוּט אֶחָד מִצַּד הַיָּמִין וּמוֹשֵׁף אֶת גִּלְיוֹ
וְשׁוֹכֵף זַעֲפוֹ, וְאֵין מִי שִׁיּוֹדַע אוֹתוֹ.

יִוָּנֶה יָרֵד לַיָּם וְהִזְדַּמֵּן לוֹ אוֹתוֹ הִדָּג וּבָלַע אוֹתוֹ,
אֵיךְ לֹא יִצָּאָה נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ וְלֹא פָּרְחָה
מִיָּד? אֲלֹא מִשׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט
בְּאוֹתָה גֵאוֹת שֶׁל הַיָּם, וְאוֹתָה גֵאוֹת הַיָּם הִיא
חוּט אֶחָד שֶׁל הַשָּׁמַאֵל שֶׁמַּעֲלָה אֶת הַיָּם לְמַעְלָה,
וְבוֹ הוּא מְתַעֲלָה. וְאִם לֹא אוֹתוֹ הַחוּט שֶׁמַּגִּיעַ
אֵלָיו מִצַּד הַיָּמִין, לֹא יַעֲלָה לְעוֹלָמִים. שְׁכַאֲשֶׁר
[שְׁכִיּוֹן] שֶׁאוֹתוֹ הַחוּט יוֹרֵד לַיָּם, וְהֵיִם אוֹחֵז בּוֹ,
אִז מְתַעוֹרְרִים הַגִּלְיִים וְשׁוֹאֲגִים לְטָרֵף טָרֵף, עַד
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשִׁיב אוֹתוֹ [אוֹתָם] לְאַחֹר
וְשׁוֹבִים לְמִקְוָמָם.

זֶהוּ שְׁכַתּוּב בְּשׂוֹא גִלְיוֹ אֶתְּה תִשְׁבַּחֶם. תִּשְׁבַּחֶם
אֶת אוֹתָם גִּלְיִ הַיָּם. תִּשְׁבַּחֶם - תִּשְׁבַּר אוֹתָם

לחזור למקומם. דְּבַר אַחַר, תְּשַׁבְּחֵם מִמֶּשׁ. שְׁבַח
הוא להם משום שעולים לראות בהשתוקקות.
מכאן, כָּל מִי שֶׁנִּכְסַף לְהִסְתַּכֵּל וְלִדְעַת, אֵף עַל גַּב
שֶׁלֹא יְכוּל [נ"א וְלֹא נוֹתְנִים לוֹ רְשׁוּת] – הִשְׁבַּח
הוא שְׁלוֹ, וְכֻלָּם מִשְׁבַּחִים אוֹתוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נַח, כְּשֶׁהָיָה בְּתַבָּה, הָיָה פּוֹחַד
שֶׁלֹא יִזְכֹּר אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְעוֹלָמִים. וְכִיּוֹן שֶׁנַּעֲשֶׂה הַדִּין וְנַעֲבְרוּ רְשָׁעֵי
הָעוֹלָם, אָז מַה כָּתוּב? וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעַת שֶׁהַדִּין שָׁרוּי
בְּעוֹלָם, לֹא צָרִיךְ לְאָדָם שִׁיזְכֹּר שְׁמוֹ
לְמַעַלָּה [לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם]. שֶׁהָרִי
אִם נִזְכָּר שְׁמוֹ, נִזְכָּרִים [כָּל] חַטָּאִיו וַיִּבְאוּ
לְהִשְׁגִּיחַ בּוֹ. מִנֵּיִן לָנוּ? מִשׁוֹנְמִית. שְׁאוֹתוֹ הַיּוֹם
הָיָה יוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
דָּן אֶת הָעוֹלָם, וְאָז אָמַר לָהּ אֱלִישֶׁע (מלכים-ב ד)
הֵיט לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ? זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שָׂאז נִקְרָא מֶלֶךְ. מֶלֶךְ הַקְּדוֹשׁ. מֶלֶךְ הַמְּשַׁפֵּט.
וְתֹאמַר בְּתוֹךְ עַמִּי אֲנִכִּי יוֹשֶׁבֶת. אֵינִי רוֹצֶה
שִׁיזְכְּרוּ אוֹתִי וַיִּשְׁגִּיחוּ בִּי, אֶלֶּא בְּתוֹךְ עַמִּי. מִי
שֶׁמְכַנֵּים רֹאשׁוֹ בֵּין הָעָם [כָּלוּ], לֹא יִשְׁגִּיחוּ עָלָיו
לְדוֹן אוֹתוֹ לְרַע. מִשׁוּם כֶּךָ אָמְרָה בְּתוֹךְ עַמִּי.

בא ראה, נח, בשעה שהרגז היה שרוי בעולם, לא נזכר. כיון שעבר הדין, מה כתוב? ויזכר אלהים את נח. עכשו נזכר שמו. דבר אחר ויזכר אלהים את נח, כמו שנאמר ואזכר את בריתי. **רבי** חזקיה היה הולך מקפוטקיא ללוד. פגע בו רבי ייסא. אמר לו, תמהני עליך שאתה לבד, שהרי שנינו שלא יצא אדם יחידי לדרך. אמר לו, תינוק אחד הלך עמי, והוא בא אחרי. אמר לו, ועל זה אני תמה, איך הולך עמך מי שלא תדבר עמו דברי תורה? שהרי שנינו, כל מי שהולך בדרך ואין עמו דברי תורה, מסתפך בנפשו. אמר לו, כך זה בודאי.

בינתים הגיע אותו תינוק. אמר לו רבי ייסא, בני, מאיזה מקום אתה? אמר לו, מעיר לוד, ושמעתי שהאיש הזה החכם הולך לשם, וזמנתי עצמי לעבודתו וללכת עמו. אמר לו, בני, אתה יודע דברי תורה? אמר לו, אני יודע, שהרי אבי למד אותי בפרשת קרבנות, והרכנתי אזני למה שהיה אומר עם אחי, שהוא גדול ממני. אמר לו רבי ייסא, בני, אמר לי.

פתח ואמר: ויבן נח מזבח לה' ויקח מכל הבהמה הטהרה ומכל העוף הטהור

ויעל עלת במזבח. ויבן נח מזבח - זהו המזבח
 שהקריב בו אדם הראשון. למה נח הקריב
 עולה, שהרי עולה לא עולה אלא בשביל הרהור
 ורצון הלב, ונח במה חטא? אלא נח הרהר
 ואמר: הרי הקדוש ברוך הוא גזר דין על העולם
 שיחרב, אולי משום שמציל אותי פקעה כל
 זכותי ולא תשאיר לי זכות בעולם? מיד - ויבן
 נח מזבח לה'.

אותו מזבח שבו הקריב אדם הראשון היה.
 אם כן, אז למה ויבן? אלא משום
 שרשעי העולם גרמו שלא עמד במקומו. כיון
 שבא נח, כתוב בו ויבן. ויעל עלת, כתוב עלת,
 אחד. כתוב (ויקרא א) עלה הוא אשה ריח ניחח
 לה' [לעולם עלה עולה זכר. אם] עולה - עולה
 זכר ולא עולה נקבה, שכתוב זכר תמים
 יקריבנו. למה כתוב אשה, שהרי אש צריכה
 להמצא שם?

אף אף על גב שעולה נקרבת זכר ולמקומה
 נקרבת, הנקבה לא צריכה להפרד ממנו,
 אלא עמה נקרב, בשביל לחבר זה עם זה. שעולה
 הנקבה אל הזכר להתחבר כאחד, ואף על גב
 שאשה לשום אישים.

נַח הָיָה צָרִיף לְהַקְרִיב עוֹלָה, שֶׁהוּא בַּמָּקוֹם שֶׁל
הַזְכָּר, עָשָׂה אוֹתוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְהִתְחַבֵּר וּלְהַכְנִיס לְתִבְּהָ, וְעַל זֶה הַקְרִיב עוֹלָה.
עוֹלָה הוּא אִשָּׁה. אִשׁ ה' . שֶׁהִתְחַבֵּר [עֲמָה]
הַשָּׁמַאל בְּנִקְבָּה. שֶׁהָרִי [כָּל] נִקְבָּה מִצַּד הַשָּׁמַאל
בָּאָה, וְזָכַר מִצַּד הַיָּמִין בְּהִתְדַבְּקוֹת זֶה בְּזֶה, וְלִכֵּן
נִקְרָאת [עוֹלָה] נִקְבָּה אִשָּׁה. אִשָּׁה – קָשָׁר שֶׁל
הָאֵהָבָה שְׁאוּחָז בָּהּ הַשָּׁמַאל לְהַעֲלוֹתָהּ לְמַעְלָה
וּלְהִתְקַשֵּׁר כְּאַחַד, וְלִכֵּן כְּתוּב עֲלֶיהָ הוּא אִשָּׁה,
הַקָּשָׁר שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה זֶה עִם זֶה.

וַיִּרְחַח ה' אֶת רִיחַ הַנִּיחַח. וְכָתוּב אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח.
אִשָּׁה, כִּף שְׁמַעְנוּ – עֵשֶׂן וְאִשׁ מְחַבְּרִים
כְּאַחַד, שֶׁהָרִי אֵין עֵשֶׂן בְּלֹא אִשׁ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב
(שְׁמוֹת יט) וְהָרַסְנִי עֵשֶׂן כֹּל מִפְּנֵי אֲשֶׁר יֵרֵד עָלָיו
ה' בְּאִשׁ.

בֵּא רָאָה, אִשׁ יוֹצֵאת מִבְּפָנִים וְהוּא דַק, וְאוּחָז
בְּדָבָר אֶחָד בַּחוּץ שְׁאֵינוֹ דַק כִּף, וְנִאָחֲזִים זֶה
בְּזֶה, וְאֵז עוֹלָה הָעֵשֶׂן. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהָאִשׁ
אוּחָזת בְּדָבָר הַמְתַּפְּעֵל, וְסִימָן לְדָבָר – הַחֲטָם
שִׁיוֹצֵא בּוֹ עֵשֶׂן מִתּוֹךְ אִשׁ.

וְעַל זֶה כְּתוּב (דְּבָרִים לג) יִשְׁמֹו קְטוֹרֶה בְּאַפָּךְ.
מִשּׁוֹם שֶׁחֹזֶרֶת הָאִשׁ לְמִקּוּמָהּ. וְהַחֲטָם

[מתפעל] נַאֲסַף בְּאוֹתוֹ רִיחַ לְפָנַי וּלְפָנִים, עַד
שֶׁנֶּאֱחָז הַכֹּל וְחוֹזֵר לְמְקוֹמוֹ, וְנִקְרַב הַכֹּל לְתוֹךְ
הַמַּחְשָׁבָה וְנַעֲשֶׂה רְצוֹן אֶחָד. וְאֵז רִיחַ נִיחַח, שֶׁנַּח
הָרְגֵז וְנַעֲשֶׂה נַחַת.

שְׁהַרִי הָעֵשֶׂן נַאֲסַף וְנִכְנָס וּמִתְקַמֵּט בְּאֵשׁ,
וְהָאֵשׁ אוֹחֶזֶת בְּעֵשֶׂן, וְנִכְנָסִים שְׁנֵיהֶם
לְפָנַי וּלְפָנִים עַד שֶׁנַּח הָרְגֵז. וּכְשֶׁהַכֹּל נֶאֱחָזִים
[אוֹחֵז] זֶה בְּזֶה וְנַח הָרְגֵז, אֵז הוּא מְנוּחָה וְקִשְׁר
אֶחָד וְנִקְרָאת נַחַת. נַחַת הָרוּחַ חֲדוֹת הַכֹּל כְּאֶחָד.
הָאֶרֶת הַנִּירוֹת הָאֶרֶת הַפָּנִים. וְלִכֵּן כְּתוּב וַיִּרַח ה'
אֶת רִיחַ הַנִּיחַח, כְּמוֹ מִי שֶׁמְרִיחַ וְכוּנֵס הַכֹּל
לְתוֹךְ מְקוֹמוֹ.

בֵּא רַבִּי יִיסָא וּנְשָׁקוּ. אָמַר, וּמָה כָּל הַטוֹב הַזֶּה
תַּחַת יָדְךָ וְלֹא יִדְעָתִי בּוֹ? אָמַר, אֶחָזֵר
מִהַדְרֵךְ וְנִתְחַבֵּר עִמָּךְ. הֲלָכוּ. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה,
בְּדֶרֶךְ זוֹ עִם הַשְּׂכִינָה גַלְיָה, שְׁהַרִי מִתְקַנֶּת לְפָנֵינוּ.
אֶחָז בְּיַדִּי אוֹתוֹ תִּינּוֹק וְהֲלָכוּ. אָמַר לוֹ, אָמַר לָנוּ
פְּסוּק אֶחָד מֵאוֹתָם שֶׁאָבִיךָ אָמַר לָךְ.

פְּתַח אוֹתוֹ הַתִּינּוֹק וְאָמַר, (שִׁיר א) יִשְׁקֵנִי
מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ. זוֹהִי הַשְּׂתוֹקְקוֹת
הָעֲלִיוֹנָה שְׂיוּצָא [שְׂיָצָא] רְצוֹן מֵהַפֶּה לְנִשְׁק, וְלֹא

יִוצֵא מֵהַחֹטֵם כְּאֶשֶׁר יוֹצֵאת אֵשׁ. שְׁהִירִי
כְּשֶׁמֶתְחַבֵּר הַפֶּה לְנֶשֶׁק, יוֹצֵאת אֵשׁ בְּרָצוֹן בְּפָנִים
מְאִירוֹת, בְּחֻדוֹת הַכֹּל, בְּהַתְּדַבְּקוֹת שֶׁל מְנוּחָה.

וּמִשּׁוֹם כֵּךְ כִּי טוֹבִים דְּדִיק מְיִין, מֵאוֹתוֹ יִין [יִין]
הַמְּשַׁמַּח וּמֵאִיר פָּנִים וְהָעֵינַיִם מְחִיכוֹת,
וְנִעֲשֶׂה הָרָצוֹן. וְלֹא מֵהֵינן הַמְּשַׁכֵּר [שְׁמִשְׁכִּיר]
וְעוֹשֶׂה רִגְזוֹ וּמְחַשֵּׂה פָּנִים, וְהָעֵינַיִם לוֹהֵטוֹת יִין
שֶׁל רִגְזוֹ. וְעַל זֶה, מִשּׁוֹם שְׁיִין זֶה טוֹב מֵאִיר
הַפָּנִים וּמְשַׁמַּח הָעֵינַיִם וְעוֹשֶׂה הַשְּׁתוֹקְקוֹת שֶׁל
אַהֲבָה, מְקַרְיָבִים אוֹתוֹ כָּל יוֹם עַל גְּבֵי הַמְּזַבַּח
בְּשַׁעוֹר שְׁמִי שְׁשׁוֹתָה אוֹתוֹ, מְשַׁמַּח אוֹתוֹ וְעוֹשֶׂה
לוֹ נַחַת, שְׁכָתוֹב (בַּמְדַּבֵּר כח) וְנִסְכּוֹ רְבִיעִית הַהֵינן.
וּמִשּׁוֹם כֵּךְ כִּי טוֹבִים דְּדִיק מְיִין, מֵאוֹתוֹ הֵינן
שְׁמַעוֹרֵר אַהֲבָה וְהַשְּׁתוֹקְקוֹת.

וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְמִטָּה מְעוֹרֵר אַהֲבָה שֶׁלְמַעְלָה. שְׁנֵי
נִרוֹת, כְּשִׁדוּעַף הָאוֹר שֶׁלְמַעְלָה בְּעֵשֶׂן
שְׁעוֹלָה מֵאוֹתוֹ שֶׁלְמִטָּה, נִדְּלַק אוֹתוֹ שֶׁלְמַעְלָה.
אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, כֵּךְ הוּא בּוֹדְאִי, שְׁהָעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן תְּלוּי בַּתְּחִתּוֹן וְהַתְּחִתּוֹן בְּעֲלִיּוֹן. וּמִזְמַן
שֶׁנֶּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לֹא נִמְצְאוּ בְּרִכוֹת לְמַעְלָה
וְלְמִטָּה, כְּדִי לְהִרְאוֹת שְׁזֵה תְּלוּי בְּזֵה.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּרָכוֹת אֵין נִמְצְאוֹת, וְקָלְלוֹת נִמְצְאוֹת, שְׁהָרִי יְנִיקַת הַכֹּל מֵאוֹתוֹ צַד יוֹצְאִים [ד"א וּבְרָכוֹת לֹא יוֹצְאוֹת]. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא שְׂרוּיִים בְּאֶרֶץ וְלֹא עוֹבְדִים עֲבוּדָה שְׂצָרִיךְ לְהַדְלִיק מְאוּרוֹת וּלְהַמְצִיא בְּרָכוֹת, וְלָכֵן לֹא נִמְצְאִים לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, וְהָעוֹלָם לֹא יוֹשֵׁב בְּקִיּוּמוֹ כְּרֵאוּי.

וְאָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, לֹא אֶסְף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם. מֵהוּ זֶה? אָמַר רַבִּי יִיסָא, כִּךְ שָׁמַעְתִּי מֵרַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁאָמַר, כָּל פַּעַם שֶׁאֵשׁ שְׁלַמְעֵלָה מוֹסִיפָה לְהִתְחַזֵּק – הָעֶשְׂן, שֶׁהוּא דִין שְׁלַמְטָה, מְחַזֵּק הַרְגֵז וּמְשַׁמֵּד הַכֹּל. מִשּׁוּם שֶׁכְּשִׁיּוֹצֵאת אֵשׁ, אֵין לָהּ הַפְּסָקָה [לְפָנָיו] עַד שֶׁנִּשְׁלַם הַדִּין, וּכְשֶׁדִּין שְׁלַמְטָה לֹא מוֹסִיף לְהִתְחַזֵּק עִם הַדִּין שְׁלַמְעֵלָה, עוֹשֶׂה דִין וּפּוֹסֵק, וְלֹא יִשְׁלַם הַדִּין לְהַשְׁמִיד. וְלָכֵן כְּתוּב לֹא אֶסְף, לְתַת תּוֹסַפֵּת שִׁיתְחַזֵּק הַדִּין שְׁלַמְטָה.

אָמַר אוֹתוֹ תִּינּוֹק, שְׁמַעְתִּי מִשּׁוּם שֶׁכְּתוּב אֲרוּרָה הָאָדָמָה בְּעִבּוֹרָךְ, שְׁהָרִי בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהִתְקַלְלָה הָאֶרֶץ בְּחַטָּאוֹ שֶׁל אָדָם, נִתְּנָה רְשׁוּת שִׁשְׁלַט עָלֶיהָ אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ הָרָע, שֶׁהוּא מְשַׁחֵית אֶת הָעוֹלָם וּמְשַׁמֵּד אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם. מֵאוֹתוֹ יוֹם

שְׁהַקְרִיב נֹחַ קֶרְבֵּן וְהָרִיחַ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ,
נִתְּנָה רִשׁוּת לְאָרֶץ לְצֵאת מִתַּחַת אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ
וַיִּצְאָה מִטְּמֵאָתָהּ. וְלִכֵּן מִקְרִיבִים יִשְׂרָאֵל קֶרְבֵּן
לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּדִי לְהָאִיר פְּנֵי הָאָרֶץ.

השלמה מההשמטות (סימן יג)

עוֹד פָּתַח אוֹתוֹ תִּינוּק וְאָמַר, (שיר השירים א) לְרִיחַ
שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, לְרִיחַ מִי? אֵלֶּא יֵשׁ רִיחַ וַיֵּשׁ
רִיחַ, רִיחַ הַקֶּרְבֵּן וְרִיחַ הַקְּטָרֶת. רִיחַ הַקֶּרְבֵּן
מִקְרִיב וּמֵיחָד כָּל אוֹתָם שְׁבָטִים שֶׁל הַיְכָל בֵּית
דָּוִד, וְרִיחַ הַקְּטָרֶת מִקְרִיב וּמֵיחָד וּמֵאִיר אוֹתָם
נֵרוֹת עֲלִיוֹנִים נְהוֹרוֹת אֶפְרָסִמוֹן זָךְ.

וְעַל זֶה הָיוּ שְׁנֵי מִזְבְּחוֹת - מִזְבַּח הַקְּטָרֶת
וּמִזְבַּח הָעוֹלָה. מִזְבַּח הַקְּטָרֶת הוּא פְּנִימִי,
מִזְבַּח הָעוֹלָה הוּא חִיצוֹנִי. רִיחַ מִזְבַּח הָעוֹלָה
מִתְקִין לְהָאִיר מְנוֹרוֹת תַּחְתּוֹנוֹת, רִיחַ מִזְבַּח
הַקְּטָרֶת מִתְקִין לְהָאִיר מְנוֹרוֹת עֲלִיוֹנוֹת. וְעַל זֶה
לְרִיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, לְרִיחַ שֶׁל אוֹתָהּ הַקְּטָרֶת,
שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים.

בֵּא רָאָה שְׁתֵּי מִזְבְּחוֹת הֵן מִזְבַּח פְּנִימִי לְמַעְלָה
מִזְבַּח חִיצוֹן לְמַטָּה. מִזְבַּח הַפְּנִימִי הוּא
שָׁלוֹם. וְזֶהוּ שְׁכָתוֹב הַמִּזְבְּחָה, בְּתוֹסַפַּת ה"א,

וְכַךְ הוּא בְּכָל מְקוֹם. וּמִזְבַּח הַחִיצוֹן הוּא חֶסֶר
ה"א, כְּמוֹ נְעָרָה, נְעַר חֶסֶר ה'. נִמְצָא
שְׁמֵהֶתְעוֹרְרוֹת הַמִּזְבֵּחַ [הַחִיצוֹן] שֶׁל מִטָּה
מִתְעוֹרֵר מִזְבַּח הַפְּנִימִי שֶׁל מַעֲלָה, וּבַמָּה
מִתְעוֹרֵר? בְּרִיחַ [שְׁמֵהֶתְעוֹרְרוֹת מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן
שֶׁל מִטָּה מִתְעוֹרֵר מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן שֶׁל מַעֲלָה,
וּבַמָּה מִתְעוֹרֵר? בְּרִיחַ הַקְּרַבְנוֹת. וּבְרִיחַ הַקְּטָרֶת
שֶׁל מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁל מִטָּה מִתְעוֹרֵר מִזְבֵּחַ
הַפְּנִימִי שֶׁל מַעֲלָה, וּבַמָּה מִתְעוֹרֵר? בְּרִיחַ
הַקְּטָרֶת. וְעַל זֶה] הַקְּטָרֶת שֶׁל מִטָּה. וְעַל זֶה (שם)
לְרִיחַ שְׁמַנֵּי טוֹבִים, אוֹתָם גֵּרוֹת מְאִירִים
נוֹצְצִים. כְּתוּב כְּאֵן טוֹבִים, וְכְתוּב שֵׁם (בראשית א)
וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב: (ע"כ מֵהַשְּׂמִטוֹת).

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, יָפָה הוּא, [וְהוּא] וְזֶה הִיָּה
תְּלוּי עַד שְׁעַמְדוֹ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי.
אָמַר רַבִּי יִיסָא, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַקְּטִין אֶת
הַלְּבָנָה וְשָׁלַט אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ, אֲבָל מְשׁוּם חֶטְאוֹ
שֶׁל אָדָם הִתְקַלְלָה כְּדִי לְקַלֵּל אֶת הָעוֹלָם.
בְּאוֹתוֹ יוֹם [שִׁנְתָּנָה הַתּוֹרָה] יֵצְאָה הָאָרֶץ
מֵאוֹתָהּ קְלָלָה וְעַמְדָּה הַלְּבָנָה בְּאוֹתָהּ גְּרִיעוֹת,
פָּרַט לְשַׁעָה שְׁקֻרְבָנוֹת נִמְצְאוּ בְּעוֹלָם וַיִּשְׂרָאֵל
יוֹשְׁבִים עַל אֲרָצָם.

אָמַר רַבִּי יֵיסָא לְאוֹתוֹ תִּינוּק, מַה שְּׁמָךְ? אָמַר לוֹ, אָבָא. אָמַר לוֹ, אָבָא תִּהְיֶה בְּכָל, בְּחֻמְהָ וּבְשָׁנִים. קָרָא עָלָיו (משלי כג) יִשְׁמַח אָבִיךָ וְאִמָּךְ וְתִגַּל יוֹלְדֶתְךָ.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִיר רוּחַ הַטְּמֵאָה מִהָעוֹלָם, כְּמוֹ [שְׁנֵאמַר] שְׁכָתוֹב (זכריה יג) וְאֵת רוּחַ הַטְּמֵאָה אֶעֱבִיר מִן הָאָרֶץ, וְכָתוֹב (ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנֹצֵחַ וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דְּמַעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְחִרְפַת עַמּוֹ יִסִּיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי ה' דִּבֶּר.

וְעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהָאִיר אֶת הַלְּבָנָה וּלְהוֹצִיָאָה מִהַחֲשֵׁךְ מִשּׁוֹם אוֹתוֹ נִחַשׁ הָרַע, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (שם ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְאוֹר הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַעֲתִים כְּאוֹר שְׁבַעֲת הַיָּמִים. אֵיזָה אוֹר? אוֹתוֹ הָאוֹר שְׁגָנְזוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית.

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֵת בָּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וּגְו'. רַבִּי אָבָא פָּתַח וְאָמַר, (משלי י) בְּרַכַת ה' הִיא תַעֲשִׂיר וְלֹא יוֹסֵף עֲצָב עִמָּה. בְּרַכַת ה' – זוֹ הַשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא מְמַנָּה עַל בְּרֻכּוֹת הָעוֹלָם, וּמְמַנָּה יוֹצְאוֹת בְּרֻכּוֹת לְכָל.

בא ראה מה כתוב בהתחלה, ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התבה וגו'. כמו שנתבאר, שבעל הבית נתן לו רשות להכניס אחר כך האשה אמרה לו לצאת. בהתחלה נכנס ברשות בעלה, ובסוף יצא ברשות האשה. מכאן למדנו שבעל הבית יכניס, והאשה תוציא. זהו שכתוב וידבר אלהים אל נח לאמר צא מן התבה. שרשות היתה בידיה להוציא את האורח, ולא להכניסו.

כיון שיצא, נתן לה מתנות, משום שהיא בבית והבית בידיה. ואותם המתנות שנתן לה, כדי להרבות אהבה אל בעלה. מכאן למדנו דרך ארץ לאורח [לתת ביד בעלה, כשיוצא נותן מתנות לאשתו, ולא בידה. ולכן, כיון שנתן לו מתנות]. ועל זה, לאחר שנתן לה מתנות להרבות לה אהבה עם בעלה.

נ"א כיון שיצא, נתן מתנות ואוצרות ביד בעלה לתת לאשתו ולשמח עמה ולהרבות לה אהבה עם בעלה. זהו שכתוב ויקח מכל וגו' ויעל עלת במזבח. אלו מתנות שנתן ביד של בעלה כדי להרבות לה אהבה בעולם. ומכאן למדנו דרך ארץ לאורח שיתן

מתנות ביד של בעלה לאשתו ולא בידיה. ועל זה ויעל עלת במזבח, קרבן לזכר, להרבות אהבה עם בעלה ברוך אותו, שכתוב ויברך אלהים את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו וגו'. ולכן כתוב (משלי י) ברפת ה' היא תעשיר. ודאי כמו שנתבאר.

ולא יוסף עצב עמה - סוד הכתוב בעצבון תאכלנה. עצבון - עצבות ורגז בלי הארת פנים. כשנחשכת הלבנה (מלכות) וברכות לא נמצאות. בעצבון - צד של רוח אחר שמונע ברכות מהעולם, ולכן לא יוסף עצב עמה. וזהו סוד הכתוב (בראשית ח) לא אסף עוד לקלל את האדמה.

ומוראכם וחתכם יהיה. מפאן ולהלאה יהיה לכם דמיות בני אדם, שהרי בתחלה לא היו דמיות של בני אדם. בא ראה, בתחלה כתוב (שם ט) בצלם אלהים עשה את האדם, וכתוב (שם ה) בדמות אלהים עשה אתו. כיון שחטאו, השתנתה דמותם מאותה דמות עליונה, והם התהפכו לפחד מלפני חיות השדה.

בהתחלה כל בריות העולם זקפו עינים, וראו דמות קדושה עליונה וזעו ופחדו

מִלְפָּנָיו. כִּיּוֹן שְׁחָטָאוּ, הִתְהַפְּכָה דְמוּתָם בְּעֵינֵיהֶם
 לְדְמוּת אַחֲרַת, וְהִתְהַפֵּף שְׁבִנֵי אָדָם זְעִים
 וּפּוֹחָדִים לְפָנֵי שְׂאֵר הַבְּרִיּוֹת.

בֵּא רֵאָה, כָּל אוֹתָם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא חוֹטְאִים לְפָנָיו
 רְבוּנָם וְלֹא עוֹבְרִים עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, זִיו
 דְמוּתָם לֹא מִשְׁתַּנֶּה מִמְרֵאָה הַדְּמוּת הָעֲלִיּוֹנָה,
 וְכָל בְּרִיּוֹת הָעוֹלָם זְעִים וּפּוֹחָדִים לְפָנָיו. וּבְשַׁעַה
 שְׁבִנֵי אָדָם עוֹבְרִים עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, מִתְחַלְּפֵת
 דְמוּתָם, וְכָלֵם מְזַדְעָזְעִים וּפּוֹחָדִים מִלְפָּנֵי הַבְּרִיּוֹת
 הָאַחֲרוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהִתְחַלְּפָה הַדְּמוּת הָעֲלִיּוֹנָה
 וְהָעֲבָרָה מֵהֶם, וְאִזּוּ שׁוֹלְטִים בָּהֶם חֵיוֹת הַשָּׂדֶה,
 שֶׁהֵרִי לֹא רוֹאִים בָּהֶם אוֹתָהּ דְמוּת עֲלִיּוֹנָה כְּרֵאוּי.

וַעֲלֵ כֶּף עֲכָשׁוּ, כִּיּוֹן שֶׁהָעוֹלָם הִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹ
 מְקַדָּם, בְּרָכָם אֶת הַבְּרָכָה הַזֹּאת וְהַשְּׁלִיט
 אוֹתָם עַל הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל דְּגֵי הַיָּם בְּיַדְכֶם
 נִתְּנוּ. וְאֶפְלוּ דְגֵי הַיָּם. רַבִּי חֵיִיא אָמַר, בְּיַדְכֶם נִתְּנוּ
 – מְקַדָּם לְכֵן. כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת
 הָעוֹלָם, מָסַר בְּיַדֵּיהֶם אֶת הַכֹּל, שְׁכַתּוֹב וְרָדוּ
 בְּדַגַּת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְגו'.

וַיְבָרַךְ אֱלֹהִים אֶת נַח. רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח, (תהלים
 לב) לְדוֹד מִשְׁכִּיל אֲשֶׁרִי נְשׁוּי פֶשַׁע כְּסוּי

חֲטָאָה. פְּסוּק זֶה בְּאֲרוּהוּ, אָבֵל פְּסוּק זֶה נִתְבָּאָר
בְּסוּד הַחֲכָמָה. שְׁהֲרֵי שְׁנִינּוּ, בַּעֲשָׂרָה מִינֵי שְׂבַח
שְׂבַח דְּוֹד אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאַחַד מֵהֶם הוּא
מִשְׁכִּיל, וְהוּא דִּרְגָה אַחַת מֵאוֹתָן עֶשֶׂר. וְדוּד
הַתְּקִין עֲצָמוּ בְּטָרָם שֶׁתְּשָׂרָה עָלָיו הַדִּרְגָה הַזֹּו.

אֲשֵׁרֵי נְשׁוּי פִּשְׁעַ, שְׁהֲרֵי בְּשַׁעָה שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא שׁוֹקֵל חֲטָאִים וְזָכִיּוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם
שֶׁל אוֹתוֹ [ד"א כְּשֵׁאוֹתוֹ] מְשַׁקֵּל שֶׁבְּצַד הַחֲטָאִים
עוֹלָיִם, וְאוֹתָם הָאֲחֵרִים, הַזָּכִיּוֹת שֶׁהֵן בְּמִשְׁקָל
אַחַר, מְכַרְיעוֹת לְמַטָּה – זֶהוּ נְשׁוּי פִּשְׁעַ.

כְּסוּי חֲטָאָה – בְּשַׁעָה שֶׁהַדִּין שׁוֹרָה בְּעוֹלָם,
שִׁיחָהּ מְכַסֶּה שְׁלֵא יִשְׁלַט עָלָיו הַמְּשַׁחִית,
כְּמוֹ שֶׁהִיא לְנַח שְׁכַסָּה אוֹתוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מֵאוֹתוֹ חֲטָא שֶׁהַמְּשִׁיךְ עָלָיו אָדָם עַל הָעוֹלָם.
שְׁכִיּוֹן שֶׁחֲטָא זֶה הַשְּׁפִיעַ אָדָם עַל הָעוֹלָם, שְׁאָר
הַבְּרִיּוֹת שׁוֹלְטוֹת, וּבֵן אָדָם פּוֹחַד מֵהֶם, וְהָעוֹלָם
לֹא הַתְּקֵן בְּתַקּוּנוֹ.

וְלָבֵן כְּשִׁצָּא נַח מֵהַתְּבָה, בְּרָכּוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שֶׁכְּתוּב וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נַח וְאֶת
בְּנָיו וְגו'.

וְאֵתָם פָּרוּ וּרְבוּ. בְּבִרְכוֹת הַלָּלוּ לֹא נִמְצָאוּ
נִקְבוֹת, אֲלֵא אֶת נַח וְאֵת בְּנָיו, אָבֵל

נְקֻבוֹת הַפְּסוּק לֹא אָמַר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
וְאַתֶּם - כָּלֵל שֶׁל הַזְּכָרִים וְהַנְּקֻבוֹת כְּאַחַד.
וְעוֹד, אֵת נַח - לְרַבּוֹת אֵת אֲשֶׁתּוֹ. וְאֵת בְּנָיו -
לְרַבּוֹת אֵת נְקֻבוֹתֵיהֶם.

וְלִכֵּן כָּתוּב וְאַתֶּם פָּרוּ וּרְבוּ, לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת
מִכָּאֵן וְהִלָּאָה, שֶׁרָצוּ בְּאַרְץ. וְכֵאֵן נִתֵּן לָהֶם
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁבַע מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְלִכְל
הַפְּאִים אַחֲרֵיהֶם, עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי
וְנִתְּנוּ לָהֶם כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה כְּאַחַד.

סדר הלימוד ליום כו תשרי [יום 26 בשנה]

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנַח וְגו', זֹאת אוֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר
אֲנִי נֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וְגו', אֵת קִשְׁתִּי
נִתַּתִּי בְּעַנְיָן. נִתַּתִּי - מִקֶּדֶם לְכֵן. רַבִּי שְׁמַעוֹן
פָּתַח, (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁ
כְּמִרְאָה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוֹת כֶּסֶף. מֵה כְּתוּב
לְמַעַלָּה? וְאֲשַׁמַּע אֵת קוֹל כְּנַפְיָהֶם כְּקוֹל מַיִם
רַבִּים כְּקוֹל שְׂדֵי בְּלִכְתָּן. אֵלוֹ אַרְבַּע חֵיוֹת
גְּדוֹלוֹת עֲלִיוֹנוֹת קְדוּשׁוֹת שְׂאוֹתוֹ הָרְקִיעַ מִתְּקַן
עֲלֵיהֶם. וְכָל הַכְּנָפִים [נִפְרָדוֹת] מִתְחַבְּרוֹת זו בְּזוֹ
לְכִסּוֹת אֵת גּוֹפֵם.

וּבְשָׂעָה שֶׁהֵם פּוֹרְשִׁים כְּנִפְיָהֶם, נִשְׁמַע קוֹל
הַכְּנָפִים שֶׁלְכֹלם שְׁאוּמְרִים שִׁירָה. זֶהוּ
שְׁכַתוּב כְּקוֹל שְׂדֵי, שֶׁלֹּא שׁוֹכֵךְ לְעוֹלָמִים, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ל) לְמַעַן יִזְמְרֶךָ כְּבוֹד וְלֹא יְדוּם.
וּמָה אוֹמְרִים? (שם צח) הוֹדִיעַ ה' יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינַי
הַגּוֹיִם גָּלָה צְדָקָתוֹ.

קוֹל הַמְּלָה כְּקוֹל מַחְנָה, כְּקוֹל מַחְנָה קְדוּשׁ
כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים כָּל הַצְּבָאוֹת הָעֲלִיוֹנִים
לְמַעֲלָה. וּמָה אוֹמְרִים? קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ ה'
צְבָאוֹת מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. חוֹזְרִים לְדְרוּם,
אוֹמְרִים קְדוּשׁ. חוֹזְרִים לְצָפוֹן, אוֹמְרִים קְדוּשׁ.
חוֹזְרִים לְמִזְרָח, אוֹמְרִים קְדוּשׁ. חוֹזְרִים לְמַעְרָב,
אוֹמְרִים בְּרוּךְ.

וְהִרְקִיעַ הַזֶּה עוֹמֵד עַל רְאשֵׁיהֶם. וּבְכֹל מְקוֹם
שֶׁהִיא הוֹלֶכֶת, מְסוּבָבִים פָּנִים לְאוֹתוֹ
צַד שֶׁנִּכְלָלִים הַפָּנִים בּוֹ. מְסוּבָב פָּנָיו לְאַרְבָּעָה
רוּחוֹת, וְכֹלם מְסֻתוּבָבִים לְמִטָּה. בְּרַבּוּעַ שְׁלוֹ
נְחָקֶקֶת בְּאַרְבַּע פָּנִים: פְּנֵי אֲרִיָּה, פְּנֵי נֶשֶׁר, פְּנֵי
שׁוֹר, פְּנֵי אָדָם. חָקוֹק בְּכֹלם אָדָם. פְּנֵי אֲרִיָּה
אָדָם. פְּנֵי נֶשֶׁר אָדָם. פְּנֵי שׁוֹר [אָדָם]. כֹּלם
כְּלוּלִים בּוֹ. וְלִכֵּן כְּתוּב וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם.

וְהִרְקִיעַ הַזֶּה שֶׁהִתְרַבַּע, כָּל הַגּוֹנִים כְּלוּלִים בּוֹ.
 אַרְבַּעַה גּוֹנִים נִרְאִים בּוֹ חֲקוּקִים
 בְּאַרְבַּע אַרְבַּע. בְּאַרְבַּעַה חֲקוּקִים רְשׁוּמִים אִוְרוֹת
 עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. כְּשֶׁנִּפְרָדִים הַגּוֹנִים שֶׁל אוֹתָם
 אַרְבַּע, עוֹלָיִם שְׁנַיִם עֶשֶׂר. גּוֹן יֶרֶק. גּוֹן אָדָם. גּוֹן
 לְבָן. גּוֹן סִפִּיר שֶׁנִּכְלְלוּ מִכָּל הַגּוֹנִים. זֶהוּ שֶׁכֶּתוּב
 (יחזקאל א) כְּמִרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעַנְן בְּיוֹם
 הַגֶּשֶׁם כִּן מִרְאֵה הַנִּגָּה סָבִיב הוּא מִרְאֵה דְמוּת
 כְּבוֹד ה'. הַמִּרְאֵה שֶׁל כָּל הַגּוֹנִים, וְלִכֵּן אֶת קִשְׁתִּי
 נִתְתִּי בְּעַנְן.

מַה זֶה קִשְׁתִּי? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּיוֹסֵף, שֶׁכֶּתוּב
 (בראשית מט) וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קִשְׁתּוֹ, מִשׁוֹם
 שְׂיוֹסֵף נִקְרָא צְדִיק. וְלִכֵּן קִשְׁתּוֹ, זוֹ בְּרִית שֶׁל
 הַקֶּשֶׁת שֶׁנִּכְלְלֶת בְּצְדִיק, שֶׁהַבְּרִית זֶה עִם זֶה
 נֶאֱחָז. וּמִשׁוֹם שֶׁנֶּחַ הָיָה צְדִיק, הַבְּרִית שֶׁלוֹ קִשְׁתִּי.
 וַיִּפְזוּ, מַה זֶה וַיִּפְזוּ? הָאִירוֹ בְּחֻמְדַּת הַכֹּל, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יט) הִנֵּחַ מְדִים מְזֶהָב וּמִפֶּז
 רַב וּמִתּוּקִים. הוֹאֲרוּ בְּאוֹר עֲלִיּוֹן כְּשֶׁשָּׁמַר הַבְּרִית.
 וְלִכֵּן נִקְרָא יוֹסֵף הַצְּדִיק. וְעַל זֶה הַקֶּשֶׁת נִקְרָאת
 בְּרִית, כּוֹלֵל זֶה בְּזֶה.

זֶהר נִכְבָּד עֲלִיּוֹן הַמִּרְאֵה שֶׁל כָּל הַמִּרְאוֹת,
 מִרְאֵה כְּמִרְאֵה טְמוֹנִים [נ"א טְמוֹן]

הגִּוּנִים הַטְּמוּנִים. הַגִּוּנִים שְׁלֹא הִתְגַּלוּ. וְאֵין רְשׁוּת לְהִסְתַּכֵּל בְּעֵין בְּקִשְׁת כְּשֶׁנֶּרְאִית בְּעוֹלָם, שְׁלֹא יִתְרָאֶה קָלוּן בְּשִׁכְיָהּ. וְכֵן גּוּנֵי הַקִּשְׁת הוּא מֵרָאֶה מוּצָק קָשׁוּר כְּמֵרָאֶה כְּבוֹד הָעֲלִיּוֹן שְׁלֹא לְהִסְתַּכֵּל.

וְכִיּוֹן שֶׁהָאָרֶץ רָאֲתָה אֶת הַקִּשְׁת הַזֶּה, בְּרִית קְדוּשָׁה, הִתְקִימָה בְּקִיּוּם. וְעַל זֶה וְהִיתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּין אֱלֹהִים וְגו'. זֶה שֶׁאִמְרָנוּ שְׁאֵלוֹ שְׁלֹשֶׁת הַגִּוּנִים וְאֶחָד שֶׁנִּכְלָל בִּינֵיהֶם כֻּלָּם סוּד אֶחָד, וּבִתּוֹךְ הָעֲנָן עוֹלָה לְהֵרָאוֹת. (יחזקאל א')

וּמִמֶּעַל לְרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ כְּמֵרָאֶה אֲבָן סַפִּיר – זוֹהֵי אֲבָן הַשְּׁתִּיָּה שֶׁהִיא נִקְדָּה אַחַת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וְעוֹמֵד עָלֶיהָ קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, וּמֵהִי? הַכֶּסֶּא הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן שֶׁמִּמֶּנָּה עַל אַרְבָּעָה אֵלֶּה דְמוֹת כֶּסֶּא בְּאַרְבָּעָה עַמּוּדִים, וְזוֹהֵי תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

וְעַל דְמוֹת הַכֶּסֶּא דְמוֹת כְּמֵרָאֶה אָדָם עָלָיו מְלֻמְעָלָה – זוֹהֵי תוֹרָה שֶׁבְּכֹתֵב. מִכָּאֵן שֶׁתּוֹרָה שֶׁבְּכֹתֵב יְשִׁימוּ אוֹתָהּ עַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, מִשּׁוּם שֶׁזֶה כֶּסֶּא לְזֶה. כְּמֵרָאֶה אָדָם, שֶׁהוּא הַדְּמוֹת שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהוּא יוֹשֵׁב עָלֶיהָ.

רַבִּי יְהוּדָה קָם לִלְלָה אֶחָד לְעֶסֶק בְּתוֹרָה בְּחֻצוֹת הַלִּלְלָה בְּאַכְסֵנְיָה בְּעִיר מַחְסִיא, וְהָיָה שָׁם

בבית יהודי אחד שבא בשתי אמתחות של
מלבושים. פתח רבי יהודה ואמר, (בראשית כח)
והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים
– זוהי אבן השתיה שמשם נשתל העולם ועליה
נבנה בית המקדש.

הרים ראשו אותו יהודי ואמר לו, דבר זה איך
אפשר? והרי אבן השתיה טרם שנברא
העולם היתה, וממנה נשתל העולם, ואתה אמרת
והאבן הזאת אשר שמתי מצבה, שמשמע
שיעקב שם אותה עכשו, שכתוב (שם) ויקח את
האבן אשר שם מראשתיו? ועוד, שיעקב בבית
אל היה, והאבן הזאת היתה בירושלים.

רבי יהודה לא סובב ראשו אליו, פתח ואמר,
(עמוס ד) הכון לקראת אלהיך ישראל, וכתוב
(דברים כז) הסבת ושמע ישראל. דברי תורה צריכים
כונה, ודברי תורה צריכים להתתקן בגוף ורצון
כאחד. קם אותו יהודי והתלבש, וישב אצל רבי
יהודה ואמר, אשריכם הצדיקים שעוסקים
בתורה יומם ולילה.

אמר לו רבי יהודה, עכשו שפונת עצמך, אמר
דברך שנתחבר כאחד, שהרי דברי תורה

צָרִיכִים תְּקוּן הַגּוּף וְתְקוּן הַלֵּב, וְאִם לֹא – בְּמַטְתִּי
הֵייתִי שׁוֹכֵב, וּבְלִבִּי הֵייתִי אוֹמֵר דְּבָרִים. אֲלֹא הָרִי
שְׁנִינוּ, שְׁאֵפְלוּ אֶחָד שְׂיוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה,
הַשְּׂכִינָה מִתְחַבֶּרֶת עִמוֹ, וּמָה שְּׂכִינָה כָּאֵן וְאֵנִי
שׁוֹכֵב בְּמַטְתִּי?! וְלֹא עוֹד, אֲלֹא שְׂצָרִיכִים צְחוּת.
וְעוֹד, שְׁכָל בֶּן אָדָם שֶׁקָּם לְעֵסֵק בַּתּוֹרָה מִחֲצוֹת
הַלַּיְלָה, כְּשֶׁמִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ צְפוּן [בַּחֲצוֹת
הַלַּיְלָה], הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם
הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן. וְהוּא וְכָל הַצְּדִיקִים שְׂבִגָן,
כֻּלָּם מְקַשְׁיבִים [לוֹ, וּמְקַשְׁיבִים] לְאוֹתָם דְּבָרִים
שְׂיוֹצְאִים מִפִּיו. וּמָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל
הַצְּדִיקִים שְׂמִתְעַדְנִים לְשִׁמְעַ דְּבָרֵי תּוֹרָה בְּשַׁעַה
הַזֹּאת, וְאֵנִי אֵהְיֶה שׁוֹכֵב בְּמַטְתִּי?! אָמַר לוֹ, כְּעַת
אָמַר דְּבָרְךָ.

אָמַר לוֹ, שְׂאֲלֵתִי עַל מָה שְׂאֲמַרְתָּ בְּפִסּוּק הַזֶּה
[סוּד שֶׁל אֶבְנֵי הַשְּׂתִיָּה שְׂאֲמַרְתָּ], וְהָאֶבֶן
הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׂמִתִּי מִצְּבָה יְהִיָּה בֵּית אֱלֹהִים, שְׂזוֹ
אֶבֶן הַשְּׂתִיָּה, [עַכְשָׁו שְׂמְקַשִּׁיב לְדְבָרֵי] אֵיךְ
אֶפְשָׁר? שְׂהָרִי אֶבֶן הַשְּׂתִיָּה טָרַם שְׂנִבְרָא הָעוֹלָם
הַיְתָה, וּמִמֶּנָּה נִשְׁתַּל הָעוֹלָם, וְאַתָּה אֲמַרְתָּ אֲשֶׁר
שְׂמִתִּי, שְׂמִשְׁמַע שְׂיַעֲקֹב שֵׁם אוֹתָהּ כְּעַת, וְכִתּוּב
וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שֵׁם מְרֹאֲשֵׁתוֹ?

וְעוֹד, שֵׁיעֶקֶב בְּבֵית אֵל הָיָה, וְהָאֶבֶן הַזֹּאת הָיְתָה
בִּירוּשָׁלַיִם. אָמַר לוֹ, כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
הִתְקַפְּלָה תַּחְתָּיו, וְאוֹתָהּ אֶבֶן תַּחְתָּיו הָיְתָה.
אָמַר לוֹ, אֲשֶׁר שָׁם כָּתוּב, וְכָתוּב וְהָאֶבֶן הַזֹּאת
אֲשֶׁר שָׁמְתִי מִצְבָּה. אָמַר לוֹ, אִם יִדְעַתְּ הַדָּבָר –
אָמַר אוֹתוֹ.

פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים יז) אָנִי בְּצַדֵּק אֶחְזֶה פְּנִיָּךְ
אֲשַׁבְּעָה בְּהַקִּיץ תְּמוֹנָתְךָ. דָּוִד הַמֶּלֶךְ,
הַחֲבִיבוֹת וְהַדְּבָקוֹת שֶׁלוֹ הָיְתָה בָּאֶבֶן הַזֹּאת,
וְעָלֶיהָ אָמַר (שם קיח) אֶבֶן מְאֹסוֹ הַבּוֹנִים הָיְתָה
לְרֹאשׁ פְּנֵה. וְכִשְׁרָצָה לְהִסְתַּכֵּל בְּמַרְאֵה כְבוֹד
רְבוּנוֹ, נִטַּל אֶבֶן זֶה בְּיָדוֹ בַּתְּחִלָּה, וְאַחֵר כֶּף נִכְנָס.
מִשׁוֹם שְׁכָל מִי שְׁרוּצָה לְהִרְאוֹת לְפָנֵי רְבוּנוֹ, לֹא
נִכְנָס אֲלָא עִם אֶבֶן זֹאת, שְׁכָתוּב (ויקרא יג)

בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֵן אֶל הַקֹּדֶשׁ. וְדָוִד מְשַׁבַּח עֲצָמוֹ
וְאוֹמֵר, אָנִי בְּצַדֵּק אֶחְזֶה פְּנִיָּךְ. וְכָל הַשְּׂתַדְּלוּתוֹ
שֶׁל דָּוִד לְהִרְאוֹת בָּאֶבֶן זֹאת כְּרֹאוֹי כָּל־פִּי מֵעֵלָה.
בֵּא וְתִרְאֶה, אֲבָרְהָם תִּקַּן תְּפִלַּת הַבֶּקֶר וְהוֹדִיעַ
טוֹב רְבוּנוֹ בְּעוֹלָם, וְתִקַּן אוֹתָהּ הַשְּׁעָה
בְּתַקוּנֶיהָ כְּרֹאוֹי, שְׁכָתוּב (בראשית כב) וַיִּשְׁכַּם אֲבָרְהָם
בַּבֶּקֶר. יִצְחָק תִּקַּן תְּפִלַּת מְנַחֵה, וְהוֹדִיעַ בְּעוֹלָם
שֵׁשׁ דִּין וַיֵּשׁ דִּין שִׁיכוֹל לְהַצִּיל וְלָדוֹן אֶת הָעוֹלָם.

יַעֲקֹב תִּקַּן תְּפִלַּת עֲרֻבִית, וּבִשְׁבִיל הַתְּפִלָּה הַזֹּאת
שֶׁתִּקַּן מֵה שְׁלֹא תִקַּן בֶּן אָדָם מִקֶּדֶם לְזֶה
כְּרֹאוּי, לְכֵן שִׁבַּח אֶת עֲצָמוֹ וְאָמַר וְהָאֶבֶן הַזֹּאת
אֲשֶׁר שִׁמְתִי מִצְבָּה. שָׁעַד אוֹתָהּ שָׁעָה לֹא תִקַּן
אוֹתָהּ אַחַר כְּמוֹתוֹ.

וְלִבֵּן וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׁם מִרְאֲשֵׁתָיו וַיִּשֶׂם
אֹתָהּ מִצְבָּה. מֵה זֶה מִצְבָּה? שֶׁהִיְתָה
נְפוּלָה, וְהִקִּים אוֹתָהּ. וַיִּצַק שָׁמֶן עַל רֹאשָׁהּ.
שֶׁהָרִי בִיעֲקֹב תְּלוּי הַדָּבָר לַעֲשׂוֹת יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי
הָעוֹלָם. בָּא רַבִּי יְהוּדָה וּנְשָׁקוּ. אָמַר לוֹ, וְכָל זֶה
יִדְעָתָּ, וְאֵיךְ אֵתָּה עוֹסֵק בְּסַחֲוֹרָה וּמִנִּיחַ חַיִּי
עוֹלָם?! אָמַר לוֹ, שֶׁדְּחֻקָּה הִיְתָה לִי הַשָּׁעָה, וַיֵּשׁ
לִי שְׁנַי בָּנִים, וְעוֹמְדִים כָּל הַיּוֹם בְּבֵית הָרֵב, וְאֲנִי
מִשְׁתַּדֵּל בְּמִזְוֹנָם וְלִתֵּת לָהֶם שָׂכָר לְמוֹרָם כְּדִי
שִׁיעֲסֻקוּ בַתּוֹרָה.

פְּתַח וְאָמַר, (מלכים-א ב) וּשְׁלֵמָה יָשַׁב עַל כֶּסֶף דָּוִד
אָבִיו וַתִּכְנַן מַלְכָתּוֹ מְאֹד. מֵה הוּא הַשִּׁבַּח
הַזֶּה? אֵלֹא שֶׁהִתְקִין אֶבֶן שֶׁתִּיָּה וְשָׁם עָלֶיהָ קִדְשׁ
הַקִּדְשִׁים, וְאִזּוֹ וַתִּכְנַן מַלְכָתּוֹ מְאֹד. וְכַתּוּב (בראשית
ט) וּרְאִיתִיָּה לְזָכָר בְּרִית עוֹלָם. שֶׁהָרִי הַקִּדְוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא חֲשָׁקוֹ בָּהּ תָּמִיד, וּמִי שְׁלֹא נִרְאָה עִמָּה,

לא נכנס לפני רבונו. ועל זה כתוב וראיתיה לזכר
ברית עולם.

ו**רְאִיתִיהָ**, מה זה וראיתיה? סוד הוא, כמו
שנאמר (יחזקאל ט) והתוית תו על
מצחות וגו', להראות עליהם. ויש אומרים, זה
רשם האות הקדוש שבבשר.

אמר רבי יהודה, ודאי הכל הוא. [כך] אבל
קשת זו שנראית בעולם עומדת בסוד
עליון, וכשיצאו ישראל מהגלות, עתידה קשת
זו להתקשט בגונים ככלה הזו שמתקשטת
לבעלה. אמר לו אותו יהודי, כך אמר לי אבא,
כשהיה מסתלק מהעולם, [אמר לי] אל תצפה
לרגלי משיח עד שתראה קשת זו בעולם
[בענין] מקשטת בגונים מאירים ויואר לעולם,
ואז צפה למשיח.

מנין לנו? שכתוב וראיתיה לזכר ברית עולם.
וכעת שנראית בגונים חשוכים, נראית
לזכרון [והיא לזכר] שלא יבא מבול. אבל באותו
זמן נראית בגונים מאירים ומקשטת בתקון כמו
כלה שמתקשטת לבעלה, ואז לזכר ברית עולם,
ויזכר הקדוש ברוך הוא את הברית הזו שהיא

בגלות ויקימה מהעפר. זהו שכתוב (הושע א)
 ובקשו את ה' אלהיהם ואת דויד מלכם. וכתוב
 (ירמיה ל) ועבדו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם
 אשר אקים להם. אשר אקים מעפר. כמו שנאמר
 (עמוס ט) אקים את ספת דויד הנפלת. ועל זה
 וראייתה לזכר ברית עולם ולהקימה מהעפר.

ואמר כך אבא, שמשום כך נזכרה בתורה גאלת
 ישראל וזכרונה. וזהו שכתוב (ישעיה נד)
 אשר נשבעתי מעבר מי נח עוד על הארץ כן
 נשבעתי מקצף עליך ומגער בך.

ויהיו בני נח היצאים מן התבה. רבי אלעזר
 אמר, כיון שכתוב ויהיו בני נח, לממה
 אמר היצאים מן התבה? וכי בני אחרים היו לו
 שלא יצאו מהתבה? אמר לו רבי אבא, כן, שהרי
 אחר כך הולידו בניו בניו, שכתוב אלה תולדת
 שם וגו', והם לא יצאו מהתבה. ולכן כתוב
 היצאים מן התבה שם וחס ויפת.

רבי שמעון אמר, אלו הייתי מצוי בעולם
 כשנתן הקדוש ברוך הוא ספרו של חנוך
 בעולם וספרו של אדם, הייתי מתחזק שלא
 ימצאו בין האנשים, כי לא חששו כל החכמים

לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם וְטָעוּ בְּדַבָּרִים אַחֲרֵים לְהוֹצִיא
מִרְשׁוֹת עֲלִיּוֹנָה לְרְשׁוֹת אַחֲרָת, וְכָעֵת הִנֵּה חֲכָמֵי
הָעוֹלָם יוֹדְעִים דְּבָרִים וּמִסְתִּירִים אוֹתָם
וּמִתְחַזְּקִים בְּעִבּוּדַת רַבּוֹנָם.

וּפְסוּק זֶה מְצֵאתִי בְּסוּד הַסּוּדוֹת [תּוֹסֵפֶתָא],
שֶׁכְּשֶׁמְעוֹרֵר חֲדוֹת כָּל הַחֲדוֹת הַטָּמִיר
הַנִּסְתָּר, זָקֵן הַזְּקֵנִים מְאִיר מִמֶּנּוּ אוֹר דְּקִיק. חֲדוֹת
כָּל הַחֲדוֹת מְאִיר לְיָמִין בְּשֶׁמֶן מִשְׁחָה עֲלִיוֹן,
וּמְאִיר לְשִׂמְאֵל בְּחֲדוֹת הַיָּיִן הַטּוֹב, מְאִיר לְאִמְצַע
בְּחֲדוֹה [שֶׁל הָאַרְגָּמָן] שֶׁל שְׁנֵי צְדָדִים. רוּחַ
מִתְעוֹרֶרֶת וְרוּחַ עוֹלָה וְנִתֵּן בְּרוּחַ.

דְּבָקִים זֶה בְּזֵה. שֶׁלֹּשׁ נִכְנָסִים לְשֶׁלֶשׁ. מִתּוֹךְ
שֶׁלֹּשׁ יוֹצֵאת בְּרִית אַחַת שֶׁדְּבָקָה
בְּבְרִית. עוֹבְרַת הָרוּחַ הָעוֹלָה וּמִתְעַבְּרַת מִמֶּנּוּ.
כְּשֶׁנִּתְּנָת בְּשְׁנֵי צְדָדִים, נְדָבָקִים רוּחַ בְּרוּחַ,
וּמִתְעַבְּרוֹת מְשֻׁלְשָׁה בָּנִים. וְנַח וְתִבְּהָ יֵצְאוּ מֵהֶם
שְׁלֹשָׁה, כְּמוֹ שְׁלֹשֶׁת הָעֲלִיּוֹנִים, וְאַלֶּה הֵם שֶׁיֵּצְאוּ
מִתּוֹךְ הַתִּבְּהָ - שֵׁם וְחָם וַיִּפֹּת. שֵׁם שֶׁכְּבָד יָמִין,
חָם שֶׁכְּבָד שְׂמֵאל, יִפֹּת אַרְגָּמָן שְׁכוּלֵל אוֹתָם.

וְחָם הוּא אָבִי כְּנָעַן, זֶהֱמַת הַזֵּהָב תַּחַת סִיגִים.
הַתְעוֹרְרוֹת רוּחַ הַטְּמֵאָה שֶׁל נַחֵשׁ

הקדמוני. ולכן רשם ואמר, וחס הוא אבי כנען. שהביא קללות על העולם. אותו כנען שהתקלל, אותו כנען שהחשיך פני הבריות.

וְלִכֵּן [כלם] לא יצא מכלל כלם, אלא זה שכתוב וחס הוא אבי כנען, אותו שהחשיך את העולם, ולא כתוב בכלל זה ושם הוא אבי כן או יפת הוא אבי כן, אלא מיד קפץ ואמר וחס הוא אבי כנען. ודאי.

וְעַל זה, כשכא אברהם, מה כתוב? (בראשית יב) ויעבר אברם בארץ. שעדין לא היה קיום של האבות ולא באו זרע של ישראל לעולם שיצא השם הזה ויכנס שם עליון קדוש. כשהיו ישראל צדיקים, נקראה הארץ על השם הזה – ארץ ישראל. כשלא זכו, נקראה הארץ על שם אחר – ארץ כנען.

וְעַל זה כתוב (שם ט) ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. שהוא הביא קללות על העולם. ובנחש מה כתוב? (שם ג) ארור אתה מכל הבהמה, הינו מה שכתוב עבד עבדים. ועל זה כתוב שם וחס ויפת. שלשת אלה בני נח היוצאים מן התבה, כמו שאמרנו.

שִׁלְשָׁה אֱלֹהֵי בְּנֵי נֹחַ, הַקְּיֹום שֶׁל כָּל הָעוֹלָם,
הַקְּיֹום שֶׁל סוּד עֲלִיּוֹן. וּמֵאֵלֶּה נִפְצָה
כָּל הָאָרֶץ, הֵינּוּ סוּד [זֶה] שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הַגְּוֹנִים
הָעֲלִיּוֹנִים. שְׁכַשְׂאוֹתוֹ נָהָר שְׁשׁוּפֵעַ וַיּוֹצֵא,
מִשְׁקָה אֶת הַגֵּן בְּכַח שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָעֲלִיּוֹנִים
הַלְלוּ. וּמִשָּׁם נִפְרָדִים הַגְּוֹנִים שְׁלֵמֶטָה כָּל אֶחָד
וְאֶחָד כָּלוּל בְּחִבְרוֹ, לְהִרְאוֹת שְׁכַבּוּד הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא הַתְּפִשֵׁט לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהוּא אֶחָד
בְּעֲלִיּוֹנִים וּבַתְּחִתּוֹנִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שְׁלֹשֶׁת הַגְּוֹנִים הַלְלוּ בְּכָל
אוֹתָם שְׁבָאִים מִצַּד הַקְּדוּשָׁה, וּמִמְרָאָה
שֶׁל שְׁלֹשֶׁת גְּוֹנִים אֵלּוּ נִפְרָדִים לְכָל אוֹתָם
שְׁבָאִים מִצַּד הָרוּחַ הָאַחֲרֵת, וּכְשֶׁתִּסְתַּכַּל בְּסוּד
הַדְּרָגוֹת תִּמָּצָא אֵיךְ נִפְרָדִים הַגְּוֹנִים לְכָל אוֹתָם
הַצְּדָדִים, עַד שֶׁנִּכְנָסִים לְמַטָּה בְּסוּד שֶׁל אוֹתָם
עֲשָׂרִים וְשִׁבְעָה הַצְּנוּרוֹת, [הַצְּדָדִים] שֶׁל
הַדְּלָתוֹת שְׁמִכְסִים אֶת הַתְּהוֹמוֹת.

וְהַכֹּהֵן יִדוּעַ לְחַכְמִים עֲלִיּוֹנִים. אֲשֶׁרֵי חִלְקָם שֶׁל
הַצְּדִיקִים שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה
בְּכַבּוּדָם וְגִלָּה לָהֶם סִתְרֵי חֻכְמָה עֲלִיּוֹנִים, עֲלֵיהֶם
כְּתוּב (תְּהִלִּים כ"ה) סוּד ה' לִירְאוֹ וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה כה) ה' אֱלֹהֵי אֲתָה אֲרוֹמְמֶךָ אוֹדָה שְׁמֶךָ כִּי עָשִׂיתָ פְּלֵא עֲצוֹת מֶרְחַק אֲמוֹנָה אֲמֵן. כִּמָּה יֵשׁ לְבַנֵּי אָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּכְבוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּלְשַׁבַּח לְכְבוֹדוֹ, מִשׁוֹם שְׁכָל מִי שְׂיִוְדַע לְשַׁבַּח אֶת רַבּוֹנוֹ כְּרֵאוּי, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה אֶת רְצוֹנוֹ, וְלֹא עוֹד – אֲלֵא שְׁמֵרְבָה בְּרִכּוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וַעֲלֵי כֵן, מִי שְׂיִוְדַע לְשַׁבַּח אֶת רַבּוֹנוֹ וּלְיַחַד אֶת שְׁמוֹ, חָכִיב הוּא לְמַעְלָה וְנִחְמַד לְמַטָּה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁתַּבַּח בּוֹ [בְּכְבוֹדוֹ], וְעָלְיוֹ כְּתוּב (שם מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אֲתָה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֲתַפְאֵר.

וַיִּחַל נַח אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַע כָּרִם. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי. אֶחָד אָמַר מִגֵּן עֵדֶן [נִתְרַכְּבָה] גִּרְשָׁה וְנִטַע אוֹתָהּ כָּאֵן. וְאֶחָד אָמַר בְּאֶרֶץ הַיִּתָּה, וְעָקַר אוֹתָהּ וְשָׂתַל אוֹתָהּ, וּבְאוֹתוֹ יוֹם עָשְׂתָה פְּרוֹת וְנִצְנְצוּ לְבָלוּבִים וְעֵנָבִים, וְהָיָה סוּחַט אוֹתָהּ וְשׁוֹתָהּ מֵהַיַּיִן וּמִשְׁתַּכֵּר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, סוּד הַחֲכָמָה הוּא כָּאֵן בְּפִסּוּק הַזֶּה. כְּשֶׁרְצָה נַח לְבַדֵּק בְּאוֹתוֹ חֲטָא שְׁבָדַק אָדָם הָרֵאשׁוֹן – לֹא כְּדִי לְהִתְדַבֵּק בּוֹ, אֲלֵא לְדַעַת

וּלְתַקַּן הָעוֹלָם, וְלֹא יִכַּל. סָחַט עֲנָבִים לְבֹדֵק
בְּאוֹתוֹ כָּרֶם. כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ לָזֶה, [אָז] וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל,
וְלֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד. וְלִכֵּן וַיִּתְגַּל, גְּלָה פְרָצָה
שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהִיְתָה נִסְתָּרֶת. בְּתוֹךְ אֱהֵלָה, כָּתוּב
בְּה"א. וְעַל זֶה כָּתוּב וְאֵל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ.
בְּתוֹךְ אֱהֵלָה שֶׁל אוֹתָהּ כָּרֶם.

כְּמוֹ זֶה בְּנֵי אֱהֵרָן שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁהֵיוּ שְׂתוּיֵי יַיִן, וְכִי
מִי נִתֵּן לָהֶם יַיִן בְּאוֹתוֹ מְקוֹם לְשִׁתוֹת? אִם
תַּעֲלֶה בְדַעְתְּךָ שֶׁהֵיוּ חֲצוּפִים שֶׁשָּׁתוּ יַיִן – לֹא כִּךָ!
אֲלֹא וְדַאי מֵאוֹתוֹ יַיִן שָׁתוּ, שֶׁכָּתוּב (ויקרא י) וַיִּקְרִיבוּ
לְפָנָי ה' אֵשׁ זָרָה. כָּתוּב כָּאֵן אֵשׁ זָרָה, וְכָתוּב שֶׁם
(משלי ז) לְשִׁמְרֶךָ מֵאִשָּׁה זָרָה. וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

וְכִךְ כְּמוֹ זֶה וַיִּשְׁתֵּן מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל. וְעַל
זֶה הִתְעוֹרֵר חֵם אָבִי כְנַעַן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר,
וְנִתֵּן מְקוֹם לְכְנַעַן לְשֵׁלֵט. וּמֵה שֶׁהָיָה זֶה צָדִיק
בְּסוּד הַבְּרִית, סָרַס אוֹתוֹ. וְשָׁנִינוּ, שֶׁהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ
אוֹתוֹ קִיּוּם.

וְלִכֵּן אָמַר אַרְוֵר, שֶׁהָרִי קָלְלוֹת הִתְעוֹרְרוּ
בְּתַחֲלָה עַל יָדוֹ בְּעוֹלָם. [וְעַל זֶה וַיֹּאמֶר
אַרְוֵר כְּנַעַן. שֶׁהָרִי קָלְלוֹת יָבֵאוּ עַל הָעוֹלָם
כְּבַתְחִלָּה]. עָבַד עֲבָדִים יְהִיָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אַרְוֵר

אתה מכל הבהמה וגו'. הכל יתקן לעתיד לבא, והוא לא יתקן. וכלם יצאו לחרות, והוא לא יצא. וסוד הוא לאותם שיודעים דרכי ושבילי התורה.

פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים נא) **כִּי פִשְׁעֵי אָנִי אָדַע וְחַטָּאתִי נִגְדִי תָמִיד**. כִּמָּה יֵשׁ לִבְנֵי אָדָם לְהִשָּׁמַר מִחַטָּאֵיהֶם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהָרִי אַחַר שְׁחָטָא אָדָם, רְשׁוּם חָטָאוֹ לְמַעְלָה וְלֹא נִמְחָק, רַק בְּכַח שֶׁל תְּשׁוּבָה רַבָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ב) **כִּי אִם תִּכְבְּסִי בַנֶּתֶר וְתִרְבִּי לָךְ בְּרִית נִכְתָּם עֲוֹנָךְ לִפְנֵי**.

בֹּא רֵאֵה, כִּינּוּן שְׁחָטָא אָדָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פַּעַם אַחַת – עוֹשֶׂה רָשָׁם. וְכִשְׁחָטָא בּו פַּעַם שְׁנֵיָה – מִתְחַזֵּק יוֹתֵר אוֹתוֹ הָרָשָׁם. חָטָא בּו פַּעַם שְׁלִישִׁית – מִתְפַּשֵּׁט אוֹתוֹ הַכֶּתֶם מִצַּד זֶה לְצַד זֶה, וְאִז כָּתוּב נִכְתָּם עֲוֹנָךְ לִפְנֵי.

בֹּא רֵאֵה, כִּינּוּן שְׁחָטָא דּוּד הַמְּלָךְ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הָעֶסֶק שֶׁל בֵּת שְׁבַע, חָשַׁב שְׂאוֹתוֹ חָטָא נְרָשָׁם עָלָיו לְעוֹלָמִים. מֶה כָּתוּב? (שמואל-ב יב) **גַּם ה' הָעֵבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת**. הָעֵבֵר אוֹתוֹ הָרָשָׁם מִלְּפָנָיו.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, וְהָרִי שְׁנִינוּ שְׁבַת שְׁבַע הֵיְתָה שֶׁל דּוּד הַמְּלָךְ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, לְמָה

נָתַן אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוּרֵיהָ הַחֲתִי
 מִקֶּדֶם לָזֶה? אָמַר לוֹ, כִּף דְּרָכּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא – אֵף עַל גַּב שְׂמֻזְמַנֵּת לְבֵן אָדָם לְהִיּוֹת שָׁלוֹ,
 מִקֵּדִים אַחַר וְנוֹשֵׂא אוֹתָהּ עַד שְׂמֻגִיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל
 זֶה. כִּיּוֹן שְׂהֻגִיעַ זְמַנּוֹ, נִדְחָה זֶה שְׂנֻשָּׂא אוֹתָהּ
 מִלְפָּנֵי הָאֲחֵר הַזֶּה שֶׁבָּא אַחֲרָיו כִּף וּמִסְתַּלֵּק
 מִהָעוֹלָם, וְקָשָׂה לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהַעֲבִירוֹ מִהָעוֹלָם כְּשֶׁעֲדִין לֹא הֻגִיעַ זְמַנּוֹ מִלְפָּנֵי
 הָאֲחֵר הַזֶּה.

וְסוּד שַׁבַּת שֶׁבַע שְׁנֵתָנָה לְאוּרֵיהָ הַחֲתִי [כְּפִי
 שְׂאֻמְרָנוֹ] בְּתַחֲלָה, צָא וּדְיֵק וְתִמְצָא לְמָה
 נִתְּנָה הָאָרֶץ הַקָּדוֹשָׁה לְכַנְעֵן בְּטָרִם שְׂבָאוֹ
 יִשְׂרָאֵל, וְתִמְצָא דְבַר זֶה. וְהַכֹּל סוּד אֶחָד הוּא
 וְדַבֵּר אֶחָד.

בֵּא רְאֵה, דָּוִד, אֵף עַל גַּב שְׂהוּדָה עַל חֲטָאוֹ
 וְשָׁב בְּתַשׁוּבָה, לֹא הִסִּיר מִלְּבוֹ וּרְצוֹנוֹ
 מֵאוֹתָם חֲטָאִים שְׂחָטָא וּמֵאוֹתוֹ חֲטָא שֶׁל בֵּת
 שֶׁבַע, כִּי פָחַד עָלֵיהֶם תָּמִיד שְׂמָא יְגָרִם אֶחָד
 מֵהֶם וּיְקַטְרֵג עָלָיו בְּשַׁעַת הַסְּכָנָה, וְלִכֵּן לֹא שָׁכַח
 אוֹתָם מִמֶּנּוּ וּמִרְצוֹנוֹ.

דַּבֵּר אַחֵר, כִּי פִשְׁעֵי אֲנִי אֲדַע – כָּל הַדְּרָגוֹת
 שֶׁתְּלוּיּוֹת בָּהֶם חֲטָאֵי בְּנֵי אָדָם אֲנִי אֲדַע.

וְחִטָּאתִי נִגְדִי תָּמִיד – זו פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁלֹּא יֵצֵאָה מִטְּמֵאתָהּ עַד שֶׁבֹא שְׁלֵמָה וְהַאִירָה בְּשִׁלְמוֹת, וְאִז הַתְּבַסֵּם הָעוֹלָם וַיֵּשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל לְבֵטַח, שְׁכָתוֹב (מלכים-א ה) וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וַיִּשְׂרָאֵל לְבֵטַח אִישׁ תַּחַת גִּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֲנָתוֹ. וְעַם כָּל זֶה – וְחִטָּאתִי נִגְדִי תָּמִיד, וְלֹא נִפְסַק מִהָעוֹלָם עַד שֶׁיָּבֵא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ לְעֵתִיד לָבֵא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יג) וְאֵת רוּחַ הַטְּמֵאָה אֲעֵבִיר מִן הָאָרֶץ.

הוּא הָיָה גִבּוֹר צִיד לְפָנָי ה' עַל כֵּן יֵאמַר כְּנִמְרֹד גִּבּוֹר צִיד לְפָנָי ה'. בֹּא רְאֵה, הוּא הָיָה אִישׁ חֲזָק. לְבוֹשֵׁי אָדָם הָרֵאשׁוֹן הָיָה לוֹבֵשׁ, וַיִּדַּע לְצוּד צִידָה שֶׁל הַבְּרִיּוֹת בָּהֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, נִמְרֹד הָיָה מִפְּתַח אֵת הַבְּרִיּוֹת לְלַכֵּת אַחַר עֲבוֹדַת הָעֵבֹדֶה זָרָה, וְהָיָה שׁוֹלֵט בְּאוֹתָם לְבוֹשִׁים וּמְנַצֵּחַ אֵת בְּנֵי הָעוֹלָם, וְהָיָה אוֹמֵר שֶׁהוּא שְׁלִיט שֶׁל הָעוֹלָם, וְעוֹבְדִים אוֹתוֹ בְּנֵי אָדָם. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ נִמְרֹד? שְׁמֵרֹד בְּמֶלֶךְ הָעֲלִיּוֹן שֶׁלֹּא מְעַלָּה, שְׁמֵרֹד בְּעֲלִיּוֹנִים וּמֵרֹד בְּתַחְתּוֹנִים.

בְּאוֹתָם לְבוֹשִׁים הוּא שְׁלֵט עַל כָּל [שְׂאֵר] בְּנֵי הָעוֹלָם וּמֶלֶךְ בָּהֶם, וּמֵרֹד

בְּרַבּוֹנוֹ וְאָמַר שֶׁהוּא הַשְּׁלִיט שֶׁל הָעוֹלָם, וְהָיָה
מִפְתָּה אֶת הַבְּרִיּוֹת אַחֲרָיו, עַד שֶׁמֶשֶׁךְ בְּנֵי אָדָם
לְצֵאת מֵאַחַר עֲבוֹדַת רַבּוֹן הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, בְּלִבּוֹשִׁים הִלְלוּ יוֹדְעִים בָּהֶם הַחֲבָרִים
סוּד עֲלִיוֹן.

מִשְׁנָה. וַיְהִי כָּל הָאָרֶץ שְׁפָה אַחַת וּדְבָרִים
אַחָדִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח, (מלכים-א ו')
וְהַיְבִית בְּהַבְּנָתוֹ אֲבָן שְׁלֵמָה מִסֵּעַ נִבְנְהָ וּמִקְבוֹת
וְהַגְרָזָן כָּל כְּלֵי בְרָזֶל לֹא נִשְׁמַע בַּיְבִית בְּהַבְּנָתוֹ.
וְהַיְבִית בְּהַבְּנָתוֹ – וְכִי לֹא הָיָה בּוֹנֵה אוֹתוֹ שְׁלֵמָה
וְכָל הָאֲמָנִים שֶׁהָיוּ שָׁם? מַה זֶה בְּהַבְּנָתוֹ?

אַף־א כִּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (שמות כה) מִקְשָׁה
תִּיעֶשֶׂה הַמְּנוֹרָה. אִם הִיא מִקְשָׁה, מֵהוּ
תִּיעֶשֶׂה? אֵלֶּא וְדָאֵי הַכֹּל בְּאוֹת וְנִסִּי נַעֲשֶׂה הוּא
מִעֲצָמוֹ. כִּיּוֹן שֶׁהִתְחִילוּ לַעֲשׂוֹת הַמִּעֲשֶׂה, לְמַד
אֶת הָאֲמָנִים לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ מֵה שְׁלֵא הָיוּ יוֹדְעִים
מִקֶּדָם לְכֵן.

מַה הַטַּעַם? מִשׁוֹם שֶׁבְּרַכַּת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שָׂרְתָה עַל יָדָם, וְעַל כֵּן כָּתוּב בְּהַבְּנָתוֹ, הוּא
נִבְנְהָ מִעֲצָמוֹ, שֶׁהוּא לְמַד אֶת הַלְמוּד לְאֲמָנִים
אִיךְ לְהִתְחִיל לַעֲשׂוֹת, וְלֹא הִסְתַּלַּק מִעֵינֵיהֶם

הַרְשֵׁם שֶׁל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה מִמֶּשׁ, וּמִסְתַּכְּלִים בּוֹ
וְעוֹשִׂים, עַד שֶׁנִּבְנְהָ כָּל הַבַּיִת.

אָבֵן שְׁלֵמָה מִסַּע נִבְנָה, שְׁלֵמָה כָּתוּב חֶסֶד יוֹד, **אָבֵן**
שְׁלֵמָה וְדָאֵי. מִסַּע, שְׁנִסְעָה וּבָאָה
וְשָׂרְתָה עֲלֵיהֶם וְנַעֲשֶׂתָה הָעֲבוּדָה [מִסַּע, שְׁנִסְעָה
יָדָם וְנַעֲשֶׂתָה הָעֲבוּדָה]. מִסַּע, שְׁהִסִּיעַ יָדָם
לַעֲשׂוֹת שְׁלֵא מִדַּעְתָּם. כָּתוּב כָּאֵן מִסַּע, וְכָתוּב
שָׁם (בַּמִּדְבָּר י) וְלִמְסַע אֶת הַמַּחְנוֹת. וּמִקְבוֹת וְהַגְּרוּן
כָּל כָּלִי בְרוּז לֹא נִשְׁמַע, מִשׁוּם שֶׁהַשְּׁמִיר בְּקַע
הַכֹּל וְלֹא נִשְׁמַע דְּבַר, שְׁלֵא הַצְּטָרְכוֹ לְשֹׂאֵר
הַכֹּלִים לַעֲשׂוֹת, וְהַכֹּל הָיָה עִם אוֹת וְנִס.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כִּמָּה חֲבִיבִים הֵם דְּבָרֵי
הַתּוֹרָה. אֲשֶׁרֵי חֲלָקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק
בָּהֶם וְיודֵעַ לְלַכֵּת [בּוֹ] בְּדֶרֶךְ אֱמֶת. וְהַבַּיִת
בְּהִבְנָתוֹ. כֹּאֲשֶׁר עָלָה בְּרִצּוֹן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לַעֲשׂוֹת כְּבוֹד לְכָבוֹדוֹ, עָלָה מִתּוֹךְ הַמַּחְשְׁבָה רִצּוֹן
לְהַתְּפַשֵּׁט, וְהַתְּפַשֵּׁט מִהַמָּקוֹם שֶׁל אוֹתָהּ
הַמַּחְשְׁבָה הַנִּסְתָּרָת שְׂאִינָה יְדוּעָה.

עַד שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט וְשׁוֹרָה בְּבֵית הַגְּרוּן, הַמָּקוֹם
שֶׁתְּמִיד נוֹבֵעַ בְּסוּד שֶׁהוּא רוּחַ חַיִּים. וְאִזּוֹ,
כְּשֶׁמִּתְפַּשֵּׁט הַמַּחְשְׁבָה הַהִיא וְשׁוֹרָה בְּמָקוֹם

הַזֶּה, נִקְרָאת הַמַּחְשָׁבָה הַהִיא אֱלֹהִים חַיִּים,
שְׁכָתוֹב (ירמיה י') הוּא אֱלֹהִים חַיִּים.

עוֹד רָצָה לְהַתְּפֹשֵׁט וּלְהַתְּגַלּוֹת, מִשֶּׁם יֵצְאוּ אִשׁ
רוּחַ וּמִים כְּלוּלִים יַחַד, וְיוֹצֵא יַעֲקֹב אִישׁ
שָׁלֵם, וְהוּא קוֹל אֶחָד שְׂיוֹצֵא וְנִשְׁמָע. מִכָּאן
הַמַּחְשָׁבָה שֶׁהִיְתָה נִסְתָּרֶת בַּחֲשָׁאֵי נִשְׁמָעֶת בְּגִלּוּי.
עוֹד מִתְּפַשֵּׁט הַמַּחְשָׁבָה הַזֶּה לְהַתְּגַלּוֹת, וּמִכָּה
הַקוֹל הַזֶּה וּמִקִּישׁ בְּשִׁפְתָיִם, וְאִזּוֹ יוֹצֵא
הַדְּבוּר שֶׁמְשָׁלִים הַכֹּל וּמַגְלֶה הַכֹּל. נִשְׁמָע שֶׁהַכֹּל
הוּא אוֹתָהּ מַחְשָׁבָה נִסְתָּרֶת שֶׁהִיְתָה בַּפְּנִים,
וְהַכֹּל אֶחָד.

כִּיּוֹן שֶׁמַּגִּיעָה הַתְּפֹשֵׁטוֹת זֶה וְנַעֲשֶׂה דְבוּר בְּכַח
אוֹתוֹ הַקוֹל, אִזּוֹ – וְהַבֵּית בְּהַבְּנָתוֹ. לֹא
כָּתוּב כִּי אֲשֶׁר נִבְּנָה, אֲלֹא בְּהַבְּנָתוֹ, בְּכֹל פְּעַם
וּפְעַם. אֲבָן שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְּבָאָר. וְכָתוּב (שיר ג)
בְּעֵטְרָה שְׁעֵטְרָה לוֹ אִמּוֹ.

מִפְּעַ, שְׂיוֹצֵא מִבְּפְּנִים וְשׁוֹרָה וְנוֹסֵעַ הַחוּצָה.
יוֹצֵא מִלְּמַעְלָה וְשׁוֹרָה וְנוֹסֵעַ לְמַטָּה.
וּמִקְבוֹת וְהַגְרָזוֹן כֹּל כְּלֵי בְרָזֶל – אֵלּוֹ שְׁאָר הַדְּרָגוֹת
הַתְּחִתּוֹנוֹת שְׁכָלָם תְּלוּיִים בּוֹ, וְלֹא נִשְׁמָעוּ וְלֹא
הַתְּקַבְּלוּ פְּנִימָה כְּשֶׁהִיא עוֹלָה לְהֵאָחֵז לְמַעְלָה

וְלִינוּק מִשֵּׁם, וְזֶהוּ בְּהִבְנָתוֹ. וְאִזּוֹ, כְּשֶׁהִיא יוֹנֵקֶת,
כָּלֶם עוֹמְדִים בְּחֻדוֹהָ וַיּוֹנְקִים וּמִתְמַלְאִים
בְּבִרְכוֹת, וְאִזּוֹ כָּל הָעוֹלָמוֹת עוֹמְדִים בְּסוּד אֶחָד,
בְּיַחְוֹד אֶחָד, וְאִין בָּהֶם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת פְּרוּד. אַחַר
שְׁכָל אֶחָד וְאֶחָד נוֹטְלִים חֵלְקָם, כָּלֶם מִתְפַּשְׁטִים
וּנְפָרְדִים לְצַדִּיָּהֶם לְמַה שֶׁהִתְמַנּוּ.

בא ראה, ויהי כל הארץ שפה אחת וגו'. מה
כתוב אחר כך? ויהי בנסעם מקדם – מאותו
קדמונו של העולם – וימצאו בקעה בארץ שנער.
שהרי משם נפרדים לכל אותם הצדדים, והוא
ראש המלכות להתפזר.

ואם תאמר, הנה כתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן
להשקות את הגן ומשם יפרד? ודאי שפכה
זה. שכיון שנוסעים משם יש פרוד, וכאשר הם
מכנסים שם לינוק אין פרוד. וכשנוסעים יש
פרוד, שכתוב ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה,
כמו שנתבאר.

ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים, שאז
הרי העולם ביסוד ועקר ושרש אחד
ואמונה אחת בקדוש ברוך הוא. מה כתוב? ויהי
בנסעם מקדם, מהראשון עקר העולם אמונת

הכל. וַיִּמְצְאוּ בַקְעָה, מְצִיָּאָה מְצָאוּ וַיִּצְאוּ בָּהּ
מִתַּחַת הָאֲמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה [וַיִּמְצְאוּ].

בא רֵאָה מָה כָּתוּב בְּנִמְרוֹד, וַתְּהִי רֵאשִׁית
מִמְּלַכְתּוֹ בְּבָל. שְׁהָרֵי מִשָּׁם נָסַע לְהֶאֱחֹז
בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת. וְכֹאן, וַיִּמְצְאוּ בַקְעָה בְּאָרֶץ
שְׁנַעַר. מִשָּׁם נָסְעוּ בְּלִבָּם לְצֵאת מְרִשׁוֹת הָעֲלִיּוֹנָה
לְרִשׁוֹת אַחֲרָת.

סדר הלימוד ליום כז תשרי (יום 27 בשנה)

סתרי תורה

מקימי הָעִיר וְהַמְּגֵדָל מְדַבְּרִים בְּלִשׁוֹן הַקִּדְּשׁ
שְׁמֵלֶאכִי הַשָּׂרָת מְכִירִים אוֹתָהּ, וְלֹא הָיוּ
מְדַבְּרִים בְּלִשׁוֹן אַחֲרָת, מִשּׁוּם כֶּן כָּתוּב וְעַתָּה לֹא
יִבְצָר מֵהֶם וְגו'. שְׁאֵלְמֵלֵא מְדַבְּרִים בְּלִשׁוֹן אַחֲרָת
שְׁמֵלֶאכִים עֲלִיּוֹנִים לֹא הָיוּ מְכִירִים אוֹתָהּ, נַחֲסָרָה
הַחֲשִׁיבוֹת שֶׁהֵם חָשְׁבוּ לַעֲשׂוֹת, כִּיּוֹן שְׁמַעֲשֵׂה
הַשָּׂדִים אֵינוֹ אֶלֶּא בְּרַגַע אֶחָד לְמֵרָאָה בְּנֵי אָדָם
וְלֹא יוֹתֵר.

ודבָרִים אַחָדִים, שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים דְּרָגוֹת עֲלִיּוֹנוֹת
כֹּל אַחַת וְאַחַת עַל בְּרִיָּה, וְלֹא
הַתְּחַלְּפָה לָהֶם דְּרָגָה, וְלִכֵּן כָּתוּב וּדְבָרִים אַחָדִים.
וּמִשּׁוּם כֶּן הִתְיַעֲצוּ בְּעֲצָה רְעָה, עֲצָה שֶׁל חֲכָמָה,

שְׁכַתוֹב הִבֵּה נִבְנָה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל. הַכֹּל הוּא
בְּסוּד הַחֲכָמָה. וְרָצוּ לְחֻזַּק בְּאַרְץ אֶת הַצַּד הָאֲחֵר
וְלַעֲבֹד אֶת עֲבוֹדָתוֹ, מִשׁוּם שֶׁהֵיוּ יוֹדְעִים שֶׁכֹּל
הַדִּינִים הָרַעִים מִשָּׁם יוֹרְדִים לְעוֹלָמוֹת, וְרָצוּ
לְדַחֹת אֶת דְּרַגַּת הַקִּדְּשׁ.

ע"ר ומגדל – זו החכמה העליונה, [שהרי]
היו יודעים ששם הקדוש לא מתחזק
בארץ אלא בעיר ומגדל. ע"ר – שכתוב
(שמואל-ב ה) עיר דוד היא ציון וגו'. מגדל –
שכתוב (שיר ד) כמגדל דויד צוארך. ובחכמה
עשו להיות שלטון הצד האחר בארץ שדוחה
[לדחות] את אדון כל הארץ ממקומו, ולהיות
דיור לסטרא אחרא בארץ.

ונעשה לנו שם – כמו שאחוז [שאחר] הוא
השם למעלה, נחזק אותה בינינו
שיהיה שם בארץ. פן נפויץ – ידיעה היו יודעים
שיתפזרו מעל פני הארץ, ולכן היו מתיחדים
לעשות מעשה זה בחכמה.

הצד האחר הוא זכר ונקבה, תקף זהמת הדין
הקשה. וכמו שאדם חטא [בו] בהם
והתחזקו בגללו על העולם, גם כאן הם עשו

שִׁיתְחַזֵּק יוֹתֵר, שְׁכָתוּב אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנֵי
 אָדָם הָרָאוּ שׁוֹן שֶׁהֵבִיא וְהַשְּׁלִיט צַד הָאֲחֵר עַל
 הָעוֹלָם, הֵצֵד הָרַע. כְּמוֹ שֶׁצַּד הַקְּדוּשָׁה אֵין
 שְׁלֵטוֹנוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה אֲלָא בְּעִיר וּמִגְדָּל, גַּם כָּאֵן
 חֲשָׁבוּ הֵם לְבָנוֹת עִיר וּמִגְדָּל לְהַשְּׁלִיט אֶת הַצַּד
 הָרַע הַזֶּה בְּעוֹלָם.

וַיֵּרֶד ה' לְרֵאוֹת. נָחַת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ הַזֶּה לְרֵאוֹת
 [עַל] אֶת מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל הַבְּנִיָּן שֶׁבָנוּ, וְהֵם
 הָיוּ מְדַבְּרִים בְּלִשׁוֹן הַקְּדוּשׁ לְכָל אוֹתָם דְּרָגוֹת
 קְדוּשׁוֹת וְהָיוּ מְצַלִּיחִים. כִּיּוֹן שֶׁיֵּרְדָה הַקְּדוּשָׁה,
 הַתְּבַלְבְּלוּ כָּל הַדְּרָגוֹת הַלְלוּ. עַלִּיוֹנִים יֵרְדוּ
 וְתַחְתּוֹנִים עֲלוּ, וְלֹא הָיוּ עוֹמְדִים בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ
 שֶׁהָיוּ. וְאַחֵר כֶּךָ בְּלִבָּל לְשׁוֹנָם בְּשִׁבְעִים לְשׁוֹן
 וְהַתְּפָזְרוּ לְכָל צְדָדֵי הָעוֹלָם.

כְּמוֹנָה אֶחָד יֵשׁ בְּרַקִּיעַ, וְכוּ קִימִים כָּל [ד"א
 אוֹתָם] מִפְתָּחוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם, וְהוּא
 קִיָּם וְזָמִין בְּכָל הַשָּׁעוֹת וְרֹגְעֵי הַיּוֹם. וְהֵם הָיוּ
 יוֹדְעִים בְּסוּד הַחֲכָמָה, הַגְּנוּזָה שֶׁל הַמְּמֹנָה הַזֶּה,
 וְהָיוּ פּוֹתְחִים וְסוֹגְרִים וּמְצַלִּיחִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם
 בְּמֵאֵר פִּיהֶם. כִּיּוֹן [שֶׁהִסְתַּכְּלוּ] שֶׁהַתְּבַלְבֵּל
 הַמֵּאֵר שֶׁלָּהֶם, הַכֹּל נִמְנַע מֵהֶם, וּמְקוֹם מְתַקֵּן
 מֵצֵאוּ בְּאוֹתָהּ בְּקַעָה. צַד הַצְּדָדִים.

וַיִּמְצְאוּ בַקְעָה, מְקוֹם מְתַקֵּן לְזֶה [אוֹתוֹ] הַצַּד
הָרַע, שְׂרָצוּ הֵם לְחִזְק וְנִמְנָעוּ. תִּקְרָף
[שְׁלוֹן] שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד הָיָה תְלוּי לְהַפְרַע בְּאוֹתָהּ
בַקְעָה, עַד שֶׁנִּטְטְלָה מִשָּׁם צְבָאוֹת וּמַחְנוֹת, כְּמוֹ
שֶׁהֵם בָּנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְנִתְּנוּ [הַכֹּל] כָּלֶם בְּיַדֶּיהָ.
וְנִהְרְגוּ שָׁם אוֹתָם שֶׁלֹּא רָצוּ לְצִאת בְּק"ץ הַיָּמִי"ן.
נִבְהָלוּ וְנִפְּלוּ בְּק"ץ הַיָּמִי"ם, בְּאוֹתוֹ מְקוֹם
שֶׁנִּחְלַשׁ הַכֹּחַ בַּתְּחִלָּה בַּבְּקָעָה הַזֹּאת. וְעַל זֶה כָּתוּב
(יחזקאל לו) וְהָיָא מְלֵאָה עֲצָמוֹת.

וְהִתְחַזְּקָה בְּאוֹתוֹ הַצֵּלֶם שֶׁהָקִים נְבוּכַדְנֶצַּר.
וְנִשְׁבַּר הַתִּקְרָף אַחַר כֵּךְ בְּאוֹתָם
עֲצָמוֹת וּבְאוֹתוֹ צֵלֶם. שְׂאוֹתָם רְאוּשׁוֹנִים הַתִּקְרָמוֹ
וְקָמוּ עַל רַגְלֵיהֶם, וְאוֹתוֹ צֵלֶם נִשְׁבַּר, וְאֵז יָדְעוּ
כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם שֶׁאֵין אֱלֹהִים מִבְּלַעֲדֵי הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּלִבָּדוֹ. וְעוֹד, שֶׁהַתִּקְדָּשׁ שָׁמוּ עַל יְדֵי
חֲנֻנִיָּה מִישָׂאֵל וְעֹזְרִיָּה, וְהַכֹּל בְּיוֹם אֶחָד. וְעַל זֶה
כָּתוּב (ישעיה כט) וְהִקְדִּישׁוּ אֶת קְדוּשַׁת יַעֲקֹב וְגו' (ע"כ

סתרי תורה).

וַיֹּאמְרוּ הֲבֵה נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ
בַשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. רַבִּי חִיָּיא
פָּתַח, (ישעיה נז) וְהִרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ וְגו'. וְכִי יֵשׁ
יָם נִגְרָשׁ? כֵּן. שֶׁכַּאֲשֶׁר הֵיּם יוֹצֵא מִתְּקוּנָו וְהוֹלֵךְ

[בְּלִי הַבֵּל] בְּלִי רַב חוּבֵל, אֲזַ נְגַרְשׁ וּמִתְגַרְשׁ
מִמְקוֹמוֹ, כְּמִי שֶׁשׁוֹתָה יַיִן וְלֹא יוֹשֵׁב עַל בְּרִיו
וְעוֹלָה וַיּוֹרֵד. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי הַשֶּׁקֶט לֹא
יוֹכֵל וַיִּגְרָשׁוּ מִימּוֹ רֶפֶשׁ וְטִיט. שְׁמוּצִיאִים מִימּוֹ
כָּל אוֹתוֹ הַטִּיט שֶׁל הַיָּם וְכָל הַטְּנַפֶּת לְשִׁפְתּוֹ.

כְּמוֹ זֶה אוֹתָם הַרְשָׁעִים שְׂיוּצִאִים מִדְּרָךְ תְּקִינָה
וְהוֹלְכִים כְּשִׁתּוּנֵי יַיִן בְּלִי תְקוּן, שְׂיוּצִאִים
מִדְּרָךְ יִשְׂרָאֵל לְדְרָךְ עֲקָמָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי
הַשֶּׁקֶט לֹא יוֹכֵל, שֶׁהָרִי עֹקוּם דְּרִכְיָהֶם גֵּרָם לָהֶם
לְלַכֵּת בְּלִי תְקוּן וּבְלִי שֶׁקֶט. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁכָל
רְגִזָּם בְּשַׁעָה שְׂאוּמְרִים דְּבוּר מִפִּיהֶם, אוֹתוֹ
הַדְּבוּר רֶפֶשׁ וְטִיט, כָּלָם מוּצִיאִים טְנַפֶּת וְגַעַל
מִפִּיהֶם הַחוּצָה עַד שְׁנַטְמָאִים וּמְטַמְאִים אוֹתָם.

בא רְאֵה, וַיֹּאמְרוּ הֵבֵה נִבְנָה לָנוּ עֵיר וּמִגְדָּל
וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם. אֵינן הֵבֵה אֲלֵא לְשׁוֹן הַזְּמַנָּה
בְּעֵלְמָא. נִבְנָה לָנוּ עֵיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם,
כָּלָם בָּאוּ בְּעֵצָה רָעָה לְסַרְבֵּי לְקַדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
בְּשִׁטוֹת בָּאוּ, הוּא בְּטַפְשׁוֹת הַלֵּב.

אמר רַבִּי אַבָּא, שְׁטוֹת לְקַחוּ בְּלַבְסֵי, אֲבָל
בְּחֻכְמָה שֶׁל רְשָׁעוֹת בָּאוּ כִּדִּי לְצַאֲת
מְרֻשׁוֹת עֲלִיוֹנָה לְרֻשׁוֹת אַחֲרֵת, וְלַהֲחִלִּיף כְּבוֹדוֹ
לְכָבוֹד זָר. וּבְכָל יֵשׁ סוּד שֶׁל חֻכְמָה עֲלִיוֹנָה.

הָבָה נִבְנָה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁהֲגִיעוּ
 לְבַקְעָה הַזֹּאת שֶׁהִיא רְשׁוֹת זָרָה, וְהַתְגַּלָּה
 לָהֶם מְקוֹם שֶׁשְׁלֹטוֹן זֶה תִּקְוֶעַ בְּתוֹךְ דְּגֵי הַיָּם,
 אָמְרוּ, הִנֵּה מְקוֹם לְשֹׁבֵת וּלְחֹזֵק אֶת הַלֵּב לְהַנּוֹת
 בּוֹ הַתְּחַתּוּנִים. מִיָּד הָבָה נִבְנָה לָנוּ עִיר, נִתְקִין
 בְּמְקוֹם הַזֶּה עִיר וּמִגְדָּל.

וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. מְקוֹם זֶה [נִתֵּן לָהֶם] יִהְיֶה לָנוּ
 לְיִרְאָה, וְלֹא אַחֵר, וְנִבְנָה לְמְקוֹם זֶה עִיר
 וּמִגְדָּל. לָמָּה לָנוּ לְעֵלוֹת לְמַעְלָה שְׁלֹא נוּכַל
 לְהַנּוֹת מִמֶּנּוּ? הֲרֵי כָּאֵן מְקוֹם מִתְקַן. וְנַעֲשֶׂה לָנוּ
 שֵׁם, יִרְאָה לְעַבְדֵי שֵׁם. פֶּן נִפְוֶץ לְדַרְגּוֹת אַחֵרוֹת
 וְנִתְפָּזַר לְצַדִּי הָעוֹלָם.

וַיִּרְדֵּ ה' לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל. זֹו אַחַת
 מֵעֲשָׂר פְּעָמִים שֶׁיִּרְדֶּה הַשְּׂכִינָה לְאַרְצָךְ. וְכִי
 מָה הוּא לְרֵאוֹת, וְלֹא הִיָּה יוֹדֵעַ מְקוֹדֵם לְזֶה? אֲלֹא
 לְרֵאוֹת לְהַשְׁגִּיחַ בְּדִין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ה') יִרְא
 ה' עֲלֵיכֶם וַיִּשְׁפֹּט. אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל – כָּאֵן
 יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל, שֶׁהֲרֵי לֹא כָּתוּב לְרֵאוֹת אֶת בְּנֵי
 הָאָדָם, אֲלֹא לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל. לָמָּה?
 אֲלֹא בְּשַׁעַה שֶׁמִּשְׁגִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדִין,
 בְּהַתְחַלָּה מִשְׁגִּיחַ בְּדַרְגָּה שְׁלֹמַעְלָה, וְאַחֵר כֶּף
 בְּדַרְגָּה שְׁלֹמַטָּה. בְּהַתְחַלָּה בְּעֲלִיוֹנִים, וְאַחֵר כֶּף

בַּתְּחִילֵינוּ. וּמִשּׁוֹם שֶׁדָּבַר זֶה מְגִיעַ לְמַעַלָּה,
הַהִשְׁגָּחָה שֶׁל מַעַלָּה הִיְתָה בּוֹ בַּהֲתַחֲלָה, שֶׁכְּתוּב
לְרֹאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמְּגִדָּל.

אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. מַה זֶה בְּנֵי הָאָדָם? בְּנֵי
אָדָם הָרֵאשׁוֹן שֶׁמֶרַד בְּרַבּוֹנוֹ וְגַרְם מוֹת
לְעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם – בְּנִין וְדָאֵי אָמְרוּ
[גְּרָמוֹ] וְרָצוּ לְבָנוֹת לְמַעַלָּה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פֶּתַח [וְאָמַר], (יחזקאל מו) כֹּה אָמַר ה'
אֱלֹהִים שֶׁעַר הַחֲצַר הַפְּנִימִית הַפְּנִיָּה קָדִים
יְהִי סָגוֹר שֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִת יִפְתָּח
וּבַיּוֹם הַחֲדָשׁ יִפְתָּח. בְּפֶסוּק זֶה יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ,
וְהוּא סוּד כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. יְהִי סָגוֹר שֵׁשֶׁת יָמֵי
הַמַּעֲשֶׂה, לָמָּה? [וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִת יִפְתָּח וּבַיּוֹם
הַחֲדָשׁ יִפְתָּח וְגו', לָמָּה יְהִי סָגוֹר כָּל אוֹתָם יָמִים
שֶׁל שֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה?].

אֲדָא אֵלּוּ יָמֵי הַחֵל שֶׁשֶׁעַר זֶה יְהִי סָגוֹר שֶׁלֹּא
לְהִשְׁתַּמֵּשׁ הַחֵל עִם הַקֹּדֶשׁ. וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִת
יִפְתָּח וּבַיּוֹם הַחֲדָשׁ יִפְתָּח, שֶׁהָרִי אֶז שְׁמוֹשׁ [שֶׁל
הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא] שֶׁל קֹדֶשׁ בְּקֹדֶשׁ, וְאֶז מְאִירָה
הַלְבָּנָה לְהִתְחַבֵּר עִם הַשֶּׁמֶשׁ.

בֵּא רָאָה, שֶׁעַר זֶה לֹא נִפְתָּח בְּאוֹתָם שֵׁשֶׁת יָמֵי
הַחֵל, מִשּׁוֹם שֶׁהָרִי בְּאוֹתָם יָמֵי הַחֵל הָעוֹלָם

הַתַּחְתּוֹן נְזוֹן, וְשׁוֹלְטִים כָּל אוֹתָם שֵׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל
עַל הָעוֹלָם חוּץ מֵאֲשֶׁר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וְאוֹתָם שְׁשׁוֹלְטִים, לֹא שׁוֹלְטִים בְּאֶרֶץ
הַקְּדוּשָׁה, מִשּׁוּם שֶׁהַשַּׁעַר הַזֶּה סָגוּר.
אָבֵל בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת וּבַיּוֹם הַחֲדָשׁ, כָּלֵם עוֹבְרִים
וְלֹא שׁוֹלְטִים, מִשּׁוּם שֶׁהַשַּׁעַר הַזֶּה הוּא פְּתוּחַ,
וְהָעוֹלָם הוּא בְּחֻדְוָה וְנִזּוֹן מִשָּׁם, וְלֹא נִתֵּן הָעוֹלָם
לְרִשׁוֹת אַחֲרֵת.

וְאֵם תֹּאמַר שְׁכָל אוֹתָם שֵׁשֶׁה יָמִים הֵם
שׁוֹלְטִים לְבִדָּם – בֹּא תִרְאֶה, הַפּוֹנֶה
קָדִים, עַד שֶׁלֹּא יִקּוּמוּ לְשֵׁלֵט, הוּא מִסְתַּכֵּל
תָּמִיד בְּעוֹלָם. אָבֵל לֹא נִפְתַּח לְזוֹן הָעוֹלָם מִן
הַקְּדָשׁ פָּרֵט לַיּוֹם הַשַּׁבָּת וַיּוֹם הַחֲדָשׁ. וְכֵן
הַיָּמִים כָּלֵם נִדְבָקִים בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת וְנִזּוֹנִים מִשָּׁם.
שְׁהַרִי [אָז] בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת כָּל הַשַּׁעְרִים פְּתוּחִים,
וּמְנוּחָה נִמְצָאת לְכָל – לְעֵלְיוֹנִים וְלַתַּחְתּוֹנִים.
בֹּא רֵאֵה, וַיִּרְדַּ ה' לְרֵאוֹת, יִרְדַּ מִקְּדָשׁ לְחַל
[וְצַעֲיָף פְּרוּשׁ] לְהַשְׁגִּיחַ בָּמָה שֶׁבָּנוּ וְקִיְמוּ קִיּוֹם
לְעוֹרֵר עַל הָעוֹלָם לִירְאֶה אוֹתָם.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה יוֹשֵׁב לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ,
מָה רָאוּ אֵלֶּה שֶׁעָשׂוּ שְׁטוֹת זֹו לְמַרְדַּ בְּקְדוּשׁ

ברוך הוא וכלם בעצה אחת התקיימו בזה? אמר לו, הרי נתבאר, שכתוב ויהי בנסעם מקדם. הסעו מלמעלה למטה. נסעו מארץ ישראל וירדו לבבל. אמרו, הרי כאן מקום להדבק.

ונעשה לנו שם וגו', ויתדבק הסיוע שלמטה במקום הזה. משום שכשהדין בא לשרות בעולם, הרי מקום זה כנגדו, ומכאן יהנה העולם ויזון. שהרי למעלה יש דחק להזין את העולם ממנו. ולא עוד, אלא אנו נעלה לרקיע ונערוך בו קרב שלא ירד [בו] מבול בעולם כמקדם.

ויאמר ה' הן עם אחד ושפה אחת לכלם. משום שכלם כאחד, ביחוד, שכלם יעשו ויצליחו במעשיהם, יתפזרו הדרגות כל אחד לצד שלו, ובגלל זה יתפזרו כל אלה שלמטה. מה כתוב? ויפץ ה' אתם משם.

ואם תאמר, למה התבלבלה לשונם [פזר ובלבל אותם הקדוש ברוך הוא]? אלא משום שכלם מדברים בלשון הקדש, אותה לשון עשתה להם סיוע. משום שבמעשה ובדבור הפה דברים הללו תלויים להשיג כונת הלב, ובזה עושים סיוע לאותו מקום שרצו להקים.

וְעַל זֶה הַתְּבַלְבְּלָה לְשׁוֹנָם שְׁלֵא יִכְלוּ לְחַזֵּק
 רְצוֹנָם בַּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. כִּיּוֹן שֶׁהַתְּחַלְפָה
 לְשׁוֹנָם, לֹא הִצְלִיחוּ בַּמַּעֲשֵׂה, מִשׁוּם שֶׁהִצְבֵּא שֶׁל
 מַעֲלָה לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מַכִּירִים – רַק אֶת לְשׁוֹן
 הַקֹּדֶשׁ. וּכְשֶׁהַתְּבַלְבְּלָה לְשׁוֹנָם, נִחְלַשׁ כַּחַם
 וְנִשְׁבַּר תְּקִפָּם.

בֵּא רֵאָה, שְׁהָרִי דְבוּר [זֶה] שְׁאוּמְרִים הַתְּחַתּוּנִים
 בַּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כָּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם יוֹדְעִים בּוֹ
 וּמְחַזְיָקִים בּוֹ, וְלְשׁוֹן אַחֲרַת אֵינָם יוֹדְעִים וְלֹא
 מַכִּירִים בָּהּ. וְעַל זֶה, כִּיּוֹן שֶׁהַתְּבַלְבְּלָה לְשׁוֹנָם
 שֶׁל אֱלֹהִים, מִיָּד – וַיִּחַדְּלוּ לְבַנֵּת הָעִיר, שְׁהָרִי נִשְׁבַּר
 כַּחַם וְלֹא יִכְלוּ לַעֲשׂוֹת דְּבַר בְּרָצוֹן שְׁלֵהֶם.

שְׂיִהְיֶה שְׁמוֹ [שֵׁם הָאֱלֹהִים] [שֶׁל הַקְּב"ה] מְבֹרָךְ
 מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם (דְּנִיאל ב'), שֶׁהַחֲכָמָה
 וְהַגְּבוּרָה שָׁלוֹ הִיא. שְׁהָרִי מִשׁוּם [זֶה] שֶׁהוֹרִיד
 הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא סוּדוֹת הַחֲכָמָה לְעוֹלָם,
 הַתְּקַלְקְלוּ בָּהּ בְּנֵי אָדָם וְרָצוּ לְהַתְּגַרוֹת בּוֹ.

נִתַּן חֲכָמָה עֲלֵיוֹנָה לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן. וּבְאוֹתָהּ
 חֲכָמָה שֶׁהַתְּגַלְתָּהּ לוֹ, יָדַע דְּרָגוֹת וְנִדְבָק
 בִּיצֵר הָרַע, עַד שֶׁהִסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ מַעֲיִנוֹת הַחֲכָמָה,
 וְאַחַר כֵּן שָׁב לִפְנֵי רְבוּנוֹ וְהַתְּגַלוּ לוֹ מֵהֶם, וְלֹא

כְּמוֹ מִקְדָּם. אַחַר כֵּן בְּאוֹתוֹ הַסֵּפֶר שֶׁלוֹ יָדַע
חֻכְמוֹת. אַחַר כֵּן בָּאוּ בְנֵי אָדָם וְהִרְגִיזוּ לְפָנָיו.

נִתֵּן חֻכְמָה לְנֹחַ וְעָבַד בָּהּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְאַחַר כֵּן מָה כָּתוּב? וַיִּשְׁתֶּן מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר
וַיִּתְגַּל, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. נִתֵּן חֻכְמָה לְאַבְרָהָם וְעָבַד
בָּהּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַחַר כֵּן יֵצֵא מִמֶּנּוּ
יִשְׁמַעֵאל שֶׁהִרְגִיז לְפָנָיו הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכֵן
יֵצֵא מִמֶּנּוּ עֵשָׂו. יֵעַקֵּב לָקַח שְׁתֵּי אַחֵיוֹת.

נִתֵּן חֻכְמָה לְמֹשֶׁה, מָה כָּתוּב בּוֹ? (במדבר יב) בְּכָל
בֵּיתִי נֶאֱמַן הוּא. וְלֹא הָיָה כְּמֹשֶׁה שֶׁמֶשׁ
נֶאֱמַן בְּכָל הַדְּרָגוֹת, וְלֹא סָטָה לְבוֹ בַּתְּשׁוּקַת אַחַד
מֵהֶם, אֲלֵא עָמַד בְּאַמוּנָה עֲלִיוֹנָה כְּרָאוּי.

נִתֵּן חֻכְמָה עֲלִיוֹנָה לְשִׁלְמָה הַמְּלֵךְ, אַחַר כֵּן מָה
כָּתוּב בּוֹ? (משלי א) מְשָׁלִי שְׁלֵמָה, (שם ל)
הַמֶּשֶׁא נָאֵם הַגִּבּוֹר לְאִיתִיָּאל לְאִיתִיָּאל וְאָכַל. אָמַר
שְׁלֵמָה, אֲתִי אֵל, וְהַחֻכְמָה שֶׁלוֹ הִיא. וְאָכַל – וְאֲנִי
יְכוֹל לַעֲשׂוֹת רְצוֹנִי. אַחַר כֵּן (מלכים א יח) וַיִּקֶּם ה'
שָׁטָן לְשִׁלְמָה וְגו'.

בֵּא רְאֵה, מִשׁוֹם קִצְתָּ חֻכְמָה שֶׁמִּצְאוּ אֵלֶּה
מֵאוֹתָהּ חֻכְמַת הָרֵאשׁוֹנִים, הַתְּגַרוּ בְּקָדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וּבְנוּ מִגְדָּל וְעָשׂוּ כָּל מָה שֶׁעָשׂוּ, עַד

שֶׁהַתְּפִזְרוּ מֵעַל פְּנֵי הָאָרֶץ, וְלֹא נִשְׁאַרָה בָּהֶם
 חֲכָמָה לַעֲשׂוֹת דְּבָר. אָבֵל לַעֲתִיד לְבֹא הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא יַעֲוֹרֵר חֲכָמָה בְּעוֹלָם וַיַּעֲבֹדוּ אוֹתוֹ בָּה.
 זֶהוּ שְׁכָתוֹב (יחזקאל לו) וְאֵת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם
 וְעֲשִׂיתִי. לֹא כְּרֹאשׁוֹנִים שֶׁהִשְׁחִיתוּ בָּה אֵת
 הָעוֹלָם, אֲלֹא – וְעֲשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר בְּחָקִי תִלְכוּ
 וּמִשְׁפָּטִי תִשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חִיָּיא הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר לוֹ
 רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי חִיָּיא, נִפְתַּח בַּתּוֹרָה וְנֹאמַר
 דְּבָר. פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (דברים כג) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ
 מִתְהַלֵּךְ בְּקִרְבְּךָ מִחֲנֹה לְהַצִּילְךָ וְלָתֵת אִיבֶיךָ לְפָנֶיךָ
 וְהָיָה מִחֲנִיךָ קְדוֹשׁ וְלֹא יִרְאֶה בְּךָ עֲרוֹת דְּבָר וְשָׁב
 מֵאַחֲרֶיךָ. כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ? מִהֵלֶךְ הָיָה צָרִיךְ
 לְהִיּוֹת! אֲלֹא כְּמוֹ שֶׁנֹּאמַר (בראשית א) מִתְהַלֵּךְ בְּגֶן
 הָרוּחַ הַיּוֹם. וְזֶהוּ אֵילָן שְׁאֵכַל מִמֶּנּוּ אָדָם
 הָרֹאשׁוֹן. מִתְהַלֵּךְ – נִקְבָּה. מִהֵלֶךְ – זָכַר.

וְזֶהוּ שֶׁהֵלֶךְ לְפָנֵי יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהָיוּ הוֹלְכִים בַּמִּדְבָּר,
 שְׁכָתוֹב (שמות יג) וְה' הֵלֶךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם וְגו'.
 וְהוּא שֶׁהוֹלֵךְ לְפָנֵי הָאָדָם כְּשֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, שְׁכָתוֹב
 (תהלים פה) צֶדֶק לְפָנָיו יִהְיֶה וַיִּשֶׁם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו.
 וְזֶהוּ שֶׁהוֹלֵךְ לְפָנֵי הָאָדָם בְּשַׁעָה שֶׁהוּא זוֹכָה.

וְלָמָּה? לְהַצִּילָךְ וְלִתְּת אֵיבִיךָ לְפָנֶיךָ, לְהַצִּיל אָדָם
בְּדֶרֶךְ וְלֹא יִשְׁלַט בּוֹ אַחֵר.

וְלָכֵן צָרִיךְ אָדָם לְהִשָּׁמֵר מִחֻטְאָיו וּלְטַהֵר אֶת
עַצְמוֹ. מַה טְהַרָּה זֶה? שְׁכַתּוֹב (דְּבָרִים כג)

וְהִיָּה מִחֲנִיף קָדוֹשׁ. מַה זֶה קָדוֹשׁ? קָדוֹשִׁים הֵיָּה
צָרִיךְ לְהִיּוֹת! אֲלֹא מִחֲנִיף קָדוֹשׁ – אֵלּוֹ אֵיבְרֵי
הַגּוֹף שֶׁהַגּוֹף מִתְחַבֵּר וְנִתְקַן בָּהֶם. וְלָכֵן וְהִיָּה
מִחֲנִיף קָדוֹשׁ. וְלֹא יֵרָאֶה בְךָ עֲרוֹת דְּבָר.

מַה זֶה עֲרוֹת דְּבָר? זֶה דְּבָר [עֲרוּהָ] עֲרוֹת, שְׁזֶה
הוּא דְּבָר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹאֵס בּוֹ יוֹתֵר
מִהַכֵּל. כִּיּוֹן שְׂאֵמֵר וְלֹא יֵרָאֶה בְךָ עֲרוֹת, לָמָּה
דְּבָר? אֲלֹא רִשְׁעֵי הָעוֹלָם הִלְלוּ שְׁגוּעֵלִים
וּמְטֻמְאִים אֶת עַצְמָם בְּדַבּוּרִם שְׂיוֹצֵא מִפִּיהֶם,
וְזֶהוּ עֲרוֹת דְּבָר.

וְכָל כֶּף לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְפָנֶיךָ. וְאִם
אֶתָּה עוֹשֶׂה כֶּף, מִיָּד – וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ.
שְׁלֹא יֵלֶךְ עִמָּךְ וַיֵּשׁוּב מֵאַחֲרֶיךָ. וְאִנּוּ הִרִינוּ
הוֹלְכִים לְפָנָיו בְּדֶרֶךְ, נִתְעַסַּק בְּדַבְרֵי תוֹרָה,
שֶׁהֵרִי הַתּוֹרָה מִתְעַטֶּרֶת עַל רֵאשׁוֹ שֶׁל אָדָם
וְהִשְׁכִּינָה לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ.

פְּתַח רַבִּי חֵיִיא וְאָמַר, וַיֹּאמֶר ה' הֵן עִם אֶחָד
וְשָׁפָה אַחַת לְכֻלָּם וְגו' בֹּא רֵאֵה מַה

כְּתוּב, וַיְהִי בַּנְּסֻעִים מִקֶּדֶם. מַה זֶה מִקֶּדֶם?
 מִקֶּדְמוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם. וַיִּמָּצְאוּ? וַיִּרְאוּ צָרִיף הָיָה
 לְהִיּוֹת! מַה זֶה וַיִּמָּצְאוּ? אֲלֵא מְצִיָּאָה מְצָאוּ שֵׁם
 מִסּוּדֵי הַחֲכָמָה מִהַקְּדֻמוֹנִים שֶׁהִתְנַעְרָה שֵׁם מִבְּנֵי
 הַמְּבוּל, וּבָהּ הִתְעַסְקוּ לַעֲשׂוֹת בְּאוֹתוֹ מַעֲשֵׂה
 שְׁעָשׂוֹ לְסָרֵב לְקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהָיוּ אוֹמְרִים
 בְּפֶה וְעוֹשִׂים מַעֲשֵׂה.

רֵאָה מַה כְּתוּב, הֵן עִם אֶחָד וְשָׁפָה אַחַת לְכָלֶם.
 מִשׁוּם שֶׁהֵם בְּלֵב אֶחָד וּבְרָצוֹן אֶחָד
 וּמְדַבְּרִים בְּלִשׁוֹן הַקִּדְּשׁ. וְעַתָּה לֹא יִבְצָר מֵהֶם כֹּל
 אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת, וְאֵין מִי שְׁיִמְנַע מַעֲשִׂיהֶם.
 אֲבָל מַה אַעֲשֶׂה? אֲבִלְבָל לָהֶם הַדְּרָגוֹת שֶׁל מַעֲלָה
 וְלִשְׁוֹנָם שְׁלֵמָטָה, וְאִז נִמְנַע מַעֲשֵׂה שְׁלָהֶם. וּמַה
 מִשׁוּם שֶׁהָיוּ בְּרָצוֹן וְלֵב אֶחָד וּמְדַבְּרִים בְּלִשׁוֹן
 הַקִּדְּשׁ כְּתוּב לֹא יִבְצָר מֵהֶם כֹּל אֲשֶׁר יִזְמוּ
 לַעֲשׂוֹת, וְדִין שְׁלֵמַעֲלָה לֹא יִכַּל לְשַׁלֵּט בָּהֶם – אָנוּ
 אוֹ הַחֲבָרִים שֶׁמִּתְעַסְקִים בַּתּוֹרָה, וְאָנוּ בְּלֵב אֶחָד
 וּרְצוֹן אֶחָד, עַל אַחַת כְּפָה וְכָפָה.

אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, מִכָּאֵן שֶׁלְאוֹתֶם בְּעָלֵי הַמַּחֲלָקֶת
 אֵין לָהֶם קִיּוּם. שֶׁהָרִי בְּכָל פַּעַם שֶׁהִלְלוּ
 בְּנֵי הָעוֹלָם אֵלֶּה עִם אֵלֶּה בְּרָצוֹן אֶחָד וְלֵב אֶחָד
 – אַף עַל גַּב שְׁמוֹרְדִים בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא

שולט בהם הדין שלמעלה. כיון שנחלקו, מיד –
ויפץ אתם ה' משם וגו'.

אמר רבי חייא, נשמע שהכל בדבור הפה תלוי,
שהרי כיון שהתבלבלו, מיד ויפץ ה' אתם
משם. אבל לעתיד לבא מה כתוב? (צפניה ג) כי אז
אפהך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה'
לעבדו שכם אחד, וכתוב (זכריה יד) והיה ה' למלך
על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו
אחד. ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

פֶּרֶשֶׁת לָךְ לָךְ לָךְ (דף ע"ב – דף צ"ב ע"ב)

זהר

לָךְ לָךְ מארצה וגו'. רבי אבא פתח ואמר (ישעיה
מו) שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה.
שמעו אלי אבירי לב – כמה חזקים לבותיהם של
הרשעים, שרואים את שבילי ודרכי התורה ולא
מסתכלים בהם, ולבותיהם חזקים שאינם חוזרים
בתשובה לרבונם, ונקראים אבירי לב. הרחוקים
מצדקה – שמתרחקים מן התורה.

רבי חזקיה אמר, שמתרחקים מן הקדוש ברוך
הוא, והם רחוקים ממנו, ומשום כך נקראו
אבירי לב. הרחוקים מצדקה – שאינם רוצים

לְקָרֵב אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשּׁוֹם כֶּף הֵם רְחוּקִים מִצְדָּקָה. כִּיּוֹן שְׁהֵם רְחוּקִים מִצְדָּקָה, רְחוּקִים הֵם מִשְׁלוֹם, שְׂאִין לָהֶם שְׁלוֹם, שְׁכַתּוּב (ישעיה מח) אֵין שְׁלוֹם אָמַר ה' לְרַשְׁעִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁהֵם רְחוּקִים מִצְדָּקָה.

בא רֵאָה, אֲבָרְהָם רָצָה לְקָרֵב אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִתְקַרֵּב. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (תהלים מה) אֶהְבֵּת צְדָק וְתִשְׁנֵא רִשְׁע. מִשּׁוֹם שְׂאָהֵב צְדָק וְשִׁנֵּא רִשְׁע, הִתְקַרֵּב לְצְדָקָה, וְעַל זֶה כְּתוּב (ישעיה מא) אֲבָרְהָם אֶהְבִּי. מָה הַטַּעַם אֶהְבִּי? מִשּׁוֹם שְׁכַתּוּב אֶהְבֵּת צְדָק. הָאֶהְבָּה שְׂאָהֵב אֲבָרְהָם אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַל בְּנֵי דוּרוֹ, שְׁהִיוּ אֲבִירֵי לֵב, וְהֵם רְחוּקִים מִצְדָּקָה, כְּמוֹ שְׁנַתְבָּאָר.

סְתָרֵי תוֹרָה

לְמַדְנֵנוּ בְּתַקְפָּה רְצוֹן הַמֶּלֶךְ נִטַּע אֵילָן אֶחָד גָּדוֹל וְחִזְק בְּתוֹךְ הַנְּטִיעוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, הַנְּטִיעָה שֶׁל הָאֵילָן הַזֶּה בְּתַרְיִסָּר תְּחוּמִים מְסֻבָּבִת. בְּאַרְבַּעַת צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם פְּרוּשָׁה רְגְלוֹ. ת"ק פְּרָסְאוֹת מְסֻעוֹתָיו. כָּל הַרְצוֹנוֹת שֶׁל אוֹתָם פְּרָסוֹת בּוֹ תְלוּיִים. כְּשֶׁזֶה מִתְעוֹרָר, כָּלָם מִתְעוֹרְרִים עִמּוֹ. אֵין מִי שְׂיֻצָא מִרְצוֹנוֹ. אַחַר כֵּן כָּלָם בְּרְצוֹן אֶחָד עִמּוֹ. קָם מִלְמַעְלָה, [יורד] יוֹרֵד בְּמִסְעוֹתָיו לְתוֹךְ

הַיָּם. מִמְּנוּ הַיָּם [מִתְגַּלָּה] מִתְמַלֵּא. הוּא הַמְקוֹר
[שֶׁל כָּל] הַיָּמִים הַנוֹבְעִים, תַּחֲתָיו נִחְלָקִים כָּל
מִימֵי בְּרֵאשִׁית. הַשְּׂקָאוֹת הֵגֵן תְּלוּיִים בּוֹ.

כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הָעוֹלָמִים פּוֹרְחוֹת מִמְּנוּ.
הַנְּשָׁמוֹת הִלְלוּ נִכְנָסוֹת לָגֵן לְרֵדֶת לְעוֹלָם
הַזֶּה. כְּשִׁיּוֹצֵאת נִשְׁמָה, הִיא מִתְבָּרַכֶת בְּשִׁבְעַת
בְּרָכוֹת לְהִיּוֹת אָב [לְרוּחַ וְרֵם] לְגוֹף [וְלִהְיוֹת]
בְּעֲלִיָּה [שֶׁל הַדְּמוּת הָעֲלִיוֹנָה]. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וַיֹּאמֶר
ה' אֶל אַבְרָם. הֲרִי נִשְׁמָה עֲלִיוֹנָה אָבָא (לְרוּחַ וְרֵם)
לְגוֹף בְּעֲלִיָּה] שֶׁל דְּמוּת עֲלִיוֹנָה.

כְּשִׁירוּצָה [הַנֶּפֶשׁ] לְרֵדֶת לְעוֹלָם הַזֶּה, מִשְׁבִּיעַ
אוֹתָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשָׁמֵר אֶת
מְצוּוֹת הַתּוֹרָה וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ, וּמוֹסֵר לָהּ מְאֹה
מִפְּתָחוֹת שֶׁל בְּרָכוֹת שֶׁל כָּל יוֹם לְהַשְׁלִים אֶת
הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת כְּחֻשְׁבוֹן ל"ךְ ל"ךְ. שֶׁהֲרִי כָּלֵם
נִמְסְרוּ לָהּ כְּדֵי לְתַקֵּן בָּהֶם אֶת הֵגֵן וְלַעֲבָדָהּ
וְלִשְׁמְרָהּ. מֵאַרְצָךְ - זֶה גֵן הָעֵדֶן.

[וּמוֹלֵדֶתְךָ - זֶה הַגּוֹף, שֶׁנִּקְרָא עֵץ הַחַיִּים,
שֶׁהוּא תְּרִיסַר שְׁבָטִים עֲלִיוֹנִים.
וּמִבֵּית אָבִיךָ - זוֹ הַשְּׂכִינָה. אָבִיךָ זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי כח) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וַאֲמַר אֵין

פֶּשַׁע וְגוֹ'. וְאִין אָבִיו אֱלֹא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 וְאִין אִמּוֹ אֱלֹא כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר
 אֲרָאָךְ - זֶה הוּא הָעוֹלָם הַזֶּה. [ס"א וממולדתך
 - זֶה עֵץ הַחַיִּים. וּמִבֵּית אָבִיךָ - תִּרְיֹסר תַּחֲוּמִים,
 שְׁבָטִים עֲלִיוֹנִים. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ - זֶהוּ
 הָעוֹלָם הַזֶּה]. (עד כָּאן סְתְרֵי תוֹרָה).

רַבִּי יוֹסִי פָּתַח, (תהלים פד) מֶה יְדִידוֹת מְשַׁכְּנוֹתֶיךָ
 ה' צְבָאוֹת. כִּמָּה יֵשׁ לְבַנֵּי אָדָם לְהִסְתַּכַּל
 בְּעִבּוֹדַת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהֲרִי כָּל בְּנֵי הָאָדָם
 לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים עַל מָה עוֹמֵד הָעוֹלָם
 וְעַל מָה הֵם קִיָּמִים. שְׁכַאֲשֶׁר בָּרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אֶת הָעוֹלָם, עָשָׂה שָׁמַיִם מֵאֵשׁ וּמַיִם
 מְעַרְבִים יַחַד, וְלֹא הָיוּ קוֹפְאִים, וְאַחַר כֵּךְ קָפְאוּ
 וְעָמְדוּ בְרוּחַ עֲלִיוֹנָה, וּמָשַׁם שָׁתַל אֶת הָעוֹלָם
 לְעֵמֵד עַל עֲמוּדִים, וְאוֹתָם הִתּוֹמְכִים לֹא עוֹמְדִים
 אֱלֹא בְרוּחַ הַהֵיא. וּבִשְׁעָה שְׁאוֹתָהּ הַרוּחַ עוֹלָה,
 כְּלָם מִתְרוֹפְפִים וְזָעִים וְהָעוֹלָם רוֹתַת. זֶהוּ
 שְׁכָתוּב (איוב ט) הַמְרַגֵּז אֶרֶץ מִמְקוֹמָהּ וְעֲמוּדֶיהָ
 יִתְפַּלְצוּן. וְהַכֹּל עוֹמֵד עַל הַתּוֹרָה. שְׁכַאֲשֶׁר
 יִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, מִתְקִים הָעוֹלָם,
 וְאוֹתָם הָעֲמוּדִים הִתּוֹמְכִים קִיָּמִים בְּמִקּוֹמָם
 בְּקִיּוֹם שְׁלָם.

בא ראה, בשעה שמתעורר חצות הלילה והקדוש ברוך הוא נכנס לגן העדן להשתעשע עם הצדיקים, כל האילנות של גן העדן מזמרים ומשבחים לפניו, שכתוב (דברי הימים-א טז) **אז ירננו עצי היער מלפני ה' וגו'.**

והפרוז קורא בחיל ואומר: לכם אומרים קדושים עליונים, מי מכם שנכנסה רוח לאזניו לשמע, ועיניו פקוחות לראות, ולבו פתוח לדעת, בשעה שהרוח של כל הרוחות מרימה את התבשמות הנשמה, ומשם יוצא הקול של הקולות, הצבאות התפזרו לארבעה רוחות העולם.

א. אחד עולה לצד אחד. **ב.** אחד יורד לאותו הצד. **ג.** אחד נכנס בין שנים. **ד.** שנים מתעוררים [מתעטרים] בשלשה. **ה.** שלשה נכנסים באחד. **ו.** אחד מוציא גונים. **ז.** ששה מהם לצד אחד, וששה מהם יורדים לאותו הצד. **ח.** ששה נכנסים בשנים עשר. **ט.** שנים עשר מתעוררים בעשרים ושנים. **י.** ששה כלולים בעשרה. **יא.** עשרה עומדים באחד.

אוי לאותם שישנים ושנה בנחיריהם, לא יודעים ולא מסתכלים איך יקומו בדין כשהחשבון

נמנה, כשנטמא הגוף, והנשמה משוטטת על פני האויר שמאיר ועולה ויורדת, והשערים לא נפתחים, ומתגלגלים כאבנים בתוך הקלע. אוי להם! מי יבקש אותם שלא יקומו בתענוג הזה? בתוך המקומות של ענוגי הצדיקים ונפקד מקומם. ונמסרים בידי דומה, יורדים ולא עולים. עליהם כתוב (איוב ז) כלה ענן וילך פן יורד שאול לא יעלה.

באותה השעה מתעוררת שלהבת אחת מצד הצפון, ומכה בארבעה רוחות העולם, ויורדת ומגיעה לבין כנפי התרנגול, ומתעוררת בו אותה השלהבת וקורא. ואין מי שמתעורר, פרט לאותם צדיקי האמת שעומדים ומתעוררים בתורה. ואז הקדוש ברוך הוא וכל אותם הצדיקים שבתוך גן העדן מקשיבים לקולם, כמו שנאמר (שיר ח) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני.

ויאמר ה' אל אברהם. מה כתוב למעלה? (בראשית יא) וימת הרן על פני תרח אביו וגו'. מה אומר כאן? אלא עד אותו היום לא היה אדם שמת בחיי אביו פרט לזה, וכשנזרק אברהם לאש, נהרג חרן, ומשום זה יצאו משם. [מי הרג

אֶת הָרֶן? אֶלֶּא כִּיּוֹן שְׁהַשְּׁלִיכוּ אֶת אַבְרָהָם לְאוּר
כְּשָׂדִים, הַתְּגַלָּה עָלָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַצִּילוֹ,
וְהָיָה הָרֶן אָחִיו עוֹמֵד שָׁם.

אָמְרוּ הַכְּשָׂדִים, בְּשָׂבִיל זְכוּתוֹ שֶׁל הָרֶן נִצּוֹל.
מִיָּד יֵצֵא שְׁלֵהֶבֶת שֶׁל אֵשׁ וְשׂוֹרְפָה אֶת
הָרֶן. זֶהוּ שְׁכַתוֹב וַיָּמַת הָרֶן עַל פְּנֵי תְּרַח אָבִיו.
וַיֵּשׁ שְׂאוּמְרִים שְׂאִין שׂוֹלֶטֶת אֵשׁ בְּזַרְעוֹ שֶׁל תְּרַח,
אֲבָל נִשְׁלִיךְ אֶת הָרֶן לְאֵשׁ, וְאִם לֹא יִבְעַר, נִדְעַ
וְדָאֵי שְׂאִין שׂוֹלֶטֶת הָאֵשׁ בְּזַרְעוֹ. מִיָּד הַשְּׁלִיכוּ אֶת
הָרֶן לְאֵשׁ וְנִשְׂרַף, וְהָיָה תְּרַח אָבִיו עוֹמֵד שָׁם. זֶהוּ
שְׁכַתוֹב וַיָּמַת הָרֶן עַל פְּנֵי תְּרַח אָבִיו.

בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם יָדְעוּ כָּל אִמָּה וְלִשׁוֹן שֶׁלֹּא הִצִּיל
אֶת אַבְרָהָם אֶלֶּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שֶׁהוּא יַחֲדִידוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְהָיוּ מְבִיאִים אֶת בְּנֵיהֶם
לְמִשְׁכְּנֵנוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, וְאוּמְרִים לוֹ: רְאִינוּ אוֹתָךְ
שֶׁאַתָּה בּוֹטַח בַּקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רְבוּן
הָעוֹלָם, לְמַד אֶת בְּנֵינוּ מִדְּרָכֶךָ שֶׁאַתָּה יוֹדֵעַ.
וְעַלֵּיהֶם אָמַר הַכְּתוּב (תהלים מז) נְדִיבֵי עַמִּים
וְנִסְפוּ עִם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם].

בְּאֵ רָאָה מַה כָּתוּב, וַיִּקַּח תְּרַח אֶת אַבְרָם בְּנוֹ
וְאֶת לוֹט בֶּן הָרֶן וְגו', וַיֵּצְאוּ אֹתָם מֵאוּר

כְּשֵׁדִים. וַיֵּצְאוּ אַתֶּם? אֲתוּ הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת,
שְׁהָרֵי כְּתוּב וַיִּקַּח תָּרַח וְגו'. מֵה זֶה וַיֵּצְאוּ אַתֶּם?
אֲלֵא תָרַח וְלוֹט עִם אַבְרָהָם וְשָׂרָה יֵצְאוּ, שְׁהֵם הָיוּ
הָעֶקֶר לְצֵאת מִתּוֹךְ אוֹתָם הַרְשָׁעִים. שְׁכִיּוֹן שְׂרָאָה
תָרַח שְׂאֲבָרָהּם בְּנוֹ נֶצַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, חָזַר לַעֲשׂוֹת
אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, וּמִשׁוּם כֵּן וַיֵּצְאוּ אַתֶּם
תָרַח וְלוֹט.

וּבְשָׂעָה שְׂיֵצְאוּ מֵה כְּתוּב? לְלַכֵּת אֲרֻצָּה כְּנַעַן.
שְׂרַצוֹנָם הָיָה לְלַכֵּת לְשָׁם. מִכַּאֲן
לְמַדְנוּ, כָּל מִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר לְהִטָּהֵר, מְסִיעִים אוֹתוֹ.
בֵּא רֵאָה שְׁכָךְ הוּא, שְׁכִיּוֹן שְׁכָתוּב לְלַכֵּת אֲרֻצָּה
כְּנַעַן, מִיָּד – וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ לֵךְ. וְעַד
שֶׁהוּא הִתְעוֹרֵר בְּתַחֲלָה, לֹא כְּתוּב לֵךְ לֵךְ.

בֵּא רֵאָה, הַדְּבָר שֶׁלְמַעֲלָה לֹא מִתְעוֹרֵר עַד
שֶׁמִּתְעוֹרֵר לְמַטָּה בְּרֵאשׁוֹנָה עַל מֵה שְׂיִשְׂרָה
עָלָיו אוֹתוֹ שֶׁלְמַעֲלָה. וְסוּד הַדְּבָר – הָאוֹר הַשְּׁחֹר
אֵינוֹ נֶאֱחָז בְּאוֹר הַלְבָן עַד שֶׁהִיא מִתְעוֹרֶרֶת
בְּרֵאשׁוֹנָה. כִּיּוֹן שֶׁהִיא מִתְעוֹרֶרֶת בְּרֵאשׁוֹנָה, מִיָּד
שׁוֹרָה עָלֶיהָ הָאוֹר הַלְבָן.

וְעַל זֶה כְּתוּב (שם פג) אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לֵךְ אֵל
תְּחַרֵּשׁ וְאֵל תְּשַׁקֵּט אֵל, כְּדִי שֶׁלֹּא יִפְסַק

הָאוֹר הַלְבָן מִן הָעוֹלָם לְעוֹלָמִים. וְכֵן (ישעיה סב)
 הַמְזַכֵּרִים אֶת ה' אֵל דְּמִי לָכֶם, כְּדִי לְעוֹרֵר לַמָּטָה
 בְּמָה שֶׁתְּשֶׁרֶה הַהֲתְעוֹרְרוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה. וְכֵן כִּיּוֹן
 שְׁמַעִיר אָדָם הַתְּעוֹרְרוֹת [טוֹבָה] בְּרֹאשׁוֹנָה, אֲזַ
 מִתְעוֹרְרֵת הַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה.

בא רֵאָה, כִּיּוֹן שֶׁכָּתוּב וַיֵּצְאוּ אֹתָם מֵאוֹר כְּשִׁדִּים
 וְגו', מִיָּד - וַיֹּאמֶר ה' אֵל אַבְרָם וְגו'.

ויאמר ה' אֵל אַבְרָם לָךְ לָךְ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
 לָךְ לָךְ - לְעֶצְמָךְ, לְתַקֵּן אֶת עֶצְמָךְ,
 [לְהִתְחַזֵּק] לְתַקֵּן אֶת דְּרָגָתְךָ. לָךְ לָךְ - אֵינְךָ [ס"א
 כְּדַאִין] לְעַמֵּד כְּאֵן בֵּין הָרְשָׁעִים הַלְלוּ. וְסוּד הַדְּבָר
 - לָךְ לָךְ, שֶׁהָרִי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לְאַבְרָהָם
 רוּחַ שֶׁל חֲכָמָה, וְהָיָה יוֹדֵעַ וּמְצַרֵּף [צְנוּרוֹת] צְדִדֵי
 יֵשׁוּב הָעוֹלָם, וְהִסְתַּכַּל בָּהֶם וְשָׁקַל בְּמִשְׁקַל וַיֵּדַע
 אֶת הַכַּחוֹת הַמְּמַנִּים עַל צְדִדֵי הַיֵּשׁוּב.

כִּשְׁהַגִּיעַ לְתוֹךְ נִקְדַּת אֲמִצַּע הַיֵּשׁוּב, שָׁקַל
 בְּמִשְׁקַל וְלֹא הָיָה עוֹלָה בְּיָדוֹ.
 הַתְּבוּנָה לְדַעַת אֶת הַכַּחַ שֶׁמִּמֶּנָּה עָלִיָּה, וְלֹא יָכַל
 לְהִתְדַבֵּק בְּרִצּוֹנוֹ. שָׁקַל כְּמָה פְּעָמִים, וְרֵאָה שֶׁהִנֵּה
 מִשָּׁם נִשְׁתַּל כָּל הָעוֹלָם. הַתְּבוּנָה וְצַרְף וְשָׁקַל
 לְדַעַת, וְרֵאָה שֶׁהִנֵּה הַכַּח הָעָלְיוֹן שֶׁעָלִיָּה אֵין לוֹ

שְׁעוֹר, עֵמֶק וְנִסְתָּר, וְאִינוֹ כְּמוֹ הַצְּדָדִים שֶׁל
דְּרָגוֹת הַיִּשׁוּב.

הַתְּבוּנָה וְשִׁקְל וְיָדַע שְׁהָרִי כְּמוֹ שְׁמֵהֲנִקְדָּה הִיא
אֲמֻצְעֵיתוֹ שֶׁל הַיִּשׁוּב, מִמְּנָה נִשְׁתַּל כָּל
הָעוֹלָם לְכָל צְדָדָיו. כֵּן גַּם יָדַע שְׁהָרִי הַכֹּחַ
שֶׁשׂוֹרָה עָלָיָה, מִשֵּׁם יֵצְאוּ כָּל שְׂאֵר הַכַּחוֹת
הַמְּמַנִּים עַל כָּל צְדָדֵי הָעוֹלָם, וְכֻלָּם אֲחוּזִים בּוֹ.
אֲזִי (בְּרֵאשִׁית י"א) וַיֵּצְאוּ אִתָּם מֵאוֹר כְּשֵׁדִים לְלַכֵּת
אֶרֶץ אֲרָצָה כְּנַעַן.

עוֹד, הַשְּׂגִיחַ וְשִׁקְל וְצָרְף לְעַמֵּד עַל בְּרוֹר הַדָּבָר
שֶׁל אוֹתוֹ הַמְּקוֹם וְלֹא הָיָה יוֹדַע, וְלֹא יָכַל
לְעַמֵּד עָלָיָה לְהַשִּׁיג. כִּיּוֹן שֶׁרָאָה אֶת כַּחוֹ שֶׁל
הַמְּקוֹם הַזֶּה וְלֹא יָכַל לְעַמֵּד עָלָיו, מִיָּד וַיֵּבֹאוּ
עַד חֶרֶן וַיֵּשְׁבוּ שָׁם.

מָה הַטַּעַם שֶׁל אֲבָרָהָם? אֵלָּא שֶׁהוּא הָיָה יוֹדַע
וּמְצָרְף אֶת כָּל אוֹתָם הַשְּׁלִיטִים מִנְּהִיגֵי
הָעוֹלָם בְּכָל צְדָדֵי הַיִּשׁוּב, וְהָיָה שׂוֹקֵל וּמְצָרְף
אוֹתָם הַשְּׁוֹלְטִים בְּצְדָדֵי הַיִּשׁוּב מִנְּהִיגֵי הַכּוֹכָבִים
וְהַמְּזֹלוֹת שֶׁלָּהֶם מִי הֵם הַחֲזָקִים אֵלּוֹ עַל אֵלּוֹ.
וְהָיָה שׂוֹקֵל אֶת כָּל יִשׁוּבֵי הָעוֹלָם [וְלֹא] וְהָיָה
עוֹלָה בְּיָדוֹ. כְּשֶׁהִגִּיעַ לַמְּקוֹם הַזֶּה רָאָה אֶת חֲזָק

הַעֲמָקִים וְלֹא יָכַל לַעֲמֹד בּוֹ. כִּיּוֹן שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת הַתְּעוֹרְרוֹתוֹ וְתִשׁוּקָתוֹ, מִיַּד
הַתְּגִלָּה עָלָיו וְאָמַר לוֹ לֵךְ לֵךְ, לְדַעַת אוֹתָךְ
וּלְתַקֵּן עֲצָמְךָ.

מֵאֲרֻצֶּיךָ – מֵאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל הַיְשׁוּב שֶׁהֵייתָ נֹדֵבֵךְ
בוֹ. וּמִמּוֹלְדֹתֶיךָ – מֵאוֹתָהּ הַחֲכָמָה
שֶׁאַתָּה מִתְבּוֹנֵן וְשׁוֹקֵל אֶת תּוֹלְדֹתֶיךָ וְהַרְגַע
וְהַשְׁעָה וְהַזְמֵן שְׁנוֹלְדֹתֶיךָ בוֹ, וּבְאוֹתוֹ הַכּוֹכַב
וּבְאוֹתוֹ הַמַּזָּל. וּמִבֵּית אָבִיךָ – שֶׁלֹּא תִשְׁגִּיחַ בְּבֵית
אָבִיךָ. וְאִם יֵשׁ לְךָ שֶׁרֵשׁ לְהַצְלִיחַ בְּעוֹלָם מִבֵּית
אָבִיךָ, מִשׁוּם כֶּף לְךָ לְךָ מִהַחֲכָמָה הַזֶּה
וּמִהַהֲשִׁגָּה הַזֶּה

בֵּא רָאָה שֶׁכֶּף הוּא, שֶׁהָרִי יֵצְאוּ מֵאוֹר כְּשִׁדִּים
וְהָיָה בְּחֶרֶץ, לָמָּה יֹאמֵר לוֹ לֵךְ לֵךְ מֵאֲרֻצֶּיךָ
וּמִמּוֹלְדֹתֶיךָ? אֵלָּא עֵקֶר הַדְּבָר כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. אֵל
הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ. אֲרָאָךְ – מָה שֶׁלֹּא יִכְלֹת לַעֲמֹד
עָלָיו, וְלֹא יִכְלֹת לְדַעַת אֶת כַּח הָאָרֶץ הַהִיא שֶׁהוּא
עֵמֶק וְנִסְתָּר.

וְאֶעֱשֶׂיךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְגוֹי. וְאֶעֱשֶׂיךָ – מִשׁוּם
שֶׁכָּתוּב לֵךְ לֵךְ. וְאֶבְרַכְךָ – מִשׁוּם
שֶׁכָּתוּב מֵאֲרֻצֶּיךָ. וְאֶגְדִּלְךָ שְׁמֶיךָ – מִשׁוּם

שְׁכָתוֹב מִמוֹלְדֵתָךְ. וְהִיָּה בְרָכָה – מְשׁוֹם
שְׁכָתוֹב וּמִבֵּית אָבִיךָ.

סדר הלימוד ליום כח תשרי [יום 28 בשנה]

סתרי תורה

וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל. זוֹ בְרָכָה אַחַת. וְאֶבְרַכְךָ
– שְׁתִּים. וְאֶגְדֹּלְךָ שְׁמֶךָ – שְׁלֹשׁ.
וְהִיָּה בְרָכָה – אַרְבַּע. וְאֶבְרַכְךָ מִבְּרַכֶּיךָ –
חֲמֵשׁ. וּמִקְלָלְךָ אָאֵר – שֵׁשׁ. וְנִבְרַכְנוּ בְּךָ כָּל
מִשְׁפַּחַת הָאָדָמָה – הֵנָּה שֶׁבַע. כִּיּוֹן שֶׁהַתְּבַרְךָ
בְּשֶׁבַע הַבְּרָכוֹת הַלָּלוּ, מָה כְּתוּב? וַיִּלֶּךְ אַבְרָם
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה', לָרֶדֶת לְעוֹלָם הַזֶּה כְּפִי
שֶׁהֲצִטּוּהָ.

מִיָּד וַיִּלֶּךְ אֶתוֹ לוֹט. זֶה הַנַּחֵשׁ שֶׁהַתְּקַלֵּל וְהַתְּקַלֵּל
הָעוֹלָם בְּגִלְלוֹ, שֶׁהוּא עוֹמֵד לִפְתָח לְהַסְטִין
לְגוֹף, וְלֹא תִפְעַל הַנְּשָׂמָה עֲבוּדָה שֶׁהֲצִטּוּתָהּ עַד
שִׁיעֲבָרוּ עָלֶיהָ בְּעוֹלָם הַזֶּה שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים.
שֶׁהָרִי מְשָׁנִים עֶשֶׂר שָׁנִים וּמַעְלָה מִתְעוֹרְרֶת
הַנְּשָׂמָה לְעַבֵּד אֶת הָעֲבוּדָה שֶׁהֲצִטּוּתָהּ. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב. וְאַבְרָם בֶּן חֲמֵשׁ שָׁנִים וְשֶׁבַע עִם שָׁנָה.
שֶׁבַע וְחֲמֵשׁ הֵם שָׁנִים עֶשֶׂר [וּשְׁנֵי עֶלְיוֹנִים עָלֶיהֶם
– אַרְבַּעָה עֶשֶׂר הֵם].

וְאִזּוּ נִרְאִית הַנְּשָׁמָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהִיא בָּאָה
 מִחֲמַשׁ שָׁנִים שֶׁהֵם ת"ק פְּרָסוֹת שֶׁל עֵץ
 הַחַיִּים. וְשִׁבְעִים שָׁנָה – זֶהוּ אוֹתוֹ אֵילָן מִמָּשׁ,
 שֶׁהוּא שְׁבִיעֵי לְדִרְגוֹת וְנִקְרָא שִׁבְעִים שָׁנָה. אִזּוּ
 יוֹצֵאת מֵאוֹתָהּ זִהְמַת הַנְּחָשׁ, וְנִכְנָסֶת לְעִבּוּדָהּ
 הַקְּדוּשָׁה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב בְּצֵאתוֹ מִחֶרֶן [יְמֵי
 שִׁבְעִים שָׁנָה לֹא סְפוּרוֹת חַיִּים מֵאוֹתָם אַרְבַּע
 עֶשְׂרֵה] מֵאוֹתוֹ הֶרְגָזוּ וְהִתְקַף שֶׁל [הַשָּׁטָן] הֵהוּא
 הַנְּחָשׁ שֶׁהָיָה מִסִּית אוֹתוֹ עַד עֲכָשׁוּ אֶת הַגּוֹף
 וְשׁוֹלֵט עָלָיו.

בְּאֵיֶלָן שׁוֹלֵטֶת עֶרְלָה שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים. בְּאָדָם שֶׁלֹּשׁ
 עֶשְׂרֵה שָׁנִים שֶׁנִּקְרָאִים שְׁנֵי עֶרְלָה. כִּיּוֹן
 שֶׁעָבְרוּ עַל הַגּוֹף אוֹתֵן הַשָּׁנִים וְהִתְעַבְּרָה [ד"א
 וְהִתְעוֹרְרָה] הַנְּשָׁמָה לְעִבּוֹד אֶת עִבּוּדַת הַקְּדוּשָׁה,
 הִיא מְצִיָּה אֶת הַגּוֹף לְרִצּוֹן טוֹב, לְהַכְנִיעַ אֶת
 אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ שֶׁהֵנָּה לֹא יָכוֹל לְשַׁלֵּט כְּמוֹ שֶׁהָיָה,
 שְׁכָתוֹב וַיִּקַּח אֲבָרָם אֶת שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ וְגו' [אֲבָרָם זו
 י'. אֶת שְׂרֵי זו ה'. י' זו הַנְּשָׁמָה לְנִשְׁמָה, וְהוּא
 זָכָר. ה' זו הַנְּשָׁמָה שֶׁל הַנְּקֵבָה]. זֶה הַגּוֹף, שֶׁהוּא
 אֶצֶל הַנְּשָׁמָה כְּמוֹ נִקְבָּה אֶצֶל הַזָּכָר. וְאֶת לוֹט בֶּן
 אַחִיו – זֶה [יֵצֵר הָרָע] הַנְּחָשׁ שֶׁלֹּא זָז כָּל כָּף מִן
 הַגּוֹף, מִשּׁוּם הַדְּבִקוֹת שֶׁל הַגּוֹף לֹא כָּל כָּף זָזִים

[הזמן ההוא] ממנו. אבל התעוררות הנשמה תמיד מלקה אותו ומתרה בו ומוכיחה אותו ומכניעה אותו בעל כרחו, ולא יכול לשלט.

ואת כל רכושם אשר רכשו - אלו המעשים הטובים שעושה אדם בעולם הזה בהתעוררות של הנשמה. ואת הנפש אשר עשו בחרן - אותה הנפש שהיתה בראשונה בדבקות בחברות של הערלה היא עם הגוף ותקן אותה לאחר מכן, שהרי אחר שלש עשרה שנים ומעלה, כשהנשמה מתעוררת לתקן את הגוף, שניהם מתקנים את אותה הנפש שמשתתפת עם חזק הנחש ותשוקתו הרעה. זהו שכתוב ואת הנפש אשר עשו בחרן. ועם כל זה הנשמה מתגברת באותו הנחש לשבר אותו בחזק בשעבוד של תשובה [נ"א בשעבוד של תורה, ומושך אותו לבתי כנסיות ובתי מדרשות כדי שלא יתגבר על הרוח כבראשונה]. זהו שכתוב **ויעבר**. (ע"כ סתרי תורה).

רבי שמעון אמר, ואעשך לגוי גדול - מצד הימין. ואברכה - מצד השמאל. ואגדלה שמך - מצד האמצע. והיה ברכה - מצד של ארץ ישראל. הנה כאן כסא של ארבעה

עמוּדִים שְׁכֵלִם כְּלוּלִים בְּאַבְרָהָם. מִכָּאן וְהֵלָא
בְּרֻכּוֹת לְאַחֵרִים שְׁנִזְזוּנִים מִכָּאן, שְׁכַתּוֹב
וְאַבְרָכָה מְבַרְכִיהָ. וּמְקַלְלָהּ אָאֵר וְנִבְרָכוּ בָּהּ כָּל
מְשַׁפְּחַת הָאָדָמָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו,
וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי
חִזְקִיָּה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו,
זֶה שְׁכַתּוֹב לָךְ לָךְ מֵאַרְצָךְ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, כִּיּוֹן שְׁכֵלִם
יֵצְאוּ לְלֶכֶת, לָמָּה לֹא נֹאמַר לוֹ שְׁכֵלִם יֵצְאוּ?
שְׁהָרִי אֵף עַל גַּב שְׁתֵּרַח הָיָה עוֹבֵד לְעִבּוּדָה זָרָה,
כִּיּוֹן שְׁהִתְעוֹרֵר בְּהִתְעוֹרְרוֹת טוֹבָה לְצֵאת עִם
אַבְרָהָם, וְרֵאִינוּ שְׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַצֶּה
מִתְּשׁוּבַת הָרָשָׁעִים, וְהִתְחִיל לְצֵאת, לָמָּה לֹא
כָּתוּב לָכֵן לָכֵם? לָמָּה לְאַבְרָהָם לְבִדּוֹ לָךְ לָךְ?

אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִם תֹּאמַר שְׁתֵּרַח, כְּשִׁיצֵא
מֵאוּר כְּשָׂדִים, זֶה הָיָה כְּדֵי לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה
– לֹא כֵּן! אֲלֹא כְּשִׁיצֵא, יֵצֵא לְהִנָּצֵל, שְׁכֵל בְּנֵי
אַרְצוֹ רָצוּ לְהִרְגוֹ אוֹתוֹ. כִּיּוֹן שָׂרְאוּ שְׁנִצְל
אַבְרָהָם, הָיוּ אוֹמְרִים לְתֵרַח: אֵתָה הוּא שְׁהֵיִת
מִטְעָה אוֹתוֹ בְּפִסְלִים הִלְלוּ. וּמִתּוֹךְ הִהֲפָחְדָה
שְׁלָהֶם יֵצֵא תֵרַח. כִּיּוֹן שְׁהִגִּיעַ לְחֶרֶן, לֹא יֵצֵא
מִשָּׁם אַחַר כֵּן, שְׁכַתּוֹב וַיִּלֶךְ אַבְרָם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר

אֵלָיו ה' וַיִּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט. וְאֵלּוּ תֵרַח לֹא כָתוּב [בּו
וַיִּלֶךְ, אֶלָּא וַיֵּצֵא].

פְּתַח וְאָמַר, (איוב לח) וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אוֹרָם וַזְרוּעַ
רָמָה תִּשְׁבֵּר. הַפְּסוּק הַזֶּה הֵקִימוּהוּ, אֲבָל
וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אוֹרָם – זֶה נִמְרֹד וּבְנֵי דוֹרוֹ
שֵׁיצְא אֲבָרָהֶם מֵהֶם, שְׁהִיָּה אוֹרָם. וַזְרוּעַ רָמָה
תִּשְׁבֵּר – זֶה נִמְרֹד.

דִּבֶּר אַחַר וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אוֹרָם – זֶה תֵרַח וּבְנֵי
בֵיתוֹ. אוֹרָם – זֶה אֲבָרָהֶם. לֹא כָתוּב הָאוֹר
אֶלָּא אוֹרָם, שְׁהִיָּה עִמָּהֶם. וַזְרוּעַ רָמָה תִּשְׁבֵּר –
זֶה נִמְרֹד, שְׁהִיָּה מִטְעָה אַחֲרָיו אֵת כָּל בְּנֵי
הָעוֹלָם, וּמִשׁוּם כֵּן כָּתוּב לֶךְ לֶךְ, כִּדִּי לְהָאִיר לֶךְ
וּלְכָל אוֹתָם שֵׁיצְאוּ מִמֶּךָ מִכָּאן וְהִלָּאָה.

עוֹד פְּתַח וְאָמַר, (שם לו) וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר בְּהִיר
הוּא בְּשַׁחֲקִים וְרוּחַ עֲבָרָה וַתִּטְהָרֶם. וְעַתָּה
לֹא רָאוּ אוֹר – מִתִּי? בְּשַׁעֲה שְׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְאֲבָרָהֶם לֶךְ לֶךְ מֵאַרְצֶךָ וּמִמּוֹלֶדְתֶךָ וּמִבֵּית
אָבִיךָ. בְּהִיר הוּא בְּשַׁחֲקִים – שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְהַדְבִּיק אֵת אֲבָרָהֶם בְּאוֹר הַהוּא שְׁלִמְעָלָה
וּלְהָאִיר שָׁם. וְרוּחַ עֲבָרָה וַתִּטְהָרֶם – שְׁהִירֵי אַחַר
כֵּן שָׁבוּ בְּתִשׁוּבָה תֵרַח וְכָל בְּנֵי בֵיתוֹ [נ"א וְכָל

בְּנֵי עִירוֹן]. בְּנֵי בֵיתוֹ [נ"א בְּנֵי עִירוֹן], שְׁכָתוֹב וְאֵת
הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחֶרֶן. תָּרַח, שְׁכָתוֹב וְאֵתָה
תָּבוֹא אֶל אֲבֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם וְגו'.

וַיִּלֶּךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵי ה' . אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, בֵּא רְאֵה, שֶׁהָרִי לֹא כָתוּב וַיֵּצֵא
אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵי ה' , אֶלָּא וַיִּלֶּךְ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאמַר לָךְ לָךְ, שֶׁהָרִי בְּרֵאשׁוֹנָה עָשׂוּ יֵצִיאָה,
שְׁכָתוֹב וַיֵּצֵאוּ אֹתָם מֵאוּר כַּשְׂדִּים לְלַכְתָּ אֶרְצָה
כְּנַעַן. וְעַכְשָׁו כָּתוּב וַיִּלֶּךְ, וְלֹא כָתוּב וַיֵּצֵא.

כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵי ה' – שֶׁהִבְטִיחַ לוֹ אֵת כָּל
הַהִבְטָחוֹת. וַיִּלֶּךְ אֹתוֹ לוֹט – שֶׁהִתְחַבֵּר
עִמּוֹ כְּדֵי לְלַמַּד מִמַּעֲשָׂיו, וְעַם כָּל זֶה לֹא לְלַמַּד כָּל
זֶה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שְׁלוֹמֵי דִּי
דְרָכֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּדֵי לְלַכְתָּ בָּהֶם וְלִירָא
מִמֶּנּוּ מֵאוֹתוֹ יוֹם הַדִּין שְׁעֵתִיד אָדָם לְתַת דִּין
וְחֶשְׁבוֹן לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

פְּתַח וְאָמַר, (אִיּוֹב לז) כִּיד כָּל אָדָם יַחְתּוּם לְדַעַת
כָּל אָנָשִׁי מַעֲשָׂהוּ. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוּהוּ.
אָבֵל בֵּא רְאֵה, בַּיּוֹם הַהוּא שֶׁנִּשְׁלָמִים יְמֵי הָאִישׁ
לְצֵאת מִן הָעוֹלָם, הַיּוֹם הַהוּא שֶׁהַגּוֹף נִשְׁבֵּר
וְהַנֶּפֶשׁ רוֹצָה לְהִפָּרֵד מִמֶּנּוּ, אַז נִתְּנָת רְשׁוּת לְאָדָם

לְרֵאוֹת מָה שֶׁלֹּא הֵיְתָה לוֹ רְשׁוֹת לְרֵאוֹת בְּזִמָּן
שֶׁהַגּוֹף שָׁלֵט וְעִמָּד עַל בְּרִיו.

וְאִז עוֹמְדִים עָלָיו שֶׁלֶּשָׁה שְׁלִיחִים וּמַחֲשָׁבִים
יָמִיו וַחֲטָאִיו וְכָל מָה שֶׁעָשָׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה,
וְהוּא מוֹדֶה עַל הַכֹּל בְּפִיו, וְאַחַר כֵּן הוּא חוֹתֵם
עָלָיו בְּיָדוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב בְּיַד כָּל אָדָם יַחְתוּם.
וּבְיָדוֹ כָּלֵם חֲתוּמִים לְדוֹן אוֹתוֹ [בְּאוֹתוֹ ד"א בְּזֶה]
הָעוֹלָם עַל הָרָאוֹנוֹת וְעַל הָאֲחֵרוֹנוֹת, עַל
חֲדָשִׁים וְעַל יְשָׁנִים, לֹא נִשְׁכַּח אֶחָד מֵהֶם. זֶהוּ
שְׁכָתוּב לְדַעַת כָּל אֲנָשִׁי מַעֲשָׂהוּ. וְכָל אוֹתָם
הַמַּעֲשִׂים שֶׁעָשָׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּגוֹף וְרוּחַ, כֵּן גַּם
נוֹתֵן חֶשְׁבוֹן בְּגוֹף וְרוּחַ בְּטָרָם יֵצֵא מִן הָעוֹלָם

בֵּא רֵאָה כִּמָּה הָרָשָׁעִים קָשִׁי עַרְף בְּעוֹלָם הַזֶּה,
כֵּן גַּם אֶפְלוּ בְּשַׁעַת שְׁרוּצִים לְצֵאת מִן
הָעוֹלָם הַזֶּה הֵם קָשִׁי עַרְף. מִשּׁוֹם כֵּן אֲשָׁרִי
הָאִישׁ שְׁלוּמֵד בְּעוֹלָם הַזֶּה אֶת דַּרְכֵי הַקְּדוּשָׁה
בְּרוּךְ הוּא כְּדִי לְלַכֵּת בָּהֶם. וְהָרָשָׁע, אֵף עַל פִּי
שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּאֵלוֹ [נ"א שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל עִם] הַצַּדִּיקִים,
מִקְשָׁה עַרְף וְלֹא רוּצָה לְלַמֵּד. וּמִשּׁוֹם כֵּן יֵשׁ
לְצַדִּיק לְהַחֲזִיק בּוֹ. וְאֵף עַל גַּב שֶׁהָרָשָׁע מִקְשָׁה
עַרְף הוּא, לֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ, וַיֵּשׁ לוֹ לְהַחֲזִיק בְּיָדוֹ

וְלֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ. כִּי אִם יַעֲזֹב אוֹתוֹ, יִלְךְ וַיִּחְרִיב
אֶת הָעוֹלָם.

בא רֵאֵה מֵאֲלִישָׁע שְׁדָחָה אֶת גִּיחְזִי. וְכֵן
בְּאַבְרָהָם – כָּל פְּעַם שְׁלוֹט הָיָה עִמּוֹ, לֹא
הִתְחַבֵּר עִם הָרָשָׁעִים. כִּיּוֹן שֶׁנִּפְרַד מִמֶּנּוּ, מֵה
כְּתוּב: וַיִּבְחַר לוֹ לֹט אֶת כָּל כֹּכַר הַיִּרְדֵּן. וְכִתּוּב
וַיָּאֵהֵל עַד סְדוּם. מֵה כְּתוּב אַחַר כֵּךְ? וַאֲנֹשִׁי סְדוּם
רָעִים וְחֻטְאִים לֵה' מְאֹד.

אמר רַבִּי אַבָּא, זֶה שְׁאַמְרַתְּ וַיִּלְךְ אַבְרָם וְלֹא
כְּתוּב וַיֵּצֵא אַבְרָם – זֶה יָפָה. אָבֵל בְּסוּף
הַפְּסוּק מֵה כְּתוּב? בְּצֵאתוֹ מִחֶרֶן. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, כְּתוּב מִחֶרֶן, וְהִצִּיאָהּ הֵיאֵה מֵאֶרֶץ
מוֹלְדֹתוֹ הִיְתָה בְּרֵאשׁוֹנָה.

וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ. מֵה זֶה וַיִּקַּח? אֶלֶּא
מִשָּׁךְ אוֹתָהּ בְּדַבְרִים נְעִימִים, מִשׁוּם שְׂאִין
רְשׁוּת לְאָדָם לְהוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ לְלֶכֶת לְאֶרֶץ
אַחֶרֶת לְלֹא רְצוֹנָהּ. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (במדבר כ) קַח אֶת
אִהְרֹן, (שם ג) קַח אֶת הַלְוִיִּם. וּמִשׁוּם כֵּךְ וַיִּקַּח
אַבְרָם. מִשָּׁךְ אוֹתָהּ בְּדַבְרִים וְהוֹדִיעַ לָהּ אֶת דַּרְכֵי
בְּנֵי הַדּוֹר כִּמְהֵרָה הֵם רָעִים. וּמִשׁוּם כֵּךְ וַיִּקַּח אַבְרָם
אֶת שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ.

וְאֵת לוט בן אחיו. מֶה רָאָה אַבְרָם לְהַדְבִּיק עִמּוֹ
 אֵת לוֹט? אֵלָּא מְשׁוּם שְׂצָפָה בְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ
 שְׁעָתִיד לְצֵאת מִמֶּנּוּ דָּוִד. וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ
 בְּחָרֶן – אֵלּוּ הַגֵּרִים וְהַגְּרוֹת שֶׁתִּקְנּוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵם.
 אַבְרָהָם מְגִיר אֲנָשִׁים, וְשָׂרָה מְגִירַת נָשִׁים, וּמַעֲלָה
 עֲלֵיהֶם כָּאֵלּוּ עָשׂוּ אוֹתָם.

אָמַר רַבִּי אַבְא, אִם כֶּךָ, כַּמָּה בְּנֵי אָדָם הָיוּ, אִם
 תֹּאמַר שְׂכָלָם הָלְכוּ עִמּוֹ? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
 כֵּן, [וּמְשׁוּם שְׂכָלָם ד"א וּמְשׁוּם כֶּךָ כָּלָם]
 הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים עִמּוֹ, כָּלָם נִקְרְאוּ עִם
 אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. וְהָיָה עוֹבֵר בְּאַרְץ וְלֹא הָיָה פּוֹחֵד,
 שְׂכָתוֹב וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאַרְץ.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבְא, אִם הָיָה כְּתוּב וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר
 עָשׂוּ בְּחָרֶן – הֵייתִי אוֹמֵר כֶּךָ. אֵלָּא כְּתוּב
 וְאֵת הַנֶּפֶשׁ. אֵת – לְרַבּוֹת אֶת הַזְּכוֹת שֶׁל כָּל
 הַנֶּפֶשׁוֹת שֶׁהָיוּ הוֹלְכוֹת עִמּוֹ. שְׂכָל מִי שֶׁמְזַכֶּה
 אֶת הָאֲחֵר, אוֹתָהּ הַזְּכוֹת תְּלוּיָהּ בּוֹ וְלֹא זָזָה
 מִמֶּנּוּ. מִנֵּיִן לָנוּ? שְׂכָתוֹב וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ
 בְּחָרֶן. הַזְּכוֹת שֶׁל אוֹתָן הַנֶּפֶשׁוֹת הֵייתָה הוֹלְכֶת
 עִם אַבְרָהָם.

לָךְ לָךְ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מֶה הֵטַעַם שֶׁהִתְגַּלְתָּ
 הֲרֵאשׁוֹנָה שֶׁהִתְגַּלָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל

אֲבָרְהָם פּוֹתַחַת בְּלֶךְ לֶךְ, שְׁהָרִי עַד כָּאֵן לֹא דִבֵּר
עִמּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מָה הֵטַעַם פְּתַח בְּלֶךְ לֶךְ?
אֵלָּא זֶה אָמְרוּ שְׂרָמְזוּ בְּחִשְׁבוֹנוֹ מֵאָה, שְׁהָרִי
לְמֵאָה שָׁנִים נוֹלַד לוֹ בֵּן.

אַבְרָם בֵּא תִרְאֶה, כָּל מָה שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּאֶרֶץ, הַכֹּל הוּא סוּד שֶׁל חֲכָמָה.
מִשּׁוּם שֶׁאֲבָרְהָם לֹא הָיָה דְבוּק בַּקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אִז כָּרְאוּ, אָמַר לוֹ לֶךְ לֶךְ. וְזֶה רָמַז לְמָקוֹם הַהוּא
שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְקַרֵּב עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהִיא
הַדְּרָגָה הָרְאשׁוֹנָה לְהַכְנִס לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
מִשּׁוּם כִּךָ לֶךְ לֶךְ.

וּבַדְּרָגָה הַזֹּאת לֹא יִכּוֹל אֲבָרְהָם לְהֶאָחַז בָּהּ עַד
שִׁכְנָס לְאֶרֶץ, שֶׁשָּׁם יִקְבַּל אֶת הַדְּרָגָה
הַהִיא. כְּמוֹ כֵּן כְּתוּב (שְׁמוּאֵל-ב ב) וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּה'
לֵאמֹר הֲאֶעֱלֶה בְּאַחַת מֵעָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר ה' עֲלֶה
וַיֹּאמֶר דָּוִד אָנֹכִי אֶעֱלֶה וַיֹּאמֶר חֲבֵרוֹנָה. וְכִי כִיּוֹן
שָׁמַת שָׂאוּל וְהַמְּלָכוֹת רְאוּיָה לְדָוִד, לְמָה לֹא קִבַּל
אֶת הַמְּלָכוֹת מִיַּד עַל כָּל יִשְׂרָאֵל?

אַתָּה הַכֹּל הוּא סוּד שֶׁל חֲכָמָה, מִשּׁוּם שֶׁדָּוִד אֵין
לוֹ לְקַבֵּל מְלָכוֹת אֵלָּא עַד שִׁיתְחַבֵּר עִם
הָאֲבוֹת שֶׁהֵם בְּחֵבְרוֹן, וְאִז יִקְבַּל בָּהֶם מְלָכוֹת.

וְעַל כֵּן הִתְעַכַּב שֵׁם שֶׁבַע שָׁנִים, כְּדֵי שְׂיִקְבַּל
מַלְכוּת כְּרֵאוּי, וְהַכֵּל בְּסוּד הַחֲכָמָה וּכְדֵי שְׂיִתְקַן
אֶת מַלְכוּתוֹ. כְּמוֹ כֵּן אַבְרָהָם לֹא נִכְנַס לְבְרִיתוֹ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁנִּכְנַס לְאַרְצָא.

רֵאָה מַה כָּתוּב, וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאַרְצָא. וַיַּעֲבֹר?
וַיֵּלֶךְ הָיָה צָרִיךְ לְהֵיטִיב! אֵלָא כָּאֵן הוּא
רְמַז הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּחְתָּם בּוֹ הָעוֹלָם בְּשֶׁבַע עֵינַיִם
וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת שֶׁכֵּלֵן בְּשֵׁם הַזֶּה. כָּתוּב
כָּאֵן וַיַּעֲבֹר, וְכָתוּב שֵׁם (שְׁמוֹת ל"ד) וַיַּעֲבֹר ה' עַל
פָּנָיו וַיִּקְרָא.

בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַבִּי יִיסָא הַזֶּקֶן כָּתוּב, וַיַּעֲבֹר אַבְרָם
בְּאַרְצָא, וְכָתוּב שֵׁם (ש"ם ל"ג) אֲנִי אֶעֱבִיר כָּל
טוֹבִי. וְהוּא רְמַז לְקִדְשֵׁי הָאָרֶץ שֶׁבָּאָה מִמְּקוֹם
עֲלִיּוֹן כְּרֵאוּי. עַד מְקוֹם שְׁכָם עַד אֵלּוֹן מוֹרָה,
מִצַּד זֶה [ד"א ל"ג שְׁלֵמָטָה] לְצַד זֶה כְּרֵאוּי.
וְהַכְּנַעֲנִי אִזּוֹ בְּאַרְצָא, הָרִי נִתְבָּאָר שֶׁעַד כְּעֵת שׁוֹלֵט
הַנְּחָשׁ הָרַע שֶׁהִתְקַלֵּל וְהִבִּיא קְלָלוֹת עַל הָעוֹלָם,
שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ט) אָרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה
לְאַחֲיוֹ, וְכָתוּב (ש"ם ל"ג) אָרוּר אֲתָה מִכָּל הַבְּהֵמָה
וְגו'. וְשֵׁם הַתְּקָרֵב אַבְרָהָם לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מַה
כָּתוּב? וַיֵּרָא ה' אֶל אַבְרָם. כָּאֵן הַתְּגַלָּה לוֹ מַה

שלא הִיָּה יוֹדֵעַ אוֹתוֹ הַכַּח הָעֵמֶק שְׁשׁוֹלֵט עַל
הָאָרֶץ. וּמִשׁוֹם כֶּךָ וַיֵּרָא, מֵה שְׁהִיָּה מְכֶסֶה מִמֶּנּוּ.
וַאֲזוּ וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַה' הַנִּרְאָה אֵלָיו. כִּיּוֹן שְׁאָמַר
לַה', מֵה זֶה הַנִּרְאָה אֵלָיו? אֲלֵא כִּאֵן
הַתְּגַלְתָּה לוֹ אוֹתָהּ הַדְּרָגָה שְׁשׁוֹלֵטָת עַל הָאָרֶץ,
וְנִכְנַס בָּהּ וְהִתְקִים בָּהּ.

וַיַּעֲתִק מִשָּׁם הָהָרָה. מִשָּׁם יָדַע הַר ה' וְכָל
הַדְּרָגוֹת הַנְּטוּעוֹת בַּמָּקוֹם הַזֶּה. וַיֵּט
אֶהְלֵה, כְּתוּב בְּה"א. פָּרַשׁ פְּרִישָׁה וְקָבַל מַלְכוּת
שָׁמַיִם בְּכָל הַדְּרָגוֹת שְׁאַחֲזוֹת בּוֹ, וַאֲזוּ יָדַע
שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, וַאֲזוּ בָּנָה
מִזְבֵּחַ. וּשְׁנֵי מִזְבְּחוֹת הָיוּ, מִשׁוֹם שְׁכָאן הַתְּגַלְתָּה לוֹ
שְׁהַרִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, וַיֵּדַע
הַחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה מֵה שְׁלֵא הִיָּה יוֹדֵעַ מִלְּפָנָי כֵּן.
וּבָנָה שְׁנֵי מִזְבְּחוֹת – אֶחָד לַדְּרָגָה הַגְּלִיּוּיָה, וְאֶחָד
לַדְּרָגָה הַנְּסֻתָּרָת.

בֵּא רֵאָה שְׁכָךְ הִיָּה בְּרֵאשׁוֹנָה. כְּתוּב וַיִּבֶן שָׁם
מִזְבֵּחַ לַה' הַנִּרְאָה אֵלָיו וְגו', וְאַחַר כֶּךָ כְּתוּב
וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַה' סֻתָּם, וְלֵא כְּתוּב הַנִּרְאָה
אֵלָיו, וְהַכֹּל הוּא סוּד שֶׁל חֲכָמָה. וַאֲזוּ הַתְּעַטֵּר
אֲבָרְהָם מִדְּרָגָה לַדְּרָגָה עַד שְׁעָלָה לַדְּרָגָתוֹ. זֶהוּ

שְׁכָתוּב וַיִּסַּע אַבְרָם הַלּוֹךְ וְנִסּוּעַ הַנִּגְבָּה. זֶה הַדְּרוֹם, שֶׁהוּא חָלְקוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, הַלּוֹךְ וְנִסּוּעַ דְּרָגָה אַחַר דְּרָגָה עַד שֶׁעָלָה לְדְרוֹם וְשָׁם נִקְשַׁר כְּרֵאוֹי, וְעָלָה לְדְרָגָתוֹ שֶׁל הַדְּרוֹם. כִּיּוֹן שֶׁאַבְרָהָם הִתְעַטֵּר בְּדְרָגָתוֹ בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה וְנִכְנַס [בְּאֶרֶץ] לְדְרָגָה הַקְּדוּשָׁה, אִז מֶה כְּתוּב? וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ, שְׁלֵא הָיוּ יוֹדְעִים יְדִיעָה לְהִתְקַרֵּב אֶל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ, שְׁעַד כְּעַת לֹא הָיָה הַכַּח שְׁעַל הָאֶרֶץ נוֹתֵן חֶזֶק וּמְזוֹן עַל הָאֶרֶץ, מִשּׁוֹם שֶׁטָּרַם הִתְקַדְּשָׁה [נ"א נִתְקַנְּהָ] וְלֹא עָמְדָה בְּקִיּוּם. כִּיּוֹן שֶׁאַבְרָהָם רָאָה אֶת אוֹתוֹ הַכַּח הַמְּמַנֶּה עַל הָאֶרֶץ, לֹא נָתַן חֶזֶק וְכַח קְדוּשׁ כְּרֵאוֹי, אִז וַיִּרַד אַבְרָם מִצְרִיִּם לְגוֹר שָׁם. מִיָּנִין יָדַע אַבְרָהָם? שְׁכָתוּב לְזַרְעֶךָ נִתְתִּי אֶת הָאֶרֶץ הַזֹּאת. אִז יָדַע אַבְרָהָם שֶׁהִנֵּה הָאֶרֶץ לֹא נִתְקַנְּהָ בְּתַקוּן קְדוּשׁ, אֲלֵא בְּדְרָגוֹת [יְדוּעוֹת] קְדוּשׁוֹת שֶׁיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ. וְאִז יָדַע אַבְרָהָם אֶת סוּד הַחֲכָמָה, שֶׁהָאֶרֶץ לֹא תִתְקַן בְּקְדוּשָׁה, אֲלֵא כְּפִי שְׁאִמְרָנוּ.

סְתוּרֵי תוֹרָה

הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹמֵז חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה בְּאַבְרָהָם וּבִיצְחָק. אַבְרָהָם זֶה הַנְּשָׂמָה לְנִשְׂמָה

וְהִיא [ס"א אָב וְרַם], וְהַנְּשָׁמָה הַזֹּאת הִיא שְׂרָה.
 לוֹט זֶה הוּא הַנְּחָ"שׁ וּבַת זִוְגוֹ שֶׁל הַסְּמַא"ל
 הַהוּא. רו"ח הַקְּדוּשָׁה זֶה יִצְחָק. נֶפֶשׁ הַקְּדוּשָׁה
 זוֹ רַבְקָה. יֵצֵ"ר הָרַע זוֹ רוּחַ הַבְּהֵמָה, וְעַל זֶה אָמַר
 שְׁלֹמֹה בְּחֻמָּתוֹ (קהלת ג) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם
 הָעֹלָה הִיא וְגו'. נֶפֶשׁ הַבְּהֵמָה זֶה הַנֶּפֶשׁ מֵצַד
 הַיֵּצֵר הָרַע.

וְעַל זֶה אָמְרוּ [שֶׁהוּא] שֶׁהַנְּשָׁמָה לְנֶשְׁמָה הַזֹּאת
 מְעוֹרֶרֶת אֶת הָאִישׁ בְּיָרָא"ה וּבְחֻמָּ"ה.
 הַנְּשָׁמָה מְעוֹרֶרֶת אֶת הָאִישׁ בְּבִינָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
 (איוב כח) וַיֹּאמֶר לְאָדָם הֵן יֵרָאֵת ה' הִיא חֻמָּה וְגו'.
 הַנְּשָׁמָה מְעוֹרֶרֶת בְּתִשְׁבֻּבָה שְׁנִקְרָאת בִּינָה
 וְנִקְרָאת שְׂרָ"ה. וְרו"ח הוּא הַקו"ל, וְנִקְרָא דַעַת,
 וּמְעוֹרְרִים אֶת הָאִישׁ שְׁקוּלוֹ עוֹלָה בְּתוֹרָה, וְנִקְרָא
 תוֹרָה שְׁבִכְתָּב, וְהַנֶּפֶשׁ הַשְּׂכֵלִית מְתַעוֹרְרִים מִמֶּנָּה
 מַעֲשִׂים טוֹבִים.

וּבְדִגְמָה הַזֹּאת בָּרָא אֶת הַגּוֹף מְאַרְבָּעָה יְסוּדוֹת –
 אֵשׁ וְרוּחַ וְעָפָר וּמַיִם, כְּמוֹ שֶׁהוּא
 נֶשְׁמָה לְנֶשְׁמָה, נֶשְׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ. מִיִּם זֶה זָכָר,
 וְזֶהוּ הַמַּיִם הַמְּתוֹקִים שֶׁל קַדְשָׁה. וַיֵּשׁ מִיִּם
 הַמְּאֻרְרִים שֶׁהֵם יֵצֵר הָרַע. יֵשׁ אֵשׁ קְדוּשָׁה נִקְבָּה,
 וַיֵּשׁ אֵשׁ נִכְרֵיהָ, אֵשׁ זָרָה. וְעַל זֶה כָּתוּב וְאֵל יִבְאֵ

בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהִיא נִקְבָּה מֵיֵצֵר הָרָע. רוּחַ
 קְדוֹשָׁה הִיא זָכָר. יֵשׁ רוּחַ טְמֵאָה, זֶה יֵצֵר הָרָע,
 שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יד) כִּי מִשְׁרַשׁ נָחַשׁ יֵצֵא צָפַע. יֵשׁ
 עֶפֶר קְדוֹשׁ וְיֵשׁ עֶפֶר טְמֵא.

וַעֲלֵ זֶה, הַנְּשֻׁמָּה שֶׁהִיא תְּשׁוּבָ"ה, מִתְּגַבְּרַת
 בְּאוֹתוֹ הַנְּחַשׁ לְשֹׁבֵר אוֹתוֹ בְּשֶׁעֲבוּד שֶׁל
 תְּשׁוּבָה, וּמוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ לְבִתִּי כְּנִסְיוֹת וּבִתִּי
 מְדַרְשׁוֹת, וְאוֹתָם אֲרַבְּעַת הִיסּוּדוֹת מִתְּפַשְׁטִים
 לְכ"ב אוֹתִיּוֹת, אַחַה"ע בּוּמ"ף גִּיכ"ק דְּטַלְנ"ת
 זִסְשׁר"ץ.

וַיַּעֲבֹר אֲבָרָם בְּאֶרֶץ עַד מְקוֹם שְׂכָם - זֶה בֵּית
 הַכְּנָסֶת, מְקוֹם דִּיּוּר הַשְּׂכִינָה שָׁם, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מח) וַאֲנִי נָתַתִּי לָךְ שְׂכָם אֶחָד. זו
 שְׂכִינָה שְׂרָאוּיָה לוֹ, הוֹאִיל וְנִקְרָא צְדִיק, שֶׁהָרִי
 הַצֶּדֶק אֵין דִּיּוּרָה אֶלָּא עִם צְדִיק, וְזֶהוּ עַד מְקוֹם
 שְׂכָם. עַד אֵלוֹן מוֹרָה - אֵלוֹן בְּתִי מְדַרְשׁוֹת
 שְׁלוֹמֵדִים וּמוֹרִים שָׁם תּוֹרָה בְּרַבִּים.

וְהַכְּנַעֲנִי אֵז בְּאֶרֶץ - אֵז נִמְתַּק וְנִתְקַן יֵצֵר הָרָע
 בַּגּוֹף בְּעַל כְּרָחוּ. שְׁשֵׁמוֹת רַבִּים יֵשׁ לוֹ,
 וּמִשׁוּם כֶּף [חֲזוֹר] נִזְכָּר בְּשֵׁמוֹת רַבִּים. אֵז בְּאֶרֶץ,
 וְדָאִי, וְנִכְנַע בְּזָה, מִשׁוּם שְׂאֵז הַגּוֹף בְּזִמְן שְׁלֵא

בטל ממנו אותו הנחש כל כך, משום דבקות הגוף אז הפנעני אז בארץ. למה נקרא פנעני? שמשוכב את הגוף לדינים רעים.

והנשמה עומדת בעולם הזה כראוי כדי לזכות בה, אחר כך יוצאת מן העולם הזה. אם זוכה – עולה למקומה שמשם יצאה, שכתוב אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשנה. וכתוב עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה. אהלה בה"א.

וכעת היא עומדת בין לעלות למעלה ובין לרדת למטה, [שכתוב] בין בית אל ובין העי. אם זוכה – עולה אל מקום המזבח אשר עשה שם וגו'. מי עשה ואיזה מזבח? אלא אשר עשה שם זה הקדוש ברוך הוא, שעשה שם את המזבח הזה ותקן אותו על שתים עשרה אבנים למספר שבטי בני יעקב אשר היה דבר ה' אליו לאמר ישראל יהיה שמך ודאי.

והמזבח הזה עשה שם בראשונה כאשר נברא העולם העליון, [עליון] הטמיר של כל העולמות, ומיכאל הכהן הגדול עומד ומקריב עליו קרבנות של נשמות. כיון שעולה

לְשֵׁם נִשְׁמָה מַה כְּתוּב? וַיִּקְרָא שֵׁם אַבְרָם בְּשֵׁם ה'. הַנִּשְׁמָה קוֹרֵאת שֵׁם וְנִצְרָת בְּצִרּוֹר הַחַיִּים. וְכִּי זֶה אִם צְדִיק בְּעוֹלָם הַזֶּה לְתַקֵּן הַגּוֹף כְּרֵאוֹי וְלִהְיוֹת [וְלֵאסֹף] הַחֲזֵק שֶׁל אוֹתוֹ הַמְּקַלָּל. עַד שֶׁנִּפְרַד מִמֶּנּוּ מַה כְּתוּב? וַיְהִי רִיב בֵּין רֵעֵי מְקַנְהֵי אַבְרָם וּבֵין רֵעֵי מְקַנְהֵי לוֹט [זֶה יֵצֵר הָרָע], שֶׁבְּכָל יוֹם וַיּוֹם בְּעוֹלָם הַזֶּה הֵם מְסִיעִים וּמְנַהֲיִים אֶת הַנִּשְׁמָה, וְהֵם מְסִיעִים וּמְנַהֲיִים אֶת הַיֵּצֵר הָרָע, הֵם מְקַטְרְגִים בְּקַטְרוֹג אֵלּוֹ עִם אֵלּוֹ, וְכָל הָאִיבָרִים שֶׁל הַגּוֹף בְּצִעֵר בֵּינֵיהֶם, בֵּין הַנִּשְׁמָה לְאוֹתוֹ הַנְּחָשׁ שֶׁנִּלְחָמִים בְּקָרֵב בְּכָל יוֹם. מַה כְּתוּב? וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹט. הַנִּשְׁמָה חוֹזֶרֶת לֵיֵצֵר הָרָע וְאוֹמֶרֶת לוֹ, אֵל נָא תְּהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין רֵעֵי וּבֵין רוּעֶיךָ, הַצְּדִדִים שְׁלִי וְהַצְּדִדִים שְׁלֶךָ, כִּי אֲנָשִׁים אַחִים אֲנַחְנוּ. יֵצֵר הַטּוֹב וַיֵּצֵר הָרָע קְרוֹבִים זֶה עִם זֶה. זֶה לְיָמִין וְזֶה לְשִׁמְאֵל.

הֵלֵא כָּל הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ הַפָּרֶד נָא מֵעָלַי. רַבִּים הָרָשָׁעִים בְּעוֹלָם, לֶךְ וְשׁוּטֵט אַחֲרֵיהֶם וְהַפָּרֶד מֵעַמִּי. אִם הַשְּׁמָאֵל וְאִימָנָה וְגוֹ'. וּמוֹכִיחַ אוֹתוֹ וּמְצִיק לוֹ בְּכַמָּה קְרִבּוֹת שְׁעוֹשֶׂה עִמוֹ בְּכָל יוֹם, עַד שֶׁכְּתוּב וַיִּפְרְדוּ אִישׁ מֵעַל אַחֲיוֹ.

כִּיּוֹן שְׁנִפְרָדִים זֶה מִזֶּה מָה כְּתוּב? אַבְרָם יָשָׁב בְּאַרְץ כְּנָעַן. מִתִּישָׁבֶת הַנְּשָׂמָה עִם אוֹתָם הַצְּדִיקִים בְּיִשׁוּב טוֹב בְּשָׁלוֹם. וְלוֹט יָשָׁב בְּעָרֵי הַכְּפָר. אוֹתוֹ הַמְּקַלֵּל הַמְּקַטְרֵג הוֹלֵךְ לְקַטְרֵג וּלְהַתְחַבֵּר בְּמָקוֹם שֶׁהֲרָשָׁעִים שָׂם, שְׁכַתוֹב וַיֵּאָהֵל עַד סֹדֶם. מָה כְּתוּב אַחֲרָיו? וְאַנְשֵׁי סֹדֶם רָעִים וַחֲטָאִים לֵה' מְאֹד. שָׂם שְׂרוּי וְשָׂם דִּיּוּרוֹ בֵּינֵיהֶם לְהַתְחַבֵּר עִמָּהֶם לְהַסִּיט אוֹתָם וּלְאַבֵּד אוֹתָם. [וְאַבְרָהָם בְּמַעֲשָׂים טוֹבִים, בְּתַשׁוּבָה, וּבַתּוֹרָה] (חֲסֵד) [בְּמַעֲשָׂים רָעִים].

[כִּיּוֹן שְׁנִישְׂאָרֵת הַנְּשָׂמָה בְּלֵי מְקַטְרֵג וְנִטְהָר הַגּוֹף מֵאוֹתָהּ הַזֹּהָמָה, מִיַּד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁרְהָ אֶת דִּיּוּרוֹ עִמוֹ וַיּוֹרֵשׁ נִחְלָה עֲלֵיוֹנָה וַתִּתְחַוֶּנֶה, וַיֵּשׁ לוֹ נַחַת בֵּין הַצְּדִיקִים. וְהַמְּקַלֵּל הַהוּא בֵּין אוֹתָם הֲרָשָׁעִים חוֹטָאִים עִמוֹ, עַד שְׂאִין פְּדוּת לַחֲטָאֵיהֶם.]

[מָה כְּתוּב? וַיִּשְׁמַע אַבְרָם. זֶה הַנְּשָׂמָה שְׁנִישְׂאָרָה בְּטַהַר הַגּוֹף. כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו – זֶה יֵצֵר הָרַע שְׁנִישְׁבָּה בֵּין אוֹתָם הֲרָשָׁעִים בְּחֲטָאִים רַבִּים. וַיִּרַק אֶת חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ – אֵלוֹ הֵם הַצְּדִיקִים שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, שֶׁהֵם הָאֵיבָרִים שֶׁל הַגּוֹף הַזְּרִיזִים לְלַכֵּת עִמוֹ. שְׂמָנָה עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת –

אלו רמ"ח איברי הגוף, ושבעים של סוד הנשמה שיוצאת משם. בכל מזדרז ללכת לשם לאותם הרשעים להשיב אותם [מחטאם] מחטאיהם.

מה כתוב? וירדף עד דן. רודף אחריהם ומודיע להם את דין העולם ההוא וענש הגיהנם, ולא נותן שנה לעינו ביום ובלילה עד שמוכיח אותם את אותם הרשעים, ומשיב אותם בתשובה לקדוש ברוך הוא. מה כתוב? וישב את כל הרכש. השיב אותם בתשובה שלמה כראוי.

וגם את לוט אחיו וגו' – אפלו את אותו יצר הרע מחזיק עמו, עד שמכניעו בעל כרחו [ולא] וממתיק אותו כראוי. והכל משיב בתשובה שלמה כראוי, מכיון שלא ישקט יומם ולילה, עד שמוכיח אותם ורודף אותם על אותו החטא שחטאו עד ששבים בתשובה שלמה כראוי.

חזרנו לדברים הראשונים של הפרשה. כתוב (שיר ג) מצאוני השמרים הסבכים בעיר וגו'. [שנינו, כדגמה שרמוז באברהם ויצחק ושרה ורבקה יהו"ה, כדגמה הזו רמוז בפסוק הזה (רות א) ושם האיש אלימלך ושם אשתו נעמי

וְשֵׁם שְׁנַי בְּנָיו מַחְלוֹן וְכַלְיוֹן אֶפְרָתִים. אֲלִימֶלֶךְ
זו הַנְּשָׂמָה לְנִשְׂמָה.

נַעֲמִי זו הַנְּשָׂמָה. וְלָמָּה נִקְרְאת נַעֲמִי? מִשּׁוּם
(תהלים ז) וַיְהִי נַעַם ה' אֱלֹהֵינוּ. מַחְלוֹן זו
רוּחַ הַקִּדּוּשׁ. וְלָמָּה נִקְרָא מַחְלוֹן? שְׂמַחַל לוֹ
הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. רו"ת זו הַנְּפֶשׁ הַקִּדּוּשָׁה.
וְלָמָּה נִקְרְאת רו"ת? עַל שֵׁם תו"ר. כְּלִי"ן זו רוּחַ
הַבְּהֵמָה, וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה עָלְיוּ הַשְּׁלוֹם (קהלת
א) רוּחַ הַבְּהֵמָה. זֶה יֵצֵ"ר הָרָע. עֲרַפָּה זו נְפֶשׁ
הַשְּׂמָאל, בַּת זוגו שֶׁל הַיֵּצֵר הָרָע. וְלָמָּה נִקְרְאת
עֲרַפָּה? מִשּׁוּם כִּי עִם קָשָׁה עֲרַף הוּא.

אִם זָכָה אָדָם – עוֹלָה הַנְּשָׂמָה הָעֲלִיּוֹנָה, וְאִם לֹא
– מִסְתַּלְקִים אוֹתָם דּוֹבְרֵי הַנְּשָׂמָה וְהַרוּחַ,
וְנִשְׁאַרְת הַנְּשָׂמָה הָעֲלִיּוֹנָה וְהַנְּפֶשׁ הַשְּׂכֵלִית. מֶה
כָּתוּב? (רות א) וַתֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה שָׂמָה
וּשְׂתֵי כִלְתֵיהָ עִמָּה. וַתֹּאמֶר נַעֲמִי לְכִלְתֵיהָ שְׂבָנָה
בְּנָתִי וְגו'. וַתֹּאמֶר רות אֶל תִּפְגְּעִי בִי וְגו'. וְעֲרַפָּה
שָׁבָה לְעַמָּה וְלֹא לַהֵיחָה].

שְׂנִינּוּ. עֲשֵׂה הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל
מַעֲלָה כְּמוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה, בְּחוֹמוֹת
וּמִגְדָּלִים וּפְתָחִים פְּתוּחִים, וְאוֹתָן הַחוֹמוֹת שֶׁשֵׁם

יֵשׁ עֲלֵיהֶם שׁוֹמְרִים שְׁשׁוֹמְרִים אֶת הַשְּׁעָרִים שֶׁל
 אוֹתָן הַחֲמוּמוֹת, שְׁכַתּוֹב, (ישעיה סב) עַל חוֹמַתֶּיךָ
 יְרוּשָׁלַיִם הַפְּקֻדְתֵי שְׁמֹרִים וְגו'. וּמִיכָאֵל כִּהֵן גְּדוֹל
 עֲלִיוֹן מְכָלָם, שׁוֹמֵר פְּתָחִים שֶׁל אֱלוֹ הַחֲמוּמוֹת.

הַנְּשָׁמ"ה [שְׁנִקְרָאת נְעַמ"י], כְּשִׁיּוֹצֵאת מִן
 הָעוֹלָם הַזֶּה, אִם זֹכָה - נִכְנָסֶת לְגַן
 הָעֵדֶן שֶׁל הָאָרֶץ שֶׁנִּטַּע הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְרוּחוֹת הַצְּדִיקִים כְּמוֹ אוֹתוֹ גַּן עֵדֶן שֶׁלְמַעֲלָה,
 וְשֵׁם כָּל הַצְּדִיקִים שֶׁל הָעוֹלָם.

וּכְשֶׁהַנְּשָׁמָה יוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, נִכְנָסֶת
 לְמַעֲרַת הַמְּכַפֵּלָה שֶׁשֵּׁם הוּא
 פֶּתַח גַּן הָעֵדֶן. פּוֹגֶשֶׁת בְּאָדָם הָרֵאשׁוֹן וּבְאוֹתָם
 הָאֲבוֹת שֶׁשֵּׁם. אִם הִיא זֹכָה - שְׂמִיחִים בָּהּ
 וּפּוֹתְחִים לָהּ פְּתָחִים וְנִכְנָסֶת, וְאִם לֹא - דוֹחִים
 אוֹתָהּ הַחוּצָה [וַיְמָה הִיא אוֹמְרַת כְּשֶׁדוֹחִים אוֹתָהּ
 הַחוּצָה? (שיר ג) מְצִאוֹנֵי הַשְּׁמֹרִים וְגו'. וְהוֹלְכֶת.
 אַחַר שֶׁהוֹלְכֶת שָׁם מִלְּפָנֵי שְׁבָאָה לְעוֹלָם הַזֶּה
 וְנִתּוֹן נֵר עַל רֵאשׁוֹ, שְׁנֹאמֵר (איוב כט) בְּהִלּוֹ נֵרוֹ
 עָלַי רֵאשִׁי, כָּל מִי שְׁרוּאִים אוֹתָהּ מְזַדְעָזְעִים
 וְאוֹמְרִים הִזֹּאת נְעַמִּי?!

הִיא מְשִׁיבָה וְאוֹמְרַת, (רות א) אֵל תִּקְרָאנָה לִי
 נְעַמִּי קְרָאן לִי מָרָא וְגו'. אֲנִי מְלֵאָה הִלְכָתִי

– באותו מקום, וריקם השיבני ה' – בלי תורה
 ובלי מעשים טובים, שהכניס אותי לגוף רע.
 למה תקראנה לי נעמי וה' ענה בי]. ואם זוכה,
 נכנסת לגן עדן. כיון שנכנסת, יושבת שם בגן
 [מזדווגת עם אלימלך, זה מחלון, שזה הרוח
 מזדווג עם רות, שזו הנפש השכלית] והתלבשו
 [ד"א ומתלבשת] שם בלבוש של הדמות של
 העולם הזה ושם מתעדנת.

יתר הסתרים נמסר לחכמי הלב. [ארבע]
 של דרגות הן שאחוזות זו בזו, ואלו
 הן נפש [נשמה לנשמה, הנשמה העליונה
 שנקראת יו"ד] רי"ח ונשמה. [נפ"ש] הנפש היא
 הכח שהגוף נבנה ממנו. שכאשר האדם
 מתעורר בעולם הזה להזדווג עם נקבתו, כל
 איבריו מסכימים [נ"א מתכנסים] ונתקנים
 להנות [לנשמה] שם, ואותה הנפש והרצון שלו
 מסכים עם אותו המעשה [ממש], ומושיך את
 אותה הנפש ומכניס אותה שם באותו הזרע
 ששופך.

ומתוך רצון והמשכת הנפש שמושיך לשם,
 נמשך כח אחר לשם מאותן הדרגות
 שנקראות אישי"ם, והכל נכנס במשיכת הזרע

ההוא וּנְבִנָה מִמְנוּ הַגּוֹף. וְזֶהוּ הַכּוּחַ הַרְאִשׁוֹן
הַתַּחְתּוֹן שֶׁל אוֹתָם [אַרְבַּע] שֶׁלֵּשׁ.

וּמִשׁוּם שְׂזֹאת [נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה] הַנֶּפֶשׁ נִקְרַבֶּת
בְּדַבְּקוֹת וְהִיסוּד שֶׁל הַגּוֹף, הַקְּרִיבָן
שֶׁנִּקְרַב לְכַפֵּר עַל הַנִּשְׁמָה נִתֵּן חֵלֶק לְאוֹתָם
הַדְּרָגוֹת שֶׁל אִישׁי"ם [שֶׁנִּקְרְאוּ רוּחַ וּנְפֶשׁ
הַשְּׂכָלִית], מִשׁוּם שֶׁמְשִׁיכֶת הַחֵלֶק שֶׁל אוֹתָהּ
[נִשְׁמָה] הַנֶּפֶשׁ בָּאָה מֵהֶם. וְהֵינּוּ שֶׁכָּתוּב אֵת
קִרְבָּנִי לְחָמִי לְאִשִּׁי [מֵהוּ לְחָמִי לְאִשִּׁי? שְׁנוֹתֵן
מְזוֹן לְאִשִּׁי, וְזֶהוּ שֶׁפַּע מְאֹר שֶׁהֵם נִהְנִים מְזִיו
הַשְּׂכִינָה], מִשׁוּם שֶׁהוּא כְּפָרֵת הַנֶּפֶשׁ נוֹטְלִים
חֵלְקָם. וְכַשְׁמַת אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ
לֹא זָזָה מִן הַקְּבֵר לְעוֹלָמִים, וּבִכְחַץ הַזֶּה יוֹדְעִים
הַמֵּתִים וּמְסַפְּרִים זֶה עִם זֶה.

הַרוּחַ הִיא שֶׁמְקַיֶּמֶת אֵת הַנֶּפֶשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה,
וְהִיא מְשִׁיכֶת הַתְּעוֹרְרוֹת הַנִּקְבָּה לְזָכָר
כְּשֶׁהֵם בְּתִשׁוּקָה אַחַת. וְאִזּוּ מִתְּעוֹרְרֶת לְזָכָר
בְּתִשׁוּקָתָהּ לְרוּחַ הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁהַנִּקְבָּה כְּלָפִי מִטָּה
שׁוֹפְכֶת זֶרַע בְּתִשׁוּקָה אֶל הַזָּכָר. וְהִסְתֵּר הַזֶּה
[כְּשֶׁנִּשְׁפָּךְ שֶׁפַּע בְּתִשׁוּקָה לְנִקְבָּה, וְכֵאן סוּד] (קַהֲלַת
יב) וְהַרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָהּ.

וְהָרוּחַ הַזֶּה וְנִפְּשׁוּ וְנִשְׁמָה וְנִשְׁמָה לְנִשְׁמָה
 כְּאֶשֶׁר, כְּשִׁיּוּצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה
 וְנִפְרָדָת מִן הַנֶּפֶשׁ [נִפְרָדִים י"ה מִסְתַּלֵּק לְגַן
 עֵדֶן בְּשָׁמַיִם הָעֲלִיּוֹנִים, וּמִתְלַבֵּשׁ בְּדַמוֹת
 עֲלִיּוֹנָה מְרַקֶּמֶת מִכָּל הַגְּוִנִים] נִכְנָס לְגַן הָעֵדֶן
 שֶׁבְּעוֹלָם הַזֶּה [הַתְּחִתּוֹן], וּמִתְלַבֵּשׁ שָׁם בְּתוֹךְ
 הָאָוִיר שֶׁל הַגֶּן כְּמוֹ שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים הַמְּלָאכִים
 הָעֲלִיּוֹנִים כְּשִׁיּוֹרְדִים לְעוֹלָם הַזֶּה, מִשׁוּם שֶׁהֵם
 מְאוּתָה הָרוּחַ הַיּוֹ, שְׁכָתוֹב (תהלים קד) עֲשֵׂה
 מְלָאכָיו רוּחוֹת וְגו'.

א כִּי הָרוּחַ מִתְלַבֵּשׁת בְּגַן הָעֵדֶן שֶׁל הָאָרֶץ
 בְּדַמוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְשָׁם מִתְעַדְנָת בְּכָל
 הָעֲדוּנִים. בְּגַן הָעֵדֶן הַזֶּה יֵשׁ צִיּוּרִים וּדְמִיּוֹת שֶׁל
 הָעוֹלָם הַזֶּה, וְיֵשׁ צִיּוּרִים וּדְמִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם
 הָעֲלִיּוֹן, וְשָׁם כָּל אוֹתָם הַצְּדִיקִים הוֹלְכִים
 וּמִתְעַדְנִים שָׁם. וּבְרֵאשִׁי חֲדָשִׁים וְשִׁבְתוֹת הֵם
 רוֹצִים לְעֲלוֹת לְמַעְלָה [הַדְּמוֹת הַזֶּה מְרוּחַ וְא"ש
 שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. וּבְדַמוֹת הַזֶּה מִתְעַדְנִים בְּכָל
 הָעֲדוּנִים, וּבְכָל הַמוֹעֲדִים וְהַחֲדָשִׁים
 וְהַשְּׁבֻתוֹת מִסְתַּלְּקִים הָרוּחַ וְהַנֶּפֶשׁ
 וּמִתְפַּשְׁטִים מֵהַגּוֹף הַזֶּה וּמִתְלַבְּשִׁים בְּדַמוֹת
 עֲלִיּוֹנָה בְּגַן הָעֵדֶן שֶׁלְמַעְלָה מְרַקֵּם בְּכָל הַגְּוִנִים.

בְּאִיזָה מְקוֹם הוּא י"ה? בְּלְבוּשׁוֹ, וּמְזֻדְּוֹגִים יַחַד
יְהו"ה, וְהֵם נִהְנִים מְאוֹר הַשְּׁכִינָה].

וּבְאֶמְצֵעַ הֵגֶן יֵשׁ עֲמוּד אֶחָד מְרָקִים בְּכָל
הֵגוֹנִים, וּכְשֵׁאוֹתָהּ הָרוּחַ כְּאֲשֶׁר
רוֹצֵה לְעֵלוֹת, מִתְפַּשֵּׁט שֶׁם מֵהַלְבוּשׁ הַהוּא
[וְהַנֶּפֶשׁ נִשְׁאַרְתׁ שֶׁם בְּגוֹף] וְנִכְנָסֶת לְתוֹךְ אוֹתוֹ
הָעֲמוּד [וְעוֹלָה] וְעוֹלָה לְמַעְלָה לְתוֹךְ אוֹתוֹ
הַמְּקוֹם שֶׁיִּצְאָה מִמֶּנּוּ, כְּכַתוּב וְהָרוּחַ תָּשׁוּב וְגו'.

וְנוֹטֵל אוֹתָהּ מִיכָאֵל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, וּמְקַרֵּב אוֹתָהּ
קָרְבָן בְּשָׂמִים לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
[וּבָאָה] וְיִוָּשְׁבֶת שָׁם, וּמִתְעַדְּנֶת בְּאוֹתוֹ צְרוּר
הַחַיִּים, (ישעיה סד) שְׁעִין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זֹלָתָךְ
וְגו'. אַחֲרַי כִּי יוֹרְדֶת לְתוֹךְ הֵגֶן שֶׁל הָאָרֶץ
וּמִתְעַדְּנֶת בְּכָל הָעֲדוּנִים, וּמִתְלַבֶּשֶׁת בְּלְבוּשׁ
הַהוּא [וּמְזֻדְּוֹגֶת עִם נִפְשׁוֹ], וְיִוָּשְׁבֶת שָׁם בְּעֵטוֹר
שֶׁל אֶחָד פִּי שָׁנִים מִכֶּמֶה שֶׁהִיָּתָה בְּרֵאשׁוֹנָה.
[וְזֶהוּ בְּחַל. וְעוֹלָה לְיִשְׁיבוֹת שֶׁל גֶּן הָעֵדֶן
וּמִתְעַסְקֶת בְּתוֹרָה, וּבְכָל רְאשֵׁי חֳדָשִׁים וּמוֹעֲדִים
וּשְׁבֻתוֹת יוֹרְדֶת לְהִזְדַּוֵּג עִם הַנֶּפֶשׁ].

הַנִּשְׁמָה הִיא כַח עֲלִיּוֹן עַל כָּל אֱלוֹ, וְהִיא מִכַּח
הַזְכָּר, הַסּוּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים. וְזוֹ עוֹלָה

למעלה מיד, וכל אלו [אותן] של הדרגות
נקשרות יחד זה עם זה. וכשנפרדות, כלן עולות
ושבות לאותו מקום שיצאו ממנו.

כְּשֶׁהָרוּחַ הזו יוצאת מן העולם הזה ונכנסת
למערה ששם אדם והאבות, הם
נותנים לה פנקס סימן, ונכנסת לגן העדן. קרבה
לשם, ומוצאת הכרובים ואותה להט החרב
המתהפכת. אם זוכה – רואים פנקס הסימן,
ופותחים לה פתח ונכנסת. ואם לא – דוחים
אותה החוצה.

וְיוֹשֶׁבֶת שָׁם. כל אותו הזמן שיושבת, מתלבשת
שם בדמות של העולם הזה. ובראשי
חדשים ושבתות כשרוצה לעלות, הצדיקים שבגן
עדן נותנים לה פנקס סימן ועולה בעמוד ההוא,
ופוגשת את אותם שומרי חומות ירושלים. אם
זוכה – פותחים לה פתח ונכנסת, ואם לא –
נוטלים ממנה אותו הפנקס ודוחים אותה החוצה.
היא שבה לגן ואומרת, (שיר ג) **מִצְאוֹנֵי הַשְּׁמַרִים**
הַסְּבִיבִים בעיר וגו', נשאו את רידי מעלי. זהו
פנקס הסימן שנטלו ממנו [ממנה].

שׁוֹמְרֵי הַחֻמוֹת, אלו אותם שומרי חומות
ירושלים. [כדגמה הזו, הנשמה

לְנִשְׁמָה מִתְפַּשְׁטָת מֵאוֹתוֹ הַלְבוּשׁ שְׁלִמְעָלָה
 וּמִסְתַּלְקָת לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְנִהְיִית מֵאוֹר
 הַשְּׂכִינָה. וְהַנִּשְׁמָה (וְהַנֶּפֶשׁ) נִשְׁאַרְת בַּגּוֹף, וּבְכָל
 רֵאשֵׁי הַחֻדָּשִׁים וְהַמוֹעֲדִים וְהַשַּׁבָּתוֹת יוֹרְדָת
 נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה וּמִזְדוֹגָת עִם הַנִּשְׁמָה שֶׁנִּשְׁאַרְהָ
 בַּגּוֹף וּמִזְדוֹגָת עִם הַנִּשְׁמָה, וְהַדְּמוּת שֶׁל גֵּן הָעֵדֶן
 שְׁלִמְעָלָה הֵיְתָה מִן הָרוּחַ וְהַעֲפָר שֶׁנִּכְפַּר לְגִבֵּי
 מַעְלָה, וְסוּד חָשׁוּב הוּא, וּבְלְבוּשׁ זֶה מִתְלַבֵּשׁ י"ה
 לְבוּשׁ שֶׁל גֵּן עֵדֶן שְׁלִמְטָה, הוּא אֵשׁ וּמִים,
 שֶׁנֶּאֱמַר שְׁמִים. עַד כָּאן הָרוּחַ שֶׁל הַשָּׁמַיִם
 הַיּוֹרְדָת לְמַטָּה, יוֹרְדָת לְדַרְגָּתָהּ, וְנִפְשָׁה נִשְׁאַרְת
 בַּגּוֹף שֶׁל הָאָרֶץ, שְׁכָתוּב (אִיּוֹב יד) אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו
 יִכָּאֵב וְגו'. וְעַל זֶה אָמְרוּ שְׁהַמְתִּים יוֹדְעִים בְּעוֹלָם
 הַבָּא מְכַבּוּד הַצְּדִיקִים וּמֵהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן
 וּמִסְפָּרִים זֶה עִם זֶה]. (עַד כָּאן סִתְרֵי תוֹרָה).

סדר הלימוד ליום כט תשרי (יום 29 בשנה)

זִהָר

וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרִימָה לְגוֹר שָׁם. מָה הַטַּעַם
 לְמִצְרַיִם? אֵלָּא מִשּׁוּם שֶׁשָּׁקוּל לְגֵן ה',
 שְׁכָתוּב כִּגֵּן ה' כְּאָרֶץ מִצְרַיִם. שָׁשׁ שָׁקָל וַיֵּרֶד
 נִהָר אֶחָד שֶׁהוּא לְיָמִין, שְׁכָתוּב (כְּרַאשִׁית ב) שֵׁם

תיקון הבללי

קודם אמירת תהלים ביום חול אומרים זה:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ יֵאֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהִי
אָבוֹתֵינוּ, הַבּוֹחֵר בְּדוֹד עֶבְדוֹ וּבִזְרָעוֹ אַחֲרָיו
וְהַבּוֹחֵר בְּשִׁירוֹת וּתְשׁוּבָחוֹת שֶׁתַּפֵּן בְּרַחֲמִים אֶל קְרִיאַת
מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים שֶׁאֶקְרָא בְּאֵלוֹ אֲמַרְם דְּדוֹד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ, זְכוּתוֹ יְגַן עָלֵינוּ, וַיַּעֲמֵד לָנוּ זְכוּת פְּסוּקֵי
תְהִלִּים וּזְכוּת תְּבוּתֵיהֶם וְאוֹתֵייתֵיהֶם וּנְקוּדוֹתֵיהֶם
וּמַעֲמֵיהֶם וְהַשְּׁמוֹת הַיּוֹצְאִים מֵהֶם מְרֵאשֵׁי תְבוּת
וּמִסּוֹפֵי תְבוּת, לְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ וְחַטָּאתֵינוּ
וּלְזַמֵּר עֲרִיצִים וּלְהַכְרִית כָּל הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹכְבִים
אֶת הַשׁוֹשְׁנָה הָעֲלִיוֹנָה וּלְחַבֵּר אִשָּׁת נְעוּרִים עִם דּוֹדָהּ
בְּאַהֲבָה וְאַחֻוּהַ וְרַעוּת וּמִשָּׁם יִמְשֵׁךְ לָנוּ שְׁפַע לְנַפְשׁ
רוּחַ וּנְשָׁמָה לְמַהְרָנוּ מֵעוֹנוֹתֵינוּ וּלְסִלּוֹחַ חַטָּאתֵינוּ
וּלְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ כְּמוֹ שֶׁסְּלַחַת לְדוֹד שֶׁאֵמַר מִזְמוֹרִים אֵלָיו
לְפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גַּם יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ הָעֶבִיר חַטָּאתֶךָ
לֹא תָמוּת. וְאֵל תִּקְחֵנוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה קִדְמָה זְמַנְנוּ עַד
מְלֵאת שְׁנוֹתֵינוּ בְּאֶפֶן שְׂנוּכָל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שִׁחַתְנוּ.
וּזְכוּת דְּדוֹד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם יְגַן עָלֵינוּ וּבְעֵדְנוּ
שֶׁתֹּארוּךְ אִפְּךָ עַד שׁוּבְנוּ אֵלֶיךָ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ

וּמֵאוֹצֵר מִתַּנַּת חַנּוּם חֲנִנּוּ כְּדַכְתִּיב וְחֲנוּתִי אֶת אֲשֶׁר אָחֵן
 וְרַחֲמֵי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. וּכְשֵׁם שְׁאֲנוּ אוֹמְרִים לְפָנֶיךָ
 שִׁירָה בְּעוֹלָם הַזֶּה כִּי נִזְכָּה לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ
 אֱלֹהֵינוּ שִׁיר וּשְׁבַחָה לְעוֹלָם הַבֶּא. וְעַל יְדֵי אַמִּירַת
 תְּהִלִּים תִּתְעוֹרֵר חֲבַצְלַת הַשְּׁרוּן וְלִשִׁיר בְּקוֹל נְעִים
 בְּגִילַת וְרִנָּן כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתֵּן לָהּ הוֹד וְהָדָר בְּבֵית
 אֱלֹהֵינוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן סְלָה:

הַרְיֵנִי מִזְמַן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהִלֵּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי
 לֵשֶׁם יַחֲוֹד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינָתָה בְּדַחִילוֹ
 וְרַחֲמוּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טוב לומר זאת קודם אמירת העשרה מזמורים:

הַרְיֵנִי מְקַשֵּׁר עֲצָמֵי בְּאִמִּירַת הָעֲשָׂרָה מְזֻמְרִים אֵלַי
 לְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שֶׁבְּדוֹרְנוּ וּלְכָל
 הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שׁוֹכְנֵי עֶפְרַת קְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
 הַמָּה, וּבְפֶרֶט לְרַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ
 מְקוֹר חֲכָמָה רַבֵּנוּ נַחֲמָן בֶּן פִּינְחָא שְׁגֵלָה תִּקְוֵן זֶה זְכוּתָם
 יִגַּן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.

לְבוּ גְּרִנָּה לִיהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ נְרִיעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ:
 נִקְדָּמָה פָּנֵינוּ בְּתוֹדָה בְּזִמְרוֹת נְרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל
 גָּדוֹל יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ וּמְלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

מִזַּ « מִכְּתָם לְדוֹד, שְׁמַרְנֵי אֵל כִּי־חֲסִיתִי בְךָ: » אָמַרְתָּ
 לִיהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ, אֲדַנִּי אֶתָּה, טוֹבֵתִי בַל־עֲלִידָה:

ג לקדושים אשר-בארץ המה, ואדירי, כל-חפציהם-בם:
 ד ירבו עצבותם, אחר מהרו, בל-אסוף נספיהם מדם,
 ובל-אשא את-שמותם על-שפתי: ה יהוה-יאהדונהי
 מנת-חלקי וכוסי, אתה תומיך גורלי: ו חבלים נפלו-לי
 בנעמים, אף-נחלת שפרה עלי: ז אברך את-יהוה-יאהדונהי
 יאהדונהי אשר יעצני, אף-לילות יסרוני כליותי: ח שויתי
 יהוה-יאהדונהי לנגדי תמיד, כי מימיני בל-אמוט: ט לכן
 שמח לבי ויגל כבודי, אף-בשרי ישפן לבטח: י כי
 לא-תעזב נפשי לשאול, לא-תתן חסידך חסידך כ' לראות
 שחת: יא תודיעני ארח חיים, שבע שמחות את-פניך,
 נעמות בימיך נצח:

לב « לדוד משכיל, אשרי נשוי-פשע, כסוי חטאה:
 ב אשרי-אדם לא יחשב יהוה-יאהדונהי לו עון,
 ואין ברוחו רמיה: ג כי-החרשתי בלו עצמי, בשאגתי
 כל-היום: ד כי יומם ולילה תכבד עלי ידה, נהפך
 לשדי, בחרבני קיץ סלה: ה חטאתי אודיעך, ועוני
 לא-כסיתי, אמרתי אודה עלי פשעי ליהוה-יאהדונהי,
 ואתה נשאת עון חטאתי סלה: ו על-זאת יתפלל
 כל-חסיד אליך לעת מצא, רק לשטף מים רבים אליו
 לא יגיעו: ז אתה סתר לי, מצר תצרני, רני פלט
 תסובבני סלה: ח אשכילה, ואורך בדרך-זו תלה,

אִיעֲצָה עָלַיךְ עֵינַי: ט אֶל-תְּהִי כְּסוּם כְּפָרֵד אֵין הַבּוּן,
 בְּמַתְגַּוְרְסוֹן עֲדִיו לְבָלוֹם, בַּל קָרַב אֵלַיךְ: י רַבִּים
 מִכְּאוֹבִים לְרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי חֶסֶד
 יְסוּבְכֶנּוּ: יא שְׂמַחוּ בַּיהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי, וְגִילוּ צְדִיקִים,
 וְהִרְנִינוּ כָּל-יִשְׂרָאֵל לֵב:

מא « לְמַנְצַח מְזֻמּוֹר לְדוֹד: ב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל-דָּל,
 בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי: ג יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ, וְאֲשֶׁר יֵאֱשֶׁר כִּי בְּאֶרֶץ, וְאֶל-
 תְּתַנְּהוּ בְּנַפְשׁ אֵיבָיו: ד יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי יִסְעֲדֵנוּ עַל-עֵרֶשׁ
 דָּוִי, כָּל-מִשְׁכָּבוֹ הַפְּכֶתָּ בַחֲלִיו: ה אֲנִי-אִמַּרְתִּי יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי חֲנֻנִי, רַפְּאָה נַפְשִׁי כִּי-חָטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבֵי יֵאֱמְרוּ
 רַע לִי, מִתֵּי יָמוֹת וְאָבֵד שְׁמוֹ: ז וְאִם-בָּא לְרֵאוֹת, שְׂוֹא
 יִדְבַר, לָבוֹ יִקְבֹּץ-אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יִדְבַר: ח יַחַד עָלַי
 יִתְלַחֲשׁוּ כָּל-שֹׁנְאֵי, עָלַי יַחֲשְׁבוּ רָעָה לִי: ט דְּבַר-כְּלִיעַל
 יֵצוּק בּוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא-יֹסִיף לְקוֹם: י גַּם-אִישׁ שְׁלוּמֵי
 אֲשֶׁר-בְּטַחְתִּי בּוֹ, אוֹכֵל לַחֲמִי, הַגְּדִיל עָלַי עֶקֶב:
 יא וְאַתָּה יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי חֲנֻנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאֲשַׁלְּמָה לָּהֶם:
 יב בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי-חָפַצְתָּ בִּי, כִּי לֹא-יִרְעַע אוֹיְבֵי עָלַי:
 יג וְאִנִּי בְּתַמִּי תִּמְכַּתָּ בִּי, וְתִצְיַבֵּנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: יד בְּרוּךְ
 יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
 אָמֵן וְאָמֵן:

מב « לְמִנְצַח מִשְׁפִּיל, לְבְנֵי־קֶרַח: ב פְּאִיל תְּעָרַג
 עַל־אֲפִיקֵי־מַיִם, בֵּן נַפְשֵׁי תְעָרַג אֱלֹהִים:
 ג צְמָאָה נַפְשֵׁי לְאֱלֹהִים לְאֵל חוּ, מְתֵי אָבּוּא וְאַרְאָה
 פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הִיתְה־לִּי דְמַעְתִּי לְחֵם יוֹמָם וְלִילָה,
 בְּאִמַר אֵלֵי כָּל־הַיּוֹם, אֵיזָה אֱלֹהֵיךָ: ה אֵלָה אֲזַכְּרָה
 וְאֲשַׁפְּכָה עָלַי נַפְשֵׁי, כִּי אֶעְכַּר בְּסַף, אֲדַדִּם עַד־בֵּית
 אֱלֹהִים בְּקוֹל־רְנָה וְתוֹדָה, הַמּוֹן חוּגִיג: ו מַה־תִּשְׁתַּוְּחָחִי
 נַפְשֵׁי וְתַהֲמֵי עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי־עוֹד אֲוֹדְנִי
 יִשׁוּעוֹת פְּנִי: ז אֱלֹהֵי, עָלַי נַפְשֵׁי תִשְׁתַּוְּחָח, עַל־בֵּן
 אֲזַכְּרָךְ מֵאַרְצֵן יִרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מְצַעַר: ח תַּהוּם־
 אֶל־תַּהוּם קוֹרָא, לְקוֹל צְנוּרִיךָ, כָּל־מִשְׁבְּרִיךָ וְגִלְיָךְ עָלַי
 עֲבָרוּ: ט יוֹמָם יִצְוָה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהֵי חֶסֶדּוֹ, וּבְלִילָה
 שִׁירָה עִמִּי, תִּפְלָה לְאֵל חַיִּי: י אֲזַמְּרָה לְאֵל סְלַעֵי,
 לְמָה שְׂכַחְתָּנִי, לְמָה־קָדַר אֱלֹךְ בְּלַחֲץ אֲוִיב: יא בְּרַצַּח
 בְּעַצְמוֹתֵי, חֶרְפוּנֵי צוֹרְרֵי, בְּאִמַרְם אֵלֵי כָּל־הַיּוֹם אֵיזָה
 אֱלֹהֵיךָ: יב מַה־תִּשְׁתַּוְּחָחִי נַפְשֵׁי, וּמַה־תַּהֲמֵי עָלַי,
 הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי־עוֹד אֲוֹדְנִי יִשׁוּעַת, פְּנֵי וְאֵלֵהִי:

נבז « לְמִנְצַח אֶל־תִּשְׁחַח, לְדוֹד מְכַתָּם, בְּשִׁלַּח שְׂאוּל
 וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לְהַמִּיתוֹ: ב הַצִּילְנִי מֵאִיבֵי אֱלֹהֵי,
 מִמַּתְקוֹמְמֵי תִשְׁגֹּבְנִי: ג הַצִּילְנִי מִפְּעֵלֵי אָוֶן, וּמֵאֲנָשֵׁי
 דְּמִים הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה אָרְבּוּ לְנַפְשֵׁי, יְגוּרוּ עָלַי עֲזִים,

לֹא-פִשְׁעֵי וְלֹא-חַטָּאתַי יְהוָה יֵאָהֳרֶנּוּ: ה בְּלִי-עוֹן
 יִרְצוֹן וַיְכַוְּנֵנוּ, עוֹרָה לְקִרְאתִי וּרְאָה: ו וְאַתָּה יְהוָה
 יֵאָהֳרֶנּוּ אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הַקִּיצָה לְפָקֶד
 כָּל-הַגּוֹיִם, אֶל-תַּחַן כָּל-בְּגְדֵי אֹן סֵלָה: ז יִשׁוּבוּ לְעָרֵב,
 יִהְמוּ כַכָּלֵב, וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: ח הִנֵּה יִבְעוֹן בְּפִיהֶם, חֲרֻבוֹת
 בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי-מִי שָׁמַע: ט וְאַתָּה יְהוָה יֵאָהֳרֶנּוּ
 תִשְׁחַק-לָמוֹ, תִלְעַג לְכָל-גּוֹיִם: י עֲזוּ אֱלֹהֵי אֲשֶׁמֶרֶת,
 כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנְבִי: יא אֱלֹהֵי חֲסָדֵי חֲסֵדוֹ כ, יִקְדַּמְנִי,
 אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשֶׁרְרִי: יב אֶל-תַּהֲרִגֶם פֶּן-יִשְׁכַּחוּ עָמִי,
 הַנִּיעַמּוֹ בְּחִילָךְ וְהוֹרִידֵמוֹ, מִגִּנְנֵנוּ אֲדָנָי: יג חַטָּאת-פִּימוֹ,
 דַּבַּר-שִׁפְתֵימוֹ, וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם, וּמֵאֲלֹהֵי וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ:
 יד כִּלָּה בַחֲמָה, כִּלָּה וַאֲיַנְמוֹ, וַיִּדְעוּ כִּי-אֱלֹהִים מוֹשֵׁל
 בַּיַּעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה: טו וַיִּשְׁבוּ לְעָרֵב יִהְמוּ כַכָּלֵב,
 וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: טז הִמָּה יִנְיַעוֹן יִנְעוֹן כ, לְאָכֵל, אִם-לֹא
 יִשְׁכְּעוּ וַיִּלְיֵנוּ: יז וְאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ, וְאַרְגֵּן לְבַקֵּר חֲסָדֶךָ,
 כִּי-הָיִיתָ מְשֻׁנֵּב לִי וּמְנוּס, בְּיוֹם צָר-לִי: יח עֲזוּ אֱלֹהֵי
 אֲזַמְרָה, כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנְבִי אֱלֹהֵי חֲסָדֵי:

עז « לְמַנְצַח עַל-יְהוּדוֹתוֹן יִדִּיתוֹן כ לְאַסְפָּ מְזֻמּוֹר: ב קוֹלִי
 אֶל-אֱלֹהִים וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֶל-אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלָי: ג
 בְּיוֹם צָרְתִי אֲדַנִּי דְרָשְׁתִּי, יָדִי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג,
 מֵאַנְהָ הַנַּחֵם נַפְשִׁי: ד אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה, אֲשִׁיחָה

וְתַעֲטֹף רוּחִי סֵלָה: ה אַחֲזֶתְךָ שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא
 אֲדַבֵּר: ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים: ז אֲזַכְּרָה
 נִגְיַנְתִּי בַלְיָלָה, עִם-לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי:
 ח הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדָנִי, וְלֹא-יִסִּיף לְרִצּוֹת עוֹד: ט הָאִפִּס
 לְנִצָּח חֲסֵדוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדַר וְדַר: י הִשְׁכַּח חַנוּת אֵל,
 אִם-קָפֵץ בָּאֵף רַחֲמָיו סֵלָה: יא וְאֲמַר חֲלוּתִי הִיא, שָׁנוֹת
 יָמַי עֲלִיוֹן: יב אֲזַכּוֹר אֲזִכִּיר כ' מֵעַלְלֵי-יָהּ, כִּי-אֲזַכְּרָה מִקֶּדֶם
 פְּלִאָה: יג וְהִגִּיתִי בְּכָל-פְּעֻלָּהּ, וּבְעַלְלוֹתֶיהָ אֲשִׁיחָה:
 יד אֱלֹהִים בִּקְדֹשׁ דְּרָכָהּ, מִי-אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: טו אַתָּה
 הָאֵל עֲשֵׂה פְלֵאָה, הוֹדַעְתָּ בְּעַמּוּם עֲזָךְ: טז גְּאֻלְתָּ בּוֹרוֹעַ
 עַמָּךְ, בְּגִי-יַעֲקֹב וַיִּוֹסֵף סֵלָה: יז רְאוּךָ מִיָּם אֱלֹהִים, רְאוּךָ
 מִיָּם יַחֲלוּ, אֵף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת: יח זָרְמוּ מִיָּם עֲבוֹת, קוֹל
 נִתְּנוּ שְׁחָקִים, אֶף-חֲצִצִּיף יִתְהַלְכוּ: יט קוֹל רַעֲמָךְ בַּגְּלָגֶל,
 הָאִירוּ בְּרָקִים תִּבְל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: כ בְּיָם דְּרָכָהּ,
 וַשְׁבִּילָהּ וַשְׁבִּילֶיהָ כ' בְּמִים רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיהָ לֹא נִדְּעוּ:
 כא נְחִית כְּצֹאן עַמָּךְ, בִּיד-מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

צ א תִּפְלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ-הָאֱלֹהִים, אֲדָנִי מְעוֹן אַתָּה
 הָיִיתָ לָנוּ בְּדַר וְדַר: ב בְּמַרְם הָרִים יִלְדוּ, וַתַּחֲלוּל
 אָרֶץ וַתִּבֵּל, וַיִּמְעוֹלִם עַד-עוֹלָם אַתָּה אֵל: ג תָּשַׁב אֲנוֹשׁ
 עַד-דָּבָא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי-אָדָם: ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים
 בְּעֵינֶיךָ כִּיּוֹם אַתְּמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה בַלְיָלָה:

ה זרמתם שנה יהיו, בבקר כחציר יחלף: ו בבקר יציין
 וחלף, לערב ימולל ויבש: ז כִּי־כִלְינוּ בְּאִפְּךָ, וּבְחַמְתְּךָ
 נִבְהַלְנוּ: ח שְׁתֵּה שֶׁת כ' עֹנֵתִינוּ לְנִגְדְּךָ, עֲלַמְנוּ לְמֵאֹר
 פְּנִיךָ: ט כִּי כָל־יְמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרַתְךָ, כִּלְינוּ שְׁגִינוּ כְּמוֹ־
 הֶגֶה: י יְמֵי־שָׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאִם בְּגִבּוֹרֵת
 שְׂמוֹנִים שָׁנָה, וְרֵהַבְּסָ עֵמָל וְאוֹן, כִּי־גֹ חֵישׁ וְנִעְפָּה:
 יא מִי־יֹדַע עֵז אִפְּךָ, וּכִירְאֲתְךָ עִבְרַתְךָ: יב לְמִנּוֹת יְמֵינוּ
 בֶּן הַדָּעַ, וְנִבְא לְכַב חֲכָמָה: יג שׁוּבָה יְהוָה־יֵי אֵהֲדוֹנְהִי
 עַד־מָתִי, וְהִנַּחֵם עַל־עֲבֹדֶיךָ: יד שִׁבְעֵנוּ בְּבִקֵּר חֲסִדְךָ,
 וְנִרְנְנָה וְנִשְׁמַחָה בְּכָל־יְמֵינוּ: טו שְׂמַחְנוּ בַּיָּמֹת עֲנִיתָנוּ,
 שָׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: טז יִרְאָה אֶל־עֲבֹדֶיךָ פְּעֻלָּה, וְהַדְרִיךְ
 עַל־בְּנֵיהֶם: יז וַיְהִי נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה
 יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:

קה א הודו ליהוָה־יֵי אֵהֲדוֹנְהִי קְרָאוּ בְּשִׁמוֹ, הוֹדִיעוּ
 בְּעַמִּים עֲלִילוֹתָיו: ב שִׁירוּ־לוֹ זְמֵרוּ־לוֹ, שִׁיחוּ
 בְּכָל־נַפְלְאוֹתָיו: ג הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קִדְשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב
 מִבְּקִשֵׁי יְהוָה־יֵי אֵהֲדוֹנְהִי: ד דִּרְשׁוּ יְהוָה־יֵי אֵהֲדוֹנְהִי וְעֵזוֹ,
 בְּקִשׁוּ פָּנָיו תָּמִיד: ה זָכְרוּ נַפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה, מִפְּתֵיו
 וּמִשְׁפְּטֵי־פִיו: ו זָרַע אֲבָרָהֶם עֲבָדוֹ, בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו:
 ז הוּא יְהוָה־יֵי אֵהֲדוֹנְהִי אֱלֹהֵינוּ, בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו:
 ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר צִוָּה לְאַלְפֵי דוֹר: ט אֲשֶׁר פָּרַת

אֶת-אַבְרָהָם, וְשִׁבְעֵתוֹ לְיִשְׁחָק: י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחַק,
 לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: יא לְאָמֹר לְךָ אֲתָן אֶת-אֶרֶץ-כְּנָעַן,
 חֶבְל נַחֲלַתְכֶם: יב בְּהַיּוֹתֶם מְתֵי מִסְפָּר, כַּמַּעֲט וְגָרִים
 בָּהֶ: יג וַיִּתְּהַלְכוּ מִגּוֹי אֶל-גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל-עַם אַחֵר:
 יד לֹא-הָנִיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקֶם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
 טו אֶל-תִּגְעוּ בְּמוֹשִׁיחִי, וְלִנְבִיאֵי אֱלֹהֵי-תִרְעוּ: טז וַיִּקְרָא רָעַב
 עַל-הָאָרֶץ, כָּל-מִטְּהַלְחֵם שָׁבָר: יז שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ,
 לְעַבְדֵי נַמְכָר יוֹסֵף: יח עָנּוּ בַכֶּבֶל רִגְלוֹ רִגְלוֹ כ', בְּרוֹזַל בָּאָה
 נַפְשׁוֹ: יט עַד-עַתָּה בֹאֲדַבְּרוּ, אִמְרַת יְהוָה יאהרונחי
 צִרְפַּתְהוּ: כ שָׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירְהוּ, מִשָּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ:
 כא שָׁמוּ אָדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשָּׁל בְּכָל-קְנִינֹו: כב לְאִסֹּר שָׂרָיו
 בְּנַפְשׁוֹ, וּזְקִנָיו יַחֲבִם: כג וַיָּבֵא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גָּר
 בְּאֶרֶץ-חָם: כד וַיִּפְּרֹ אֶת-עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצִמְהוּ מִצְרָיו:
 כה הִפְךָ לָבָם לְשֵׁנָא עַמּוֹ, לְהַתְנַכַּל בְּעַבְדָיו: כו שָׁלַח
 מֹשֶׁה עַבְדּוֹ, אֶהְרֹן אֲשֶׁר בָּחַר-בוֹ: כז שָׁמוּ-בְכֶם דְּבָרֵי
 אֹתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: כח שָׁלַח חֲשָׁד וַיַּחֲשֹׁד,
 וְלֹא-אָמְרוּ אֶת-דְּבָרוֹ דְּבָרָיו כ': כט הִפְךָ אֶת-מִימֵיהֶם לָדָם,
 וַיָּמַת אֶת-דָּגְתָם: ל שָׂרֵץ אֶרֶץ צִפְרֹדְעִים, בְּחַדְרֵי
 מְלִכֵיהֶם: לא אָמַר וַיָּבֵא עֶרְב, בְּנִים בְּכָל-גְּבוּלָם: לב נָתַן
 גְּשָׁמֵיהֶם בְּרֹד, אִשׁ לְהַבּוֹת בְּאֶרְצָם: לג וַיָּה, גִּפְּנָם
 וַתֵּאֲנָתָם, וַיִּשְׁפַּר עֵץ גְּבוּלָם: לד אָמַר, וַיָּבֵא אֲרָבָה,

וַיִּלֶק, וְאִין מְסָפֵר: ל^ה וַיֹּאכַל כָּל-עֵשֶׂב בְּאֶרֶץ, וַיֹּאכַל
פְּרֵי אֲדָמָתָם: לו וַיֵּךְ כָּל-בְּכוֹר בְּאֶרֶץ, רֵאשִׁית לְכָל-
אוֹנָם: לז וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וְאִין בְּשִׁבְטָיו כּוֹשֵׁל:
לח שְׂמַח מְצֻרִים בְּצִאתָם, פִּי-נֶפֶל פָּחַדָם עֲלֵיהֶם:
לט פָּרַשׁ עֵנָן לְמִסְדָּה, וְאִשׁ, לְהָאִיר לְיָלָה: מ שָׂאֵל וַיִּבֵּא
שְׁלֵוֹ שְׁלוֹ כ', וְלָחֵם שָׁמַיִם יִשְׁפִּיעַם: מא פָּתַח צוּר, וַיּוֹזְבוּ
מֹם, הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נָהָר: מב פִּי-זָכַר אֶת-דְּבַר קִדְשׁוֹ,
אֶת-אַבְרָהָם עֲבָדוֹ: מג וַיּוֹצֵא עִמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרִנָּה
אֶת-בְּחִירָיו: מד וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֲמִים
יִירָשׁוּ: מה בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו, וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ, הַלְלוּיָהּ:

קלז א על נהרות בבֵּל שֵׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם-פָּכִינוּ בְּזַכְרֵנוּ
אֶת-צִיּוֹן: ב על-עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ, תְּלִינוּ כְּנֹרֹתֵינוּ:
ג כִּי שֵׁם שְׂאֵלוֹנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבַר־יְשִׁיר, וְתוֹלְלֵנוּ שְׂמֻחָה,
שִׁירוֹ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: ד אִיךְ נָשִׁיר אֶת-שִׁיר־יְהוָה־
יֵאֱהוּדוֹנְהִי, עַל אֲדָמַת נֶכֶר: ה אִם-אֲשַׁפְּחֵךְ יְרוּשָׁלַם,
תִּשְׁפַח יְמִינִי: ו תִּדְבַק-לְשׁוֹנִי לְחִפִּי, אִם-לֹא אֲזַכְּרֶכִּי,
אִם-לֹא אֲעֲלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֻחָתִי: ז זָכַר
יְהוָה־ יֵאֱהוּדוֹנְהִי לְבִנְי אָדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם, הָאֲמָרִים
עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: ח בַּת-כָּבֵל הַשְּׂדוּדָה, אֲשֶׁרִי
שִׁישְׁלָם-לָךְ אֶת-גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלָת לָנוּ: ט אֲשֶׁרִי שִׁיאֲחֹז
וְנַפֵּץ אֶת-עַלְלֶיךָ אֶל-הַסָּלַע:

קנ « הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ-אֵל בְּקִדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקיעַ עֲזוֹ:
 ב הַלְלוּהוּ בַּגְּבוּרָתוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרַב גְּדָלוֹ: ג הַלְלוּהוּ
 בְּתַקַּע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בַּנִּבָּל וּבְנֹר: ד הַלְלוּהוּ בְּתַרְפָּה
 וּמְחוּל, הַלְלוּהוּ בַּמַּנִּים וְעֹגֵב: ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי-שְׁמַע,
 הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: ו כֹּל הַנְּשָׁמָה תְהִלֵּל יָהּ,
 הַלְלוּ-יָהּ:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מי יִתֵּן מְצִיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי
 שְׁבוּת עַמּוֹ. יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת
 צְדִיקִים מִיְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי מְעֹזָם בְּעַת צָרָה: וַיַּעֲזֹרֵם
 יְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי וַיַּפְלְטֵם וַיַּפְלְטֵם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי
 חָסוּ בוֹ:

רבנו שֶׁל עוֹלָם, עֵלְת הָעֲלוֹת וְסִפְת כָּל הַסְּבוּת, אֲנִתָּה
 לְעֵלָא, לְעֵלָא מִן כְּלָא, וְלִית לְעֵלָא מִנְּךָ, דְּלִית
 מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא כְּךָ כְּלָל, וְלָךְ דּוּמְיָה תְּהִלָּה, וּמְרָמָם
 עַל כָּל בְּרָכָה וְתְהִלָּה. אוּתְךָ אֲדַרְשׁ, אוּתְךָ אֲבַקֵּשׁ
 שְׁתַּחֲתֵר חֲתִירָה דְּרָךְ כְּבוֹשָׁה מֵאַתְךָ, דְּרָךְ כָּל
 הָעוֹלָמוֹת, עַד הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שְׁלִי בַּמָּקוֹם שְׁאַנִּי עוֹמֵד,
 כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלָה לָךְ, יוֹדַע תְּעֲלוּמוֹת, וּבְדִרְךָ וּנְתִיב הַזֶּה
 תְּאִיר עָלַי אוּרְךָ, לְהַחְזִירֵנִי בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ
 בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹנְךָ בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹן מְבַחַר הַכְּרוּאִים,
 לְבִלִּי לְחֻשָׁב בְּמַחְשְׁבָתִי שׁוּם מַחְשְׁבַת חוּץ וְשׁוּם

מחשבה ובלבול שהוא נגד רצונה, רק לדרך במחשבות
 זכות צחות וקדושות בעבודתך באמת בהשגתך
 ובתורתך. הט לבי אל עדותיך, ותן לי לב מהור לעבדך
 באמת. ומצולות ים תוציאני לאור גדול חיש קל
 מהרה. תשועת יהוה יאהדונהי כהרף עין, לאור באור
 החיים כל ימי היותי על פני האדמה. ואזכה לחדש
 נעורי, הימים שעברו בחשך, להחזירם אל הקדשה,
 ותהיה יציאתי מן העולם כביאתי, בלא חטא. ואזכה
 לחזות בנעם יהוה יאהדונהי ולבקר בהיכלו, בלו אומר
 כבוד, אמן נצח סלה ועד:

דיני וסדר תפלת הדרך

לעירו או לעיר שרוצה ללון בה,
 דמשם ואילך יאמר אותה בלא
 חתימה. וטוב להסמיק תפלת הדרך
 לברכה אחרת כרי שתהא ברכה
 הסמוכה לחברתה. לכן כשיוצא
 בדרך בשחרית קודם התפלה כגון
 שהוא נחוץ, יאמר ברכת השחר על
 הדרך ויסמיק תפלת הדרך לברכת
 השחר, וביום יאכל איזה פרי ויסמיק
 תפלת הדרך לברכת הפרי, או
 כשמטיל מים יסמוך אותה לברכת
 אשר יצר.

היוצא לדרך מהלך שיעור פרסה
 (שבעים ושתיים דקות) ויותר צריך
 להתפלל תפלת הדרך. אבל אם הוא
 צריך לילך רק פחות ממהלך שיעור
 פרסה, מתפלל בלא שם ומלכות.
 ובמקום סכנה אפילו בפחות ממהלך
 שיעור פרסה צריך להתפלל
 בחתימה בשם ומלכות. תיכף
 כשיוצא מעיבורה של עיר צריך
 להתפלל תפלה זו. ואם שכח מתפלל
 כל זמן שהוא בדרך, ובלבד שלא
 הגיע עדיין תוך פרסה הסמוכה

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתֵינוּ שְׁתוּלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם
 וְתִדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתִסְמְכֵנוּ לְשָׁלוֹם. (ואם חוזר באותו היום
 יאמר וְתַחֲזִירֵנוּ לְשָׁלוֹם) וְתַצִּילֵנוּ מִכָּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב
 בַּדֶּרֶךְ, וְתִשְׁלַח בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְתַתְּנֵנוּ לְחֵן וּלְחֶסֶד
 וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
 יֵאֱהוּדְנֵהי, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

יש מוסיפים פסוקים אלו לשמירה:

וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מִלֵּאכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר
 יַעֲקֹב כִּי אֲשֶׁר רָאִים מַחְנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם
 הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵיִם:

וַיִּסְעוּ וַיְהִי חַמַּת אֱלֹהִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֶיהֶם
 וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרַי בְּנֵי יַעֲקֹב: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי
 יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי:

וַיִּבְרַךְ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי וַיִּשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי
 פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּחַנֶּךָ: יֵשֵׂא יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי פָּנָיו
 אֵלֶיךָ וַיִּשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח מִלְּאֶךָ לְפָנֶיךָ לְשִׁמְרֶךָ בַּדֶּרֶךְ וְלִהְבִּיאֶךָ
 אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנַתִּי:

הַמִּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּף רָע, יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים,
 וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבוֹתַי, אֲבָרְכֵם
 וַיִּצְחַק, וַיִּדְגּוּ לְרוֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

להודות ולהלל את ה' יתברך מביאה לְכֹל הישועות.
 בל האומר אותה כל יום יזכה לראות נסים גלויים מבורא עולמים,
 ובל האומר תחנה זו מהלב הופך מיד מדת דין לרחמים.

תפילת הודיה לבורא עולם

מִלְךָ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲדוֹן עוֹלָם, רַבּוֹנוּ
 שֶׁל עוֹלָם, תּוֹדָה.

תּוֹדָה שְׂאֲנִי עוֹמֵד/ת כֹּאֵן לְפָנֶיךָ וּמוֹדָה לְךָ.
 וְכֹל מִה שְׂאֲנִי אוֹמֵר יִהְיֶה כֹּאֵן וּכְאֶפֶס לְעֲמַת כִּמְהָ שְׂאֲנִי
 בְּאֲמַת צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.

הָרִי עַל הַכֹּל אֲנִי צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.
 כִּי הַכֹּל מוֹמֵךְ, הַכֹּל נִתַּת לִי בְּחֵן, בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים.
 תּוֹדָה עַל כָּל הַדְּבָרִים בְּעוֹלָם.

תּוֹדָה עַל רוֹב רַבִּי רַבּוֹת פְּעֻמִּים שְׂעִזְרַתְּ לִי, תְּמוֹכַת בֵּי,
 הוֹשְׁעַת אוֹתִי הַצֹּלֶת אוֹתִי, שְׂמֹחַת אוֹתִי רִיפַאת אוֹתִי,
 שְׂמֹרַת עָלַי, עוֹדְדַת אוֹתִי, תּוֹדָה שְׂאֲתָה אֶתִּי תְּמוּדָה.

תּוֹדָה שְׂאֲתָה נוֹתֵן לִי כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת מִצְוֹת, כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת
 מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכּוֹחַ לְהַתְּפַלֵּל.

תּוֹדָה עַל כָּל הַפְּעֻמִּים שְׂעִזְרַתְּ לִי וְלֹא יַדְעַתִּי לְהַגִּיד לְךָ
 תּוֹדָה.

תּוֹדָה עַל כָּל הַחֲסָדִים שְׂאֲתָה עוֹשֶׂה עִמִּי בְּכֹל רַגַע וְרַגַע.
 תּוֹדָה עַל כָּל גְּשִׁימָה וְגְשִׁימָה שְׂאֲנִי נוֹשֵׁמ/ת.

תודה לך מלך מלכי המלכים, גם על כל הדברים שאין לי.
תודה שקשה לי לפעמים, כי הכל לטובתי אפילו אם לא
תמיד ראיתי שזה לטובתי, עמוק בלב אני יודע/ת שכל מה
שמגיע ממך הוא הדבר הטוב ביותר עבורי, והוא נעשה
במיחד בשבילי, בהשגחה פרטית מדויקת ומשלמות, כמו
שרך מלך מלכי המלכים יכול לעשות.

תודה שלפעמים קשה לי, כי רק כך אני יודע/ת להעריך
את הטוב,

כי רק בשנמצאים בחשך אפשר להעריך את האור.

תודה על החיים הנפלאים שנתת לי.

תודה על הדבר הכי קטן שיש לי, כי את הכל אתה נתת
לי ולא אף אחד אחר.

תודה שאתה שומע את התפלות שלי.

בורא עולם! אני מבקש/ת ממך סליחה מעמקי לבי, אם
היו פעמים שלא הערכת את מה שנתת לי, ובמקום לומר
לך תודה, רק התלוננתי.

אני עפר ואפר ואתה אדון כל העולם, אנא אל תרחק
ממני לעולם!!!

מבוסס על פ' הסה"ק יסוד ושרש העבודה (צוּאָה ס' כ"ו)
מצוה גדולה לפרסם ולהפיץ את התפלה הקדושה הזו

תפילה קצרה לאומדה קודם הלימוד

לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתֵיהּ וְכוּ'. עַל
יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
לְאַקְמָא שְׁכִינְתָא מַעְפָּרָא, וְלַעֲלוּי שְׁכִינַת עוֹזְנוֹ אִם
הַבְּנִים שְׁמַחָה, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם
כָּל יִשְׂרָאֵל.

הֲרִינִי מְקַשֵּׁר עֲצָמִי בְּלִימוּד הַקְדוּשׁ הַזֶּה בְּנִשְׁמַת כָּל
הַתְּנָאִים וְהַצְּדִיקִים הַכְּתוּבִים בְּזוּהַר הַקְדוּשׁ
וּבְרֵאשֵׁם הַתְּנָא הָאֱלוֹקִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בְּנֵו. וְעַל יְדֵי זֶה תִּתְקַיֵּים תְּפִילַת דְּוֹד הַמְּלָךְ
עָלוּי הַשְּׁלוֹם (תְּהִלִּים ס"א ד' - ה') כִּי הֵייתָ מַחְסֶה לִּי מִגְדֵּל
עַז מִפְּנֵי אוֹיֵב. אֲגוּרָה בְּאֶהְלֵךְ עוֹלָמִים אֲחַסֶּה בְּסֶתֶר
כְּנֶפֶךְ סֵלָה. וְאִזְכֶּה שְׁבַל־מוֹדִינֵו זֶה יִהְיוּ שְׁפָתוֹתֵיהֶם
דּוֹכְבוֹת בְּקָבֶר, לְמַעַן שְׁמוּ בְּאֶהְבֶּה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ
לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וּבַהֲדִין סִפְרָא סִפְרָא
הַזוּהַר, יִפְקוֹן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי יִרְאָה אֵל
עֲבָדֶיךָ פְּעֻלָּךְ וְהַדְרָךְ עַל בְּנֵיהֶם. וְיִהִי נַעַם אֲדָנִי
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ
בּוֹנְנָהוּ, וְיִהִי נַעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ
בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ בּוֹנְנָהוּ (תְּהִלִּים צ' ט"ז י"ז).

תפילה קודם לימוד קבלה מהאר"י זלה"ה

רבוזן העולמים ואדני האדונים. אב הרחמים
והסליחות. מודים אנחנו לפניך יהוה
יאהדונהי אלהינו ואלהי אבותינו, בקידה ובהשתחויה,
שקרבנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו
חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו,
אשר עשית עמנו חסד גדול כזה. על פן אנחנו מפילים
תחנונינו לפניך שתמחל ותסלח לכל חטאתינו
ועונותינו. ואל יהיו עונותינו מבדילים בינינו לבינך.
ובכן יהי רצון מלפניך יהוה יאהדונהי אלהינו ואלהי
אבותינו, שתכונן את לבבנו ליראתך ואהבתך,
ותקשיב אזנך לדברינו אלה, ותפתח לבבנו הערל
בסודות תורתך. ויהיה למודנו זה נחת רוח לפני כסא
כבודך פריח גיחות. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו
בכל בחינותינו. ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים
אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם וזכות
אבותם וזכות תורתם ותמימותם וקדשם יעמד לנו
לכל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה
שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל, גל עיני
ואביטה נפלאות מתורתך. יהיו לרצון אמרי פי והגיון
לפי לפניך, יהוה יאהדונהי צורי וגאלי. כי יהוה

יאהדונהי יתן חכמה, מפיו דעת ותבונה:

רבוֹן עֲלָמִין, דְּאַנְתָּ הוּא מְגַלִּי עִמְיֻקְתָּא וּמִסְתַּרְתָּא
 וְגַלִּי רְזִיא. יְהֵא רַעְוֵא מִן קַדְמָךְ לְאַסְפְּרֵא
 מַלְיִן בְּפּוּמָנָא, לְקִימָא בְּנָא מְקָרָא שְׁכֵתוּב, וְאַנְכִי
 אֶהְיֶה עִם פִּיךָ וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבֵּר. וְלֹא נִיעוּל
 בְּכִסּוּפֵא קַדְמָךְ. וְנִזְכִּי לְמִשְׁמַע רְזִין עֲלָאִין דְּאוּרִיתָא
 מִפּוּמָא דְרִישָׁא דְמַתִּיבְתָא עֲלָאָה. אֲמֵן וְכֵן יְהִי רְצוֹן,
 אֲמֵן, סְלָה:

וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת-הַגֶּן, וּמִשָּׁם יִפְרֵד וְהָיָה
 לְאַרְבַּעַה רְאשִׁים: וְהַמְשַׁבְּלִים יִזְהָרוּ כְּזוּהַר
 הַרְקִיעַ, וּמִצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד: גַּל-עֵינֵי
 וְאַבְיֹטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרְתֶךָ:

תפלה לרפואות וישועות

הַרְיִנִי מְקַבֵּל עָלַי מְצוֹת עֲשֵׂה נָשָׁל וְאַהֲבַת לְרַעְךָ
 כְּמוֹךָ, וְהַרְיִנִי אוֹהֵב כָּל אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 כְּנַפְשֵׁי וּמַאֲדֵי, וְהַרְיִנִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְלַמֵּד בְּסִפְרֵי הַזוּהַר
 הַקְדוּשׁ לְזִכּוֹת ... פב"פ (וְכַאן יִפְרַט בַּקְּשָׁתוֹ) [לְרַפּוּאֹת...]
 [יְשׁוּעַת ...] [לְבָנִים ...] הַיֵּשׁם יִשְׁלַח דְּבָרוֹ יַחֲזַקְהוּ
 [וְיִרְפְּאֵהוּ בְּרַפּוּאֹת הַנְּפֶשׁ וּרַפּוּאֹת הַגּוּף בְּרַמ"ח אֲבָרָיו
 וַיִּשְׁמַח גִּידָיו בְּתוֹךְ שְׂאֵר חוּלֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּאֲרִיךְ יָמָיו
 וּשְׁנוֹתָיו בְּנִעְיָמִים] [וַיּוֹשִׁיעֵהוּ בְּדַבַּר יְשׁוּעָה
 וּרְחִמִים ...] אֲמֵן סְלָה:

תפילה לאחר קריאת הזוהר

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבֹתַי
 שְׂוִיתֶקִים בְּנֹו עֵתָה מִקְרָא שְׁפָתוֹב "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי
 בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדֵי בְּסִיתִיךָ לְנִמְעַ שְׁמַים וְלִיסַד אָרְצֵי",
 לְהַעֲלוֹת לְרוּמַם וּלְתַקַּן הַרִיסוֹת וְחַרְבוֹת הַשְׁכִּינָה
 הַקְּדוּשָׁה לְקִשׁוּט וּפּוֹרְפִירָא עֲלָאָה וּלְאַרְמוֹן שְׁעַל מְכוֹנֹו
 יֵשֵׁב לְהַחְזִיר עֲטָרָה לְיוֹשְׁנָה וְקַים בְּנֹו מְהֵרָה מִקְרָא
 שְׁפָתוֹב "וְהָיָה אֹור הַלְּבָנָה בְּאֹור הַחֲמָה וְאֹור הַחֲמָה
 יְהִיָּה שְׁבַעֲתִים בְּאֹור שְׁבַעֲת הַיָּמִים". וְזִכּוֹת הַרְשָׁבִי
 הַקְּדוּשׁ וּבְנֹו רַבִּי אֶלְעָזָר, וְיוֹתַם בֶּן עֲזִיָּהוּ, יַעֲמוּד לְנֹו
 לְתַקַּן הָעוֹלָם מִיּוֹם שְׁנַבְרָא עַד סוֹפֹו בְּרָצוֹנֹו וּכְרָצוֹן
 יֵרָאִיו. וּבְזִכּוֹת הַיּוֹתְנֹו עֶסוּקִים בְּחַכְמָה הַזֹּאת, עַל יָדָה
 תִּתְקַרֵּב הַגְּאוּלָּה, וְיִשׁוּעָתָה מְהֵרָה תִּצְמִיחַ, לְעַלְוֵי
 שְׁכִינַת עֲוֹנֹו בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. וְיִקוּיַם בְּנֹו מִקְרָא שְׁפָתוֹב
 "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹור", וַיִּזְרַח עֲלֵינוּ אֹור יְהוָה
 יֵאָהֲדוּנְהִי, בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אַחַד וְנִשְׁמוּ
 אַחַד, אָמֵן נִצַּח סְלָה וְעַד. (נִסַּח הַתְּפִלָּה מִתּוֹךְ לְשׁוֹנֵו הַקְּדוּשׁ שֶׁל

רַבִּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל זִיע"א)

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתַי שְׂוִיתֶנִּי לְלָמוּד וּלְהַגּוֹת בְּסִפְר הַקְּדוּשׁ
 הַזֶּה זִיְהֵרָה עִילָאָה, וְזִכּוֹת הַתְּנָאִים הַקְּדוּשִׁים שְׁלַמְדֵנוּ
 תּוֹרָתָם יַעֲמוּד לְנֹו וּלְזֹרְעֵנוּ וְנִזְכָּה לְהַבְטַחַת הַנְּבִיא

(ישעיה נט, כ-כא) וְכֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְלִשְׁבֵי פִשַׁע בִּיעַקֵּב נְאֻם
 יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי. וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִוְתָם אָמַר יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרִי אֲשֶׁר שִׁמְתִי בְּפִיךָ לֹא
 יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זִרְעֶךָ וּמִפִּי זֶרַע זִרְעֶךָ אָמַר יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְיִתְקַיֵּים בְּנֹו הַנְּבוּאָה (ישעיה
 נא, מז) וְאֲשִׁים דְּבָרִי בְּפִיךָ וּבְצֶל יָדֵי בְּסִיתֶיךָ לְנִטְע
 שָׁמַיִם וְלִיסַד אֶרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אָתָּה. וּבְרַפְת
 מִשָּׁה רַעֲיָא מְהִימְנָא תַתְּגַלָּה בְּמַהֲרָה דִּידָן, יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי בְּדָד יִנְחֲנוּ וְאִין עִמּוֹ אֵל נְכַר, יִרְאוּ עֵינֵינוּ
 וְיִשְׂמַח לְבַנּוּ וְתִגַּל נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעַתְךָ בְּאֵמַת בְּאֵמֹר לְצִיּוֹן
 מֶלֶךְ אֱלֹהֶיךָ, בְּרוּךְ יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.
 (סוד ה')

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ
 טוֹב וּמְטִיב הַדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ
 [עֲלֵינוּ] בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגַלְל אָבוֹת שְׁעָשׂוּ רְצוֹנְךָ.
 בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבִתְחֻלָּה וְכוּנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוּנוֹ.
 וְהִרְאֵנוּ בְּכַנְיָנוּ וְשִׂמְחָנוּ בְּתַקּוּנוֹ. וְהִשְׁבֵּנוּ שְׂכִינְתְךָ
 לְתוֹכוֹ, וְהִשְׁבֵּנוּ כְּהַנִּים לְעַבּוֹדָתָם וְלוֹוִיִּים לְדוּכְנָם
 לְשִׁירָם וְלְזִמְרָם. וְהִשְׁבֵּנוּ יִשְׂרָאֵל לְגוֹיָהֶם. וּמְלֵאָה
 הָאָרֶץ דְּעָה אֶת יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי לִירְאָה וְלֵאֲהַבָּה
 אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אָמֵן בֵּן יְהִי רְצוֹן.
 (סי"ת)

סוד הגאולה "בראשית תמו" תקון מ"ג מתקוני זוהר השלם והמבואר

(זוהר הקדוש דף פ"ב ע"א)

א. הבנים צועקים שמע ישראל ואין קול ואין עונה

בְּרֵאשִׁית, שָׁם אֶת"ר יב"ש, וְזֶהוּ נִהַר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ,
 (שם ה), בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא יִבֶשׁ וְהִיא
 יִבְשָׁה, צוֹנְחִים הַבְּנִים לְמַטָּה בְּיַחֲוֹד וְאוֹמְרִים שְׁמַע
 יִשְׂרָאֵל, וְאִין קוֹל וְאִין עוֹנָה. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (משלי א כח) אִז
 יִקְרָאנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

ב. הלומוד רק תורת הנגלה טוב לו שלא נברא כלל בעולם

וְכַךְ מִי שֶׁגוֹרֵם שְׁתַּסְתַּלַּק קְבֵלָה וְחֻכְמָה מִתּוֹרָה שְׁבַעַל
 פֶּה וּמִתּוֹרָה שְׁבִכְתָּב, וְגוֹרֵם שְׁלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בְּהֵן,
 וְאוֹמְרִים שְׂאִין אֵלָא פִּשְׁט בְּתוֹרָה וּבִתְלִמּוּד, בְּוֹדֵאֵי
 כְּבֹלוּ הוּא יִסְלַק אֶת הַמַּעֲזָן מֵאוֹתוֹ נִהַר וּמֵאוֹתוֹ גֵּן. אוֹי
 לוֹ, טוֹב שְׁלֹא נִבְרָא בְּעוֹלָם וְלֹא יִלְמַד אוֹתָהּ תּוֹרָה
 שְׁבִכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, שְׁנַחֲשֵׁב לוֹ כְּבֹלוּ הַחֲזוֹר
 הַעוֹלָם לְתַהוּ וּבְהוּ, וְגוֹרֵם עֵנִי בְּעוֹלָם וְאַרְךְ הַגְּלוּת.

ג. אם מתחיל ללמוד היום וזה"ק מתקן את העבר שלא למד

וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי"ם תִּדְרָשׁא הָאָרְצִין דְּרָשׁא וְכו' (בראשית א יא),
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אָבָא, וְהִרִי קָרָא לוֹ יִבְשָׁה,

מאיפה תדשא הארץ? אמר לו: בני, כך למד תשובה לכל בני העולם, שאם אדם יחזר בתשובה, מוריד לה המעין שהסתלק, ומה שהיתה יבשה קורא לה ארץ, ולנהר שהיה חרב ויבש קרא לו מקנה המים וימים, זהו שכתוב (שם י) ויקרא אלהים לייבשה ארץ ולמקנה המים קרא ימים. באותו זמן שנקראת ארץ, מה כתוב בו? ויאמר אלהים תדשא הארץ, להוציא זרעים ופרות שהן נשמות, (דף פב ע"ב) כל אחד למינהו, אלו הנשמות שנגזרו מכסא כבודו, ואלו רוחות שנגזרו ממלאכים, ואלו הנפשות שנגזרו מהאופנים, כל אחד הוציא למינהו את כל אחד פראוי. עץ פרי - זה תלמיד חכם, עשה פרי - זו בת זוגו, לכל אחד פראוי (כל אחד הוציא למינו).

ד. הת"ח שנסמטו גדולה, פוגם יותר אם אינו לומד זוהר

ועוד, עץ פרי - זה העמוד האמצעי, עשה פרי - זה צדיק, אשר זרעו בו על הארץ - זו השכינה, שכל הזרעים נכללים בה, וכאן המצוה של פריה ורביה, לעשות פרות וזרעים, זהו שכתוב לא תהו בראה לשבת יצרה, ומי שמתפטר מפריה ורביה, באלו החזיר את אותה ארץ יבשה, ומונע ממנה ברכות, כל אחד לפי דרגתו, מי שפוגם למטה פוגם למעלה את המקום שנגזרה נשמתו.

תיקוני זוהר תיקון מ"ח

תקון שמונה וארבעים

סגולה נפלאה מרבנו האר"י זיע"א

בְּרֵאשִׁית, שֵׁם תִּרְ"י, שֵׁם שֶׁב"ת, כְּגוֹן זֶה, בְּרֵאשִׁית
 - בְּרֵ"א שְׁת"י, וְהֵן שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, עֲלֵיהֶם
 נֶאֱמַר (שמות לא): "וַשְׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת
 אֶת הַשַּׁבָּת" וְגוֹמֵר, שְׁתֵּי פְעָמִים הַזְכִּיר בְּאֵן שַׁבָּת, כְּנֶגֶד
 הַשְּׂכִינָה הָעֲלִיּוֹנָה וְהַתְּחִינָה. "לְדַרְתָּם", מֵהוּ
 לְדַרְתָּם? אֵלֶּא זָכָא הוּא מִי שְׁעוֹשֶׂה לָהֶם דִּירָה בְּשַׁבָּת
 בְּשְׁנֵי בְּתֵי הַלֵּב, וּמַתְּפִנָּה מִשֵּׁם יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא חֲלוּל
 שַׁבָּת, 'בְּרִית עוֹלָם', זֶה צְדִיק, שְׁשׂוּרִים שְׁנִיָּהִם עָלָיו,
 אֶחָד לְמַלְא אֹתוֹ, וְאֶחָד לְהַתְּמַלֵּא מִמֶּנּוּ. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 הֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי כְּלִיּוֹת - פְּנִימִיּוֹת נִצְחָ וְהוֹד, בְּנִיָּם
 לְיִשְׂרָאֵל סְבָא - עֲמוּד הָאֲמֻצְעִי - תְּפָאֶרֶת, שְׁלֹשׁ
 פְּעָמִים שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת, עֲנֵג
 שַׁבָּת "וְנִהְרָ יוֹצֵא מֵעֵד"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגִּ'ן" (בראשית
 ב.י). וְנִהְרָ, יֵשׁ נִהְרָ וְיֵשׁ נִהְרָ, יֵשׁ נִהְרָ הַנִּקְרָא נִהְרָ פְּלִגְיוֹ,
 וְיֵשׁ נִהְרָ הַנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, עֵדֵן עֲלִיּוֹן עָלָיו נֶאֱמַר
 (ישעיה סד) "עֵינִן לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זֹלְתָּד", זֶה הַנִּהְרָ
 הוּא אֹת ו', הַיּוֹצֵא מֵעֵדֵן הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא אֹת א', וְעוֹבֵר
 בֵּין אָבָא - חֲכָמָה וְאָמָא - בִּינָה וְהוֹלֵךְ חֲמִשׁ מֵאוֹת
 שְׁנָה, וּמְבִיעַ עַד צְדִיק - יְסוּד שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, וּמִשֵּׁם

מַשְׁקָה לְגִנָּה - מְלָכוֹת, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. זְכָאֵי
 הוּא מִי שֶׁשׁוֹמֵר דִּירָה לְשַׁבָּת, שֶׁהוּא הַלֵּב, שְׁלֵא יִתְקַרֵב
 שָׁם עֵצֵב הַמַּחּוּל וְכַעַם הַמְּרָה שֶׁהִיא אִשׁ הַגֵּיהֶנֶם,
 שְׁעָלֶיהָ נֹאמֵר (שְׁמוֹת ל"ה): "לֹא תִבְעְרוּ אִשׁ בְּכָל
 מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת", וְכֵן הוּא וְדָאֵי, שְׁכָל מִי
 שְׁכּוֹעֵם כְּאֵלוֹ מְדַלֵּיק אֶת הָאִשׁ שֶׁל הַגֵּיהֶנֶם. אֲרַבְעִים
 מְלָאכוֹת חֲסֵר אַחַת, הֵן כְּנֶגֶד אֲרַבְעִים מְלָקִיּוֹת חֲסֵר
 אַחַת בְּשַׁבָּת, וְהֵם עֲשָׂרָה שְׁלָקָה אָדָם, וְעֲשָׂרָה לְחֹהָה,
 וְעֲשָׂרָה לְנַחֵשׁ, וְתִשְׁעָה לְאֲדָמָה, וּבְגִלְלָה זֶה אָמְרוּ בְּעָלֵי
 הַמִּשְׁנָה אֵין לוֹקִין בְּשַׁבָּת, שְׂאֵלוֹ הַמְּלָאכוֹת הֵן נַחֲשָׁבוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד מְלָקִיּוֹת. יִצְיָאוֹת הַשַּׁבָּת שְׁתַּיִם, הֵם
 עֲקִירָה וְהַנְּחָה, שְׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּבֵת אַחַת, מִי שְׁעוֹקֵר
 חֶפֶץ מִמְּקוֹמוֹ וּמְנִיחַ אוֹתוֹ מְחוּץ לְמְקוֹמוֹ וּמְרִשׁוֹתוֹ,
 כְּאֵלוֹ עָקֵר אֶת אֵילָן הַחַיִּים, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית, וְהַנִּיחַ
 אוֹתוֹ בְּרִשׁוֹת נְכַרְיָה. מִי שְׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה, גּוֹרֵם לְעֵקוֹר
 נְשָׁמְתוֹ מְרִשׁוֹת שְׁלָה וּמְנִיחָה בְּרִשׁוֹת אַחֲרֵת, שֶׁהִיא
 מְרָה וּמַחּוּל, וְזֶה גֵרֵם לְיִשְׂרָאֵל שְׁנַעֲקָרוּ מֵאַרְצָן יִשְׂרָאֵל
 וְגָלוּ לְאַרְצָן נְכַרְיָה, שֶׁהִיא רִשׁוֹת הַרְבִּים, וְכֵן הוּא מִי
 שְׁמוֹעֵל בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ שְׁלוֹ וּמַעֲבִיר כַּח לְרִשׁוֹת
 נְכַרְיָה. שַׁבְּתָא"י הוּא טַחּוּל, חֶמְ"ה, - אִשָּׁה רָעָה וּמְרָה,
 שַׁבְּתָא"י עָלְיוֹ נֹאמֵר: "וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם", מַיִם אֵין
 בּוֹ אֲבָל נַחֲשִׁים וְעֲקָרְבִים יֵשׁ בּוֹ, וְהוּא רָעֵב וְצָמְאוֹן

וְקִינָה וְהֶסְפֵּד וְחִשְׁכָּה וְעֶרְפָּל - אֶפְלָה, וְהִיא גְלוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְצָרִיכִים יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהּ שְׁנַיִם בְּכַל, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, וְהוּא דְבוּר שֶׁל חַל שֶׁהוּא אָסוּר בְּשַׁבָּת, וְכֹאשֶׁר לֹא מוֹצֵאת מְקוֹם לְשֵׁרוֹת שָׁם, הִיא בּוֹרַחַת, כְּמוֹ הַשְּׁפָחָה שֶׁל אֲבֵרָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: "מִפְּנֵי שָׂרִי גְבֵרְתִי אֲנִי בְּרַחַת". מְחוּל עָלָיו נֶאֱמַר: "שֶׁל נְעֻלָּךְ מֵעַל רִגְלֶיךָ", נֵעַל מִטַּנֵּף שֶׁל טַפָּה סְרוּחָה, כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא, זֶה שַׁבָּת, וְעָלָיו אוֹמְרַת הַשְּׂכִינָה: "פִּשְׁמֵתִי אֶת בְּתַנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשְׁנָה, רַחֲצֵתִי אֶת רִגְלֵי אֵיכָכָה אִטְנִפִים", וּמִפְּנֵי זֶה צָרִיךְ בֶּן אָדָם בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוֹת בְּלְבוּשִׁים, בְּנֵר וּבִמְאֻכָּלִים, וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת מוֹסִיף מֵחַל עַל הַקֶּדֶשׁ, וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְּרָה בְּשַׁבָּת, וְכֹל הַגּוֹרֵעַ מִפְּסִידִים לוֹ אוֹתָהּ נֶפֶשׁ יִתְּרָה חֵם וְשָׁלוֹם וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְּרָה בְּשַׁבָּת.

כשהנך מקדיש דקה בלבד ללמוד דף זהר ומצטרף ל-250.000 לומדי הזוהר הקדוש נחשב כאלו אתה מסיים 250.000 פעמים כל ספר הזוהר!!! - ויתקבלו תפלותיך ומשאלות לבך, כי התנאי לקבלת התפלות וקריאת שמע הוא למוד בזוהר כל יום (תיקוני' תיקון מ"א). על כן כל אדמו"ר, ראש ישיבה, רב עיר, רב שכונה, רב בית מדרש, מגיד שיעור של דף היומי, מלמד תינוקות של בית רבן טהורים, יקח בחשבון איזה נחת רוח הוא יכול לעשות להקב"ה, ולהציל את עם ישראל מכל הצרות בלומדו זוהר הקדוש דקה אחת עם הצבור, וכך כל עם ישראל יכנסו בתבת נח, וינצלו ממלחמת גוג ומגוג, כמו שכתב הזוה"ק, רבי חיים וויטאל, והרמח"ל ז"ע, ועיין עוד "אור הזוהר".

פתיחה אליהו הנביא

לקבלת התפלה. (עבודת הקודש מורה באצבע סוף סימן י'). והרי"ח הטוב כתב, שבאמירתה מסוגל לברור ניצוצי הקדושה (בא"ח, פ' בהר סוף ההקדמה).

כתב הרמ"ק: טוב לומר תפלת פתח אליהו זכור לטוב הנזכרת בריש ספר תיקוני הזוהר (סדר רבי שבתאי מראשקוב). וכתב החיד"א, אשר קבלו רבנן קדישי, שהיא מסגלת

פְּתַח אֱלֹהֵי הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב וְאָמַר. רבוֹן הָעוֹלָמִים שְׁאֵתָה הוּא אֶחָד לְבָד, וְלֹא בְּחֻשְׁבוֹן הַמְּסַפְּרִים. אֵתָה הוּא עֲלִיּוֹן מֵעַל כָּל הָעֲלִיוֹנִים, נֶעְלָם מֵעַל כָּל נַעֲלָמִים. וְאִין מַחְשְׁבָה אוֹ תַפְיֶסָה בְּךָ לְהַשִּׁיגְךָ כָּלֵל. אֵתָה הוּא שְׁהוֹצֵאת וְגַלִּיתָ עֶשֶׂר תְּקוּנִים, וְקוֹרְאִים לָהֶם עֶשֶׂר סְפִירוֹת, לְהַנְהִיג בָּהֶם עוֹלָמוֹת סְתוּמִים שְׁאִינָם נִגְלִים וְעוֹלָמוֹת הַנִּגְלִים. וּבָהֶם אֵתָה מַתְכַּסֶּה מִבְּנֵי אָדָם, וְאֵתָה הוּא שְׁקוֹשֵׁר אוֹתָם וּמַיְחֵד אוֹתָם. וּמִפְּנֵי שְׁאֵתָה מִבְּפָנִים, כָּל מִי שְׁמַבְדִּיל וּמַפְרִיד אֶחָד מִחֻבְרוֹ, מֵאֵלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, נַחֲשָׁב לוֹ כְּאֵלוֹ הוּא מַפְרִיד בְּךָ. וְאֵלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, הֵם הוֹלְכִים כְּסֻדְרָם, אֶחָד אַרְוֶה, וְאֶחָד קֶצֶר, וְאֶחָד בִּינוּנִי. וְאֵתָה הוּא שְׁמַנְהִיג לָהֶם. וְאִין מִי שְׁמַנְהִיג לָךְ, לֹא מִלְמַעְלָה וְלֹא מִלְמַטָּה וְלֹא מִכָּל צַד שְׁהוּא. לְבוֹשִׁים תִּקְנֶתָ לָהֶם, שְׁמָהֶם פּוֹרְחִים נְשָׁמוֹת לְבַנֵי אָדָם, וְכַמָּה גּוֹפִים תִּקְנֶתָ לָהֶם, שְׁנִקְרְאוּ גּוֹפִים כָּלֵפֵי הַלְבוּשִׁים שְׁמַכְסִים עֲלֵיהֶם, וְנִקְרְאִים בְּתַקוּן הַזֶּה. הַחֶסֶד זְרוּעַ יְמִין. גְּבוּרָה זְרוּעַ שְׁמָאל. תַּפְאֶרֶת כְּנָגֵד הַגּוֹף. נִצְחַ וְהוּד כְּנָגֵד שְׁנֵי רִגְלָיִם. יְסוּד – שְׁלִימוֹת הַגּוֹף, וְהוּא אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. מַלְכוּת נִקְרְאת פֶּה, תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה קוֹרְאִים לָהּ. מִדַּת הַחֻכְמָה הִיא הַמַּחַת, הִיא הַמַּחְשְׁבָה שְׁבַפְּנִים. מִדַּת הַבִּינָה הִיא הַלֵּב, וּבָהּ הַלֵּב מְבִין, וְעַל אֵלוֹ שְׁנֵיהֶם [הַחֻכְמָה וְהַבִּינָה] נֶאֱמַר, הַנְּסַתְרוֹת לֵה' אֱלֹקֵינוּ. כְּתוּר עֲלִיּוֹן, הוּא כְּתוּר מַלְכוּת, וְעֲלִיוֹ נֶאֱמַר מַגִּיד

מראשית אחרית, והוא הראש שמניחים עליו תפלין, ובנשמה הפנימית מאיר שם אות יוד ואות הא ואות ואו ואות הא, שהוא דרך אצילות, והוא משקה את האילן בזרועותיו וענפיו, כמים שמשקים את האילן, ומתרבה ומתגדל באותה ההשקאה.

רבוץ העולם, אתה הוא עליון על כל העליונים, וסבת כל הסבות, ואתה משקה את הספירות שנקראים אילן, בנביעת המעין, ואותו אור המעין הוא כנשמה לגוף, שהוא חיים לגוף. ובה אין דמיון, ואין דמות מכל הספירות והנבראים הפנימיים והחיצוניים. ובראת שמים וארץ. והוצאת מהם שמש, וירח, וכוכבים ומזלות. ובארץ בראת אילנות ודשאים, וגן עדן, ועשבים, וחיות ועופות ודגים ובהמות ובני אדם. להפיר ולהודיע בהם עליונים, ואיך יתנהגו בהם עליונים ותחתונים, ואיך נכרים ונודעים עליונים ותחתונים, ואין מי שיודע ומשיג באין סוף ברוך הוא כלל. ובלעדי אורו יתברך, אין יחוד בעליונים ותחתונים, ואתה נפר ונודע אדון על כלם, ולכל ספירה לכל אחד יש שם ידוע, ובשמות הספירות נקראים המלאכים. ואתה אין לך שם ידוע, שאתה הוא ממלא ומחיה את כל הספירות הנקראים בשמות. ואתה הוא המשלים וממלא את כולם וכאשר אתה מסיר את השפעתך מהם, ישארו כל השמות כגוף בלי נשמה. אתה הוא חכם ולא על ידי החכמה הידועה בספירות, אתה הוא מבין ולא על ידי הבינה הידועה בספירות. אין לך מקום קבוע וידוע, אלא הנהגתך להודיענו תקיפה וחזקה לבני אדם. ולהראות להם איך מתנהג העולם בדין וברחמים, שהם צדק ומשפט כפי מעשי בני אדם. דין הוא הגבורה. משפט הוא העמוד האמצעי. צדק היא המלכות הקדושה. מאזני צדק, שני עמודי האמת. הין צדק, היא אות ברית. הכל להראות

איך מתנהג העולם אבל לא שיש לה צדק הידוע שהוא דין ולא משפט הידוע שהוא רחמים, ולא מכל אלו המדות כלל.

קום רבי שמעון ויתחדשו סודות עליונים על ידך שהרי רשות נתנה לה לגלות רזים נסתרים על ידיך, מה שלא נתן רשות לגלות לשום בן אדם עד עתה. קם רבי שמעון פתח ואמר: לה ה' הנהגות הגדולה, חסד והגבורה, והתפארת, והנצח, וההוד. כי כל – יסוד, בשמים ובארץ. לה ה' הממלכה – מלכות. והמתנשא לכל לראש. עליונים שמעו, אלו ישני חברון, והרועה הנאמן, התעוררו משנתכם. "הקיצו ורננו שוכני עפר", הם אלו אותם הצדיקים, שהם מחלק השכינה שנאמר בה, "אני ישנה ולבי ער", ואינם קרויים מתים אלא ישנים, ובשביל זה נאמר בהם, "הקיצו ורננו" וגו', משה הרועה הנאמן, אתה והאבות. התעוררו לשמח ולעורר את השכינה שהיא ישנה בגלות, שעד עתה, הצדיקים כלם רדומים, ושינה בעיניהם. מיד נתנה השכינה שלש קולות, לנגד הרועה הנאמן, ואמרת לו: קום הרועה הנאמן. שהרי עליך נאמר "קול דודי דופק", אצלי בארבע אותיות שלו, ויאמר בהם בכחם, פתחי לי אחותי רעייתי יונתי תמתי". שהרי כתוב: "תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך" שהרי ראשי מלא טל ומדוע מלא טל? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, את השכינה חשבת, שמיום שנחרב בית המקדש, שעליתי לבית המקדש של מעלה, ועליתי לישובי – ירושלים של מעלה? אין זה כף, שבאמת לא עליתי לביתי כל זמן שאת בגלות! הרי לה סימן, "שראשי נמלא טל" והא היא השכינה בגלות, השלמות שלה והחיים שלה הוא בסוד טל, וזה הוא סוד אות יו"ד אות ה"א אות נא"ו ואות ה"א היא השכינה שאינה בחשבון ט"ל, אלא אות יוד אות הא ואות נא"ו עלים האותיות לחשבון ט"ל, שהשם הזה ממלא את השכינה

ממעין הנובע של כל המקורות העליונים, מיד קם הרועה הנאמן והאבות הקדושים עמו. עד כאן סוד היחוד.

ויהי רצון מלפני ה' העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים ונסתור מכל הנסתרים נעלם מהכל. שיתמשך טל העליון ממנו להשפיע ולמלאות הראש של זעיר אנפין ולהמשיך שפע לשדה תפוחין הקדוש בהארת פנים ברצון ובשמחת הכל. ויתמשך מלפני ה' "העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים, ונסתור מכל הנסתרים נעלם מהכל. רצון ורחמים חז, וחסד, בהארה עליונה, ברצון, ושמחה, עלי ועל כל בני ביתי, ועל כל הקרובים אלי, ועל כל ישראל עמו. ויפדה אותנו מכל הצרות הרעות שבאות לעולם, ויכין וינתן לנו מזון ופרנסה טובה בלי צרה ומצוקה, מהמזל העליון, שכל המזונות ממנו משתלשלים. ויצילנו מעין הרע, ומחרב מלאך המות, ומהדין של גיהנום. ויתן לנו, ולכל נפשותנו, חן וחסד, וחיים ארכים, ומזונות ברווח, ורחמים, מלפניו, אמן כן יהי רצון. אמן ואמן.

אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות, למעלה שכאשר הרצון העליון למעלה למעלה, עומד על אותו הרצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולם. הראש הסתום ביותר למעלה ואותו הראש הוציא מה שהוציא, ולא נודע, והאיר מה שהאיר, והכל בהעלם. ורצון המחשבה העליונה, לרדף אחריו לקבל הארה ממנו. כעין מסך אחד נפרס, ומתוך אותו המסך על ידי רדיפת זו המחשבה העליונה מגיע ולא מגיע עד אותו המסך ומזה האיר מה שהאיר וכשקבלה אותה המחשבה העליונה היה עתיק מאיר באור סתום שלא נודע וזו המחשבה לא ידע ואינו משיג גודל האור, אז הכה אותו האור שהוא סוד המחשבה שלא נודעה הכה בהארת מסך העומד והאיר ממה שאינו ידוע ומשג, ולא נודע ולא התגלה

ואז זה האור של המחשבה שלא נודעה הכה פעם ב' בהארות המסך העומד ועל ידי זה האירו כולם כאחד ונעשו ונתקנו תשעה היכלות ואלו ההיכלות אינם אורות ואינם בבחינת רוח ואינם בבחינת נשמות ולא יש מי שעומד בהם בבחינת חיה. הרצון של כל תשע האורות, שעומדים כלם בכח המחשבה שהוא אחד מהם בחשבונם כולם רוצים לרדף אחריהם בזמן שעומדים במחשבה ואינם משיגים אותו ולא נודע להם כלל ואלו לא קימים לא ברצון ולא במחשבה העליונה תופסים בה מעט הארה ולא תופסים. באלו נמצאים כל סודות האמונה וכל אותם האורות מסוד המחשבה העליונה, משם ולמטה כולם נקראים בערכם אין סוף. עד כאן מגיעים האורות בדקות ולא מגיעים, ולא נודעים מהותם, אין כאן השגה של רצון ולא השגה של מחשבה כאשר מאירה המחשבה ולא נודע לו מי מאיר אז מתלבש ונעלם בתוך בינה ומאירים למי שראוי להאיר ומתחבר זה עם זה עד שנכללים ונחשבים כולם לאחד ובסוד הקרבן כאשר עולה עשן הקטרת, כולם נקשרים זה בזה ומאירים זה בזה, אז עומדים כולם בסוד עליה והמחשבה עולה ומתעטרת באין סוף. זה האור שמאירה ממנו מחשבה עליונה (שלא נודע בה כלל) נקרא אין סוף וממנו נמצא ונאצל ומקיים ומאיר למי שמאיר ועל סוד זה הכל עומד, אשרי וזך חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

